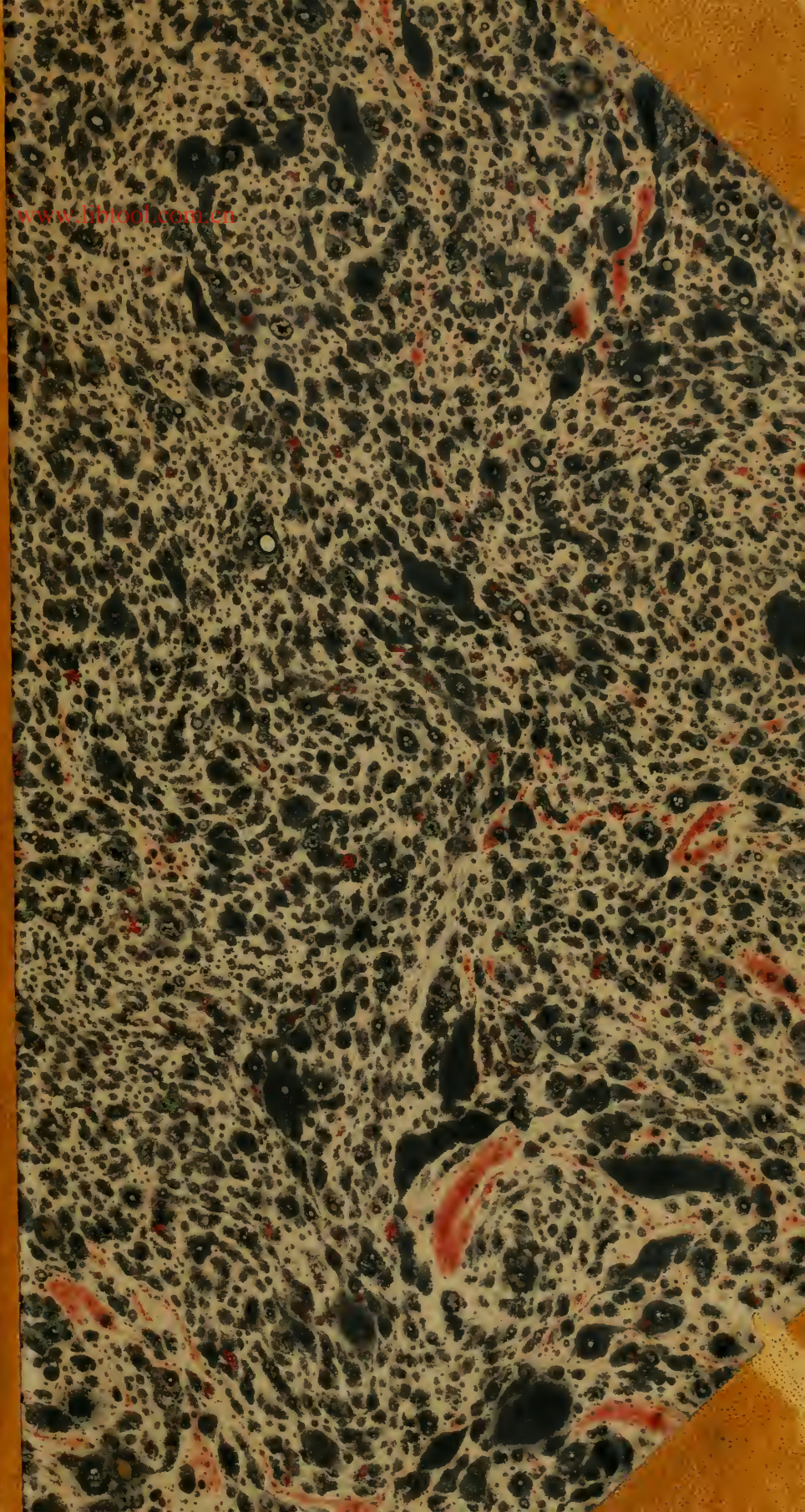

3 1761 07129643 8

www.fishbase.org

www.libtool.com.cn

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

<http://www.archive.org/details/liberpsalmorumiu01amel>

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

Bible. Latin

COLLECTANEA BIBLICA LATINA

www.libtool.com.cn
CURA ET STUDIO

MONACHORUM S. BENEDICTI

VOL. I.

LIBER PSALMORUM

IUXTA ANTIQUISSIMAM LATINAM VERSIONEM

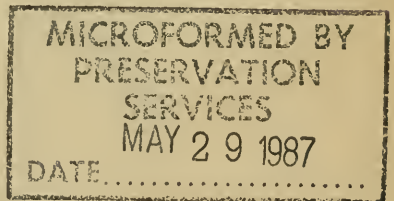
NUNC PRIMUM EX CASINENSI COD. 557

CURANTE

D. AMBROSIO M. AMELLI O. S. B.

ABBATE S. M. FLORENTINAE

IN LUCEM PROFERTUR

FRIDERICUS PUSTET

PONTIFICIUS BIBLIOPOLA

ROMAE

RATISBONAE — NEO-EBORACI

—
1912

www.libtool.com.cn

Bible
Lat
A

575203
8.1.54

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO
PIO PAPAE DECIMO
PONT. MAX.

Beatissime Pater

PRIMITIAS studiorum quae ad Vulgatam latinam Editionem iuxta Tridentini Concilii mentem emendatissime praeparandam conferunt in Collectanea biblica latina edituri, Benedictinae familiae alumni, devoti gratique animi sui testimonium Sanctitati Tuae offerre cupientes, eam Tuo Nomini inscribendam esse censuerunt. Iure enim meritoque si quid laudis aut commodi Ecclesiae Sanctae Dei, sacrisque studiis eadem est allatura, hoc Tibi imprimis post Deum debetur, qui Ordinis Nostri Protectori Augustus vocari et esse voluisti, nostrorumque laborum Te Mecenatem munificum exhibere non cessas.

Nobis ergo ante Cathedram S. Petri provolutis, nomine quoque totius Commissionis et collaboratorum Collegii, Tibi Sancti Damasi Successori dignissimo, humili dextera Volumen istud porrigentibus, nihil antiquius nihilque incunctius esse potest, quam praecleara illa Tuis etiam auribus personare verba, quae idem Damasus ex Hieronymi ore benigne hausit, quibus et genuinos animi nostri sensus erga Sanctitatem Tuam, sincero corde et ore testemur. Igitur

« Beatitudini Tuae, idest Cathedrae Petri communionem consociamur; super illam petram aedificatam Ecclesiam scimus. Quicumque extra hanc domum Agnum comederit, profanus est. Si quis in Arca Noe non fuerit, periet regnante diluvio. Quicumque Tecum non colligit, spargit, hoc est, qui Christi non est, Antichristi est (Hier. Ep. XV) ».

Tali ergo inconcussae fidei nostrae tessera muniti, tantorumque Protectorum Hieronymi ac Damasi patrocinio suffulti, divino nomine invocato, arduum sane ac longum iter ingressuri, quod inoffenso pede alacriter atque securi percurramus, Apostolicam Benedictionem humillime petimus.

Romae XIX Martii MCMXII.

AIDANUS GASQUET ABBAS O. S. B.
Commissionis pro Vulgata Praeses.

INTRODUCTIO

I. — Prooemium.

SUMMI Pontificis mandato obsequentes, dum ex praecipuis Codicibus Mss. Vulgatae Hieronymianae undique conquisitis, variarum lectionum messem copiosam alacri animo ac diligenti cura colligimus, non illam quidem negligendam esse putamus veterem Vulgatam latinam editionem, quae longo saeculorum officiali usu in Occidentali Ecclesia ante illam probata est. Oportunum igitur esse duximus, ut haec nostra *Collectanea biblica latina* exoriens, prae ceteris integrum Psalmorum librum complecteretur iuxta veterem quandam inexploratamque latinam versionem, quam in Codice Casinensis Archicoenobii n. 557 signato feliciter invenimus, ut exinde et status biblicae latinae versionis, et Hieronymi operis praestantia atque necessitas magis magisque nova luce illustraretur. Ideoque compendiosa huius

Codicis descriptione praemissa, et nonnullis de quadru-
plici eius Psalterio praelibatis, specialem de nostro Psal-
terio tractationem instituemus.

II. — Codicis Casinensis summaria descriptio.

Inter praecipuos Codices Mss. quibus Casinense Ar-
chivum locupletatur, codex plutei A, n. 557 signatus me-
rito est recensendus, sive ob scriptoris calligraphiam, mi-
nutissimam quidem sed plane intelligibilem, sive praecipue
ob pulcherrimas initiales litteras partim longobardico stylo,
partim vero gothico depictas ¹, quibus abunde decoratur.
Eius membranae, optimae plerumque qualitatis, foliis 325,
paginis 650, in 42 quaternionibus proprio numero in mar-
gine inferiori ultimi folii uniuscuiusque quaternionis coeva
manu distinctis, coalescunt. Mensuram vero tantum mm.
270 × 200 exhibent, quia ab imperito librorum compac-
tore sive sutore, marginibus superiori ac inferiori non abs-
que gravi titulorum et litterarum initialium iactura de-
truncatis, pristinam formam elegantissimam amiserunt.
Duabus partibus Codex distinguitur, quarum prior (pag.
1-573) continet integros libros V. et N. Testamenti, a
Genesi usque ad Apocalypsim, binis columnis exaratos

¹ Ex huiusmodi litteris quattuordecim barbaro ferro, latrociniali animo, iam
sec. XVIII abscissae ablataeque sunt (prout ex Federici mon. cas. Catalogo
Mss. eruitur). Porro quae nunc extant litterae longobardicae occurrunt paginis:
3, 5, 6, 24, 42, 54, 69, 83, 84, 105, 107, 139, 146, 161, 173, 175, 180,
184, 187, 190, 201, 205, 208, 211, 217, 223, 227, 233, 244, 248, 254, 299,
300, 311, 312, 316, 323, 324, 330, 335, 352, 357, 489, 498, 511, 520, 532,
536, 537. Quibus 40 aliae gothicae initiales litterae humiliori quidem forma co-
loratae addendae sunt.

iuxta Vulgatam Hieronymi editionem cum eiusdem praefationibus et capitulis consuetis, additis praeterea libri Hester latina versione secundum LXX Interpretes, et Psalterio quadruplici.

Post Apocalipsim (pagg. 574-650) sequitur altera pars veluti Appendix, plerumque triplici columna exarata, idest:

1) S. Hieronymi liber *de interpretatione nominum hebraicorum*, cui (pagg. 590-591) quattuor anonyma quaedam adiunguntur documenta quae in Spicilegio Casinensi edidimus (Tom. I p. 412-424), videlicet: *a*) explicatio numeri nominis Antichristi; *b*) triplex alphabetum, hebraicum, graecum et latinum; *c*) collectio sententiarum moralium ethnicorum philosophorum; *d*) Catalogus Romanorum Pontificum a S. Petro ad Silvestrum I, iisdem insertus sententiis ¹. Huic altera documentorum peregrina Collectio subnectitur, quam quidem ex vetustiore Codice 292 saec. XI in *Bibliotheca Casin.* descripto (Vol. V) transcriptam fuisse, satis constat ex eorundem ordine et characterum hebraicorum forma, necnon ex iisdem orthographiae mendis ac proprietatibus. Quod quisque videre potest etiam ex photographiis utriusque codicis speciminibus quae huic volumini adiunguntur (Tab. 2, 3, 4). Huiusmodi autem collectio constat duabus genuinis S. Hieronymi operibus,

¹ Haec omnia a nobis edita, invenimus excepto Catalogo Silvestrino, etiam in Cod. biblico Cavensi N. 7 saec. XI in quo (f. 193 v.) spatium quoddam vacuum intercedit, quo fortasse Catalogus Silvestrinus describendus erat. Quae vero ibi subsequuntur morales sententiae numerosiores sunt quam in Codice Casinensi, et praeterea eisdem nomen additur philosophorum, videlicet: Pitagora, Socrates, Aristippus, Plato, Democritus, Diogenes, Hermogenes, Cato, Plinius, Seneca, Xenocrates, Cicero. Denique clauditur Collectio hisce tribus sententiis, sub nomine Salomonis, videlicet: « *Stultus si tacuerit sapiens reputabitur* (Prov. XVII. 28). Ex felicitate alterius infausta sua miserius luget homo. — Pars sacrilegii est rem pauperum dare non pauperibus ».

nempe; 1) *Prologo et libro Hebraicarum Quaestionum tam in V. quam in N. Testamento* (pag. 591-604).

2) Itemque Praefatione et « *libro locorum ab Eusebio Pamphili Caesariensi episcopo prius edito quidem in graeco, sed a praefato Hieronymo postmodum diligentius ad latinum stilum translato* » (pagg. 605-621). Quibus (pagg. 604-605) inseritur 3) anonymus quidam tractatulus *de decem temptationibus* Israhelitici populi in deserto.

Pagg. 621-650 sequuntur cetera huius Collectionis documenta anonyma, quae cum praecedenti a doctis Maurinis in *Appendice* eiusdem Voluminis relegantur (Migne P. L. 24 col. 1357-1470). Huiusmodi sunt: 4) *Nomina regionum atque locorum de Actibus Apostolorum ab altero quodam descripta.*

5) *Explicit* (Incipit) *secundum Esdram veri characteres Hebraeorum nomina et interpretationes eorum*, cuius specimen photographicum exhibemus (Tab. 3, 4).

6) *Item succincta commemoratio decem tentationum.*

7) *Explanatio Cantici Debborae et Barac ex libro Iudicum.*

8) *Hebraicae quaestiones de libris Malachim idest Regum. Quaestiones hebraicae ex libro Samuelis prophetae.*

9) *Finiunt quaestiones in Dabre iamim. Incipiunt in Abbacuc propheta.*

10) *Oratio Abbacuc pro ignorantibus.*

11) *De ieiunio disputatio.*

12) *De sollemnitatibus.*

13) *Ieronimus in annalibus Hebraeorum de XV signis XV dierum praecedentium diem iudicii.* Quae postrema quinque documenta in *Bibliotheca Casinensi* (Vol. V, cod. 292) edidimus. De probabili autem auctore anonymorum opusculorum postremae huius collectionis, assenti-

mur doctorum virorum Martianaei¹ et Samuelis Berger² opiniononi qui ea erudito cuidam Hebraeo tribuunt, saec. IX ineunte, temporibus Ludovici Pii Imperatoris et Rabani Mauri, *in scientia Legis florenti*.

Codex a duobus distinctis amanuensibus saec. XII, inaequali licet proportione, exaratus fuit. Siquidem pars quae a peritissimo calligrafo descripta est, 26 quaternionibus constat, altera vero a mediocri amanuensi 16 tantum. Iamvero quis fuerit peritissimus iste calligraphus facile iam primo intuitu divinare potuimus ex characteris similitudine cum Cod. Cas. 264, quem certe novimus a quodam *Ferro* fuisse exaratum, prout ex duobus disticis³ quae in eodem (pag. 280) leguntur, apparet.

Hanc nostram coniecturam plane confirmatam recognovimus ex eiusdem scriptoris manu elegantissima, quae sexies nomen *Ferro* litteris maiusculis exornatum in sequentibus locis curiose inseruit:

- p. 42 col. *b.* nec **Ferro** dividet eam (Lev. I. 17).
- p. 265 col. *b.* in mendicitate et **Ferro** (Ps. CVI. 10).
- p. 268 col. *b.* ferrum **Ferro** acuitur (Prov. XXVII. 17).
- p. 278 col. *b.* **Ferro** ne forte cadat (Sap. XIII. 15).
- p. 280 col. *a.* sine **Ferro** declusus (Sap. XVII. 15).
- p. 297 col. *b.* fodit **Ferro** rupem (Eccli. XLVIII. 19).

¹ Cf. MIGNE, P. L., vol. 23 col. 1392.

² Cf. BERGER. *Quam notitiam linguae Hebraicae habuerint christiani Medii Aevi temporibus in Gallia*. p. 1. Paris, 1893.

³ En distica:

« Celibis imperiis dominique sui Theodini

Hoc perscripsit opus Ferro suus famulus,

Accipe lux mea, perlege spes mea, gloria, virtus.

Et scribae servi saepe memento tui ».

Abbas Theodinus anno 1166 tantummodo rexit Casinense Archicoenobium.

Quaterniones vero ab eodem descripti ita recensentur: I-V, VIII-XIX, XXXII-XXXX, alterius scribae VI-VII, XX-XXXI, XXXXI-XXXXII¹. Unus numerus quaternionis XXXI, deficientibus duobus postremis foliis, desideratur. Specimina nostra phototypica Tab. 1 et 2 utriusque scriptoris manum representant. Praeter hos tertii quoque scriptoris manus passim occurrit, nempe correctoris, cui tribuenda est etiam correctio numerorum singulis Capitibus apposita iuxta hodiernam numerationem, vetere seposita. Nonnullae tamen correctiones praesertim ubi agitur de versiculis omissis ob *ομοιοτελευτον* iisdem scriptoribus plerumque debentur. Neque desunt rasurae quarum praecipua unius integrae columnae pag. 143 occurrit. Demum notae marginales ad sacrum textum illustrandum perrarae sunt, sed notabiliores sunt quae in libro Danielis pagg. 446, 447, 448, necnon pagg. 37 et 367 conspiciuntur, quaeque a nobis hic subnotantur².

¹ Manu Ferronis descriptae sunt pagg. 1-82, 107-298, 475-618 idest maior pars librorum V. Testamenti et integri libri N. T. et pars Appendicis. Alter vero (83-106) exaravit libros Iosue, Iudicum, Ruth (pag. 299-473) Job, Tobiae, Iudith, Esdrae, Machab. Prophetas maiores et minores, et (p. 619-650) postremam partem Appendicis.

² Adnotationes marginales in Daniel plerumque excerptae sunt ex Hieron. Comm. licet non semper de verbo ad verbum relatae. Quoad postremas pagg. 37 et 367, cum sint satis curiosae, et probabiliter ineditae, operae pretium duximus eas hoc loco subnectere, licet ob sutoris codicis iniuriam lacunis scatentes, quas intra parentheses () inclusimus.

Pag. 37 ad verba Gen. XXX. 22 *aromata prime Smirne*. « Smirna grece, mirra latine, quae arbor (in A)rabia V cubitorum. Huius arboris gu(mma) *stagle* vocatur. abusive etiam mirr(a. cin)namomum virgultum est et in Indiam (Ethi)opia nascitur II. terra cubitorum d(icitur) cinnamonum quod in modum canne (sub)tiles habet calamos, et replicato(s) aurei vel nigri coloris quae fruct()bile spiramentum reddunt, et sub () carum grossum vo(lu)vile et despecti () beamus aromatica species iuxta lit () Casia in aquis locis nascitur et um(brosis) crescit et bonum odorem reddit ».

(Ibid. ad v. 34 *onicha galbanen*) « Onica videtur esse ostreola parva s(ed)

III. — De quadruplici eius Psalterio.

www.libtool.com.cn

Paginae 173-260 Psalterium quadruplex continent, quod aliquid fortasse unici habet, nempe non columnis parallelis prout in ceteris huiusmodi Psalteriis describitur, sed successive unum post alium singula Psalteria subsecuntur, manu peritissima Ferronis descripta.

Iam ad *primum Psalterium* quod attinet (pag. 173-195) quatuor eidem praemittuntur satis cognitae Praefationes, quae libro II Paralip. nullo speciali titulo intercedente, immediate succedunt, videlicet: a) *Scio quosdam*. b) *Psalterium Romae dudum*. c) *David filius Iesse*. d) *Psalmus primus nulli adsignandus* quibus Capitula 149 adnectuntur quorum I. *Hortatio pietatis et expugnatio adversarii*. CXLVIII. *Himni catholici*. Dein magna et perpulchra

redolens instar humani unguis; onix grece, latine unguis dicitur. Galba sucus ferule est, et nascitur in s() cartillaginosum et minus lignosum optim(um)ius odore fugantur serpentes »... Quae quidem (ni fallimur) Hieronymum sapere videntur.

Item (pag. 367) In margine Praefationis Hieronymi ad Isaiam (ubi de *cola* et *comata*), haec leguntur:

« Cola, est cum iam sententia sensum prestat, set adhuc aliquid de sententiae plenitudine superest. Apud poetas vero, cum post duos pedes et dimidium nichil de parte orationis superest, colon dicitur. Cola enim in versu est, cum dividitur versus in partes orationis. Aliter, cola est orationum per intervalla facta distinctio, ut *vae genti peccatrici populo* (pleno) *gravi iniquitate*. Coma, est dictionum facta per intervalla distinctio, ut « os, lingua, mens, sensus. Aliter. Coma, est prima positura vel distinctio orationisque subdistinctio. Dicitur coma, quando post duos pedes sillaba remanet. Haec tamen nomina cola, coma, indifferenter apud oratores ponuntur, qui integram sententiam periodon dicunt. Partes eius comata et cola, brevis dictio vel particula sententiae dicitur, unde et comatice, breviter. Coma enim interpretatur inversio, colon membrum, periodus clausura vel circuitus versus. Coma prior, cola post, ultra periodus ».

littera initiali **B** praelucente, qualis in nostra tabula I phototypica exhibetur, incipit Psalterium I cuius textus hieronymianam refert versionem secundum hebraicam veritatem, quod etiam a scriptore notatum fuisse vestigia inscriptionis barbaro ferro detruncatae testantur, hoc modo :

explici]*t Psalterium,*
secundum] *hebraeos*

Unicuique Psalmo praeponuntur titulus et numerus rubro minio exarati, qui tamen numerus non respondet textui hebraeo, sed versioni LXX virali. Textus nonnullis notis interlinearibus vel marginalibus correctoris manu apparet aspersus, quarum breve specimen subnotamus ¹.

Secundum Psalterium (p. 196-217) incipit mutilum ob initialem litteram **B** vandalice praecisam; eius tituli ac numeri rubro minio exarati prosequuntur tantum usque ad Ps. L inclusive, pro ceteris spatio vacuo relicto. Correctiones seu variae lectiones rariores sunt quam in praecedenti, et tantum in prioribus psalmis ². Eius textus versionem ex LXX quam *Gallicanam* vocant amplectitur.

¹ Specimen lectionum variarum huius Psalterii I intra parentheses () collocamus. « Ps. I. 3. Et erit tanquam arbor (*vel lignum*) transplantata (*vel transplantatum*) iuxta rivulos a. Que (*vel quod*).

« Ps. II. 6. Ego autem unxi (*vel orditus*) regem meum super Sion montem sanctum suum (*vel eius*).

² Psalterii II specimen correctionum damus ex sequentibus: Ps. II.

« Ego autem orditus (*constitutus*) sum regem (*rex*) meum (*ab eo*) super Sion m. s. e. Adnuntians (*praedicans*) Dei praeceptum (*Domini*) ».

« Ps. III. 1. Domine, quid grandes (*vel quare* multiplicati) sunt ».

« Ps. VIII. 9. vias aquarum (*vel semitas ponti*) ».

« Ps. XLI. 2. Sicut areola preparata ad inrigationis aquarum, sic anima mea preparata est ad te Deus (Sicut cervus mugiens ad fontes aquarum, ita anima mea rugit ad te Deus) ». Eadem duplex versio occurrit in Cod. Cas. 434 qui ineditam versionem ex hebraeo partim concordantem cum Hieronymiana, par-

Tertium Psalterium (p. 217-238) incerti quidem auctoris, de quo singillatim erit disserendum, alteri succedit littera initiali **B** praecedente, titulis plane destitutum ac numeris, nulloque convenienti ad id spatio inserto.

Quartum denique *Psalterium* (p. 238-260) quod immediate praecedenti adiungitur item sine titulis et numeris, sed sufficienti eisdem spatio vacuo interposito, versionem quam *Romanam* appellant continet.

IV. — De Casinensis Psalterii anonyma latina versione.

Iam hisce praeiactis, ad *Psalterium* quod tertium locum in nostro Codice occupat propius accedentes, quid de anonyma eius versione sentiendum sit, videamus. Attamen hac in re gravibus adhuc difficultatibus implexa, benignum lectorem praemonitum velimus ne certam ac definitam a nobis expectet sententiam, sed probabiles tantummodo coniecturas, quas quidem saltem aliqua ex parte, novis utinam supervenientibus doctorum virorum argumentis, libenter reformare parati sumus. Huiusmodi enim versionis genealogiam nobis inquiringibus, eamque sub diversis aspectibus considerantibus, nihil certi de eius origine, aetate, atque auctore invenire potuimus, quin potius indefinibile quidpiam, ac veluti proteiforme, quod diu incertos nos et hesitantes reliquit, utrum ab ipso fonte hebraico, an

tim omnino differentem, de qua serius in altero *Collectanae* volumine erit agendum, continet.

Ps. LXX. Multiplicentur (*vel multiplicabuntur*) dolores eorum et postea secuntur te (*post tergum sequentur*). Non libabo (*litabo*) libamina eorum quia gravior est quam effusio sanguinis (*de sanguine*).

a LXX virali versione iuxta antiquam latinam versionem sit derivata, vel potius tentamen aliquod novae correctionis veteris latinae versionis proferat. Hoc tamen pro certo affirmare possumus, hanc peregrinam inexploratamque versionem in uno Codice Casinensi, quoad sciamus existentem, gravia doctis viris exhibere problemata, sive critica sive philologica, haud facile solvenda. Nostra enim humili sententia, eam novam censemus esse fodinam singularium lectionum tam pro hebraico textu, quam pro LXX virali versione sive etiam pro Hexaplari, sed praesertim pro antiquissima africana et itala versionibus, ex quibus omnibus fontibus abunde hausisse ignotum eius auctorem coniecimus. Quoad nos interim praecipua cura erit principem eius editionem ita fidelem codicis imaginem exhibere; ut, paucis exceptis correctionibus, quas intra uncas [] concludemus, textus in sua genuina ruditate expressus appareat. Deinde ad eiusdem illustrationem nonnisi pauca indicabimus, quae ad versionis aetatem determinandam, eiusque fontes ac coniecturabilem auctorem inveniendum, conducere possunt.

V. — De eius archetypi antiquitate.

a) INDICIA ORTHOGRAPHICA ET PALEOGRAPHICA.

Quaestio praecipua a qua nostri quoque Psalterii magna ex parte pendet auctoritas, ea esse videtur quae de eius antiquitate versatur. Cum enim ex iis quae supra notavimus, codex in quo continetur nonnisi saeculo XII (circa an. 1166) a casinensi scriptore Ferrone exaratus sit, cumque in eodem alia recentiora inveniantur documenta

nempe ad saec. IX, spectantia pronum esset etiam de recentiori huiusce versionis aetate non absque aliquo fundamento suspicari. Verum, si apographi Casinensis orthographia et paleographia attente examinentur, haud difficile erit nonnulla etiam in eis vestigia seu indicia invenire, quae saeculo XII minime conveniunt, sed nonnisi antiquissimo eius archetypo, caractere fortasse *unciali* vel probabilius *semiunciali*¹, certe autem caractere *continuo* exarato, explicari possunt. Porro indicia huiusmodi omnino conveniunt iis quae de antiquissimis Psalteriis S. Germani et Veronensi Sabaterius et Blanchinius², in eorumdem

¹ Hoc arguitur ex vocibus: *Deus, Dominus* (Ps. 17,7), *quoniam* (Ps. 26,5), *paupero* (Ps. 81,3), *Deo* (Ps. 48,3), *spiritus* (Ps. 75), *propterea* (Ps. 1,5) *anima*, (12,3, 15,¹⁰ 16,¹³ etc.) *sanctus* (15,3; 16,²⁶ etc.) *dextera* (15,¹¹ etc.) *interitus* (15,¹⁰ etc.) *omnipotens* (17,⁴⁸) etc. quae absque abbreviationis sigla in semiunciali scriptura haud raro occurrunt. Alia fortasse huiusmodi indicia ex nonnullarum siglarum analogia, et ex nonnullis mendis erui possent. ex. gr. Ps. 7,¹⁰ (cf. Tab. I) ubi pro *utique* scripsit *ut aque*, et Ps. 33,⁷ *sic = hic*.

² Licet Blanchini editio Psalterii Veronensis (R) plurimum sit deficiens praesertim quoad eiusdem orthographiam, ut quisque ex comparatione eius facsimilis cum initio Psalmi CXLII facile persuadetur, in verbis *praeceem, collocaverunt, manum* quas correxit in *preceem, conlocaverunt* et *manuum*, tamen satis est ad demonstrandam eius orthographicam affinitatem cum Psalterio Casinensi, prout ex sequenti Indice apparet.

Ps. 3,5. voce mea = vocem meam.
» 3,7. a milibus.
» 3,8. conteruisti.
» 5,2. intellege.
» 6,7. lababo.
» 9,¹⁶. adfixe = infixe.
» 9,¹⁷. manum = manuum (*passim*).
» 10,⁶. sulfur = R. sulphur.
» 11,⁵. aput.
» 16,⁸. pupilla(*m*).
» 30,⁵. de laqueo isto = R a laqueo isto.
» 31,⁶. oravit = orabit.

Ps. 32,7. thesauris.
» 33,¹². fili = filii (*passim*).
» 34,3. framea(*m*).
» 35,9. putabis = potabis.
» 44,9. eboreis R eborneis.
» 50,4. laba.
» 50,¹⁵. doceam.
» 54,7. pinnas (*passim*).
» 55,9. lacrimas (*passim*).
» 65,¹⁵. vobes = boves.
» 65,¹⁷. ori meo = ore.
» 67,⁶. patres... iudices = patris... iudicis.

editione praefati sunt, videlicet: a) frequens permutatio vocalium *e* pro *i*, *o* pro *u* et viceversa; b) item consonantiarum *v* pro *b* et viceversa; c) nonnullarum vocum contractio ex. gr. manum = manuum, fili = filii, nimis = nimiis. ¹ Quibus aliae antiquitatis notae addi possunt tum

Ps. 71,5. coram luna = R ante luna.
 » 73,17. verna = R vernum.
 » 74,5. cornum (*passim*).
 » 76,1. voce meam.
 » 77,27. pinnata.
 » 100,6. in via(*m*) immaculata(*m*).

¹ Specimen orthographicum.

Ps. 101,28. veteresceret.
 » 103,37. in tribus (= tribubus).
 » 104,16. omnem firmamentum.
 » 107,9. efrem.
 » 122,1. supervorum.
 » 147,17. frustra panis.

<i>b</i> pro <i>v</i>	pa <u>z</u> ulum (<i>passim</i>) 22, 2.	penetebitur 131, 4.	gaudite 31, 11.
bellus 71, 6.	supervia 30, 19.	plaudete 46, 2.	interimerunt 93, 6.
bestietur 83, 8.	supervi 118, 51,	ponete 47, 14.	malivulus, 14, 3.
corborum 146, 9.	85.	procedent 71, 9.	ori 65, 17.
commobear 9, 27.	supervis 18, 14.	senu 88, 51.	perdis 5, 7.
crebit 104, 24.	supervos 88, 11.	simplicitate 77, 72.	pinguidinis 65, 15.
curbaverunt 56, 7.	uerueratus, 72, 14.	sustenui 24, 7.	pinnas 67, 13.
devobit 104, 10.	ueniamin 67, 28.	sustenuite 24, 21.	pinnata 77, 27.
dulubium 31, 6.	uertas 79, 14.	sterelitatem 34, 14.	possiderunt 72, 12.
humiliabi 80, 12.	uilem 84, 6.		salvis 30, 3.
incurbatus 37, 7.	uilis 101, 11.	<i>i</i> pro <i>e</i>	scabillum 109, 9.
laba 50, 4, 9.	uobes = boves 65,	accidite 33, 6.	sedis 79, 2.
lababo 57, 11.	15.	accidentes 31, 9.	<i>o</i> pro <i>u</i>
lebiatham 103, 26.		calcamentum 59,	gressos 16, 5.
nibem 147, 6.	<i>e</i> pro <i>i</i>	10.	insole 71, 10.
nibescant 67, 15.	ures 91, 12.	carnis 77, 27.	motuo 36, 21.
suabis 68, 17.	demitte 24, 18.	delisti 9, 5.	occasos 136, 3.
zela <i>b</i> i 72, 3.	inequis 72, 2.	descindo 29, 9.	spiritos 103, 4.
	intellegere (<i>pas-</i>	descendant 54, 16.	<i>u</i> pro <i>o</i>
<i>v</i> pro <i>b</i>	sim) 13, 2 etc.	descidentes 113,	odiusus 54, 13.
computavis 27, 3.	iudices 67, 6.	24.	iustus 36, 17.
iuvilare 80, 2.	legaret 149, 2.	descidentibus 29,	gressus meus 139, 5.
iuvilemus 94, 1.	palleum, 102, 27.	4.	impius 9, 5.
iuvilate 97, 6.	patres 67, 6.	diliciarum 108, 8.	urbis 18, 5.
iuvilatus 150, 6.	pelecano 101, 7.	derelinquenti-	putabis 35, 9.
	penetetur 109, 4.	bus 118, 53.	
		floriat 131, 18.	

ex antiqua orthographia codicum uncialium in nonnullis vocibus ex. gr. *thensauris* (Ps. 32⁷), *totiens* (Ps. 62²), *quotiens* (55⁷), *loquellae* (18⁴, 141³), *susum* (73⁵) *michi*, *nichil* etc. www.libtool.com.cn passim necnon ex frequentissimo usu vocum compositarum absque adsimilatione, quarum specimen hic subdimus: ¹ tum ex ipsa perrara Codicis interpunctione. Signa vero characteris *continui* ², ideoque antiquitatem archetypi testantia, perplurima occurrunt in variis ac curiosissimis scriptoris mendis, quae suis locis subnotabimus, sive litteras et sillabas subtrahendo uni et incongrue addendo alteri verbo, sive maiores litteras praemittendo vel subtrahendo, non sine evidenti versicolorum confusione. Hisce attentis, archetypus ex quo Casinensis apographus derivavit, saltem saec. VI cum Veronensi et Sangermanensi Psalteriis tribui posse coniecimus,

Praeterea notanda est vetustissima Psalterii divisio in quinque libros iuxta hebraicum textum, de qua post Origenem Hilarius, Ambrosius, Hieronymus et Cassiodorus aliique loquuntur, quamque Codicis litterae maiores Ps. I, XLI, LXXII, LXXXIX, et CVI praepositae, satis evidenter ostendunt. Ipsum *Sela* ibidem indicari ab amanuensi

¹ Ex. gr. adnuntiare, adsidue, adcelerare, adlidere, adsumere, corroborare, inluminare, inridere, inludere etc. quae in Indice alfabetico recensentur.

² Indicia characteris *continui* archetypi nostri Codicis sufficere possunt sequentia: Ps. 15 *habeo* = ab eo; Ps. 2 *intelligi te* — 3 *multi plicati* — 7¹³ *vas a mortis* — 17⁵¹ *salutari a regis* — 27⁴ *reddere tribulationes* = redde retributiones — 33¹ *adsidua elaus* — 36² *agride fluent* — 36¹⁷ *confortatu ero* = confortat vero — 59³ *nostratus* = nos iratus — 43¹⁹ *reges sit* = recessit — 67³³ *vidi te* = vidite — 71⁹ *procedentae thiofes* — 75¹³ *interimentis piritum* — 75 *super vos* = superbos — 104³¹ *omnibus sragionibus* — 106³⁰ *se data* = sedata — 119⁵ *me alonginquavi* = mea longinquavi. — Item quoad errores in litteris maioribus, Ps. 9²⁴ *detrahit domino Peccator*, 82¹² *principes. Eorum*, 36³⁵ *Videbis vidi* = videbis. Vidi. etc. quae passim in textu et notis Psalterii subnotantur.

per breve spatium vacuum, quod nos parvae crucis † signo expressimus, manifestum est.

Denique siglarum formae praecipuae partim ex Tab. photographica n. 1, partim ex subiecto elencho cognosci possunt ¹. Quo loco admonere praestat, nos orthographicam scripturam verborum *michi* et *nichil* ex veteris archetypi orthographia ² quoties absque sigla occurrit, religiose expressisse, ut ab alia forma siglata *mihi* et *nihil* plane discerneretur.

b) INDICIA PHILOLOGICA

Supradictis indiciis pro huius Psalterii antiquitate, alia eaque potiora addenda sunt testimonia ex indole ipsa latinitatis huiusce versionis deprompta. Licet enim primo

¹ Praecipuae siglae Codicis hae recensentur:

7 = et	inppii = inproperii
7̄ = etiam	op; = opus
ᶇ7 = det	adiuuat; = adiuuatus
lib7 = liberet	benedict; = benedictus
ᶚt̄ = contra	domin; = dominus
pplos = populos	usq̄ = usque
ppls = populus	ḡtam = gloriam
pp̄ = populo	qm̄ = quoniam
ei' = eius	ipūt = ipsut
adppinquit = adpropinquavit	ipı = ipsi
scōr̄ = sanctorum	ab utō = ab utero
tepe = tempore	eqs = equ(u)s
p̄uo = prauo	m̄ = mihi
eccl̄a = ecclesia	n̄ = non
p̄lio = prelio	ē = est
peccōr̄ = peccatorum	pp̄ = propter
peccōrem = peccatorem	q̄i = quasi

² Orthographia africana demonstratur etiam in his verbis: *israel*, *sion*, (p. 315), *orfanus*, *profeta* (p. 319) *sulpur*, *urguenter* (321), de quibus cf. Indicem.

obtutu vox ipsa *secus* occurrens in Ps. I, 3, ut recte docuit cl. Burkitt ¹ a prisca africana versione plane abhorreat, tamen lectio *ut quid (tu) multuate su...* *gentes* (Ps. II, 1) iam in ipso nostri Psalterii limine, nos de eiusdem affinitate cum Tertulliani et Cypriani Psalterio certiores facit. Quam quidem affinitatem in unoquoque paene Psalmo toties confirmatam recognovimus, quoties genuinas pervetustae africanae latinitatis voces lectionesque in eo deteximus. Tales sunt quae praecipue a clarissimis viris Rönsch ², Burkitt ³, W. Sanday ⁴ et Henrico von Soden ⁵ iuxta criticas normas proponuntur, quaeque per se facile in Indice nostro reperiri poterunt.

Denique hoc item confirmant africanae versionis characteres quibus alludebat apologista Arnobius saec. IV (adv. Gent. I, c. 15), respondendo iis qui sacros christianorum libros tamquam *barbarismis* et *soloecismis* obsitos, ac *vitiorum* deformitate pollutos deridebant. Ait, enim: « Quid « officit, o quaeso, utrumne quid grave an hirsuta « cum asperitate promatur, inflectatur quod acui, an acua- « tur quod oportebat inflecti? aut qui minus id quod di- « citur verum est, si in *numero* peccetur, aut *casu*, *praepo-* « *sitione*, *participio*, *coniunctione*? » Quorum nonnulla exempla in Appendice I et III proferuntur. Exinde enim facile conici potest cur saeculo IV circa an. 350 africana versio ab huiusmodi mendis aliquantulum purgari coeperit, indeque paulatim ad *europaeam* vel *italam* versionem accesserit.

¹ Journal of Theological Studies, Oxford, 1909, pag. 299.

² RÖNSCH, *Itala und Vulgata*, Marburg, 1875.

³ BURKITT, *The Old Latin and the Itala*, Cambridge, 1896.

⁴ W. SANDAY, in *Old Latin Cod. Bobiensis* (K), Cambridge, 1886.

⁵ Cf. H. VON SODEN, *Das lateinische Neue Testament in Afrika zur zeit Cyprians*. — Leipzig, 1909.

Nec minoris pretii ad eandem Psalterii antiquitatem comprobendam alia estimantur vocabula quae pariter ibi permixta, ab africanae latinitatis indole recedunt, et potius *europaeae* seu *italae* versionis biblicae ¹ aliquid praeseferre

¹ Ut de praecipuis huiusmodi diversae latinitatis characteribus plenior cognitio habeatur, sufficient sequentia verba ex Indice nostro collecta :

VOCES PERMIXTAE LATINITATIS.

a) AFRICANAE		b) NON AFRICANAE.	c) NON AFRICANAE SPECIALIS AC FREQUENTIORIS USUS.
interitus		seu corruptio.	inproperium = opprobrium.
insidiae	»	dolus.	pravus = malus.
claritas	»	gloria.	adsidue = semper.
clarificare	»	glorificare.	minime = non.
pressura	»	tribulatio.	copiae = divitiae.
thronus	»	sedes.	copiosus = dives, multus.
sacrificare	»	immolare.	mendosus = fallax, mendax.
fortitudo	»	virtus.	tamen = verumtamen.
procella	»	tempestas.	errare = moveri.
sermo	»	verbum.	respondere = exaudire.
flagella	»	verbera.	pabulum = foenum.
emendare	»	erudire.	conticescere = silere.
termini	»	fines.	angustiae = tribulationes.
bellum	»	prelium.	inaurire = exaudire.
ambulare	»	ire.	sentire = intelligere.
lenitas	»	mansuetudo.	in idipsum = simul.
imperium	»	praeceptum.	nimius = multus.
liberare	»	erueri.	sevum̄ = adeps, oleum.
colligi	»	congregari.	coperire = operire.
metuere	»	timere.	d) ELEGANTIORIS LATINITATIS SPECIMEN.
curruscationes	»	fulgura.	25, ⁶ non praesente timore.
parturitiones	»	dolores.	54, ²⁰ quibus non sunt mutationes ipsi neque timent.
in conspectu	»	coram.	74, ⁸ aliquotiens... nonnumquam.
facinus	»	iniquitas.	103, ⁹ et subducta est.
facinerosus	»	iniquus.	103, ²⁵ avidum manibus.
muscipula	»	laqueus, fossa.	103, ²⁹ subducis spiritum eorum.
tegere	»	operire.	105, ⁴³ vicibus plurimis liberavit eos.
similare	»	adsimilare.	
amaricare	»	incitare.	
iucundare	»	exaltare.	

videntur. Siquidem, voces lectionesque huiusmodi saltem saec. IV-V propriae, idest Hieronymo, Ambrosio, Rufino et Augustino familiares, censendae sunt.

Hisce duobus distinctae latinitatis elementis, tertium quoque adnotandum esse suspicamur, quod proprie alterius rudioris auctoris manum, ac novum huius versionis characterem prodere videtur. Non enim agitur de simplici versione vel recensione veteris Psalterii africani ad *italam* iuxta LXX viralem editionem, sed saltem de tentamine seu specimine quodam criticae editionis Psalterii africani ad hebraicam veritatem et ad Hexaplas Origenis undequaque exacti, ut infra demonstrabimus. Iamvero si latinitas comparetur in iis locis in quibus vetus latina versio cedat oportet ut textui hebraico aut Hexaplarum editioni pressius conformetur, talis styli ac linguae diversitas apparebit, ut explicari nequeat, nisi diversarum manuum opera supposita, quarum uni quidem hebraici textus, alteri vero Hexaplaris editionis collatio tribuatur. Porro cum etiam textus praemasoretici indicia nonnulla in eadem appareant, nemo inficietur, ex hac quoque ratione antiquitatem versionis tueri probarique, ut saltem ante saeculum VI assignari possit.

VI. — De criticis fontibus Casinensis Psalterii.

Ut autem de supradicto triplici fonte certam notitiam lectores nostri attingant, sufficere credimus tamquam specimen totius Psalterii critice examinati eisdem offerre Psalmum XXI, quem in Appendice I huius Voluminis, nobili testimoniorum suorum comitante caterva, sequestravimus. Ex iisdem enim testimoniis, ni fallimur, apparet;

a) maiorem partem versionis huiusmodi genuinam exhibere africanam illam translationem ex LXX qua Ter-

tullianus ac Cyprianus, ipseque Augustinus Psalterio cum Veron. usi sunt, ipsissimis illis distinctam characteribus quos Arnobius afer iam saec. III exeunte nobis descripsit ¹.

b) alteram vero partem, minorem quidem ac speciali (ut videtur) latinitate interdum semibarbara donatam, representare eius emendationem iuxta hebraicum textum a quodam nobis ignoto, sed eiusdem linguae satis perito factam, qui translatoris Aquilae vestigia haud raro ita presse secutus est, ut ei quoque applicari possint quae Hieronymus in Epist. 57 de eodem scripserat, i. e: « Aquila autem proselytus et contentiosus interpres, qui non solum verba, sed etymologias quoque verborum transferre conatus est..... et syllabas interpretatur et literas, dicitque συν τον ουρανον και συν την γην, quod graeca et latina lingua non recipit ² ».

c) tertiam denique eiusdem portiunculam propria quoque latinitate plerumque eleganti etiam forma ornatam,

¹ Cf. Appendicem n. I.

² Cf. Appendicem n. VIII. Ad huius rei confirmationem praeter illa quae ibi allegantur, sufficiant exempla quae hic subnectimus, de usu semibarbaro praep. *cum* pro particula **אִם**, quod quidem inter characteristicas Aquilae versionis formas praecipue dinoscitur. (cf. Swete *Introd.* p. 39 — Burkitt *Fragments of the Books of Kings according to the translation of Aquila.* — Cambridge 1898).

13 ² *cum* Domino.

52 ³ *cum* Deo.

77 ⁴ *cum* salutare Dei.

78 ¹ *cum* templo.

83 ⁴ *cum* altariis tuis.

88 ³⁹ *cum* Christo tuo.

101 ¹⁵ *cum* pulvere.

102 ¹ *cum* nomen sanctum.

116 ¹ *cum* omnes populi.

125 ¹ *cum* captivitate.

132 ³ *cum* benedictione.

133 ¹ *cum* Domino.

134 ¹ *cum* nomine, ¹⁹ *cum* Domino, ²⁰ *cum* domino (bis).

136 ⁴ ¹ *cum* Sion, *cum* cantico, ⁶ *cum* ierusalem, ⁷ *cum* diem.

136 ⁸ *cum* retributione, ⁹ *cum* parvulis.

146 ² *cum* Dominum.

147 ² *cum* Dominum.

148 ¹ *cum* Dominum (bis), ⁵ *cum* nomen, ⁶ *cum* Domino.

novam eiusdem correctionem exprimere ad versionem Hexaplaem exactam, in qua potissimum Aquilae et Symmachi, raro autem Theodotoni et Quintae Editionis lectio praevalere videtur¹.

Porro, qualis quantaque horum trium fontium pars seu relativa proportio in unoquoque psalmo inveniatur, haud facile definiri potest, ac nonnisi singulis psalmis ad trutinam critice perpensis et examinatis, quod a doctis hac in re viris expectamus. Quod ad nos attinet interim ex summaria eius collatione, quam cum Psalterio Sangermanensi ac Veronensi necnon cum textu hebraico et Hexaplis instituimus, affirmare possumus, saltem generatim, proportionem eius convenientiae cum Sangerm. repraesentari posse hac subnexa tabella:

VETUS AFRICANA VERSIO IN PSALTERIO CASSINENSI.

<i>circiter</i> $\frac{3}{4}$ <i>emendata</i> a Ps. I ad XVI.	<i>circiter</i> $\frac{2}{4}$ <i>emendata</i> a Ps. XVII ad XXXIII.	<i>circiter</i> $\frac{1}{4}$ <i>emendata</i> a Ps. XXXIV ad XXXVIII.
78, 96, 97, 98, 99, 102, 107, 109.	39, 40, 41, 46, 60, 62, 71, 77, 79, 80, 84, 87, 88, 91, 100, 103, 104, 105, 106, 112, 115, 116, 117, 118, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 145.	a 42 ad 59, 61; a 63 ad 70, 72, 73, 74, 75, 76, 81, 82, 83, 85, 86, 89, 90, 92, 93, 94, 95, 101, 108, 110, 111, 113, 114, 119; a 120 ad 130, (137 abscissum); a 138 ad 144; a 146 ad 150.

Praeterea, ex eadem Psalterii nostri collatione cum Sg. et RA, hoc quoque colligere potuimus, videlicet, quod novem tantum priores psalmi usque ad v. 24 accuratiori quodam studio emendati fuerint, caeteri vero ac praeser-

¹ Cf. Appendicem n. IX. et quae superius adnotavimus.

tim postrema eorum pars, nonnisi parum ac leviter emendatoris limam persenserint, ita ut huiusmodi revisio seu recensio ad supradictos fontes quamvis totum Psalterium complectitur, opus tamen imperfectum esse et dici debeat. Cuius quidem rei indicia non dubia esse videntur. *a)* duplicatae lectiones, *b)* omissiones et additiones, quas in Appendice indicavimus ¹.

Item haud minoris negotii erit eius varium characterem, quem non sine causa proteiformem appellavimus, describere. In quibusdam enim Psalmis huiusmodi versio ita presse hebraicum textum sequitur ut ex illo directe conversum fuisse dici posset, in aliis vero lectiones Hexaplares praevalere videntur. Ideoque aliquoties ad Hieronymi translationem ex hebraeo accedere videtur, aliquando vero ad versionem RA vel Sangerm. iuxta LXX inclinare conspicitur; et licet plerumque puram formam retinet africanam, nonnumquam tamen etiam *italae* vel *europaeae* versionis characteres ostendit, ut ex. gr. in Ps. 118. Denique haud raro primam partem eiusdem versiculi cum textu hebr. alteram vero cum LXX concordare videmus, aut viceversa, prouti etiam ex Specimine Ps. XXI critice examinati, in Appendice n. I conspici potest.

Iam restat ut de duobus aliis fontibus hebraico scilicet et graeco Hexaplari, qui peculiarem eidem versioni addunt praestantiam pauca subiungamus. Hebraicam enim recensionem huius Psalterii satis evidenter ostendunt quae in Appendice n. VIII protulimus exempla. Ex quibus tam frequens ac peregrina lectionum varietas, nonnisi per hebraicum textum explicari potest, videlicet: *a)* ob litterarum affinium confusionem, *b)* ob vocalium absentiam, *c)* ob suf-

¹ Cf. Append. n. X. XI, XII.

fixorum mutationem, d) ob litterarum transpositionem. e) Praeterea nonnullas quoque attulimus *hebraicas characteristicas*, inter quas notandus est mos exprimendi articuli hebraici per pronomen *ipse, a, um*, qui certe antiquissimus esse debuit, quippe qui iam apud ipsum Cyprianum in *libro Testimon.* col. 289 ad Ps. 131¹¹ ita se habet: *Iuravit Deus ipsi David.* f) Denique veluti sigillum authenticum huiusmodi fontis, duodecim quae in hoc Psalterio ininterpretata occurrunt, nomina hebraica recensuimus.

Quibus omnibus alios quoque hebraismos allegare possemus. ex. gr.

20² quod (מָה) exaltabitur.

21⁷ viderunt in (ב) me — 33⁹ ille (ה) vir.

114⁴ 115⁴ 4⁷ in nomine Domini invocabo.

96¹⁷ colentes sculptilibus etc.

18⁴ *Sine auditu* (= non sunt loquelae) etc.

113¹³ 14¹⁴ *Os ipsis* (= habent), *oculi ipsis... aures ipsis* (לָהֶם).

Item frequens usus prep. *sine* (בְּלֹא) cum nomine loco verbi ex, gr. 9²⁵ *sine Deo* (= non est Deus)

58⁵ *sine iniquitate mea, et sine peccato meo, Domine. Sine impietate.*

Hoc autem loco lectorum oculis praeponendae sunt etiam curiosae quaedam lectiones, quae nonnisi ex hebraica ethimologia prodierunt, ex. gr.

82¹¹ *exterguntur in oculo generationis* (= in Aendor).

86⁴ *commonentes famem et confusio-*

nem (= Memor ero Raab et Babylonis).

82¹², 117⁹ *spontaneos* (= principes)

Neque praetermittenda sunt peregrina admodum verba quae quandam assonantiam cum hebraica voce praeseferre videntur. Huiusmodi sunt:

9⁴ עֵדָה = et adhuc (passim)

5¹¹ מָרָא = amaricare (passim).

50²¹ עֹלָה = holocausta.

67³¹ קָנָה = canna.

136⁷ עָרִי עָרִי = aurite aurite.

34¹⁸ עֶצֶם = osseus, ossuari, ossa-fundare ossefacere.

Ceterum si quis de hebraici textus influxu in hoc Psalterio claram ideam sibi acquirere cupit, eam facile ex qualicumque psalmo, sed praecipue ex Psalmis 49 et 67 depromere poterit ¹.

Ad Hexaplarem autem fontem quod attinet, ultro fatemur quam difficile sit definire quaenam ab hebraico textu, quaenam vero ab Hexaplis pendeant lectiones. Verum, si non de omnibus quas in Appendice n. IX veluti Hexaplararia excerpta protulimus, aequalem certitudinis gradum habemus, tamen de quibusdam nihil omnino haesitandum esse suademur. Quas inter lectiones libenter in praesenti nonnullas commemoramus, quae ipsum Psalterium nova quodammodo luce illustrare videntur. Huiusmodi sunt:

7. 12 *interminans* de qua in Append. VI, ubi ex Hier. Comm. lis veram Aquilae lectionem ἀπειλουμενος restituumus.

10. 2. *in tenebroso lune* = Aq. ἀσελινῶ νυκτι Quae lectio omnino africanae originis cum Optato et RA esse debuit, licet etiam in Comm. Theodori Mopsuesteni in Psalmos (ex Cod. Ambr. C. 301 Inf.) interpolata fuit. Ea enim non quidem Theodoro, sed eius interpreti africano debetur ².

34. 20. *super iram terre locuntur insidiosa.* Perrara ista lectio quae occurrit etiam in Psalt. Gall. = (*Et in iracundia ✕ terrae loquentes; dolos cogitabant.*) etiam in Cod. 184 cap. Holmes ita legitur: ἐπ' οργην ✕ γης λαλουντες:

¹ Non desunt loca ex quibus nostri interpretis independentia a Hieronymi versione evidenter adstruitur, ut ex. gr. in Ps. 113, ¹⁰; 115 7; 117, ^{2, 3}; ubi particula hebr. *na*, vel *anna* interpretatur *peto* Domine, *pietare* Domine, dicant *pia*, pii timentes, non autem *O Domine* ut Hieronymus docet.

² Cf. ASCOLI, *Archivio Glottologico* 1882 ubi pag. 82 haec leguntur: « *In obscuro* autem dixit quod est in graeco σκοτομενη (sic) id est, cum noctis tenebras facit etiam lune absentia densiores, *Mene* enim lunam greci vocant, unde *menes* quod est *menses* rectissime nuncupantur ».

δολους διελογίζοντο. Exinde quae de Grabii finctione a cl. Field h. l. adnotantur temperanda sunt.

90. 1. *in tegumento idonei* = Aq. (εν σκιᾷ) ικανον. De qua Hier. in epist. 25 ad Marcellam refert: « Apud Hebraeos pro *Dei caeli* expositum **Saddai** quod Aquila interpretatur ικανον, quod nos *robustum* et *sufficientem* ad omnia perpetranda, accipere possumus ¹ ».

Aliae quoque hexaplares lectiones praeter eas quas ipsi in hoc Psalterio collegimus, inveniri possunt ab iis qui accuratius hanc versionem investigent. Sic. ex. gr. in Ps. 77. 17 *contendere Altissimæ*, quae lectio neque ab hebr. למרוח, neque a LXX παρεπικραναν pendere potest, quia auctor iuxta morem suum vertisset » vel *ad amaricandum*, vel *amaricaverunt Altissimum* », sed aut ex Aq. του προσερισαι υψιστω, aut ex Σ φιλονεικειν τω υψιστω derivasse videtur ².

Item etiam ex omissionibus lectiones hexaplares scerni possunt ut ex. gr. 117. 28. > *Confitebor tibi quoniam exaudisti me, et factus es mihi in salutem*. De qua omissione in Hexaplis notatur, quod « hi duo stichi non habentur in τετρασελιδω apud nullum, nec apud O' nec apud Eusebium ». Plura alia indicia huiusmodi fortasse etiam in duplicatis lectionibus et in quibusdam aliis peregrinis locis inveniri possunt, uti ex. gr. 17. 16. *meatus nudum aquarum* ubi praeter A εκχυσεις υδατων, aliam lectionem in voce *nudum* = νηδυν (?) subesse suspicamur.

Demum hoc loco ex multis typicum quoddam exemplum exhibere volumus, quo explicari possent casuales quaedam verborum concordantiae, de quibus praesertim

¹ Cfr. Etiam 131, ⁶ *in agro idoneo* ubi duplex istae lectio ex confusione שדי cum שדי, incertitudinem correctoris fortasse ex Aq. ικανω ostendit.

² Aliud exemplum ad huius rei confirmationem erui potest ex Ps. 65, ⁷ ubi pro *amaricaverunt* (cum RA), habet *separantes se* cum Aquila.

in Appendice VII sermonem fecimus. Hoc ex Ps. 54. 21, qui ceteris praestat in hexaplaribus lectionibus exhibendis eligimus. *Quibus non sunt mutationes ipsi neque timuerunt.* Α οἰς οὐκ εἰσὶν ἀλλαγαι αὐτοῖς. Ubi pene eisdem verbis usus est cl. Field ad h. l. scribens: « Quibus non sunt mutationes nec timent ». Huiusmodi vero inter utramque versionem concordantia omnino casualis, haud sine aliqua admiratione passim conspicitur.

Aliam quoque characteristicam nostrae versionis detegimus in quibusdam lectionibus, quas *praelucianaeas* vocant, ex quibus etiam specialem textus hebraici affinitatem cum prisca africana versione intercessisse subodoramus, ut ex. gr. Ps. 41. 9 *et nocte cantatio eius*, 44. 12 *et adorabis eum*; 13, *et filia Tyri*. 131, 6 *in Eufrata*. 64. 7 *in fortitudine sua* (αυτου) *contra ceteros tua*.

VII. — De praesumibili huiusce recensio- auctore Rufino.

Antequam huic Introductioni ad Casinense Psalterium, eiusque examini finem imponamus aliquid fortasse dicendum esset etiam de eius auctore saltem praesumibili, si non probabili. Verum in tanta hac de re documentorum penuria, ac densa caligine circa priscam Psalterii latini historiam timendum est, ne temeritatis notam incursum sit quisquis aliquid contra tam generale scriptorum silentium affirmare praesumserit. *Nullus enim, praeter Hieronymum*, (testibus Isidoro, Beda ac Rabano Mauro ¹ *de Hebraeo in La-*

¹ Rabanus Maurus De clericorum Instit. lib. II. c. 54.

tinum eloquium Sacras Scripturas convertit. Attamen bona istorum pace, si vera sunt quae supra ostendimus, monumentum quod nunc oculis nostris perspicimus, ac manibus nostris contrectamus, tale est, quod triplici eius fonte hebraico, scilicet graeco et latino supradictae eorum affirmationi ac tam generali historiae silentio omnino contradicere videatur. Proinde nihil prohibet, quominus etiam de praesumibili huius Psalterii auctore aliquid saltem coniecturaliter suggeramus. Nobis enim hac de re persaepe cogitantibus, haud semel ante oculos mentis singularis quaedam figura obversata est, doctissimi scilicet illius scriptoris saec. IV-V de ecclesiastica litteratura benemeritissimi, qui speciali Augustini et Paulini Nolani familiaritate usus, quique cum Ambrosio et Chromatio peculiari venerationis vinculo coniunctus, demum ipsius Hieronymi concivis ac condiscipulus, eidem aliquando coniunctissimus aliquando vero disiunctissimus visus est, Rufinus videlicet, praesbiter Aquileiensis. Nostra ergo humili coniectura, opus istud nulli ex scriptoribus saec. IV vel V melius convenire videtur quam huic Hieronymi aemulo, qui ab eodem interpretandi disciplinam accepisse ultro fatetur ¹. Cui quidem qualicumque nostrae coniecturae, haud non spernenda indicia suffragare videntur. Talia sunt: a) quorundam verborum peregrinorum usus, tam nostro Psalterio quam ipsi Rufino peculiariter familiarium. Huiusmodi recensentur: *sensitive* (= intelligere), *sensus* (= intellectus), *copiosus esse* (= abundare), *inproperare*, *requirere*, *insussurare*, *macerare*, *vacillare commanere*, *minutare*, *cooperire*, *pulsare*, *purgare*, *amictum*, *maliloquium*, *spretio*, *interanea*, *fili*

¹ Rufinus in Apol. adv. Hieronymum lib. II, « Ego me interpretandi disciplina tantummodo incitatum a te dixi vel secutum ».

*Adam*¹ (= hominum) etc. *b*) nonnullae characteristicae lectiones huius Psalterii quae nonnisi apud Rufinum inveniuntur, ex quibus praecipue notanda quae in Origenis comm. in Ps. 36 disserit de v. 4, nempe: *Deliciare super Dominum, et dabit tibi petitiones cordis tui*, ubi quasi paternitatem huiusce lectionis sibi vindicare videtur. Itemque de lectione (Ps. 35 v. 9) *torrentem deliciarum*². Item perrara

¹ *Sentire* = intelligere (Ex Hom. XX Orig. in lib. Iosue I: vel nos ad praesens sentire non possumus (col. Ib. 921) — etiamsi non sentiamus utilitatem (col. Ib. 923) — sentimus quia utile est (Ib. 924) — de divinitate senserunt... indigna sunt quae senserunt (Ib. 926)

Sensus = (intellectus) sensum in ea spiritualem (Ib. 927).

purgare = purgari Ecclesiam (Ib. 928-933)

copiosus esse — Si copiosus fueris in actibus (In Ps. 36 Migne P. G. XII. col. 1327).

fili Adam = passim Ibid. Hom. II Orig. in Levit.

cooperire = (Ib. Caritas cooperit multitudinem peccatorum.

insussurrare = insussurrantes (Orig. Hom. XX in lib. Iosue n. 1. col. 921)

minutare = (Hom. II Orig. in Levit. I) ne multum minutatum sit.

cooperire = non vult cooperire viam suam (col. 1328)

improperare — noli improperare homini (In Ps. Migne P. G. 37 Hom. II col. 1381)

requirere — requiris a nobis (Migne P. L. 21 col. 300) requirere debemus (Ib. 309).

macerare — cruciatibus macerat (Ib. col. 323) macero corpus meum (Ib. 324)

vacillare — ne... traditio vacillaret (Ibid. 356)

commanere = commanent per desertum (Ib. 390) in eremo commanens (Ib. 399).

pulsare = pulsare consuevi (Ibid. 312) quae nunc nos pedetentim pulsamus (336).

spretio = spretio litterarum (Ib. 927)

amictum — (De Benedict. Patriarch. libr I. ubi haec profert « *Amictus*, propinquior quaedam, vel secretior corpori vestis videtur esse, quam stola ».

maliloquium — (cf. Forcellini)

interanea = carnes cum corio et interaneis (Ib.)

² Cf. Rufinum op. cit. ad h. l. « Sciendum est quia hoc quod dixi in Latino, « *delectare in Domino*, in graeco, *deliciare in Domino*, dicitur. Hoc enim graecus sermo indicat, quod ait *κατατρύφην...* ». Et paulo post: « Sed et alibi:

vox *profectio* = profectus, (quae occurrit Ps. 22 ¹⁰ *Quae profectio sanguinis mei?*) licet desideratur in Lexico Forcellini, tamen adhibetur a Rufino in Prol. ad Ps. 36 ubi dit: « Quae ad emendationem vel profectionem morum tota respiceret ». Denique etiam frequens usus adverbii *adhuc* = ultra, confirmatur ab eodem (Hom. VI n. 13 in Exod.): « *Domine qui regnas in saeculum, et in saeculum, et adhuc. Quod vero addit in hoc loco et adhuc, nullum sensum termini alicuius aut finis reliquit* ».

c) Hieronymi quoque testimonium, quod in Epistola 106 n. 57 legitur: « Nisi forte εξουθενωσας, - non putatis transferendum *despexisti*, sed, **secundum disertissimum istius temporis interpretem, annichilasti, vel annullasti, vel nullificasti**, et si qua alia possunt inveniri apud imperitos portenta verborum ». Nulli enim alio quam Rufino verba ista vibrantia alludere facile cum Maurinis omnes conveniunt¹. Attamen locum Rufiniana versionis cui alludit Hieronymus adhuc incompertum, nobis nunc primum suppeditare videtur Psalterium Casinense (Ps. 118, 118,) ubi εξουθενωσας reapse verbo **nullificasti** in Latinum transfertur. Quod quidem confirmari potest etiam ex alio eiusdem Epistolae loco, ubi de Ps. 105. 8 haec scribit: « *Et irritaverunt... pro quo in graeco invenisse vos dicitis και παρεπι-*

« *Torrentem, est, deliciarum potum dabis eis, sanctis scilicet. Sed et hic scio quod in Latinis exemplaribus haberi solet, torrentem voluptatis tuae, sed in Graeco habetur τρυφης, quod est, deliciarum* » (Et inferius concludens ait): « *Deliciare ergo in Domino, et dabit tibi petitiones cordis tui* ».

¹ Huiusmodi vocabulis delectatur Tertullianus: Sic de Is. LI, 7: *Ne metueritis ignominiam ab hominibus, et nullificatione eorum ne minuamini. Quae ignominia, quae nullificatio?* (lib. IV adv. Marc. cap. 14). Item Ambrosius (De lapsu Virginis consecr. n. 46) habet: « Ideo in civitate Domini nullificata est anima mea ».

αμαραν, et putetis verbum e verbo debere transferri, et *amaricaverunt*. Sed haec interpretatio *annullationi* consimilis est, sive *annihilationi*.¹ Hinc enim versioni nostri Psalterii in qua legitur *examaricaverunt*, fortasse alluisse cernitur, quod ceterum ex aliis eiusdem quoque Hieronymi testimoniis compertum est².

Attamen non inficiamur, contra nostram coniecturam nonnullas difficultates opponi posse, quarum praecipua ea videtur, quae ex ipsomet Hieronymo de Rufini ignorantia linguae hebraicae depromi posset. Sic enim in Apol. adv. Rufinum ipse scribit: « Et me trilinguem bilinguis, ipse ridebis? » Cui responderi potest, de hac re adhuc dubitari inter eruditos, praesertim attenta diuturna Rufini mora in Palestina. Denique potuisse eum id facere mediante perito aliquo hebraeo, nihil prohibet quominus coniciamus, praesertim ex iis indiciis quae iam superius hac de re attulimus. Alia difficultas contra nostram coniecturam ex Rufini verbis, fortasse desumi posset, ubi contra Hieronymi versionem ex hebraeo, *ab irato* haec scribit: « Ista vero quae nunc tu interpretaris, et per Ecclesias « et monasteria, per oppida et castella transmittis, quomodo suscipiemus?... Quis praesumpserit sacras Sancti « Spiritus voces et divina Volumina temerare? Quis praeter te divino muneri et Apostolorum haereditati manus « intulerit? » Quomodo enim sibimet contradicere potuisset Rufinus, si in hoc quoque exemplum Hieronymi secutus, novam Psalterii emendationem parare ausus esset? At facile opus huiusmodi, tacito nomine, vel sub alienae personae nomine, prodire potuisset, si tamen illud ad perfectionem eius auctor perduxisset. Ceterum, videant doctio-

¹ Cf. Append. VII. De frequentia huius verbi cf. Indicem.

res quid sentiendum de hac controvertibili nostra coniectura, dummodo nova luce, novisque documentis huiusmodi tenebras et incertitudines effugare a nobis festinent.

www.libtool.com.cn

Recapitulatio.

Tandem, qui veluti per ignota maria scopulosa nos hucusque navigasse fatemur, ac quasi per sylvam adhuc virginiam atque imperviam gressus nostros tot inter acutos prunos implicasse non diffitemur, quae exinde colligere potuimus haec breviter recapitulemus.

1) In Cod. Casin, 557, circa an. 1166 a Ferrone casinensi conscripto, una cum tribus Hieronymi Psalteriis, quartum anonymum invenimus Psalterium, cuius archetypi antiquitas saltem ante saec. VI coniici potest.

2) Versio latina eiusdem Psalterii priscam africanam versionem exhibet ad textum hebraicum et ad editionem Hexaplarem exactam atque emendatam.

3) Huiusmodi versionis indicia seu testimonia non desunt apud Tertullianum, Cyprianum, Arnobium, Augustinum, Ambrosium, Hieronymum ac Rufinum Aquileiensem.

4) Recensio anonymi huius vetustissimi Psalterii eidem Rufino Aquileiensi fortasse tribui posset.

5) Scopus eiusdem operis fuisse videtur, africani Psalterii versionem conservandi in iis quae a textu hebraico vel ab Hexaplari lectione non multum discrepent.

Exinde tantus inopinatus thesaurus quantae utilitatis ac praestantiae esse possit pro critica et historia textus hebraici, editionis Hexaplaris et praecipue veteris ac novae

latinae versionis, necnon pro philologiae studiis, facile quisque colligere poterit. Ideoque nunc illum cum qualicumque operi nostro, publico litterario gazofilacio integre committentes, debitas gratias Deo et cunctis adiutoribus nostris referimus, doctos ac sollertes Bibliothecarum exploratores enixe rogantes, ut maxima diligentia investigare velint, utrum aliud huiusce Psalterii exemplar inveniri possit, quo et lectio eiusdem confirmari vel emendari queat, et eius origo et historia, quae vix inter tot nebulas intropicitur, nova luce clarescere valeat.

Romae, ex Collegio S. Anselmi

Kal. Maii MCMXII

AMBROSIUS M. AMELLI O. S. B.

Abbas Florentinus

ADDENDA ET CORRIGENDA

ERRATA

CORRIGE

p. 3	Monitum — Signo crucis †		indicamus <i>Sela</i> .
» 4 (2. 2)	v. simul. Adversus		simul. † Adversus
» 4 (2, 6)	constitu[tu]s		(fortasse) <i>constitus</i>
» 5 (4, 3)	grabis cordes aut qui	—	<i>gravis cordis aut quid</i> (?)
» 8	Ad notam <i>c</i>		probabilius pro <i>Sela</i>
» 9 (9, 33)	pauperem		(forte leg.) <i>pauperum</i>
» 9 (10, 5)	et amorem	=	et amorem (?)
» 10 (13, 4)	in cibo panis.		in cibo panis?
» 12 (16, 14)	filii et filiae	=	filii et <i>suillae</i> (?)
» 13 (17, 31)	Ecce di (sic)		undenam?
» 15 (20, 10)	consumet eos igni		(= igne?) vel ignis (?)
» 21 (30, 14)	concitaverunt	=	cogitaverunt (cum hebr?)
» 26 (36, 10)	et species		(= et quaeres) undenam?
» 29 (39, 1)	† [Ps. XXXIX]		delenda †
» 29 (39, 5)	qui timet	=	qui <i>tenet</i> (?)
» 30 (41, 8)	abyssus alta abyssum	=	abyssus ad abyssum
» 33 (45, 1)	Supra Ps. XLV	†	pro spatio 1 lineae apponenda.
» 33 (45, 1)	Deus Iacob		Deus iacob † (= <i>Sela</i>)
» 37 (51, 6)	inversionis	=	immersio[n]is (?)
» 38 (54, 19)	aproximantibus		lege, a proximantibus
» 38 (54, 10)	[i]udiciones	=	vindiciones, vel vindicationes (?)
» 44 (64, 8)	Leticians estum	=	<i>Mitificans</i> estum (?)
» 44 (65, 4)	altissime		Deest hoc loco <i>Sela</i> .
» 44 (65, 15)	vobes		(= boves)
» 45 (66, 2)	vobiscum		Deest <i>Sela</i>
» 45 (67, 11)	Vitae tuae		(= Animalia tua)
» 45 (67, 13)	Regi Sabaoth		(= regis) (pro, reges)
» 47 (68, 12)	Et dedit		(= Et dedi)
» 52 (75, 1)	† [Ps. LXXV]		Deest <i>Sela</i> in hebr.
» 52 (75, 4)	et prelium	†	et prelium † (= <i>Sela</i>) quod > hebr.
» 53 (76, 3)	requisivi	=	requisivit (?)
» 53 (76, 16)	et ioseph	=	et ioseph † (= <i>Sela</i>)
» 55 (77, 54)	et tacuit	=	et iacuit (?)
» 59 (83, 11)	a generatione		(= magis quam)
» 60 (84, 3)	nequitias eorum	=	nequitias eorum † (= <i>Sela</i>)
» 61 (87, 1)	[Ps. LXXXVII]		† [Ps. LXXXVII]
» 62 (88, 5)	semen... tuum	=	semen (p. 230) tuum
» 64 (89, 12)	Adnumerositatis	=	Ad numerositates (?) ex Hebr. et Aq.
» 64 (93, 15)	omnes recti beati corde		Addenda inter duplicatas lectiones.
» 67 (94, 10)	displicuit	=	displicui (?)
» 67 (95, 9)	parturiet	=	parturite (?)
» 70 (101, 1)	Adest spatium 1 lin.		signandum †
» 76 (105, 48)	amen alleluia.	=	amen. [Ps. CVI] alleluia.
» 76 (106, 1)	In nota; <i>IV distinctionem</i>		V distinctionem
» 77 (107, 7)	liberata	=	liberati
» 84 (118, 24)	et viri	=	<i>ut veri</i>
» 89 (118, 162)	Sextus ego sum	=	laetabor ego (App. X cf. Hebr).
» 89 (118, 165)	scrupulum	=	scandalum
» 96 (13, vv. 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16)		=	20, 21, 22, 23, 24, 25, 26
» 97 (138, vv. 12, 13, 14)		=	22, 23, 24.
» 112 (21, 28 Cypr.)	universe patriae gentium	=	<i>omnes patriae gentium</i> (Ibid.)

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

LIBER PSALMORUM

IUXTA VETUSTISSIMAM VERSIONEM LATINAM

NUNC PRIMUM EX COD. CASINENSI N. 557

www.libtool.com.cn

BEATUS uir qui non habiit^a in consilio impiorum. Et in uia peccatorum non stetit. Et in cathedra pestilentie non sedit. ² Set in lege domini uoluntas eius. Et in lege d[ei]^a eius meditabitur die ac nocte. ³ Et erit tamquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum. Quo[d]^b fructum suum dabit tempore suo. Et folium eius non decidat^c et omnia quecumque faciet^d prosperabuntur. ⁴ Non sic dirige[n]tur^e impii. Set tamquam puluis quem proiecit uentus a facie eius terrae. ⁵ Propterea non resurgunt impii in iudicio neque peccatores in consilio iustorum. ⁶ Quoniam nouit dominus uiam iustorum et uia impiorum peribit.

Codicis lectiones. Ps. I ^a Cod. *d* cum lineola superposita = *dei* ^b Cod. *quo* ^c Sic in ras. fortasse ex *decidet* ^d *faciet prosperabuntur et omnia quaecumque.* ^e *dirigetur*

MONITUM

Quo melius originalis aspectus versionis appareat, orthographiam et lectiones saepe mendosas codicis scrupolose seruauimus. — Quas uero interdum correctiones, aut coniecturas ex nostro introduximus, eas omnes intra uncas [] conclusimus. — Item puncta interrogationis, et numeros versiculorum ipsi addidimus. — Frequentes autem uerborum et versiculorum omissiones, aliaque notabilia ad *Appendicem* remittimus. — Psalmorum numeratio iuxta LXX facta fuit. — Signo crucis † spatium uacuum circiter decem litterarum interdum occurrens, inter psalmos et inter versiculos, indicamus.

[PSALMUS II.]

www.libtool.com.cn
¹ UT quid [tu] multuatae^a sunt gentes et populi meditati sunt inania?
² Adstite[runt]^b reges terrae et principes conuenerunt simul
Aduersus dominum et aduersum christum eius. ³ Disrumpamus uincula
eorum et proiciamus a nobis iugum ipsorum. ⁴ Qui habitat in celis
inridebit eos et dominus subsannabit eos. ⁵ Tunc loquitur ad eos et
in furore suo conturbabit^c eos. ⁶ Ego autem constitu[tu]s^d sum rex
hab^e eo super sion montem sanctum eius. Adnuntians de preceptis eius.
⁷ Dominus dixit ad me filius meus es tu ego hodie genui te. ⁸ Postula
a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam et possessionem tuam
terminos terrae. ⁹ Reges eos in uirga ferrea sicut uas figuli confringes
eos. ¹⁰ Et nunc reges intellegite erudimini qui iudicatis terram.
¹¹ Seruite ipsi domino in timore exultate ei cum tremore. ¹² Osculate
disciplinam nequando irascatur dominus et pereatis a uia iusta.
¹³ Cum exarxerit in breui ira eius beati omnes sperantes in eum.

[PSALMUS III.]

² DOMINE quid multiplicati sunt tribulantes me? Multi exurgunt ad-
uersus me. ³ Multi dicunt animae meae non est salus ipsi in
deo eius. † ⁴ Tu autem domine protector meus es gloria mea et
exaltans caput meum. ⁵ Uocem meam ad dominum clamaui et exaudiuit
me de monte sancto eius. ⁶ Ego dormiui et somnum caepi et
exurrexi quoniam dominus confirmauit me. ⁷ Non timebo a milibus
populi circumdantis me. ⁸ Exurge domine saluum me fac deus meus.
Quoniam tu percussisti omnes aduersantes mihi sine causa dentes
peccatorum conteruisti. ⁹ Domini est salus et super populum tuum
benedictio domini.

Ps. II. — ^a Cod. *multuatae*
situs ^e *habeo*.

adstite (sic) relicto spatio

Coaeva m. corr. *disturbabit* ^d *con-*

[PSALMUS IV.]

www.libtool.com.cn

² CUM inuocarem te exaudisti me deus iustitiae meae. In tribulatione dilatasti michi. Miserere mei domine et exaudi orationem meam.
³ Fili hominum usquequo grabis cordes aut qui diligitis uanitatem et querentes mendacium. †⁴ Et scitote quoniam mirificauit dominus sanctum^a suum. Dominus exaudiet me cum clamarem ad eum^b.⁵ Irascimini et nolite peccare quae dicitis in cordibus uestris et in cubilibus uestris conpungimini. †⁶ Sacrificate^c sacrificium iustitiae et sperate super dominum.⁷ Multi dicunt quis ostendit nobis bonam? Exalta super nos lumen uultus tui domine.⁸ Dedisti iucunditate[m]^d in corde meo. A tempore frumenti et uini et olei sui multiplicat[i]^e sunt.⁹ In pacem et in idipsum dormiam et requiescam quoniam tu domine singulariter in spe constituisti me.

[PSALMUS V.]

² UERBA mea auribus percipe domine intellege clamorem meum.
³ Intende uoci orationis meae rex meus et deus meus⁴ quoniam ad te orabo. Domine mane exaudies^a uocem meam⁵ mane^b astabo tibi et uidebo. Quoniam non deus uolens iniquitatem tu es.
⁶ Neque enim inhabita[b]it^c malignus iusta te. Neque permaneb[unt]^d iniusti ante oculos tuos.⁷ Odisti omnes operantes iniquitatem. Perdens eos qui locuntur mendacium. Uirum sanguinum et dolosum abominabitur dominus.⁸ Ego autem in multitudine^e misericordiae tuae introibo in domum tuam adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo.⁹ Domine deduc me in iustitiam tuam propter inimicos meos. Prospera in conspectu tuo uiam meam.¹⁰ Quoniam non est in ore eorum ueritas cor eorum insidiosum.¹¹ Sepulchrum patens est guttur eorum linguis suis flagitabant. Iudica illos deus decidant a cogitationibus suis. In multitudinem fraudis expelle eos quoniam ama-

Ps. IV. — ^a Im. *sanctus* ^b *ad deum* ^c S... *Sacrificate* post *rasuram* ^d *iucunditate* ^e sic m. corr. ex *multiplicate*.

Ps. V. — ^a *exaudiens* ^b *maneat* ^c *inhabitavit* ^d *permanebit* cum lineola abbreviationis su per *bit* posita. ^e *multitudinem*

ricant & te domine. ¹² Et letentur omnes qui sperant in te. In aeternum exultabunt et inhabitabis in eis. Et gaudebunt in te diligentes qui diligunt nomen tuum. ¹³ Quoniam tu benedicis iustum domine ut scuto acceptibili coronasti nos.

[PSALMUS VI.]

² DOMINE ne in ira tua arguas me neque in furore tuo corripas me. ³ Parce michi domine quoniam infirmus sum sana me domine quoniam conturbata sunt ossa mea. ⁴ Et anima mea turbata est nimis et tu domine usquequo? ⁵ Conuertere domine et eripe animam meam saluum me fac propter misericordiam tuam. ⁶ Quoniam non est in morte ^a qui memoria sit tui in inferno autem quis confitebitur tibi? ⁷ Defeci in gemitu meo lababo per singulas ^b noctes lectum meum lacrimis stratum meum rigabo. ⁸ Tumebat ira oculus meus inueteraui in omnibus inimicis meis. ⁹ Recedite a me omnes operantes iniquitatem quoniam exaudiuit dominus uocem fletus mei ¹⁰ exaudiuit dominus deprecationem meam dominus orationem meam suscipiet. ¹¹ Erubescant et conturbentur ualde omnes inimici mei conuertantur et reuereantur celerius uelociter.

[PSALMUS VII.]

² DOMINE deus meus in te speraui salua me ex omnibus persequen-
tibus me et libera me. ³ Ne quando rapiat sicut leo animam meam lacerans dum non est qui eripiat neque qui saluum faciat. ⁴ Domine deus meus si feci istud. Si est iniquitas ^a in manibus meis. ⁵ Si reddidi retribuendis mihi mala uel abstuli decidam merito a tribulant[ibus] ^b me inanis. ⁶ Persequatur inimicus animam meam et comprehendat et inculcabit in terram uitam meam et gloria mea ^c in puluere deponetur. ⁷ Exurge domine in ira tua et exaltare in finibus inimicorum tuorum suscitans deus meus in precepto in iudicio quo[d] ^d mandasti ⁸ et congregatio populorum circuiet te et propterea in altitudine[m] ^e conuertere. ⁹ Dominus iudicat popul[o]s ^f iudica me domine

Ps. V. — ^g amacaricant

Ps. VI. — ^a in mortem. ^b ex singules.

Ps. VII. — ^a ex iniquitatibus ^b a tribulantes ^c gloriam meam ^d quo ^e altitudine ^f iudica me domine

secundum iustitiam meam et secundum innocentiam meam super me.
¹⁰ Deficiat ut[i]que ^g malitia peccatorum et dirige iustum et probare
 corda et renes deus iustum. ¹¹ Opitulatio mea a domino qui saluos
 faciet rectos corde. ¹² Deus iudex iustus et fortis interminans in omni-
 bus diebus. ¹³ Si non conuertimini framea[m] su[a]m ^h uibra[b]it ⁱ et pa-
 rabit eum. (p. 218.) ¹⁴ Et in ipso parauit uasa mortis sagittas suas ardentes
 operatae sunt. ¹⁵ Ecce parturiit iniustitiam concepit dolorem et peperit
 iniquitatem. ¹⁶ Lacum fodit et uestit eum et incidit in foueam quam
 operatus est. ¹⁷ Conuertetur dolor eius in caput ipsius et super uer-
 ticem eius descendit. ¹⁸ Confitebor domino saecundum iustitiam meam
 et psallam nomini domini altissimi.

[PSALMUS VIII.]

² DOMINE dominus noster quam admirabile est nomen tuum in uni-
 uersa terra quoniam ele[uata] ^a est magnificentia tua super caelos.
³ Ex ore infantium et lactantium perfecisti uirtutem propter inimicos
 tuos ut destruas aduersarium et uindicationem. ⁴ Quoniam uidebo
 caelos facturam digitorum tuorum lunam et stellas que tu fundasti.
⁵ Quid est homo quoniam meministi eum aut filius hominis ^b quoniam
 uisitasti eum? ⁶ Et minorasti eum paulominus ab angelis gloria et
 c[ar]itate ^c coronasti eum. Et constituisti eum in factura manuum tuarum
⁷ omnia subiecisti sub pedibus eius. ⁸ Oues et boues omnes ad[h]uc ^d
 etiam pecora agri ⁹ uolatilia caeli et pisces maris transeuntia semitas
 marium. ¹⁰ Domine dominus noster magnificum nomen tuum in uni-
 uersam terram.

[PSALMUS IX.]

² CONFITEBOR tibi domine in omni corde meo narrabo omnia mira-
 bilia tua. ³ Exultabo et letabor in te psallam nomini tuo altissime.
⁴ In auertendo inimicum meum retrorsum offendent et perient a faciae
 tua. ⁵ Quoniam fecisti iudicium meum et causam meam sedisti super
 thronum iudicans iustitiam. ⁶ Increpasti gentibus et perdisti im-

Ps. VII. — ^g ut aque ^h framea suum ⁱ vibravit.

Ps. VIII. — ^a eletitiata ^b m. corr. ex hominum ^c caritate ^d aduc.

pius nomen eorum delisti in aeternum et adhuc. ⁷ Inimici defecerunt framea in finem et ciuitates exterminasti perit nomen eorum cum ipsis. ⁸ Et dominus in aeternum permanet parauit in iudicio thronum suum. ⁹ Et ipse iudicat orbem terrae in iustitia iudicat populos in rectis. ¹⁰ Et erit dominus refugium pauperis adiutor in oportunitatibus in tribulatione. ¹¹ Et sperent in te cognoscentes nomen tuum quia non derelinques querentes te domine. ¹² Psallite domino qui habitat in sion adnuntiate in gentibus custodia eius. ¹³ Quoniam requirens sanguina eorum comme[mo]ratus^a est neque oblitus est uoces pauperum. ¹⁴ Miserere michi domine uide humilitatem meam ab odientibus me qui exaltas me de portibus mortis. ¹⁵ Ut adnuntiem omnes laudes tuas in portis filiae sion gaudebo in salutari tuo. ¹⁶ Adfixe sunt gentes in corruptione quam fecerint in laqueo isto quod absconderunt adprehensus e[st] ^b pes eorum. ¹⁷ Cognoscetur dominus iudicium faciens in operibus manum eius comprehensus est peccator. † ¹⁸ Conuertantur peccatores in inferno omnes gentes qui obliuiscuntur deum. ¹⁹ Quia non in finem obliuiscetur inopis patientia pauperum non periet in aeternum. ²⁰ Exurge domine ne confortetur homo iudicentur populi in conspectu tuo. ²¹ Constitue domine legislatorem super eos scient gentes quoniam homines sunt. † ²² Ut quid domine destas longe despues in oportunitatibus in tribulatione? ²³ Dum extollitur impius inciditur pauper comprehenduntur in consiliis quibus cogitant. ²⁴ Quoniam laudatur peccator in concupiscentiis animae suae et nocens benedicitur detrahit domino. ²⁵ Peccator saecundum altitudinem ire eius minime requiret. Sine deo omnes cogitationes eius. ²⁶ Profanantur uie eius in omni tempore excelsa iudicia tua in conspectu eius omnes tribulantes eum dominatur in eis. ²⁷ Dixit in corde suo minime comobear a generatione in generatione quae non sunt sine malo sunt. ²⁸ Maledictum os eius plenum est fraus et dolus sub lingua eius dolori et defectioni. ²⁹ Habitat insidians cum diuitibus in absconso occidere innocentem. Oculi eius in copiis respiciunt. ³⁰ Insidiatur in absconso sicut leo in fouea sua insidians ut rapiat inopem rapere egenum trahendo in muscipula sua. ³¹ Humiliet inclinatur et cadet in ossibus copiosis. ³² Dicens in corde suo oblitus est deus auertit faciem

Ps. IX. — ^a *commeratus* ^b *et = est* ^c v. 22 paruum spatium vacuum probabiliter pro diuisione psalmi X iuxta hebraeos.

suam minime uidere in finem. ³³ Exurge domine ne exilient manus tuas ne obliuisceris pauperem. ³⁴ Ad quid incitat impius deum dicentes in corde eorum non requiret. ³⁵ Uideant quoniam tu dolorem et laborem cernis. ~~Tradentur manibus~~ tuis super te relinquetur ^l abundantia pupillo tu factus es adiutor. ³⁶ Contere brachium impii. Et malitia requirens impietatem suam minime inueniet. ³⁷ Domini imperium sempiternum et in saeculum saeculi perierunt gentes de terra eius. ³⁸ Desiderium mitium exaudiuit dominus paratum cor eorum exquirere aures tuas. ³⁹ Iudicantes orfanum et fatigatum ne quando adiciat adhuc se extollere homo super terram.

[PSALMUS X.]

IN domino confido quomodo dicitis animae meae ^a transmigra super montes sicut passer? ² Quoniam ecce peccatores tetenderunt parauerunt sagittas suas in faretra iaculare in tenebroso lune rectos corde. ³ Quoniam nouitates ^b dissipabuntur iustitia ^c aliquid operatur. ⁴ Dominus in templo sancto suo dominus in caelis thronus eius. Oculi eius censura palphebre eius probant filios hominum. ⁵ Dominus iustitiam pro[bat] ^d et impietatem et amorem iniquitatis odit anima eius. ⁶ Pluet super peccatores muscipulas ignis et sulfur et spiritus procellarum. Pars calicis eorum ⁷ quoniam iustus dominus et iustitias dilexit equitatem uidit uultus eius.

[PSALMUS XI.]

² **S**ALUA domine quoniam defecit sanctus quoniam minoratae sunt ueritates a filiis hominum. ³ Vanitatem locuti sunt unusquisque ad proximo suo. Labia dolosa in corde et corde locuti sunt. ⁴ Exterminauit dominus omnia labia dolosa linguam maliloquam ^a eorum. ⁵ Qui dicunt linguam nostram magnificemus ^b labia nostra aput nos sunt quis dominatur nostri? ⁶ Propter miserias et gemitum pauperum nunc exurgam dicit dominus ponam in salutari fiduciam eius. ⁷ Eloquia domini eloquia casta argentum ignitum probatum terrae pur-

Ps. IX. — ^l *terrelinquetur*.

Ps. X. — ^a *vox meae* videtur deleta manu poster. ^b *novit at es iustitiam* ^d *prohabet*.

Ps. XI. — ^a *coeva* manus corr. *magniloquam* superposita *gn.* ^b *rom, ex magnificemur*.

gatum septies tantum. ⁸ Tu domine seruabis nos et custodies nos a generatione hac in eternum. ⁹ In circuitu impii deambulant saecundum summitatem tuam relaxasti filii hominum.

www.libtool.com.cn

[PSALMUS XII.]

² USQUEQUO domine obliuisceris me in finem usquequo auertis faciem tuam a me? ³ Quousque ponam cogitationes in anima mea angorem in corde meo interdiu quousque exaltabitur inimicus meus super me? ⁴ Respice exaudi me domine deus meus inlumina oculos meos nequando abdormiam in mortem. ⁵ Nequando ^a inimicus meus superauit eum. Tribulantes me exultentur cum ego nutabo. ⁶ Ego uero sum in misericordia tua sperauit exultetur cor meum in salutari tuo cantabo ipsi domino quoniam liberauit eum.

[PSALMUS XIII.]

¹ DIXIT stultus in corde suo non est deus corrupti et abominati sunt in conuersationibus uanis faciens bonum. ² Dominus a caelo respexit super filios hominum ut uideret si est intellegens ^a requirens cum domino. ³ Omnes declinauerunt inutiles facti sunt non est faciens bonum non est usque ad unum. ⁴ Nonne cognoscent omnes operantes iniquitatem edentes populum meum in cibo panis dominum non inuocauerunt. ⁵ Timore timuerunt quoniam deus in generatione iusta. ⁶ Consilium pauperis iritauerunt set dominus spes eius. ⁷ Quis dabit ex sion salutare israel? in conuertendo dominum conuersione[m] populi eius. Exultetur iacob et iocundetur israel.

[PSALMUS XIV.]

¹ DOMINE quis habitabit in tabernaculo tuo aut quis commanebit in monte sancto tuo? ² Ambulans immaculatus et operans iustitiam. Et loquens ueritatem in corde suo. ³ Non fraudauit in lingua eius neque fecit proximo suo malum et inproperium non accepit super proximos suos. ⁴ Abominatus est in conspectu eius maliuolus et omnes

Ps. XII. — ^a om. *dicat.*

Ps. XIII. — ^a om. *aut.*

timentes dominum clarificat. Qui iurat proximos suos et non fallit.
5 Pecunia[m] sua[m]^a non dedit in usuris et munera super innocentes
minime recepit qui facit haec non commouebitur in eternum.

www.libtool.com.cn

[PSALMUS XV.]

CUSTODI me domine quoniam speravi in te. 2 Dixi domino dominus
meus es tu bona mea anima [non]^a sine te. 3 Sanctis qui sunt in
terra ipsius mirificauit omnes uoluntates in eis. 4 Multae factae sunt
infirmittates eorum postmodum festinarunt. Non colligam libamina eo-
rum a sanguine neque accipiam ipsa nomina eorum per labia mea.
5 Dominus portio hereditatis meae et calicis mei^b tu restitues heredi-
tatem michi. 6 Resticulae ceciderunt michi in egregiis etenim hereditas
mea meliorata est super me. 7 Benedicam ipsum dominum consilia-
torem meum etenim nocte corripuerunt me renes mei. 8 Prospiciebam
dominum in conspectu meo adsidue quoniam a dextera mea minime
errabo. 9 Propterea iucundatus sum corde et exultauit gloria mea
nam et caro mea habitet confidenter. 10 Quoniam non derelinques a-
nimam meam in inferno neque dabis sanctum tuum uidere interitum.
11 Notas mi fecisti uias uitae satiabis me iucunditatem una cum uultu
tuo elaeqantia in dextera tua semper.

[PSALMUS XVI.]

DOMINE iuste intende in uerbo labiorum tuorum ego conseruatus
sum uias preuaricatoris. 5 Corripe me gressos meos in uiis tuis
sine errore pedes meos. 6 Ego exclamaui quoniam exaudies^a deus
inclina aurem tuam michi exaudi sermones meos. 7 Mirifica miseri-
cordiam tuam salutem sperantium a resistentibus dexterae tuae. 8 Cu-
stodi me ut pupilla oculi sub umbra tegumento alarum tuarum pro-
teges me 9 a facie impiorum qui (p. 219.) fatigarunt me inimici mei
in animam curuauerunt contra me. 10 Adipem suum concluderunt
ori eorum locuti sunt superbia. 11 Eicientes statim circumuene-
runt me oculos suos posuerunt declinare in terram. 12 Similitati sunt

Ps. XIV. — ^a pecunia sua.

Ps. XV — ^a a om. non ^b meis.

Ps. XVI. — ^a exaudiens ^b ut pupilla.

ut leones parati uenationi sicut catulus habitans in absconsis. ¹³ Exurge domine praeueni faciem eius curua eos liberans animam meam ab impiis frameam tuam. ¹⁴ Ab inimicis dexteræ tuæ ab inimicis terræ portio eorum in uita et occultis tuis implebis uentrem eorum saporati sunt filii et filiae reliquerunt residua paruulis suis. ¹⁵ Ego autem per iustitia[m]^a uisitabor uultui tuo satiabor per uisionem similitudinis tuæ.

†

[PSALMUS XVII. *]

³ **D**ILIGAM te domine u^a fortitudo mea ⁶ dominus firmamentum meum et refugium meum et liberator meus potens auxiliator meus sperabo in eum protector meus et cornum salutis meae et susceptor meus. ⁴ Laudabilis inuocabo dominum et ab inimicis meis saluabor ⁵ circumuenerunt me parturitiones mortis^e et torrentes iniquitatis^d conturbauerunt me. ⁶ Resticule inferorum circumuenerunt me preuenerunt me laquei mortis. ⁷ In tribulatione mea inuocaui dominum et ad deum meum exclamaui exaudiuit a templo^e suo uocis meae et clamor meus in conspectu eius introeat in auribus eius. ⁸ Et mota est et contremuit ipsa terra. Et fundamenta montium conturbata sunt et comota sunt quia iratus est in eis ipse. ⁹ Ascendit fumus in furore eius et ignis a faciae eius arsit carbones accense sunt ab eo. ¹⁰ Et inclinavit caelos et descendit et nimbus sub pedibus eius. ¹¹ Et siluit super cherub et uolauit et ascendit super alas uentorum. ¹² Et posuit tenebras absconsionem suam in circuitu eius tabernaculum suum et tenebrosa^f aqua in nubibus aeris. ¹³ Ab splendore eius in conspectu eius uelocitates eius transierunt grandini et carbones ignis. ¹⁴ Et tonuit de caelo dominus et altissimus dedit uocem suam grandinem et carbones ignis. ¹⁵ Et aemisit sagittas suas et disparsit eas et coruscationum multitudo consummauit illas. ¹⁶ Et uise sunt meatus nudum aquarum et reuelata sunt fundamenta orbis terrarum ab increpatione tua domine de adflatu spiritus animosi. ¹⁷ Demisit ab altitudine et accepit me eruat me ex aquarum multitudine. ¹⁸ Liberauit me ab inimicis potentibus et ab odientibus me quia confortati sunt ultra me. ¹⁹ An-

Ps. XVI. — ^a per iustitia.

Ps. XVII. — * Intercedit lacuna duarum linearum. ^e u (sic) = virtus (?) ^b meai ^c mortes
^d iniquitates ^e atem ^f ex tenebrasa I. m. corr.

teuenerunt me in die diluuii mei et factus est dominus firmamentum meum. ²⁰ Et produxit me in latitudine liberabit me sponte. ²¹ Et retribuet michi dominus secundum iustitiam meam et secundum puritatem manum mearum reddet michi. ²² Quoniam custodiui uias domini neque impie gessi a deo meo. ²³ Quia omnia iudicia eius in conspectu meo et precepta eius non deficiant ex me. ²⁴ Et ego ero perfectus cum ipso et obseruabor a delictis meis. ²⁵ Et retribuet dominus michi secundum iustitiam meam et iuxta puritatem manum mearum in conspectu oculorum eius. ²⁶ Cum sancto sanctus eris et cum uiro immaculato sine macula eris ²⁷ et cum peruerso electo electus eris et cum peruerso subuertes. ²⁸ Quoniam tu populum egenum saluum facis et oculos superbos humiliabis. ²⁹ Quia tu inluminas lucernam meam domine deus meus inluminabis tenebras meas. ³⁰ Quia in te percurram temptationem et in deo meo transgrediar murum. ³¹ Ecce di (*sic*) immaculatae ^s uiae eloquia domini ignita protector et omnium sperantium in eum. ³² Quia nemo extra dominum et quis fortis sine deo nostro? ³³ Deus ipse circumcinxit me uirtutem et posuit sine macula uiam meam. ³⁴ Dirigens pedes meos sicut ceruos et super altitudines meas constituens me. ³⁵ Docens manus meas ad prelium et parauit arcum ereum brachiis meis. ³⁶ et dedit michi protectionem salutis sue et dextera tua suscepit me et lenitas tua dilatauit michi. ³⁷ Dilatando gressus^h meos subter me et neque defecerunt cadauera mea. ³⁸ Persequar inimicos meos et comprehendam et non auertam eos donec finientur. ³⁹ Percutiam eos et non poterunt stare cadent sub pedibus meis. ⁴⁰ Et cinxisti me uirtutem in prelio subiecisti resurgentes michi sub me. ⁴¹ Et inimicorum meorum dedisti michi ceruicem et odientes me exterminasti. ⁴² Inuocauerunt et non fuit qui saluet ad dominum et non exaudiuit eos. ⁴³ Minutabo eos ut puluerem contra faciem uentus ut lutum platearum deleam eos. ⁴⁴ Liberabis me a contradictione populi constitues me in capite gentium populus quem non sciui seruiuit michi. ⁴⁵ In auditu aurium obaudiuit me filii peregrini mentientur michi. ⁴⁶ Filii alieni deficiunt et uacillabunt in semitibus suis ⁴⁷ uiuit dominus et benedictus potentissimus et exaltetur deus salutaris meus. ⁴⁸ Omnipotens qui dat representationes michi et subiciens populos sub me. ⁴⁹ Qui liberat me ab inimicis meis et a resurgentibus michi

exaltans me a uiro iniquo liberans me. ⁵⁰ Propterea confitebor tibi in gentibus domine et nomini tuo psallam. ⁵¹ Magnificans salutaria regis eius et faciens misericordiam christo suo ipsi dauid et semini eius usque in eternum.

[PSALMUS XVIII.]

² CELI enarrant gloriam altissimi et facturam manum eius adnuntiant solidamentum. ³ Dies diei ebullit uerbum et nox nocti respondeat notitiam. ⁴ Non sunt loquellae neque uerba sine auditu uocis eorum. ⁵ Per omnem terram exiuit sonus eorum et in fine^a orbis terrarum sermones eorum ^b ⁶ soli ipsi posuit tabernaculum in eis. Et ipse sicut sponsus egrediens a thalamo suo exultans ut gigas in cursu uiae. ⁷ A summo caelo egressio eius et conspectus eius usque in fine eorum et non est absconsio a calore eius. ⁸ Lex domini perfecta sine macula conuertens animam testimonium domini fidele erudiens paruulos. ⁹ Iustificationes domini recte iucundantes cor mandata domini lucida inluminans oculos. ¹⁰ Timor domini spiritus permanens in aeternum. Iudicia eius domini uera iustificata in idipsum. ¹¹ Desiderabilia super aurum et lapidem pretiosum multum et suauiora super mel et fauum. ¹² Nam etiam seruus tuus custoditur in eis in custodiendo ea retributio multa. ¹³ Ignorationes quis intellexit? de absconsis meis purga me. ¹⁴ Nam et de superuis parce famulum tuum neque possidebunt me nunc perfectus ero et purgabor a peccato ingenti. ¹⁵ Et erunt beneplacita eloquia oris mei. Et meditatio cordis me^[i] ^c coram te. Domine auxiliator et liberator.

[PSALMUS XIX.]

² EXAUDIET te dominus in die tribulationis protegat te nomen dei iacob. ³ Emitteret [tibi] auxilium de sancto et a sion suscipiet te. ⁴ Memoretur toti sacrificii tui et holocausta tua pinguescant. † ⁵ Det tibi secundum cor tuum et omnem desiderium tuum compleat. ⁶ Laudabimur in salutari tuo et in nomine dei nostri magnificabimur

7 compleat dominus omnes petitiones tuas. Nunc cognoui quoniam saluauit dominus christum suum et exaudiet eum de caelo sancto suo in uirtutibus salutis dexteræ eius. ⁸ Isti in curribus et isti ^a in equis nos autem in nomine domini dei nostri commoneamus. ⁹ Isti ipsi curuati sunt et ceciderunt nos autem resurgimus et sustentamur. ¹⁰ Domine saluum fac regem exaudi in die inuocationis nostre.

[PSALMUS XX.]

DOMINE in uirtute tua iucundabitur rex et in salute tua quod exultabitur nimis. ³ Concupiscentiam cordis eius dedisti ei et spontanea ^a labiorum eius minime prohiberas. † ⁴ Quoniam preuenisti eum in benedictionibus sanctitatis posuisti super caput eius coronam auream. ⁵ Uitam petiuit a te dedisti ei longitudinem dierum in saecula et in saecula. ⁶ Magna gloria eius in salutari tuo claritatem et decorem impones super eum. ⁷ Quoniam constitues eum benedictum in secula letabis eum cum gaudio cum uultu tuo. ⁸ Quia ipse rex confidit in domino et in misericordia altissimi non comerrabit ^b. ⁹ Inueniatur manus tua omnibus inimicis tuis dextera tua inueniat omnes odientes te. ¹⁰ Pones eos sicut clibanum ignis in tempore uultus tui dominus in ira sua conturbet eos et consumet eos igni ^c. ¹¹ Fructum eorum de terra disperdes et semen eorum a filiis hominum. ¹² Quoniam inclinauerunt contra te malitia[m] ^d cogitauerunt consilia quae non perficient. ¹³ Quoniam pon[e]s ^e eos dorsum in residuis tuis conroborabis et uultum eius. ¹⁴ Exaltare domine in uirtute tua cantabimus et psall[e]mus ^f potentias tuas.

[PSALMUS XXI.]

² **D**EUS meus deus meus ut quid dereliquisti me? longe a salute mea uerba delictorum meorum. ³ Deus meus clamaui in die et non exaudies et nocte et non in silentio michi. ⁴ Tu uero sancte inhabitans laus israel. ⁵ Super te sperauerunt patres nostri ^a sperauerunt et liberasti

Ps. XIX. — ^a *istis*.

Ps. XX. — ^a *ex spontanea* I. m. corr. ^b *com errabit* ^c I. m. corr. *ex ignis*

^d *malitia* ^e *ponas* ^f *psallimus*.

Ps. XXI. ^a *nostris*

eos. ⁶ Daeitatem tuam inuocantes salui facti sunt in te sperauerunt et non confusi sunt. ⁷ Ego autem uermis et non homo inproperium hominum et nullificamen populi. ⁸ Omnes aspicientes me subsannaerunt me locuti sunt labiis suis mouerunt caput. ⁹ Sperauit super dominum liberet eum saluet eum quoniam uoluntas in eo. ¹⁰ Quoniam tu extraxisti me ab utero spes mea super mammas matris meae. ¹¹ Super te proiectus sum a uulua ex utero matris meae deus meus es tu. ¹² Ne longinquas a me cum iudicium prope est quia non est adiutor. ¹³ Circumdederunt me uituli plures tauri pingues circumuenerunt me. ¹⁴ Aperuerunt contra me os suum ut leones rapientes et frendentes. ¹⁵ Ut maris ^b effusus sum et dispersa ^c sunt omnia ossa mea factum est cor meum sicut cera liquescens in medio uentris mei. ¹⁶ Aruit sicut (p. 220) testa fortitudo mea et lingua mea adhesit gutturi meo et in puluere mortis consistas michi. ¹⁷ Quoniam circumuenerunt ^d me canes coagulatio malignantium tenuerunt me. ¹⁸ Effoderunt manus meas et pedes meos enarrauerunt omnia ossa mea et ipsi inspexerunt uiderunt in me. ¹⁹ Partiti sunt uestimenta mea sibi et super amictum meum miserunt sortem. ²⁰ Et nunc domine ne longinquas adiutorio meo et in auxilio meo festina. ²¹ Eripe a framea animam meam et de manu canis unicam meam. ²² Salua me ex ore leonis et a cornibus unicornuorum humilitatem meam. ²³ [Enarrabo] ^e nomen tuum fratribus meis in medio aecclesiae laudabo te. ²⁴ Timentes dominum laudate eum totum semen iacob maglorificate (sic) ^f eum ²⁵ timeant eum omne semen israel. Quia non spernet neque fastidiauit precem pauperis. Neque auertit faciem suam ab eo et dum clamaret ad eum exaudiuit. ²⁶ A te laus mea in ecclesia magna uota mea reddam in conspectu timentium eum. ²⁷ Edent pauperes et saturabuntur et laudabunt dominum requirentes te uiuet cor eorum in eternum. ²⁸ Memorabor et conuertantur super dominum omnes termini terrae et adorabunt uultum eius omnes tribus gentium. ²⁹ Quoniam ipsius domini imperium et potestas in gentibus. ³⁰ Manducauerunt et adorauerunt omnes pingues terrae in conspectu eius flectentur omnes discendentes in terra et anima mea ipso uiuet. ³¹ Semen meum seruiet illi ³² adnuntiabitur domino generatio uentura et renuntientur iustification[e]s ^g tue populo uenturo quoniam factum est.

Ps. XXI. — ^b I. m. corr. ex *murus* ^c *disperarsa* ^d I. m. deleuit *dederunt.* ^e *Salua me* ex expuncta ob omoioteleuton ^f sic I. m. ex *magnificate* ^g ead. m. corr. *iustificationis.*

[PSALMUS XXII.]

¹ DOMINUS reget me et in manu dexterae suae non desinet. ² In loco paup[er]um ibi me constituit super aquas refrigerii sustentavit me. ³ Animam meam conuertit direxit me in regionibus iustitiae propter nomen suum. ⁴ Nam et si ambulem in medio umbrae mortis non timebo mala quoniam tu mecum es uirga tua et baculum tuum ipsa me consolata sunt. ⁵ Preparasti in conspectu meo mensam coram tribulantium me. Pinguasti in oleo caput meum et calicem meum inaebrantem. ⁶ Ut egrégium et misericordia tua persequitur me omnibus diebus uitae meae et habitatio mea in domum domini in longitudine dierum.

[PSALMUS XXIII.]

¹ IPSIUS domini est terra et plenitudo eius orbis terrarum et omnes inhabitantes in ea. ² Quoniam ipse super maria fundauit ea[m] et super flumina parauit ea[m]. ³ Quis ascendit in montem domini et quis stabit in locum sanctimonii eius? ⁴ Innocens manibus et purus corde qui non accepit in uano animam suam et non iurauit. ⁵ Accipiat benedictionem ab ipso domino et iustificetur a deo salutari suo. ⁶ Hec generatio requirens uultum dei iacob. ⁷ Tollite portas principes uestri extollimini porte sempiternae et ingredietur rex glorie. ⁸ Quis est iste rex glorie? dominus potens et fortis dominus potentissimus in prelio. ⁹ Tollite portas principes uestri et tollimini porte eternas et ingredietur rex claritatis. ¹⁰ Dominus sabaoth ipse est rex glorie.

[PSALMUS XXIV.]

¹ AD te domine animam meam leuabo. ² Deus meus in te confido non [con]fundar. ³ neque inrideant me inimici mei. Etenim omnes expectantes te non confundentur confundantur facinerosi uelociter. ⁴ Uias tuas domine nota[s] michi fac et semitas [tuas] doce me. ⁵ De-

Ps. XXIII. — ^a fundauit ea... ea ^b salutaris suae.

Ps. XXIV. — ^a fundar ^b facinero siuelociter ^c nota

duc me in ueritate tua et doce me quoniam deus es saluator meus te sustenui omnem diem. ⁶ Memor esto miserationum tuarum domine et misericordiarum tuarum quoniam a seculo sunt. ⁷ Delicta iuuentutis meae et paruittatis meae ^d ne memineris secundum misericordiam memor esto mei tu propter bonitatem tuam domine. ⁸ Bonus et rectus dominus ideo illuminauit delinquentes in uis. ⁹ Diriget mansuetos in iudicio et doceat mites uias suas. ¹⁰ Omnes uiae domini misericordia et ueritas custodientibus testamentum eius. ¹¹ Propter nomen tuum domine et sanabis iniquitatem meam quoniam magna est. ¹² Quis est homo timens dominum legem ferat illi in uia quam uoluit. ¹³ Anima eius in bonis commorabitur et semen eius hereditauit terram. ¹⁴ Arcanum domini timentibus eum et testamentum eius nuntiare illis. ¹⁵ Oculi eius semper ad dominum quoniam ipse producit a laqueo pedes meos. ¹⁶ Respice super me et miserere mei quia unicus et pauper ego sum. ¹⁷ Tribulationes cordis mei ^e dilatate sunt a necessitatibus meis eripe me. ¹⁸ Uide humilitatem meam et laborem meum et demitte omnia peccata mea. ¹⁹ Uide inimicos meos quoniam multiplicati sunt et odium iniquum oderunt me. ²⁰ Custodi animam meam et libera me non confundar quoniam spero in te. ²¹ Sine malitia et simplices adhibebunt mi quoniam sustenui te. ²² Libera domine ipsum israel ab omnibus tribulantibus eum.

[PSALMUS XXV.]

IUDICA me domine quoniam ego sine malitia ambulauit et in domino sperans minime infirmabor. ² Proba me domine et tempta me igni crema renes meos et cor meum. ³ Quoniam misericordia tua in conspectu oculorum meorum et beneplacuit in ueritate tua. ⁴ Non sedi cum hominibus uanitatis et cum facinerosis non ingrediar. ⁵ Odiui concilium malignantium et cum impiis non sedebo. ⁶ Lauabo in innocentibus manus meas et circumdabo ipsut altare tuo domine. ⁷ Ut exaudiam uocem laudis et enarrabo omnia mirabilia tua. ⁸ Domine dilexi splendorem domus tuae et locum tabernaculi gloriae tuae. ⁹ Ne perdidideris cum impiis animam meam et cum uiris sanguinum uitam

meam. ¹⁰ Quorum in manibus iniquitas dextera ^a eorum repleta est muna. ¹¹ Ego autem in simplicitate ambulavi libera me et miserere mei ¹² pes meus stetit in equitate in ecclesiis benedicam dominum.

www.libtool.com.cn

[PSALMUS XXVI.]

¹ **D**OMINUS salus mea et inluminatio mea et salutaris meus quem timebo protector es uitae meae a quo metuam? ² In cum proximant super me malignantes ad edendum carnes meas tribulantes me et dimicantes michi ipsi infirmati sunt et ceciderunt. ³ Si enim collocauerit contra me castra non timebit cor meum. Si enim resurgat super me prelium in ips[o] ^a ego sperabo. ⁴ Unam petii ab ipso domino ipsam requiram inhabitare in domum domini omnibus diebus uitae meae. Ut uiderem iucunditatem domini et uisitare templum eius. ⁵ Quoniam abscondit me in tabernaculo suo in die maligna occultauit me in absconso tabernaculi sui ⁶ super petram exaltauit me. Et nunc exaltetur caput meum super inimicos meos circuiui et sacrificauit in tabernaculo sacrificium iubilationis cantabo et psallam domino. ⁷ Exaudi domine uocem meam quam clamaui miserere mei et exaudi me. ⁸ Tibi dixit cor meum quaesiui uultum tuum et uultum tuum domine requiram. ⁹ Ne auertas faciem tuam a me ne declines in ira a seruo tuo adiutor meus es tu ne derelinquas me. Neque despicias me deus salutaris meus. ¹⁰ Quia pater meus et mater mea dereliquerunt me et dominus suscepit me. ¹¹ Reuela michi domine uiam tuam et dirige me in uia tua recta propter inimicos meos. ¹² Ne dederis me in animas tribulantium me. Quoniam surrexerunt mihi testes iniqui et mentita est iniquitas. ¹³ Nec tamen credidi uidere bona domini in terra uiuentium. ¹⁴ Sustine ipsum dominum uiriliter age et confortetur cor tuum et sustine ipsum dominum.

[PSALMUS XXVII.]

¹ **A**D te domine exclamaui deus meus ne conticueris a me nequando conticeas a me et similabor his qui descendunt in lacum. ² Exaudi uocem deprecationis meae in prece mea ad te. Cum leuauero

Ps. XXV. — ^a ead. m. corr. ex *dextere*.

Ps. XXVI. — ^a in *ipsa*.

manus meas ad templum sanctum tuum. ³ Ne computauis me ^a cum impiis et cum operantibus iniquitatem loquentibus pacem cum proximis suis nequitiam autem in cordibus suis. ⁴ Da illis secundum pacta eorum et secundum malitiam. [c]onuersationis ^b eorum secundum facta eorum manum dabis illis redde retributiones ^c eorum ipsis. ⁵ Quoniam non intellexerunt in operibus tuis domine et in factura manum tuarum destruas eos et non edificentur. ⁶ Benedictus dominus quoniam exaudiuit uocis deprecationis mee. ⁷ Dominus auxiliator meus et protector meus in eum sperauit cor meum et adiuuatus sum et re floruit cor meum et per canticum meum confitebor. ⁸ Dominus regimonium fortitudo nostram ^a salutis nostrae christus eius ipse est. ⁹ Salua populum tuum et benedic hereditatem tuam et rege eos et leuabis eos usque ^c in aeternum.

[PSALMUS XXVIII.]

¹ **A**FFERTE domino filii dei arietum ² afferte domino gloriam et uirtutem. Afferte domino claritatem nomini eius adorantes dominum in decore sanctorum. ³ Uox domini super aquas fortissimus in gloria tonuit dominus in aquis multis. ⁴ Uox domini in uirtute uox domini in pulchritudine. ⁵ Uox domini conterens cedros et conteret dominus caedros libani. ⁶ Et confringet tamquam uitulum libanum et dilectos sicut filios unicornuorum. ⁷ Uox domini concidentis ignem. ⁸ Uox domini commouens desertum concitet dominus desertum cadensem. ⁹ Uox domini preparans ceruos et reuelauit densitates. Et populus eius omnis dicet gloriam. ¹⁰ Dominus diluuium inhabitare facit et se debet dominus rex in aeternum. ¹¹ Dominus uirtutem populo suo dabit dominus benedicet populum suum in pacem.

[PSALMUS XXIX.]

² **E**XALTABO te domine quoniam suscepisti [me] neque delectasti inimicos meos super me. ³ Domine deus meus clamaui ad te et sanasti me. ⁴ Domine extraxisti ab inferis animam meam saluasti me

Ps. XXVII. — ^a ex michi ^b Conversations ^c reddere tribulationes forte legendum regimonium nostrum fortitudo salutis ^e vox usque delcta.

a descendentibus in lacum. ⁵ Psallite domino iusti eius et confitemini memorie sanctitatis eius. ⁶ Quoniam ira in furore eius et uita in uoluntate eius uespere commorauit fletus et in matutino exultatio. ⁷ Ego autem dixi in abundantia mea minime mouebor in seculo. ⁸ Domine in uoluntate tua prestitisti decori meo uirtutem auertisti uultum tuum et factus sum conturbatus. ⁹ Ad te domine clamabo et ad deum minantem deprecabor. ¹⁰ Que profectio sanguinis [mei] si descindo in corruptelam? puluis aut renuntiet (p. 221.) ueritatem tuam. ¹¹ Exaudiuit dominus et misertus est me dominus factus est adiutor michi. ¹² Conuertisti luctum meum in gaudium michi dirupisti saccum meum et circumcincisti me iucunditatem. ¹³ Ut iam psallat tibi claritas mea et non conpungar domine deus meus in secula confitebor tibi.

[PSALMUS XXX.]

² IN te domine speraui non confundar in saeculum per iustitiam tuam libera me. ³ Inclina ad me aurem tuam cito eripe me et eris michi in auxilio protectionis in domum refugii ut salu[e]s ^a me. ⁴ Quoniam firmamentum meum et refugium meum es tu propter nomen tuum diriges me et enutries me. ⁵ Extrahens a laqueo ipso quod absconderunt michi quoniam tu es protectio mea. ⁶ In manus tuas commendo spiritum meum liberasti me domine fortis uerus. ⁷ Odisti custodientes uanitatem et mendacia ego uero in domino sperabo. ⁸ Exultabo et letabor super misericordiam tuam quia respexisti super paupertate mea cognouisti tribulationes animae meae. ⁹ Et non inclusisti me in manus inimici constituisti in spatioso pedes meos. ¹⁰ Miserere mei domine quoniam tribulor turbatus est in furore oculus meus anima mea ^b et uenter meus. ¹¹ Quoniam defecit in dolore anima mea et anni mei in gemitibus infirmi sunt in egestate fortitudo me[a] ^c et ossa mea conturbata sunt. ¹² Preter omnes tribulantes me factus sum inproperium et uicinis meis ualde et timor notis meis uidentes me foris fugiebant a me. ¹³ Oblitus sum ut mortuus a corde factus sum tamquam uas perditum. ¹⁴ Quoniam audiui inproperium multorum incoquantium in circuitu congregare se simul super me [accipere] ^d animam meam concitauerunt. ¹⁵ Ego autem in te speraui domine dixi deus

meus es tu. ¹⁶ In manus tuas sortes meae eripe me de manu inimicorum et a persequentibus me. ¹⁷ Illuminanter ostende uultum tuum super famulum tuum salua me secundum misericordiam tuam. ¹⁸ Domine non confundar quoniam inuocaui te confundantur impii et tollantur inferis. ¹⁹ Muta fiant labia iniusta quae locuntur contra iustum uanitatem et superuiam in prauitatem et superuiam. ²⁰ Qua[m] ^e multitudo bonorum quam abscondisti timentibus te. Confecisti sperantibus super te coram filiis hominum. ²¹ Abscondes eos in occulto uultus tui a turba hominum coperies eos in tabernaculo a contradictione linguarum. ²² Benedictus dominus quoniam mir[i]ficauit ^f sanctum suum mihi in ciuitate circumclusionis. ²³ Ego autem dixi in pauore proiectus a faciae oculorum tuorum. Propterea exaudisti uocem deprecationis meae cum exclamarem ad te. ²⁴ Diligite dominum omnes iusti eius ueritates custodit dominus et retribuet illis qui abundanter faciunt superbiam. ²⁵ Uiriliter agite et confortetur cor uestrum omnes sperantes in domino.

[PSALMUS XXXI.]

¹ **B**EATI quorum remissa sunt delicta et quorum coperta sunt peccata. ² Beatus uir cui non imputet dominus iniquitatem et non est in spiritu eius dolor ³ quoniam tacui inueterauerunt ossibus meis a clam[or]e ^a meo tota die. ⁴ Quoniam die ac nocte grauata est super me manus tua conuersasti in miseria in punctione spinarum. † ⁵ Peccatum meum intimaui et iniquitatem meam non abscondidi. Dixi proferre contra me iniquitatem meam domino et nunc dimisisti iniquitatem peccati mei. † ⁶ Pro ipsa orauit omnis iustus ad te in tempore oportuno tamen in d[i]lubio ^b aquarum multarum ad eum non accedant. ⁷ Et tu es refugium meum a tribulatione custodies me exultatio mea libera me a circumdatione. † ⁸ Eru[di]am ^c te et instituam in uiam istam qua profaci[s] ^d stabilibo super te oculos meos. ⁹ Ne fiat sicut equus et mulus quibus non est intellectus. In camo et freno maxillas eorum domare qui non acc[e]dentes ^e ad te. ¹⁰ Multa est uerb[er]a ^f peccatoris sperantem uero in dominum misericordia muniat. ¹¹ Gaudite in domino ^g et exultate iusti et gloriamini omnes recti corde.

Ps. XXX. — ^e Qua ^f mirificauit.

Ps. XXXI. — ^a I. m. corr. ex clamare ^b dilubio ^c eruam ^d I. m. ita corr. ex profacies fortasse pro, proficias ^e accidentes ^f uerba ^g ead. m. corr. ex in dominum.

[PSALMUS XXXII.]

¹ **E**XULTATE iusti in domino rectis corde decet ymnus. ² Confitemini domino in cithara in psalterio decacordo psallite illi. ³ Cantate ei canticum nouum bene psallite in iuuilato. ⁴ Quoniam rectus sermo domini et omnia opera eius fidelia. ⁵ Diligit iustitiam et iudicium misericordiae domini plena est terra. ⁶ In uerbo domini caeli formati sunt et in spiritu oris eius omnis uirtus eorum. ⁷ Congregans ut aggerem aquas maris ponens in thensauris ^a abyssos. ⁸ Timeat dominum omnis terra ex ipso moueantur omnes habitantes orbem terrarum. ⁹ Quoniam ipse dixit et facta sunt ipse mandauit et constituta sunt. ¹⁰ Dominus discernit consilia gentium separans cogitationes populorum. ¹¹ Uoluntas domini in aeternum fundata est cogitationes cordis eius in generatione et generatione. ¹² Beatus populus cuius est dominus deus eius populum quem elegit sibi in hereditate sua. ¹³ De caelo inspexit dominus ut uideret omnes filios hominum. ¹⁴ E preparato throno suo aspexit super omnes sedentes in terra. ¹⁵ Qui finxit singillatim corda eorum qui inuestigat super omnes operas eorum. ¹⁶ Non est rex saluatus in multitudine uirtutis suae. ¹⁷ Mendosus equus saluandis in magnitudine uirtutis eius non proficiat. ¹⁸ Ecce oculi domini super timentes eum expectantes misericordiam eius. ¹⁹ Ut liberentur a morte animam suam et enutrire eos in fame. ²⁰ Anima nostra speret in dominum adiutor noster est. ²¹ Quoniam in ipso exultabunt corda nostra quoniam in nomine sancto eius sperauimus. ²² Fieri misericordiam tuam domine super nos sicuti confidimus in te.

[PSALMUS XXXIII.]

² **B**ENEDICAM nunc dominum in omni tempore adsiduae laus eius in ore meo. ³ In domino laudabitur anima mea audiant mites et gaudebunt. ⁴ Magnificate dominum mecum et exaltate nomen eius in se. ⁵ Requiui admodum dominum et exaudiuit me et ex omni tribulatione liberauit me. ⁶ Accidite ad eum et inluminamini et facies uestrae minime confundentur. ⁷ [H]ic ^a pauper clamauit et dominus exaudiens ab

Ps. XXXII. — ^a in thens et auris. l. m. del. et.

Ps. XXXIII. — Sic.

omnibus angustiis eius saluauit eum. ⁸ Locabit angelus domini in circuitu timentium eum et liberet eos. ⁹ Gustate et uidete quoniam bonus dominus beatus ille uir qui sperat in eum. ¹⁰ Timete dominum omnes sancti eius quoniam non est inopia timentibus eum. ¹¹ Catuli eguerunt et esurierunt et querentes dominum non egebunt ab omni bono. ¹² Uenite filii audite me nunc metum domini doceam uos. ¹³ Qualis ille uir qui uult uitam diligens dies uidere bonas? ¹⁴ Quiescens linguam tuam a malo et labia tua ne loquantur ^b fraudem. ¹⁵ Declina a malo et fac bonum quere pacem et sequere. ¹⁶ Oculi domini super ^c iustos et aures eius in precibus eorum. ¹⁷ Uultus domini aduersus facientes mala exterminare de terra memoriam eorum. ¹⁸ Clamauerunt et dominus exaudiuit ab omni tribulatione eorum liberauit eos. ¹⁹ Prope est dominus adtritis corde et humiles spiritus saluat. ²⁰ Multae temptationes iustorum et ex omnibus liberauit eos dominus. ²¹ Custodiens omnia ossa eorum unum de ipsis non confringetur. ²² Mors impii pessima ^d odientes iustum delinquent. ²³ Liberat dominus animas seruorum suorum et non falluntur superantur omnes sperantes in eum.

[PSALMUS XXXIV.]

¹ IUDICA domine cum iudicio meo expugna preliantes michi. ² Arripe I scutum et cela et resurge in auxilium michi. ³ Et effunde framea[m] ^a et include coram persequentibus me. Dicens animae meae salus tua ego sum. ⁴ Confundantur et reuereantur requirentes animam meam conuertantur in retro et reuereantur qui dicunt mala michi. ⁵ Fiant sicut puluis a facie ^b uenti et angelus domini persequens eos. ⁶ Fiat iter eorum tenebrosum et lubricum et nuntius domini persequens eos. ⁷ Quoniam gratis absconderunt michi corruptione laqueorum gratis suffoderunt animae meae. ⁸ Ueni[a]t ^c illi calamitas quam non cognouit et uenatio quam occultauit comprehendat eum cum per te cadat in eam. ⁹ Et anima mea exultetur in domino gaudebunt in salutari eius. ¹⁰ Omnia ossa mea dicent domine quis similis tibi? liberans pauperem a fortiore ultra eum inopem et egenum a raptoribus. ¹¹ Leuati testes iniqui que non sciebam interrogabant me. ¹² Retribuebant michi pes-

Ps. XXXIII. — ^b loquantur ^c lumentes ab ead. m. expunctum. ^d pessimae.

Ps. XXXIV. ^a framea ^b faciem ^c ueniet

sima pro bonis sterelitate animae meae. ¹³ Ego autem pro infirmitate eorum induebam cilicium humilians in geiunio animam meam et oratio mea in sinu meum reuertet. ¹⁴ Ut proximum ut fratrem mihi profectio mea ut lugens ac tristis humiliatus sum. ¹⁵ Et conturbato me laetati sunt et congregati sunt super me uulnera et non cognoui ¹⁶ corrupta sunt et parum similata sunt. Intemptati erunt subsannauerunt disputationis ^d frendentes aduersus me dentes suos. ¹⁷ Domine quotiens uisitas? Conuerte animam meam a clade eorum a catulis leonum unicam meam. ¹⁸ Confessio tibi in ecclesia magna in populo osseo laudabo te. ¹⁹ Ne exultentur inimici mei inique odientes me gratis innuentes oculo ^e. ²⁰ Quia non in pace locuntur et super iram terre locuntur insidiosa. Cogitantes ²¹ dilatauerunt super me os suum. Dixerunt euge euge uisio oculis nostris. ²² Uidisti domine ne conticescas dominator ne longinquas a me. ²³ Uigilanter excitare iudicio meo deus meus et dominator meus in causam meam. ²⁴ Iudica me domine secundum iustitiam tuam deus meus et non iucundentur michi. ²⁵ Neque dicent in corde eorum euge euge anima nostra neque dicant inmersimus eum. ²⁶ Confundantur et reuereantur simul gaudentes in malis meis induantur pudorem et confusionem magna loquentes contra me. ²⁷ Exultent et iocundentur uolentes iustitiam meam. Dicentes semper magnificetur dominus qui uolunt pacem serui eius. ²⁸ Et lingua mea meditabitur iustitiam tuam omnibus diebus hymnum tuum.

[PSALMUS XXXV.]

² **D**IXIT nequitia impii in medio cordis eius. Non est timor dei in conspectu (p. 222.) oculorum eius. ³ Quoniam insidiat super eum in oculis suis inuenire iniquitatem eius in odio. ⁴ Uerba oris eius iniquitas et dolus ommutuit sentire bonitatem. ⁵ Iniquitatem studet aduersus cubile suum. Stans in uia minime bona malum non prohibiet. ⁶ Domine in celo misericordia tua et fidelitas tua usque ad ethera. ⁷ Iustitia tua ut montes altissime iudicia tua abyssus ingens. homines et animalia saluabis domine. ⁸ Quam pretiosa misericordia tua deus noster. et filii adam i[n] umbra alarum tuarum sperabunt. ⁹ Inebriabuntur ex adipe

domus tuae torrentem deliciarum tuarum p[ro]tabis ^a eos. ¹⁰ Quoniam apud te fons vitae in lumine tuo uidebimus lumen. ¹¹ Expande misericordiam tuam scientibus te et iustitiam tuam rectis corde. ¹² Non ueniat michi pes superuiae et manus impiorum non transferat me. ¹³ Ibidem ceciderunt operantes iniquitatem pulsati sunt nec umquam poterunt stare.

[PSALMUS XXXVI.]

¹ **N**OLI emulari in prauis neque zelare in operantibus iniquitatem. ² Quia uelut faenum festinanter arescent et sicut paululum agri defluent. ³ Spera in domino et fac bonitatem inhabitare terram et rege fidem. ⁴ Deliciare super dominum et dabit tibi petitiones cordis tui. ⁵ Reuela ad dominum uiam tuam et confide in eum et ipse faciet. ⁶ Et producat sicut lumen iustitiam tuam et iudicia tua ut meridianum. ⁷ Subiectus esto domino et roga ipsum noli emulari presumenti uiam suam in ui[ro] ^a facienti malignitates. ⁸ Quiesce a furore iram ne emuleris ad malefaciendum. ⁹ Quoniam de malis exterminabuntur et sperantes in domino sunt heredes terrae. ¹⁰ Et adhuc modicum et non est impius et species super locum eius nec inuenitur. ¹¹ Et mites ipsi possidebunt terram et perfruantur in multitudine pacis. ¹² Obseruans impius iustum frendens super eum dentes suos. ¹³ Dominator iridebit eum quoniam uidebit quoniam ueniet dies eius. ¹⁴ Gladium ceperunt impii et intenderunt arcum suum deicere pauperem et inopem interficere rectos corde in uia. ¹⁵ Framea eorum intret in cor eorum et arcus eorum confringetur. ¹⁶ Bonum modicum iusto quam multitudo peccatoribus magna. ¹⁷ Quoniam brachia impiorum conterentur confortat uero ^b iust[us] dominus. ¹⁸ Nouit dominus dies immaculorum et hereditas eorum in eternum permanet. ¹⁹ Non confundentur in tempore prauo et in diebus famis saturabuntur. ²⁰ quia impii peribunt et inimici domini mox ut glorianur deficientes in fumo defecerunt. ²¹ M[u]ltuo ^c accepit peccator et non reddit sed iustus miseretur et commodat. ²² Quoniam benedicentes eum hereditabunt terram et maledicti exterminabuntur. ²³ A domino gressus hominis diriguntur et uiam eius concupiscent. ²⁴ Cum ceciderit non destruetur quoniam

Ps. XXXV. — ^a *putabis.*

Ps. XXXVI. — ^a *in uian* ^b *confortatu ero iustus* ^c *motuo*

dominus confirmat manus eius. ²⁵ Iuuenis factus sum nam iam senui et non uidi iustum derelictum et semen eius quaerens panem. ²⁶ Totum [diem] largitur et commodat et semen eius in benedictione. ²⁷ Declina a malo et facit bonum et inhabita ut in secula. ²⁸ Quoniam dominus diligit iudicium et non derelinquet omnes sanctos suos in aeternum custodiet eos et semen impiorum exterminabitur. ²⁹ Iusti possidebunt terram habitabunt in aeternum super eam. ³⁰ O[s]^d iusti meditabitur prudentiam et lingua eius loquitur iudicium. ³¹ Lex dei eius in corde eius non uacillabunt gressus eius. ³² Obseruat impius iustum et queret mortem eius. ³³ Dominus non derelinquet eum in manibus eius neque damnet eum cum iudicatur. ³⁴ Sustine dominum deum et custodi uiam eius et exalta te heredita[re]^e terram in exterminio impiorum [u]i-
debis ^f ³⁵ uidi impium superbum et exaltatum ut cedrum [o]pimum. ^g
³⁶ Et transiui et ecce non est quaesiui eum et non inueni. ³⁷ Custodi innocentias et prospice directa quia est in nouissimo homini pax ³⁸ set praua contriti sunt simul postrema impiorum exterminatio. ³⁹ Et salus iustorum a domino et firmamentum in tempore angustie ⁴⁰ adiutor eorum dominus et saluans saluabit ab impiis ^h salutem eorum quoniam sperauerunt in eum.

[PSALMUS XXXVII.]

² DOMINE ne in ira tua arguas me neque in furore tuo corripas me. ³ Quoniam sagitte tuae infixae sunt michi et confirmasti super me manum tuam. ⁴ Non est sanitas in carne mea a facie irae tuae non est pax ossibus meis a facie peccatorum meorum. ⁵ Quoniam delicta mea transierunt caput meum ut sarcina ^a grauis grauata sunt super me. ⁶ Putruerunt et contabuerunt cicatrices mee a facie insipientiae meae. ⁷ Defeci et incurbatus [sum] usque nimis tota die tristis ambulabam. ⁸ Quoniam lumbi mei impleti sunt inlusionis et non est sanitas in carne mea. ⁹ Infirmatus est et turbatus sum usquequaque a gemitu cordis meae rugiebam. ¹⁰ Domine in conspectu tuo omnis concupiscentia mea et gemitus meus a te minime absconsus est. ¹¹ Cor meum turbatum est reliquid me fortitudo mea et lumen

Ps. XXXVI. — ^a O ^e hereditarem vel in ^f Videbis ^g l. m. corr. ex *impium*

^h ita corr. ex *impius*.

Ps. XXXVII. — ^a l. m. corr. ex *sargina*

oculorum meorum adhuc et ipsut non est mecum. ¹² Amici mei et proximi mei in conspectu tactus mei steterunt. Et proximi mei a l[on]ginq[ui]no ^b stabunt. ¹³ Et contenderunt querentes animam meam et querentes mala mihi locuti sunt uanitates et insidias tota die meditantes. ¹⁴ Ego uero tamquam surdus non audiebam et sicut mutus non aperiens os meum ¹⁵ et factus sum sicuti homo qui non audit et non habens in ore suo arguos. ¹⁶ Quoniam te domine expectaui tu exaudiens domine deus meus. ¹⁷ Quia dixi nequando iucudentur inimici mei cum uaccillat pes meus contra me magna locuti sunt. ¹⁸ Quia ego ad uerbera paratus et dolor meus in conspectu meo frequenter. ¹⁹ Quia iniquitatem meam renuntiabo soniabor pro peccato meo ²⁰ et inimici mei uiuentes superauerunt et multiplicati sunt qui odiunt me inique. ²¹ Qui retribuunt mihi mala pro bonis resistebant michi quia persequebar bonitatem. ²² Ne derelinquas me domine deus meus ne longinquaueris a me. ²³ Adtende in adiutorium meum domine salutaris meus.

[PSALMUS XXXVIII.]

² DIXI custodire uias meas ne peccare in lingua custodiam ori meo posui in resistendo peccatorem aduersus me. ³ Ut mutus tacebam pro bono et dolor meus turbatus est. ⁴ Renouatur cor meum infra me calefactum est in meditatione exardescet ignis ⁵ locutus sum in lingua mea. Notos mihi fac domine fines meos et mensuram dierum meorum qualis est ut sciam quid desum ego. ⁶ Ecce mensuratas posuisti dies meas et substantia mea sicut nichil in conspectu tuo. Tamen omnia uanitas omnis homo imaginatus. † ^{7^a} Denique per imaginem perambulat uir tamen sine causa turbatur ^b congregat et non cognoscit quis colliget ea. ⁸ Et nunc [quae] est sufferentia mea! ?] domine expectatio mea ad te est. ⁹ Ex omnibus iniquitatibus meis libera [me] inproperium insipienti nequaquam ponas me. ¹⁰ Surdus factus sum non aperui os meum quoniam tu domine fecisti. ¹¹ Remoue a me flagella mea ¹² a fortitudine manus tuae ego defeci. Pro conuincendis super iniquitatem [e]mendasti ^c uirum macerasti sicut aranea animam meam tamen sine causa omnis homo. † ¹³ Exaudi orationem

Ps. XXXVII. — ^b corr. ex *linginquo*

Ps. XXXVIII. — ^a Occurrit spatium 10 litterarum.

^b *turbantur*

^c *mendasti*

meam domine et preces meas inaurire etiam fletum meum ne conticueris quoniam aduena ego sum apud te et incola sicut omnes patres mei. ¹⁴ Parce mihi ut refrigerem antequam irem et non sum.

www.libtool.com.cn

†

[PSALMUS XXXIX.]

² **S**USTINENS sustinui dominum et respexit ad me ³ et exaudiuit precem meam. Et extraxit me de laco miserie et a luto limoso et constituit in spatioso pedes meos et deduxit gressus meos. ⁴ Et inmisit in ore meo canticum nouum hymnum deo nostro uidebunt plurimi et timebunt confidentes in domino. ⁵ Beatus uir qui timet dominum fiduciam suam et non aspexit super uanitates et insanias mendaces. ⁶ Multa fecisti tu domine deus meus mirabilia tua et cogitationibus tuis non est similitudo quis similis tibi? adnuntiaui et locutus sum multiplicati super numerum. ⁷ Sacrificium et oblationem minime uoluisti auriculas confecisti michi holocausta et pro peccato non requisisti. ⁸ Olim dixi ecce uenio in uolumine libri scriptum est de me. ⁹ Ut facerem uoluntatem tuam deus meus uolui et legem tuam in medio uentris meae. ¹⁰ Adnuntiaui iustitiam in ecclesia magna. ¹² Tu domine non prohibeas non mansuetudinem tuam a me misericordiam tuam et ueritatem tuam adsidue custodi me. ¹³ Quoniam circumuenerunt me mala quorum non est numerus conprehenderunt me iniquitates meae et non potui uidere multiplicatae sunt super capillos capitis mei et cor meum dereliquit me. ¹⁴ Statuere domine liberari me domine in adiutorium meum propera. ¹⁵ Confundantur et reuereantur in uno simul qui quaerunt animae meae exterminium auertantur in retrorsum et confundantur qui uolunt mihi mala. ¹⁶ Dissipentur in postremis confusionis ^a suae qui dicunt michi euge euge. ¹⁷ Laentur et iucundentur in te omnes quaerentes te et dicent magnificetur dominus qui diligunt salutare tuum. ¹⁸ Ego autem pauper sum et inops domin[us] ^b provisor meus adiutor meus et liberator meus tu es ne tardaueris.

[PSALMUS XL.]

(p. 223)

² **B**EATUS qui intellegit, super pauperem in die praua liberauit eum dominus. ³ Dominus custodit eum et conseruet et beabit eum in terra et non tradet eum in manus inimicorum. ⁴ Dominus auxiliabitur ei^a super lectum doloris omnem stratum eius effudisti in egritudine eius. ⁵ Ego dixi domine miserere mei sana animam meam quoniam peccaui tibi. ⁶ Inimici mei dixerunt mala mihi quando morietur et pereat nomen eius? ⁷ Et si ingrediebar intus uidire uane locutum est cor eorum congregauit iniquitatem sibi exiebant foris et loquebantur. ⁸ In idipsum et contra me insu[su]rrabant^b omnes inimici mei contra me cogitauerunt mala mihi. ⁹ Uerbum iniquum posuerunt aduersum me numquid dormiens non adiciet ut resurgat? ¹⁰ Etenim pacis meae in quem speraui qui edebat panes meos leuauit contra me calcanium. ¹¹ Tu autem domine miserere mei et resurgam et retribuam illis. ¹² In hoc cognoscam quoniam uoluisti me quoniam non gaudebit inimicus meus super me. ¹³ Me autem propter innocentiam suscepisti et confirmasti me coram te in aeternum. ¹⁴ Benedictus dominus deus israel a seculo et usque in seculum fiat fiat.

†

[PSALMUS XLI. *]

² **S**ICUT ceruus desiderat in fontes aquarum ita desiderat anima mea ad te deus. ³ Sitiuit anima mea deum uiuum fortem quando ueniam et uidebo uultum tuum deus. ⁴ Factae sunt michi lacrimae meae panis in die et nocte dum dicitur mihi per singulos dies ubi est deus tuus? ⁵ Ista memoratus sum et effudi super me animam meam quoniam perambulabo in tabernacul[o]^a admirabili usque in domum dei mei in uoce exultationis et confessionis multitudinis festiuitatis. ⁶ Ut quid tristis es anima mea? ut quid conturbas me? spera in dominum quoniam confitebor illi salutare uultus eius. ⁷ Deus meus super me anima mea conturbata est propterea memor ero tui a terra iordanis et hermonim de monte pusillo. ⁸ Abyssus alta abyssum in-

Ps. XL. — ^a eis ^b insurrabant.

Ps. XLI. — * Occurrit littera S pulcherrime depicta ad II divisionem psalterii indicandam. —
^a Ead. m. sic corr. ex *tabernaculum*.

uocat in uoce cataractarum [tuarum] omnes suspensiones tuae et fluctus tui contra me transierunt. ⁹ Die mandauit dominus misericordiam eius et nocte cantatio eius mecum hymnus altissimo uitae meae. ¹⁰ Dicam altissimo protectori meo ad quid oblitus es mei? ut quid ambulo [me] ^b tribulante inimico? ¹¹ In deprimendo ossa mea inproperabunt me inimici mei dicentes ad me tota die ubi est deus tuus? ¹² Ad quid tristis es anima mea et quid conturbas super me? spera in deum quoniam adhuc confitebor illi salutare uultus mei et deus meus.

†

[PSALMUS XLII.]

¹ IUDICA me deus et prosequere causam meam a gente non iusta a uiro ^a iniquo et subdolo libera me. ² Quoniam tu deus meus firmamentum meum [quare me repulisti] ut quid tristis ambulo tribulante inimico? ³ Emitte lumen tuum et ueritatem tuam haec deduxerunt me et direxerunt super montem sanctum tuum et in tabernaculis tuis. ⁴ Introeam ad altare deitatis ad deum altissimum iucundantem exultationem meam. Confitebor in psalterio deitatis deo meo. ⁵ Quid tristis anima mea et quid conturbas me? spera in deum quia adhuc confitebor illi salutare uultus mei et deus meus.

[PSALMUS XLIII.]

² DEUS in auribus nostris audiuius patres nostri adnuntiauerunt nobis opus quod operatus es in diebus eorum in diebus antiquis. ³ Ipsa manus tua gentes exterminauit et plantauit eas macerasti populos et eiecisti eos. ⁴ Non enim in gladio eorum possederunt terram et brachium eorum non saluauit eos. Quoniam dextera tua et brachium tuum et lumen uultus tui quoniam beneplacuisti [in eis]. ⁵ Tu ipse es rex meus et deus meus mandans salutaria iacob. ⁶ Per te inimicos nostros uentilauimus in nomine tuo conculcemus resurgentes nobis. ⁷ Non enim in arcu[m] ^a meum sperabo et [gla]dium ^b meum minime saluabit me. ⁸ Quoniam saluasti nos ex inimicis nostris et odientes nos confudisti. ⁹ In deo laudabimur tota die et nomini tuo con-

Ps. XLI. — ^b *me ambulo.*

Ps. XLII. — ^a *add. a uiro.*

Ps. XLIII. — ^a *arcu* ^b *claudium*

fitebimur in secula. † ¹⁰ Etenim reppulisti et confudisti [nos] et non progredies in militiis nostris. ¹¹ Auertisti [nos] retrorsum petre quia inimici nostri et odientes nos rapiebant sibi. ¹² Dedisti nos sicut oves occisionis et in gentibus uentilasti nos. ¹³ Reddidisti ^e populum tuum sine pretio et non erat incrementum in commutatione eorum. ¹⁴ Posuisti nos inproperium uicinis nostris subsannationem et derisum his qui in circuitu nostro. ¹⁵ Posuisti nos in pa[ra]bola ^d in gentibus motum capitis in populis. ¹⁶ Totum diem confusio mea[in] conspectu meo et pudor uultus mei coperuit me. ¹⁷ A uoce inproperantis et maledicentis a facie inimici et uindicatoris. ¹⁸ Ista omnia uenerunt super nos et non tui sumus obliti et non iniuste egimus in testamento tuo. ¹⁹ Et non re[c]essit ^e retrorsum cor nostrum non declinauerunt gressus nostrae a uis tuis. ²⁰ Quoniam humiliasti nos in loco sine habitato et coperuit nos umbra mortis. ²¹ Si obliti sumus nominis tui deus noster et si pandimus manus nostras ad deum alienum. ²² Utique deus inuestigauit haec quoniam ipse considerat absconsa cordis. Quia propter te mortificamur totum diem aestimati sumus ut oves occisionis. ²³ Exurge ut quid somniaris domine? expergefacc ne repellas in finem. ²⁴ Ut quid auertis faciem tuam obliuisceris paupertatis nostrae et angustiae. ²⁵ Quoniam humiliata est in puluere anima nostra adhesit in terra uenter noster. ²⁶ Exurge auxiliare nobis et redime nos propter misericordiam tuam.

[PSALMUS XLIV.]

² ERUCTUAUIT cor meum uerbum bonum dicam ego operas meas Ipso regi lingua mea stilus scriptoris uelocissimus. ³ Pulcherri-
mus ultra filios hominum effusa est gratia in labiis meis propterea
benedixit te deus tuus in eternum. ⁴ Circumcinge frameam tuam su-
per femus tuum potentissime. ⁵ Pulcritudini tuae et decori tuo. Et
extende et dirige et impera pro uerbo ueritatis et lenitatis et iustitiae
et diriget te mirifice dextera tua. ⁸ Oleum exultationis a participes
tuos. ⁹ Murra et aloth et cassia omnia uestimenta tua de tempolis ^a
eboreis quibus delectaris. ¹⁰ Filiae regum in honore tuo adstitit re-

Ps. XLIII. — ^c fortasse leg. *uendidisti* cum ceteris versionibus, vel *tradidisti* cum Aquila et Symmacho. ^d *in pabola e reges sit.*

Ps. XLIV. — ^a *ex temporis*

gina in dextera tua in offeotione aurea. ¹¹ Audi filia ^b et uide et inclina aurem tuam et obliuiscere populi tui et domus patris tui. ¹² Et concupiscet rex decoris tui quoniam ipse est dominus tuus et adorabis eum. ¹³ Et filia tyri in libunibus cultum tuum deprecabunt diuites populi. ¹⁴ Omnis gloria eius filiae regis intrinsecus a fimbriis aureis amicta [u]arietatem ^c. ¹⁵ [A]dferantur regi uirgines ^d post eam proximae ^e eius adducentur tibi. ¹⁶ Adducentur in iucunditate et exultatione ^f ingrediantur in templo regis. ¹⁷ Pro patribus tuis erunt filii tui constitues eos principes super omnem terram ¹⁸ commonebis nomen tuum in omni generatione. Propterea gentes confitebuntur tibi in saecula et in aeternum.

[PSALMUS XLV.]

² DEUS noster nobis refugium et uirtus adiutor in angustiis quae inuenerunt nos. ³ Propterea non ea non timebimus in turbatione terrae et commotione montium in cordibus maris. ⁴ Sonabunt et turbabuntur aquae eorum moueantur montes in soliditate eius. † ⁵ Torrentis diuisiones iucundae ciuitati dei sancti tabernaculum altissimi. ⁶ Deus in medio eius sine errore auxiliatur ei deus circa matutinum. ⁷ Turbatae sunt gentes uaccillarunt imperia dedit in uoce eius motum terra. ⁸ Dominus uirtutum nobiscum protectio nostra deus iacob. † ⁹ Uenite et uidete opera domini quia posuit signa super terram. ¹⁰ Mitescens proelia usque ad nouissimis terrae arcum confringet et conteret scutum et arma comburet ign[i]. ^a ¹¹ Uacate et scitote quoniam ego sum deus exaltabor in gentibus et exaltabor in terra. ¹² Dominus uirtutum nobiscum protector noster deus iacob.

[PSALMUS XLVI.]

² OMNES populi plaudete manus iuuilate deo in uoce exultationis. ³ Quoniam dominus altissimus et terribilis rex magnus super omnem terram. ⁴ Subegit populos nobis et gentes sub pedibus nostris. ⁵ Elegit nobis ipsam hereditatem suam cum claritate iacob

Ps. XLIV. — ^b corr. ex filie ^c Varietatem adferantur ^d corr. ex uirginis ^e corr. ex primo ^f exultationes.

Ps. XLV. — ^a ignem.

quam dilexit. † ⁶ Ascendit deus in iuuilatu dominus in uoce cornua. ⁷ Psallite deo nostro psallite psallite regi nostro psallite. ⁸ Quoniam rex totius terrae ^a deus noster psallite prudenter. ⁹ Imperauit deus noster super omnes gentes deo nostro sedes super throno ^b sancto eius. ¹⁰ Principes populorum congregati sunt populus dei abraam quoniam deo nostro protectiones terrae nimium exaltate sunt (p. 224).

[PSALMUS XLVII.]

² **M**AGNUS dominus et laudabilis ualde in ciuitate dei nostri mons sancti eius. ³ Amplificans amoena totius terrae. Mons sion latera aquilonis urbs regis eximia. ⁴ Deus noster in domibus eius cognoscitur protegens eam. ⁵ Quoniam ecce regimonia in consilio transierunt in idipsum. ⁶ Ipsi uidentes ita mirati sunt festinauerunt et expauerunt. ⁷ Tremor comprehendit eos ibi parturitiones ut generantis. ⁸ In spiritu uehementi contritio nauium tharsis. ⁹ Sicut audiuimus sic uidimus in ciuitate domini uirtutum in urbe dei nostri deus parauit eam in saecula. † ¹⁰ Opinati sumus deus misericordiam tuam in medio templo ^a tuo. ¹¹ Secundum nomen tuum deus ita et laus tua contra terminos terrae iustitiae plena est dextera tua. ¹² Laetetur mons sion et exultabunt filiae iudeae propter iudicia tua. ¹³ Circumdate sion et circumclaudite [eam] narrate turribus eius. ¹⁴ Ponete corda uestra in copiis eius diuidite turrez eius. Ut ita narretis in generatione nouissima. ¹⁵ Quoniam ipse deus noster in secula seculorum ipse diriget nos in aeternum.

[PSALMUS XLVIII.]

² **A**UDITE haec omnes gentes inaurimini omnes habitantes orbem terrarum. ³ Etenim filii hominum etenim filii uirorum in semetipsum ^a diues et pauperes. ⁴ Os meum loquitur prudentiam et meditatio cordis meae intellectus. ⁵ Inclino in parabolam auditum meum aperiam in psalterium propositum meum. ⁶ Ut quid timebo in die praua iniquitas ^b calcanei mei circumcludat me. ⁷ Confidentes super opulen-

Ps. XLVI. — ^a I. m. corr. ex *terrae totius* ^b *thronos*.

Ps. XLVII. — ^a corr. ex *templi*.

Ps. XLVIII. — ^a ex *semetipsut* ^b ex *iniquitates*

tias suas et in multitudine diuitiarum suarum gloriantes. ⁸ Frater non redimet redimet uir non dabit deo nostro propitiationem. ⁹ Et pretium redemptionis animae eius et quieuit in saecula. ¹⁰ Et uiuet [i]terum ^c in fine non uidebit corruptionem. ¹¹ Quando uiderit prudenter morientes in idipsum insipiens et stultus peribunt et relinquent alteris copias suas. ¹² Interna domus eorum in seculum habitent in generatione et generatione inuocauerunt nomina eorum super terram. ¹³ Et homo in honore non sensit comparatus est iumentorum et similitudini. ¹⁴ Huiusmodi uia eorum scandalum illis et postmodum in ore suo beneplacebunt. † ¹⁵ Ut oves in infero descendent mors reget eos et possidebunt eos recti corde et fortitudo eorum confringetur inferno. ¹⁶ Tamen deus liberauit animam meam de manu inferi cum acceperit me. † ¹⁷ Ne timeas quando copiosus fiat homo et cum multiplicatur gloria domus eius. ¹⁸ Quoniam non in morte sua accipiet omnia nec descendet post eum gloria eius. ¹⁹ Quoniam anima sua in uita eius benedicet confitebitur tibi ut quasi benefaciens tibi. ²⁰ Ingredies usque generatione patrum eius ad usque in fine non uidebunt lumen. ²¹ Et homo in honore et non sensit comparatus est animalibus et adsimilatus est.

[PSALMUS XLIX.]

¹ **D**EUS deorum dominus locutus est et uocauit terram ab or[tu] ^a solis usque in occasum. ² Ex [s]ion ^b perfecta gloria dei inluminauit. ³ Ueniet deus noster et non cessauit ignis in conspectu eius consumet et [in] circuitu eius procella nimia. ⁴ Uocauit altissimus caelos desusum et super terram iudicium populi sui. ⁵ Congregamini mihi iusti mei transactores testamenti mei super sacrificia. ⁶ Et adnuntiate caeli iustitiam eius quoniam deo nostro iudicium est. † ⁷ Audi populus meus et loquar israel et contestabor tibi deus deus tuus ego sum. ⁸ Non super sacrificiis tuis arguam te holocausta tua in conspectu meo adsiduae. ⁹ Non accipiam de domo tua uitulum ex gregibus tuis hircos. ¹⁰ Quia mihi omnia animalia siluae pecor[a] ^c in montibus milies. ¹¹ Cognoui omnia uolatilia caeli montium et pulcritudo agri mecum est.

Ps. XLVIII. — ^c *uterum*.

Ps. XLIX. ^a *ab orsolis* ^b *E xion* ^c *pecor*

¹² Si esuriam non dicam tibi quoniam mihi orbis terrarum et plenitudo eius. ¹³ Consummatae sunt carnes taurorum et sanguinem agnorum deuorate sunt. ¹⁴ Sacrifica ^d deo sacrificium laudis et redde altissimo uocal tua. ¹⁵ Et inuoca me in die tribulationis redemptorem tuum et glori[fic]a ^e me. ¹⁶ Et peccatori dixit deus ad quid tibi enarrare iustificationes meas et adsumere testamentum meum per os tuum? ¹⁷ Et tu odisti disciplinam et proiciebas sermones meos retrorsum. ¹⁸ Si uidebas furem concurrebas illi et cum adulteris portio tua. ¹⁹ Os tuum abundabat in malitia et lingua tua iungebat insidias. ²⁰ Sedens de fratre tuo insusurrabas contra filium matris tuae ponebas scandalum. ²¹ Haec agebas et conticui opinabas inique esse me similem tibi arguam te et probabo ante oculos tuos. ²² Intellegite utique haec obliuiscentes deum. Ne quando rapiat et non sit qui liberet. ²³ Sacrificans laudem clarificat me et ibi uiam ostendam illis salutare dei nostri.

†

[PSALMUS L.]

³ MISERERE mei deus secundum misericordiam tuam secundum multitudinem miserationum tuarum dele peccatum. ⁴ In multum labam a facinu meo et a peccato meo purga me. ⁵ Quoniam iniquitatem meam ego cognosco et peccatum meum coram me adsiduae. ⁶ Tibi soli deliqui et facinus in conspectu tuo feci ut ita iustificeris in uerbis tuis superare in iudicio tuo. ⁷ Ecce inique conceptus sum et in peccatis parturiuit mater mea. ⁸ Ecce ueritatem uoluisti in absconsis et in signatis sapientiam docuisti me. ⁹ Aspargis me in oesospum (*sic*) et purgabor lababis me et super nibem albiscam. ¹⁰ Audire me facis exultationem et gaudium exultabunt ossa humiliata. ¹¹ Absconde uultum tuum a peccatis meis et omnes iniquitates meas dele. ¹² Cor mundum crea in me deus et spiritum rectum dedica interraneis meis. ¹³ Ne repellas me a facie tua spiritum sanctum tuum ne auferas a me. ¹⁴ Redde michi letitiam salutaris tui spiritu principali confirma me. ¹⁵ Doceam impios uias tuas et peccatores super te conuertantur. ¹⁶ Libera me a sanguine deus deus ^a saluator meus gaudebit lingua mea iustitiam tuam. ¹⁷ Dominator labia mea aperiet et os meum adnuntiabit hymnum tuum. ¹⁸ Quia non uoluisti sacrificium et data holo-

^d Ps. XLIX. — ^d sacrificia ^e gloria.

Ps. L. — ^a meus I. m. expunxit.

causta non sunt acceptabiles. ¹⁹ Sacrificium deo nostro spiritus con-
tribulatus cor contritum et humiliatum deus non spernet. ²⁰ Benefac
in bonitate tua ^b ipsam sion et edificentur moenia ierusalem. ²¹ Olim
uoluisti sacrificium iustitiae holocausta et oblationem tunc offerent
super altarem tuum uitulos.

†

[PSALMUS LI.]

³ QUID gloria[r]is ^a in malitia potens misericordia altissimi? ⁴ omnibus
diebus. Insidias cogitasti in lingua tua ut nouaculum acutum fe-
cisti dolum. ⁵ Diligebas praua pro bonis mendacium pro sermone
iusto. ⁶ Diligebas omnem uerbum inuersionis linguam fraudulentam.
⁷ Ideo altissimus destruet te in finem humiliet te et transferet a tectis
et eradicabit de terra uiuentium. † ⁸ Uidebunt iusti et timebunt et super
eum ridebunt. ⁹ Ecce homo [qui] non posuit deum firmamentum sibi
et sperauit in multitudine diuitiarum suarum et confid[i]t ^b in uanitate
sua. ¹⁰ Ego autem sicut oliua fructuosa in domum d[e]i ^c speraui in
misericordia dei in saecula saeculorum. ¹¹ Confitebor tibi in aeternum
quoniam fecisti et tolerabo nomen tuum quoniam bonum in conspectu
iustorum tuorum.

[PSALMUS LII.]

¹ DIXIT stultus in corde suo non est deus ² corrupti et abominati
sunt non est faciens bonum. ³ Deus de caelo inspexit super
filios hominum ut u[i]deret ^a si est intellegens requires cum deo.
⁴ Omnes declinauerunt in unum turbati sunt non est qui faciet bo-
nitatem non est preter unum. ⁵ Nonne cognoscant operantes iniqui-
tatem edentes populum meum ederunt panem deum non inuocantes.
⁶ Ibi timuerunt pauore non presente timore quia deus dispersit ossa
hominibus placentium quia deus sp[r]euit ^b eos. ⁷ Quis dabit pro sion
salutare israel? Conuertente deo captiuitatem populi sui exultetur
iacob gaudium israel.

Ps. L. — ^b tuam.

Ps. LI. — ^a gloriālis ^b confidet ^c desperaui.

Ps. LII. — ^a suderet ^b speuit

†

[PSALMUS LIII.]

³ DEUS in nomine tuo salua me et in uirtute tua iudica me. ⁴ Deus exaudi orationem meam auribus percipe uerba oris mei. ⁵ Quoniam alieni resurrexerunt contra me et potentes querebant animam meam. Et non proposuerunt deum ante oculos suos. † ⁶ Ecce deus meus adiutor mihi dominator in susceptione animae meae. ⁷ Conuertens praua inimicis meis in ueritate tua interime eos. ⁸ Ultroneus sacrificabo tibi confitebor nomini tuo domine quoniam bonum. ⁹ Quia ex omni angustia redimes me et in auersariis meis inspexit ocul[u]s me[u]s ^a.

[PSALMUS LIV.]

² INAURIRE domine orationis meae et ne despicias preces meas. ³ Respice in me et exaudi me. Curbatus sum in tedio meo et turbatus. ⁴ A uoce inimici a faciae necessitatis impie. Quoniam deriuata sunt super me inutilia et in ira decipiebant me. ⁵ Cor meum infirmatum in me et pauores mortiferae ceciderunt super me. ⁶ Metus et terror uenit supra me et coperuit me caligo. ⁷ Et dixi quis dabit mihi pinnas ut columbae et uolans requiescam? ⁸ Ecce longinquauit transmigrans commorando in deserto. † ⁹ Festinabo refugium mihi a spiritu procellarum procellae. ¹⁰ Summerge domine segregas ^a linguas eorum quoniam uidi iniquitatem et [iu]dicationes ^b in ciuitatem. ¹¹ Diurno et nocturno circumcludet ^c eam super muros eius nequitia ^d et dolor interaneis eius. ¹² Insidia in medio eius non defecit a plateis eius usura et fraus. ¹³ Quoniam non inimicus inproperauit me et sustinebo neque odiosus super me magna locutus est et abscondar ab eo. ¹⁴ Tu uero homo similis michi et consuetus et notus meus. ¹⁵ Qui in idipsum condidimus consilium in domo dei ambulauimus studiose. ¹⁶ Ueniens mors ueniet illi (p. 225) descendant in infernum uiuentes quoniam malitiae incolatus eorum in medio eorum. ¹⁷ Ego autem ad deum exclamaui et saluauit me. ¹⁸ Uespere et matutino et meridiano enarrabo et annuntiabo et exaudiet uocem meam. ¹⁹ Redimens in pacem animam meam aproximantibus michi quia in plurimis erant mecum. ²⁰ Exau-

Ps. LIII. — ^a oculos meos.

Ps. LIV. — ^a segregas ^b iudicones = iudicationes (?) ^c circumcludet. ^d nequitiam.

diet altissimus et humiliet eos sedens ante saecula. † ²¹ Quibus non sunt mutationes ipsi neque timuerunt deum. Extendit manum suam in pacificis profanare testamentum eius. ²² Lapsa sunt ultra seuum ora eorum et interna cordis eorum mollescunt uerba eius super oleum et ipsi sunt iacula. ²³ Relinque super dominum desideria tua et ipse enutriet te nec enim detur in eternum mutatio iusto. ²⁴ Et tu deus deduces eos in lacum pestilentiae. Uiri sanguinum et fraudis non mediabunt dies suos ego autem confidens in te.

†

[PSALMUS LV.]

² **M**ISERERE mei deus meus quoniam inculcauit me homo tota die bellans depressit me. ³ Inculcantes inimici mei tota die ⁴ quoniam multi debellantes me ab altitudine. Hodie timebo ego deitatem tuam sperabo. ⁵ In deo meo laudabo sermonem eius. In domino laudabo sermonem eius in deo meo confido non timebo quid fecit caro michi. ⁶ Tota die sermones meos abominabantur aduersus me omnes adinventiones eorum in malo. ⁷ Inhabitabunt et occultabunt ipsi calcanea mea custodient quotiens sustinuit anima mea. ⁸ Super inutilia conseruare ipsis in ira populorum inmisisti de[u]s. ^a ⁹ Motus meus adnuntio ^b tua posuisti lacrimas meas coram te propter promissiones tuas. ¹⁰ Tunc conuertentur inimici mei retrorsum in die inuocationis sic cognoui quia deus michi. ¹¹ Deum meum laudabo uerbum in domino laudabo uerbum. In domino confido non timebo quid faciet homo michi. ¹² Pro me deus meus uota mea reddam oblationes tibi. ¹³ Quoniam liberasti animam meam a morte etiam pedes meos de lapsu ut consistam in conspectu dei mei in lumine uiuentium.

†

[PSALMUS LVI.]

² **M**ISERERE mei deus miserere mei quoniam in te confidit anima mea. Et in umbra alarum tuarum sperabo donec transeat iniquitas. ³ Clamabo dominum altissimum fortem benefacere super me. ⁴ Emitte a caelo et saluare me inproperans inculcantes me. † Emisit deus misericordiam suam et ueritatem suam. ⁵ Animam meam a me-

dio leonum dormiui turbatus. Filii hominum dentes eorum astae et sagittae et lingua eorum [f]ramea ^a acuta. ⁶ Exaltatus super cael[os] ^b deus et super omnem terram gloria tua. ⁷ Retias parauerunt gressibus meis curbauerunt animam meam foderunt coram me fossam cadent in medio eius. † ⁸ Paratum cor meum deus paratum cor meum cantare et psallere. ⁹ Exurge claritas mea exurge psalterium et cithara exurgam deluculo. ¹⁰ Confitebor tibi in populis dominator meus et psallam in gentibus. ¹¹ Quoniam magna super caelos misericordia tua et usque nubes ueritas tua. ¹² Exaltare super caelos deus meus et super omnem terra[m] ^c claritas tua.

[PSALMUS LVII.]

² **S**I uere ueritatem iuste locuntur recta iudicate filii hominum. ³ Nam in corde iniquitates operamini in terram in qua manus uestrae tractant. ⁴ Alienentur impii a uulua errauerunt ex utero qui locuti sunt mendacia. ⁵ Furor ipsis ut similitudo ire columbrae utpote basiliscis surde obtur[a]ns ^a aures eius. ⁶ Quae non exaudiet uocis incantantium insusurratu ueneni astute. ⁷ Deus confringet dentes eorum in ore eorum dentes leonum conteret dominus. ⁸ Proicientur sicuti aqua pertransiens in aliquo extendens sagittas suas utpote turbatus. ⁹ Similitudine uermis ambulantis cecidit ignis ne uiderent solem. ¹⁰ Antequam sentiretis spinas uestras ramni similitudinem prudentes sunt per iram procellae. ¹¹ Gaudebit iustus cum uiderit eos uindictos pedes eius labatur in sanguine peccatoris. ¹² Et dicet homo nempe fructus iusto nempe est deus iudicans in terra.

†

[PSALMUS LVIII.]

² **L**IBERA me ab inimicis meis deus a resurgentibus mihi exalta me. ³ Redime me ab operantibus iniquitatem a uiris sanguinum salua me. ⁴ Quoniam huiusmodi deceperunt animam meam persecuti me sunt fortes ⁵ sine iniquitate mea et sine peccato meo domine. Sine impietate ^a currentem et parabantur ⁶ exurge in obuiam mihi

Ps. LVI. — ^a eorum. *Framaea* ^b caelus ^c terra.

Ps. LVII. — ^a obturens.

Ps. LVIII. — ^a impietatem.

et uide. E[t] nunc domine deus uirtutum deus israel exurge uisitare omnes gentes si misereris omnes impios et iniquos. † ⁷ Conuertantur uespere et esurient ut canes et circumeant ^b ciuitatem. ⁸ Ecce latrabunt in ore suo gladiat in labiis suis quoniam dicent quis audet? ^d ⁹ Et tu domine in ridiculo eorum subsannatio omnium gentium. ¹⁰ Uirtutem meam super te custodiam quoniam deus protectio mea. ¹¹ Deus meus miserere mei ¹² deus ostendat mihi inimicis meis. Ne interficias eos ne nequando obliuiscantur populi tui disperge eos in uirtute tua subiciens eos protectio nostra dominus. ¹³ Delicta oris eorum sermoni labiorum suorum et comprehenduntur superuiae suae. ¹⁴ Et a maledicto et mendacio consumma. In ira consumma et non sint ut sciant quoniam deus dominabitur iacob et omnium finium terrae. † ¹⁵ Conuertentur uespere et esurient ut canes et circumibunt ciuitatem. ¹⁶ Ipsi uagantes in cibo si non saturentur murmurabunt. ¹⁷ Ego autem cantabo uirtutes tuas exultans diluculo misericordiae tuae quoniam fact[u]s ^e es susceptor mihi refugium in die tribulationis mihi. ¹⁸ Uirtutem meam ad te cantabo quoniam deus supceptor ^f me[u]s ^g deus meus misericordia mihi.

†

[PSALMUS LIX.]

³ **D**EUS repulisti nos ne destruis nos [i]ratus ^a conuertisti nos. ⁴ Mouisti terram turbasti eam cura dolorem eius quoniam errauit. ⁵ Ostendisti populo tuo dura potabis nos nos uino transpunctionis. ⁶ Dedisti timentibus te signum in adnotatione uultus ^b firmatis. † Ut et liberentur dilecti tui ⁷ salua dextera tua ^c et exaudi me. ⁸ Deus meus locutus est in sancto eius exultabo et partibo[r] ^d sicima et collem tabernaculi dimetiar. ⁹ Michi galaad et michi manasses et efrem a firmamento capitis mei iudas moderatio mea. ¹⁰ Moab olla spei meae super idumeam extendam calciamentum meum super allophilos coasatio. ¹¹ Quis deducet me obsidii quis deducet me usque in idumeam? ¹² Nonne tu deus qui repulisti nos et non exies deus in militiis nostris. ¹³ Da nobis auxilium a presura et uana saluatio ab homine. ¹⁴ In deo faciemus uirtutem et ipse confundet tribulantes nos.

Ps. LVIII. — ^b *circumneant* ^c *gladiatin in forte leg. gladiat in* ^d *pro audiet?* ^e *factis*
corr. expunxit *p* in *supceptor* ^g *ex meos.*

Ps. LIX. — ^a *nostratus* ^b *tu firmatis* ^c *dexteræ tuæ* ^d *partibo.*

[PSALMUS LX.]

² **E**XAUDI deus meus preces meas intende orationem meam. ³ A finibus terre ad te exclamabo in tedio cordis meae super petram exaltasti me direxisti me. ⁴ Quoniam factus es spes mea turris fortissimus a facie inimici. ⁵ Habitabo in tabernaculo tuo in aeternum sperabo in umbra alarum tuarum. † ⁶ Quoniam tu deus exaudisti preces meas dedisti hereditatem timentibus nomen tuum. ⁷ Dies super dies regimoni[i] ^a tui adicies annos eius usque generationem et generationem. ⁸ Perseueret in aeternum in conspectu dei nostri misericordiam et ueritatem per te requirent. ⁹ Ita psallam nomini tuo paciscere uota mea die in die.

[PSALMUS LXI.]

² **U**TINAM ^a super deum quiescet anima mea ab ipso enim salutarem meum. ³ Etenim ipse firmamentum et salus mea susceptor non errabo plurimum. ⁴ Usquequo insidiamini contra uirum interficiens omnes uos ut paries dealbatus et macheries repulsio eius? ⁵ Tamen honorem meum cogitauerunt fraudare currentes mendose in or[e] ^a suo benedicebant et infra se maledicebant ^b. † ⁶ Utinam in deo subicietur anima mea quoniam ab ipso sufferentia mea. ⁷ Etenim ipse est firmamentum meum et salus mea susceptor meus non errabo. ⁸ Apud deum salutarem meum et gloria mea deus adiutor meus et spes mea in domino. ⁹ Sperate in eo in omni tempore si enim effundatis coram eo corda uestra deus spes nostra est. ¹⁰ Tamen uanitas filii hominum mendosi filii uiri in statera ascensus eisdem ex uanitate in idipsut. ¹¹ Nolite confidere iniquitati et ad rapinas nolite festinare diuitiae si fluxerint nolite adicere cor. ¹² Semel locutus est deus saecunda haec audiui quoniam potentia dei est. ¹³ Et tua domine misericordia quoniam tu reddis singulis secundum facta eorum.

Ps. LX. — ^a regimoni.

Ps. LXI. — ^a lege Attamen — ^a ovi ^b add. et infra se.

[PSALMUS LXII.]

² DEUS deus meus ad te a nocte uigilo sitiuit tibi anima mea totiens tibi caro mea. ³ In terra deserta extensa sine aqua sic in sancto uisus tibi uidendi uirtutem tuam et gloriam tuam. ⁴ Quoniam bona misericordia tua super uita[s] ^a labia mea laudabunt te. ⁵ Sic benedicam te in uita mea in nomine leuabo manus meas. ⁶ Sicut adipe et pinguedine ^b fronscat anima mea exultatione laudabit nomen tuum os meum. ⁷ Si meminerit tui super stratum meum in uigiliis meditabor in te. ⁸ Quoniam tu es adiutor michi et in umbra alarum tuarum laudabo ^c. ⁹ Adesit anima mea post te in me protexit dextera tua. ¹⁰ Ipsi autem frustra ^d requirebant animam meam introeant in penetralibus ^e terrae. ¹¹ Tradentur in manus gladii particule uulpium erunt. ¹² Rex autem iucundetur in domino gloriatur omnis iurans in eo. Quoniam inclusit os loquentium mendacia.

[PSALMUS LXIII.]

² EXAUDI deus uocis meae in precibus a trepidatione inimici custodies animam meam. ³ Absconde me a concilio malign[or]um ^a a multitudine operantium iniquitatem. ⁴ Qui[a] ^b acuerunt ut gladium linguam suam tetenderunt sagittas eorum sermonem amarum ⁵ deicere eum et non timebunt. ⁶ Statuerunt sibi sermonem prauum narrauerunt celare ^c insidias dixerunt quis uidebit eos? ⁷ Requirentes iniquitatem (p. 226) defecerunt ^d requisierunt et sensus uiri et cor profundum ⁸ et sauciet deus eos. ⁹ Sagittis momento factae sunt plage eorum. Et offenderunt in his super linguis eorum turbati sunt omnes uidentes in ipsis. ¹⁰ Et timebit omnis homo et adnuntient operationes dei et ex factura eius perfecti erunt. ¹¹ Gaudebunt iusti in domino et sperantes super eum laudabuntur omnes recti corde.

[PSALMUS LXIV.]

² TIBI tacita laus deus in sion et tibi reddetur oratio. ³ Audienti preces donec omnis caro ad te ueniat. ⁴ Uerba iniquorum potuerunt praeter me et nequitas eorum tu expiabis. ⁵ Beatus electus et pro-

Ps. LXII. — ^a uita ^b pinguedinem ^c laudabor ^d frustrare ^e ex impenetrabilis.

Ps. LXIII. — ^a malignum ^b Qui ^c ex celarent ^d defe defecerunt.

ximans habitabit aulas tuas. Fruniscamur in bonis domus tuae sanctum est templum tuum. ⁶ Mirabilis iustitia ^a tua exaudi deus saluator noster fiduciam omnium finium terrae marisque longe. ⁷ Parans montes in fortitudine sua cinctus uirtutum. ⁸ Letificans estum maris estum fluctu[u]m ^b eius et populum gentium. ⁹ Et timebunt te inhabitantes terminos a signis tuis reditus matutinus et uespere del[e]ctatio. ^c ¹⁰ Uisitasti terram et moderasti eam multiplicasti abundantiam eius diuisiones deificas. Plenitudines aquarum parabit germinationes eorum quoniam sic paratura ^d eius. ¹¹ Sulcos eius inebriabis multiplica fructus eius in guttis disponis eam germina eius benedices. ¹² Coronare annum suauitatis tuae et regiones saturabuntur pinguedinis. ¹³ Nundescent opima deserte et exultent colles cingentur. ¹⁴ Uestientur arietes oues et montes uestientur multiplicare frumentum copulentur cantabunt (*sic*).

[PSALMUS LXV.]

IUBILATE deo omnis terra ² psallite claritati nominis eius date gloriam laudis eius. ³ Dicite deo quam orribiles operae tuae in magnitudine uirtutis tuae negantem te inimici tui. ⁴ Omnis terra adorent te psallant nomini tuo altissime. ⁵ Uenite et uidete operas dei metuendus in consiliis super filios hominum. ⁶ Qui conuertit mare in siccum in flumine transierunt in pede ibi iucundabimur in eo. ⁷ Dominati in potentatu su[o] ^a eternaliter oculi eius super gentes inspiciunt separantes se non exaltabuntur sibi. ⁸ Benedicite populi deum nostrum et nuntiate uocem laudis eius. ⁹ Qui posuit animas nostras inter uitas et non dabit in lapsum pedes nostros. ¹⁰ Quoniam probasti nos deus igne sicut probatur argentum. ¹¹ Induxisti nos in obsidio posuisti metas in dorsibus nostris. ¹² Inposuisti homines super capita nostra uenimus per ignem et per aquam et produxisti nos in refrigerium. ¹³ Ingrediar domum tuam in holocaustis reddam tibi uota mea. ¹⁴ Que promiserunt labia mea et locutum est os meum in angustia mea. ¹⁵ Holocausta pinguidinis offeram tibi cum incenso arietum referam uobes cum hircis. † ¹⁶ Uenite audite et narrabo omnibus timentibus deum quae fecit animae meae. ¹⁷ Super eum ori meo clamaui et exaltaui sub lin-

Ps. LXIV. — ^a *instiham* ^b *fluctum* ^c *delactato*. ^d *paractura* corr. expunxit *c*.
 Ps. LXV. — ^a *sue*.

gua mea. ¹⁸ Inania si uidebam in corde meo minime exaudiet deus. ¹⁹ Hoc modo exaudiuit deus auscultans uocem orationis meae. ²⁰ Benedictus deus qui non remouit deprecationem meam et misericordiam suam a me. www.libtool.com.cn

[PSALMUS LXVI.]

² DEUS misereatur nostri et benedicet nos in lumine uultus sui nobiscum. ³ Ut sciant in terra uias tuas in omnibus gentibus salutarem tuum. ⁴ Confitebunt tibi populi deus confitebunt tibi populi omnes. ⁵ Iucundentur et exultent tibi quoniam iudicas populos in iustitia et tibi in terra diriges. ⁶ Confitentur tibi populi deus confitentur tibi populi omnes. ⁷ Terra dabit fructum suum benedicat nos deus deus noster. ⁸ Benedixit nos deus et timebunt eum omnes termini terrae.

[PSALMUS LXVII.]

² EXURGAT deus et disparentur inimici eius et fugient odientes eum a facie eius. ³ Ut deficit fumus defectu ut liquescit cera a facie ignis pereant impii a facie dei. ⁴ Et iusti iucundentur et denseantur coram deo et letentur et exultentur. ⁵ Cantate deo psallite nomini eius iter facite uehenti ^a super planities dominus nomen est illi et exultate in conspectu eius. ⁶ Patres ^b pupillorum et iudicis uiduarum. Deus in habitaculo sancto eius. ⁷ Deus inhabitare facit unicos in domum producens uinctos in uirtutibus et[e]nim amaricantes ^c habitauerunt in lubricosis. ⁸ Deus in progressu tuo in conspectu populi tui cum transiris deserta. † ⁹ Terra mota est etiam caeli stillauerunt a facie dei hoc sinai a uultu dei dei israel. ¹⁰ Pluuiam ultroneam segregabis deus hereditati tuae et dilatasti et stabilisti eam. ¹¹ Uitae tuae sedebunt in ea ^d parabis in beniuolentia tua. ¹² Dominator dabi[t] ^e sermonem euangelizantibus uirtute ^f magna. ¹³ Regi sabaath dilectioni diligenter et pulchritudo domus distribuet spolia. ¹⁴ Si dormieretis inter sortes pinnae columbine argentate argento et scapulas eius in pallore aureo. ¹⁵ In discernendo celestem reges in ea nibescant ^g in selmon. ¹⁶ Mons dei

Ps. LXVII. — ^a uehementi ^b leg eius patris ^c et anima amaricantes ^d in eam ^e dab = dabis (?) ^f uirtutem ^g ex nivescant.

nostri mons pingue. ¹⁷ Ut quid certatis montes superciliati? mons illut concupiuit deus sedi suae. Etenim dominus habitauit in uictoriis. ¹⁸ Currus dei decem milia milies copiarum dominus in eis in sina in sancto. ¹⁹ Ascendens in excelsis captiuasti ^h captiuitatem accepisti dona in homines nam non obediens inhabitare domino deo. ²⁰ Benedictus dominator die die dispensare nobis deus salutis nostrae. † ²¹ Deus nobis, deus salute et ipsius domini domina[n]tis ⁱ in morte egressiones. ²² Tamen deus percutiat caput inimicorum eius uerticem capilli transientis in delictis. ²³ Dixit dominator ex basan conuertens conuert[am] ^l a profundo maris. ²⁴ Ut ita calcat pes tuus in sanguine lingua canum tuorum ab inimicis numerantur. ²⁵ Uisae sunt uiae tuae deus itinera dei mei regalia in sancto. ²⁶ Antecedent principes retrorsum psallentes penes eum iuuenes tympanistrices. ²⁷ In ecclesiis benedicite deum dominantem a fontibus israel. ²⁸ Ibi ueniamin breuior obtinens eos principes iuda ante pugnantem. Principes zabulon principes netphalim. ²⁹ Mandat deus potentiam [tuam] confirma deus quod perfecisti nobis. ³⁰ A templo tuo super ierusalem tibi afferent reges munera. ³¹ Increpasti bestiis cannae coagulatio taurorum in uitulis populi conculcant in rotis argenteis. Dispersit gentes proelia uolentes. ³² Uenient uigenter numerare egyptios ethiopia preueniet manus suas deo. ³³ A regimoniis terrae cantate deo nostro psallite psallite domino. † ³⁴ Quisedet super caelum caeli a principio ecce dabit in uoce sua uocem uirtutis. ³⁵ Date gloriam deo super israel magnitudo eius et uirtus eius in nubibus ³⁶ Timor dei nostri a sanctimonio tuo potens deus noster ipse dabit uirtutem et ossa fundabit populo suo benedictus deus noster.

†

[PSALMUS LXVIII.]

² SALUA me deus quoniam intrauerunt aque usque ad animam. ³ Infixus sum in limo profundi et non est substantia ueni in profundo maris et impetus mersit me. ⁴ Lassau inuocando rauciauit guttur meum defecerunt oculi mei expectantes deo meo. ⁵ Multiplicati sunt super capillos capitis mei odientes me gratis ossefacti sunt expellentes me inimici mei mendacio quae non uiolau tunc redderam. ⁶ Deus tu cognouisti insipientiam meam et facinus meum a te

non abscondam. ⁷ Ne confundentur in me expectantes te domine dominator sabahot ne deonestentur in me querentes te deus israel. ⁸ Quoniam propter te tuli inproperium coperuit confusio faciem meam. ⁹ Extraneus factus sum fratribus meis et peregrinus filiis matris meae. ¹⁰ Quoniam zelus domus tuae comedit me et inproperia inproperantium ceciderunt super me. ¹¹ Et fleba[m] ^a in ieiunio animam meam et factus est inproperium michi. ¹² Et dedit uestitum michi cilicium et factus sum illis in parabolam. ¹³ Loquebantur contra me sedentes in portis et psallebant bibentes uinum. ¹⁴ Et ego orabam ad te domine tempore oportuno deus in multitudine misericordiae tuae exaudi me in ueritate salutaris tui. ¹⁵ Libera me a luto et non infigar libera ab odientibus me et a profundo aquarum. ¹⁶ Ne deprimat me impetus aquarum neque deuoret me pelagus neque contrahat super me puteus os eius. ¹⁷ Exaudi me domine quoniam suabis misericordia tua secundum multitudinem miserationum tuarum respice super me. ¹⁸ Et ne auertas faciem tuam a famulo tuo quoniam tribulor domine cito exaudi me. ¹⁹ Proxima ad te preces meas libera animam meam propter inimicos meos redime me. ²⁰ Tu cognouisti inproperia mea et pudorem meum et confusionem [meam]. ²¹ In conspectu tuo omnes tribulantes nos. Improperium expectauit anima mea et desperatus sum expectaui dolentem mecum et non fuit consolantem me et non inueni. ²² E[t de]derunt ^b in cibo meo fel et in siti mea potauerunt me acetum. ²³ Erit mensa eorum in conspectu eorum in laqueo in retributione et in offensione. ²⁴ Estabunt oculi eorum ne uiderent et dorsum eorum frequenter incurba. ²⁵ Effunde super eos iram tuam et furor tuus iracunde comprehendat eos. ²⁶ Fiat ager eorum desertus et in tabernaculis eorum nemo sit inhabitans. ²⁷ Quoniam quem percussisti persecuti sunt super dolorem uulnerum meorum addiderunt. ²⁸ Adicies uanitatem super uanitatem eorum et non ingredia[n]tur ^c per iustitiam tuam. ²⁹ Deleantur de libro uiuentium et cum iustis minime scribantur. ³⁰ Et ego pauper et egens salus mea deus suscepit me. ³¹ Laudabo nomen dei mei ^d cum cantico magnificans laudes regis. ³² Et placebit deo super uitulum iuuenem cornuantem et unguatum. ³³ Uidite inopes et iucundamini et requirite deum et uiuet cor uestrum. ³⁴ Quia exaudit ad pauperos dominus et uinctos non spernet.

35 Laudabunt eum caeli et terra et mare et omnia reptilia in ipsis.
36 Quia deus saluabit sion et aedificantur ciuitates iudeae. Habitabunt ibi et possidebunt. 37 Et semen seruorum eius possidebit [eam] et diligentes nomen tuum inhabitent in eam.

†

[PSALMUS LXIX.]

² **D**EUS liberator meus dominus adiutorio meo festina. ³ Confundentur et reuereantur querentes animam meam ⁴ reuertantur retrorsum et reuereantur qui uolunt praua michi. Confundantur statim (p. 227) confusi dicentes mihi euge euge. ⁵ Gaudebunt et letentur super te omnes requirentes te et dicent adsidue magnificetur deus qui diligunt salutare tuum. ⁶ Ego uero pauper et inops deus meus cito auxilietur mihi et liberet me domine neque tardaueris.

[PSALMUS LXX.]

¹ **I**N te ^a domine speraui non confundar in aeternum. ² Per iustitiam tuam salua me et redime me inclina ad me aurem tuam et salua me. ³ Esto mihi in deum protectorem uenire sepe promisisti pro salute mea quoniam petra et refugium meum tu es. ⁴ Deus meus conserua me de manu impii de manu iniqui et facinerosi. ⁵ Quia tu tolerantia mea domine domine spes mea a iuuentute m[ea] ^b. ⁶ Super te fundatus ex utero ab utero matris meae tu mihi redemptor in te sufferentia mea semper. ⁷ Ut portentum uisus sum plurimis et tu spes mea firmissima. ⁸ Impleatur os meum laudis tuae tota die magnalia tua. ⁹ Ne proicias me in tempore senectutis in fine fortitudinis meae non derelinquas me. ¹⁰ Quoniam dixerunt inimici mei mihi custodientes animam meam cogitauerunt in idipsum. ¹¹ Dicentes dereliquit eum persequimini et comprehendit[e] ^c eum quoniam non est qui redimat. ¹² Deus ne longinquas a me deus meus in adiutorium michi [festina]. ¹³ Confundentur et reuereantur resistentes animae meae coperientur inproperium et pudorem querentes a ^d me mala. ¹⁴ Ego autem semper sperabo et adiciam super laudem tuam. ¹⁵ Os meum adnuntiet iustitias tuas tota die salutarem tuum quia non cognoui litteras tuas. ^e ¹⁶ Introeam

Ps. LXX. — ^a Intende ^b a iuuentutem ^c comprehendit ^d I, m. expunxit a ^e lege, litteraturas.

in uirtutibus domini dei mei memorans iustitiam tuam solam ¹⁷ deus meus docuisti me a iuuentute mea et usque nunc adnuntiabo mirabilia tua. ¹⁸ Etenim usque in senectutem et canos deus meus ne derelinquas me. Donec ^{www.libtool.com.cn} adnuntiem brachium tuum generation[ⁱ]^e uniuerse uenturam uirtutem tuam. ¹⁹ Deus meus usque summo quanta fecisti magnalia deus quis similis tibi? ²⁰ Quanta et qualia ostendisti mihi tribulationes multas et malas conuertens uiuifices nos et de profundis terre conuertes produxisti me. ²¹ Multiplicans magnitudini tuae et conuersus consolasti me. ²² Etiam ego confitebor tibi in uasibus musicis ueritatem tuam deus meus psallam tibi in cithara sanctus israel. ²³ Gaudebunt labia mea cum cantauero tibi et anima mea quam redemisti. ²⁴ Etenim lingua mea tota die meditabit iustitiam tuam quia confusi sunt quia dehonestantur querentes mala mihi.

[PSALMUS LXXI.]

² **D**EUS iudicium tuum regi da. Et iustitiam tuam filio regis. Iudicare populum tuum per iustitiam et egenos tuos in iudicandum. ³ Suscipiant montes pacem populo et colles iustitiam. ⁴ Iudicare inopes populi et saluet filios pauperum humiliauit calumniatorem. ⁵ Et timor tuus cum sole et coram luna in generatione generationum. ⁶ Descendit ut imber super bellus et ut gutte stillantes super terram. ⁷ Orietur diebus eius iustitia et abundantia pacis donec deficiat luna. ⁸ Et dominetur a mari ^a usque maria et a flumine usque ad terminos terre. ⁹ In conspectu eius procedent aethiopes et inimici eius puluer lingent. ¹⁰ Regis tharsis et insole munera offerent reges arabum et saba merces offerent ¹¹ adorantes. Eum omnes reges terrae omnes gentes seruiant ei. ¹² Quoniam liberauit pauperem a potentiore et inopem cui non erat adiutor illi. ¹³ Parcet super egenum et pauperem et animas pauperas saluet. ¹⁴ A fenore iniquo redimet animas eorum et pretiosus sanguis eorum ante oculos eius. ¹⁵ Et uiuet et dabitur illi ex auro arabie et adorabunt pro eo semper omnibus diebus laudabunt eum. ¹⁶ Erit firmamentum super terram a capite montium exaltetur super libanum f[r]uctus ^b eius. Et florebunt a ciuitate

Ps. LXX. — ^e generatione.

Ps. LXXI. — ^a a maria ^b fluctus.

sicut fenum terrae. ¹⁷ Erit nomen eius in eternum ante sole permanebit nomen eius. Et benedicentur in eo omnes gentes beabunt eum ¹⁸ Benedictus dominus deus israel qui facit mirabilia solus. ¹⁹ Et benedictum nomen claritatis eius in eternum et impleatur glorie eius omnis terra amen fiat et fideliter amen.

†

[PSALMUS LXXII *.]

¹ UAM bonus ad israel deus electis cordatim. ² Mei autem paupolominus commoti sunt pedes pene effusi sunt gressus mei. ³ Quoniam zelabi in[i]quis ^a pacem peccatorum uidens. ⁴ Quoniam non est requie[s] ^b morti eorum et diligentia uerberibus eorum. ⁵ In laboribus hominum non sunt et cum hominibus non cohercebuntur. ⁶ Ideo multa est superbia uestiebant auere (*sic*) iniquitates sibi. ⁷ Procedit ex adipe oculus eorum transierunt sensum cordis. ⁸ Cogitantes etenim locuti sunt iniquitates in alto locuti sunt. ⁹ Posuerunt in caelum os suum et lingua eorum transiit in terra. ¹⁰ Propterea conuertetur populus meus huc usque et qui perfectus inuenietur in illis? ¹¹ Et dixerunt quomodo cognouit altissimus et est notitia in altissimo? ¹² Ecce isti peccatores et abundantes in aeternum possiderunt diuitias. ¹³ Numquid sine causa iustificauit cor meum et lauauit in innocentibus palmas meas. ¹⁴ Et factus sum uerueratus tota die et arguus meus in matutino. ¹⁵ Si enim dicebam enarrabo sic ecce generatio filiorum tuorum. ¹⁶ Et cogitabam ut scirem hoc labor est ^c in conspectu meo. ¹⁷ Donec ingrediar ad sanctimonium altissimi intellegam in ultimis eorum. ¹⁸ Ad quid in lapsum posuisti eos destruas in dissipatione. ¹⁹ Quomodo facti sunt in perditione subito defecerunt. Perditi sunt propter iniquitatem. ²⁰ Sicut [s]omnium exurgentium dominator in ciuitate in imaginem eorum spernens. ²¹ Quoniam bulliebat cor meum et renes mei incitabantur. ²² Ego insipiens et parum cognoui ²³ gregalis factus sum populo tuo. Et ego adsidue tecum ²⁴ tenuisti in manu dextere tuae. In uoluntate diriges me et postea gloriose suscipies me. ²⁵ Quid meum in caelis et tecum quid non uolui super terram? ²⁶ Defecit

Ps. LXXII. — * Littera Q pulcherrime depicta ad indicium distinctionis III Psalterii. — " *ine-*
buis ^b *requiem* ^c *labores est*

caro mea et cor meum. Deus meus cordis me[i] ^c et portio mea deus in eternum. ²⁷ Quoniam ecce a te longinquantēs ^d peribunt ^e damnasti omnes fornicantes a te.*

www.libtool.com.cn

[PSALMUS LXXIII.]

² CONGREGATIONEM quam possedisti a principio redemisti uirgam hereditatis tuae mons sion hoc quod habitasti in eo. ³ Exaltare gressus tuos superbiis eorum inuicte multa iniquitas inimici super sanctos. ⁴ Et gloriabantur tribulantes me in medio sollemnitatis posuerunt signa eorum signa. ⁵ Notitiae ut ascensus susum in densitate ligni securibus. ⁶ Et nunc porte eius in idipsum in securi ascia et dolatorio conciderunt. ⁷ Miserunt in igne sanctimonium tuum] in terra profanauerunt tabernaculum nominis tui ^a. ⁸ Dixerunt in cordibus suis adfinitates eorum in idipsut comburemus omnes festiuitates altissimi in terra. ⁹ Omina nostra non uidimus non est adhuc propheta nobiscum sciens in aliquo. ¹⁰ Quousque deus meus inproperauit inimicus incitat aduersarius nomen tuum in finem? ¹¹ Ut quid auertis manus tuas et dexteram tuam? de medio sinu tuo consume eos. ¹² Et tu deus rex noster ante saecula perficiens salutaria in medio terrae. ¹³ Tu stabilisti in uirtute tua marem confregisti capita drachonum super aquas. ¹⁴ Tu enim conteruisti capita draconis dedisti eum escam populo ethiopum. ¹⁵ Tu aperuisti fontem et torrentem tu enim exsiccasti ethan. ¹⁶ Tua est dies etiam tua est nox tu enim perfecisti luminaria et solem. ¹⁷ Tu formasti omnes montes terrae estatem et uerna tu finxisti eam. ¹⁸ Memento huius inimico inproperante domine et populus insipiens destraxit nomini tuo. ¹⁹ Ne tradideris bestiis animam legitimorum tuorum uitam pauperem ^b ne obliuiscas in finem. ²⁰ Inspice super testamentum quoniam repleta sunt de tenebrosis terre opulenta iniquitatis. ²¹ Ne auertetur confusus pauper et egenus laudantes nomen tuum. ²² Exurge deus meus discepta ^c causam meam memento inproperia tua que sunt stulte omnibus diebus. ²³ Ne obliuiscas uocem tribulantium me superbia resistentium tibi ascendens adsidue.

Ps. LXXII. — ^c meae ^d at elonginquantēs ^e speribunt.

Ps. LXXIII. — * Notanda lacuna v. 28 Ps. 72 et vv. 1, 2 Ps. 73. ^a tuo.

^b I. m. corr. ex pauperam ^c disceptam.

†

www.libtool.com.cn

[PSALMUS LXXIV.]

² CONFITEMUR tibi deus confitemur inuocantes nomen tuum proferrantur mirabilia tua. ³ Quoniam accepero spatium ego iustitias iudicabo. ⁴ Tabuit terra et omnes habitantes eam. Ego sum compensator columnarum eius. † ⁵ Dixi impiis nolite inique agere et peccatores nolite exaltare cornum. ⁶ Neque leuetis in altum cornua uestra ne loquimini aduersus colla inique. ⁷ Quia neque ab oriente uel occidente neque a deserto montium ⁸ quoniam deus iudex est aliquotiens humiliat nonnumquam exaltat. ⁹ Quoniam calix in manu domini et uino ualido plenus temperatus et inclinabit ex aliquo donec feces eius uanescant et bibent omnes impii terrae. ¹⁰ Ego autem adnuntiabo in aeternum psalla[m] ^a ipso deo iacob. ¹¹ Et omnia cornua peccatorum conteram exaltans cornua iustitiae.

†

[PSALMUS LXXV.]

² NOTUS in iudea deus in israel magnum nomen eius. ³ Et facta in pace ^a habitatio eius in sion. ⁴ Ibidem confregit potentatus arcuum scutum et frameam et prelium. ⁵ Timendus es tu sublimis super montes aeternales. ⁶ Conturbati sunt omnes cordati dormitauerunt somnum suum et non inuenerunt omnes uiri copiosi manibus suis. ⁷ Ab increpatione dei iacob hesierunt ^b ascendentes equos. ⁸ Tu terribilis es et qui resistet coram te? (p. 228) a potentia furoris tui? ⁹ De caelo iaculasti iudicium terra timuit et quieuit. ¹⁰ Resurgente in iudicio deo nostro saluare omnes quietos terrae. † ¹¹ Quoniam anelitus hominis confitebitur tibi reliquie cogitationis sollemnitas tua. ¹² Rogantes rogate et reddentes reddite domino deo nostro omnes in circuitu eius offerentes munera tibi altissime. ¹³ Interimenti ^c spiritum principum pro timore regum terrae.

Ps. LXXIV. — ^a psallans.

Ps. LXXV. — ^a pacem. ^b (?) besierunt ^c Interimentis spiritum.

[PSALMUS LXXVI.]

² UOCE mea ad deum exclamaui meam uocem ad deum meum et respexit me. ³ In die tribulationis dominantem me requisui manus mea ^a nocte destructa est et non quieui [r]ecusaui[t] ^b consolari anima mea. ⁴ Memoratus sum dei et turbatus sum exercebar et scobebar spiritum meum. † ⁵ Anteuenerunt custodiam oculi mei hesitabam et nichil locutus sum. ⁶ Cogitabam dies a principio annos aeternitatis. ⁷ Commemoratus ignorantias meas nocte cum corde meo exercitabor et dubitauit spiritum meum. ⁸ Ne forte in aeternum repellat dominator et non adiciet accepto ferre adhuc. ⁹ Sine substantia in fine misericordia eius definiat dicta in generatione et generatione ¹⁰ obliuiscerat misereri altissimus si detinebat ^c in furore humanitates suas. † ¹¹ Et dixi adinventiones istas inmutabit dextere altissimi. ¹² Memor sum permutationes domini quoniam memini initio mirabilia tua. ¹³ Et meditabor in omnibus operibus eius et in dispensationibus exercebor. ¹⁴ Deus in sancto uiae tuae. Quis ut tu ^d altissimus magnus ut deus noster. Tu potentissime faciens mirabilia ¹⁵ notum fecisti populo tuo imperium tuum. ¹⁶ Redemisti in brachio tuo populum tuum filios iacob et ioseph. ¹⁷ Uiderunt te aque deus uiderunt te aque et parturierunt etenim timuerunt abyssi. ¹⁸ Excusse sunt aque nimbose uocem dederunt nubes etenim sagittae tuae perambulant. ¹⁹ Uox tonitruui tui in rota inluminatae sunt corruscae tuae orb[i] ^f terrarum torta est et mota est terra. ²⁰ In mari [uia] ^g tua et semite tue in aquis nimis et uestigia tua non cognita sunt. ²¹ Deduxisti sicut oues populum tuum in manu moys[i] ^h et aaron.

[PSALMUS LXXVII.]

¹ INAURITE populus meus legibus meis inclinate aures uestras uerbis oris mei. ² Aperiam in parabola os meum loquar propositiones ab initio. ³ Quanta audiuimus et cognouimus et patres nostri narrauerunt nobis. ⁴ Non absconsum est a filiis eorum in generatione nouissima adnuntiantes laudes tuas et uirtutes eius et mirabilia eius

Psalms LXXVI. — ^a meas ^b pecusaui ^c ex detinebit ^d tua ^e ex sagittas ^f orbe ^g ira
^h moysae.

quae fecit. ⁵ Et constituit testimonium in iacob et legem posuit in israel. Quanta mandauit ipsis patribus nostris in[n]otescere ^a filiis eorum. ⁶ Ut ita sciat generatio nouissima filii generandi resurgentes et enarabunt filiis eorum. ⁷ Et ponent super deum spem suam et ne obliuiscant adinuationes eorum altissimi et mandata eius custodient. ⁸ Et ne fierent sicuti patres eorum generatio declinans et ex[a]maricans ^b generatio quae non parauit cor suum et non copulauit cum altissimo spiritus eius. ⁹ Filii efraim intendentes et exaltantes arcum conuersi sunt in diem prelii. ¹⁰ Et non custodierunt testamentum dei et in lege eius rennuerunt dirigi. ¹¹ Obliti sunt adinuationum et mirabilium dei quae monstrauit illis. ¹² Coram patribus eorum fecit mirabilia in terra egypti in campo taneos. ¹³ Disrupit mare et transtulit eos dedux[it] ^c eos in aquis nimiis abunde. ¹⁴ Et deduxit eos in nube diebus omnibus ac noctibus in lumine ignis. ¹⁵ Aperuit petras in deserto et potauit abysso nimia. ¹⁶ Et protulit aquam de petra et produxit sicut torrentes aquas. ¹⁷ Et adicierunt rursus peccare in eum contendere altissimo in deuiis. ¹⁸ Et temptauerunt altissimum in cordibus suis petere escam animis suis. ¹⁹ Et dextraxerunt de deo suo et dixerunt ne poterit altissimus parare mensam in deserto? ²⁰ Ecce percussit petram et fluxerunt aquae torrentes alluerunt numquid panem poterit dare aut parauit carnes populo suo? ²¹ Propterea exaudiuit dominus et non distulit ignis succensa est in iacob etenim ira ascendit super israel. ²² Quia non crediderunt in deo et non sperauerunt in salutare [s]uo ^d. ²³ Mandauit nubibus desuper et ostia celi aperuit. ²⁴ Et pluuit super eos ma[n]na ^e escam et p[ane]m ^f celestem dedit illis. ²⁵ Panem angelorum manducauit homo cibaria ^g misit illis in saturitatem. ²⁶ Sustulit estatem in caelo et abduxit in potestate sua africanum. ²⁷ Et pluit super eos ut puluerem carnis ut arena maris uolatilia pinnata. ²⁸ Et deposuit in medio castrorum [eorum] in circuitu tabernaculi. ²⁹ Et manducauerunt in saturitate ualde et desideria eorum attulit illis. ³⁰ Non fraudati sunt concupiscentiae suae adhuc esca eorum in ore eorum. ³¹ Et furor dei ascendit super eos et interfecit in pinguis eorum et electos israel prostrauit. ³² In istis omnibus peccauerunt rursus et non crediderunt ad mirabiliis eius. ³³ Defecerunt in uanitate dies eorum anni eorum festinanter. ³⁴ Si enim

Ps. LXXVII. — ^a *inpotescere* ^b *exmaricans* ^c *deduxerunt* ^d *tuo* ^e *magna* ^f *potum*
^g *add. cibaria.*

interitio in eis et querebant illum et auertebantur et manicabant altissimo. ³⁵ Et commemorati sunt quoniam deus est refugium eorum et altissimus excelsus redemptor eorum. ³⁶ Et diligebant eum in ore eorum et lingua mentiabantur illi. ³⁷ Cord[a] ^h autem [eorum] non firmata sunt cum ipso neque crediderunt in testamento eius. ³⁸ Set ipse misericors indulgens iniquitates eorum et non corrumpet [eos] et multiplicauit auertere furorem suum et non renouauit omnem iram suam. ³⁹ Et meminit quia caro sunt spiritus egrediens et non conuertens. ⁴⁰ Quotiens amaricauerunt eum in deserto incitare [eum in] inaquoso. ⁴¹ Et conuersi amaricauerunt altissimum et sanctum israel incitabant. ⁴² Non meminerunt ipsa[m] manum eius die qua liberauit eos de eadem tribulatione. ⁱ ⁴³ Qui posuit in egypto mirabilia et signa eius in campo taneos. ⁴⁴ Et mutauit in sanguine flumina eorum et cisternas ne possint bibere. ⁴⁵ Inmisit super eos cynomian et comedit eos et ranas corruptionem eorum locustae. ⁴⁷ Occidit in grandine sarmenta eorum et celsas in [g]elicidio ^l. ⁴⁸ Et tradidit grandini iumenta eorum et substantiam [eorum] igni. ⁴⁹ Inmisit illis iram furoris eius m[i]nas ^m et poenas et angustias missas per angelos prauos. ⁵⁰ Fecit iter furori suo et non pepercit a morte animarum [eorum] et pecora eorum interitu ⁿ conclusit. ⁵¹ Et percussit omne primogenitum in aegypto primitias laborum in tabernaculis [cham.] ^o ⁵² Et transuexit ut oues populum suum deducens eos ut gregem in deserto. ⁵³ Deduxit eos in fiducia et sine trepidatione atque inimicos eorum coperuit maris. ⁵⁴ Et tacuit in monte sanctimonii ^p sui mons hoc quod possedit dextera eius. Et eiecit a faciae eorum gentes et legauit illis in hora hereditatis ⁵⁵ et inhabitabit in tabernaculis eorum tribus israel. ⁵⁶ Et temptauerunt et amaricauerunt ipsum deum nostrum altissimum testimonia eius non custodierunt. ⁵⁷ Et conuersi preuaricauerunt sicuti patres eorum conuersi in arcum peruersum. ⁵⁸ Et incitauerunt in collibus suis et in sculptilibus zelo prouocarunt. ⁵⁹ Audiuit deus et iratus est et abominatus est ualde ipsum israel. ⁶⁰ Reppulit tabernaculum [silo tabernaculum] quo habitabit in hominibus. ⁶¹ Et tradidit in captiuitatem fortitudinem eorum et gloriam in manibus inimici. ⁶² Conclusit in framea populum suum hereditatem eius iratus est. ⁶³ Iuuenes co-

^h corde ⁱ tribulationem ^l caeli cidio ^m moenas ⁿ eorum eorum interitus eorum quam
vocem corr. m. delevit ^o eorum ^p I. m. corr. ex sanctissimonii.

medit ignis et uirgines eorum non lamentate sunt. ⁶⁴ Sacerdotes eorum in gladio ceciderunt et uidue eorum non plorabuntur. ⁶⁵ Et exurrexit sicut somnatus dominus ut potens et soporatus a uino. ⁶⁶ Et percussit tribulantes eum in retrorsum inproperium sempiternum dedit illis. ⁶⁷ Et repulit tabernaculum ioseph et tribum ephraim non elegit. ⁶⁸ Et elegit sibi tribum iuda et mons sion quod dilexit. ⁶⁹ Edificauit sicut altitudines sanctimonium suum sicut terram fundauit eam in aeternum. ⁷⁰ Et elegit dauid seruum suum et recepit eum a gregibus ouium. Retrorsum generantium suscepit eum ⁷¹ regere iacob populum suum et israel hereditatem suam. ⁷² Et parauit eos in simplicitate cordis eius et intellectum manum eius deduxit.

[PSALMUS LXXVIII.]

¹ DEUS uenerunt gentes in hereditati tuae inquinauerunt cum templo sancto tuo posuerunt ipsam ierusalem pomarum custodiam. ² Dederunt mortalia seruorum tuorum escam uolatilibus caeli carnes iustorum tuorum bestiis terrae. ³ Effuderunt ^a sanguinem eorum sicut aqua in circuitu ierusalem et non erat sepeliens. ⁴ Facti sumus inproperium uicinis nostris subsannatio et nudatio his qui in circuitu nostro sunt. ⁵ Usquequo domine irasceris in finem exardescit sicut ignis zelus tuus? ⁶ Effunde iram tuam super gentes quae non cognoscunt te et super regimonia quae nomen tuum minime inuocauerunt. ⁷ Quoniam comederunt iacob et decorem desolauerunt. ⁸ Ne memineris nostrae iniquitatis antiquis adcel[era]re ^b preueniant nos miserationes tuae quoniam inpauperauimus ualde. ⁹ Auxiliare nobis deus salus nostra propter uerbum glorie nominis tui libera nos et propitius esto peccatis nostris propter nomen tuum. ¹⁰ Nequando dicant gentes ubi est deus eorum? notescat gentibus coram illis uindica ^c sanguinis seruorum tuorum qui effusus est. ¹¹ Introeat in conspectu tuo gemitus competitorum secundum magnitudinem brachii tui abundare filios mortuorum. ¹² Et redde uicinis nostris septies tantum superum hos ^d eorum inproperium quod inoperauerunt te domine. ¹³ Nos autem populus tuus et oues pascuae tuae confitebimur tibi in aeternum in generatione enarremus hymnum tuum.

[PSALMUS LXXIX.]

² QUI regis israel respice qui dirigis sicut oues ioseph qui sedis super cherubin fiducia. ³ Coram effraim et beniamin et manasse extollere etiam uirtutem tuam et ueni in salute nostra. ⁴ Deus conuerte nos et illumina uultum tuum et saluabimur. ⁵ Domine deus militiarum tuarum quousque irasceris in oratione populi tui? ⁶ Cibasti nos panem lacrimarum et potasti nos in lacrimis in mensura. ⁷ Posuisti nos contempione uicinis nostris et inimici nostri subsannaerunt nos. ⁸ Deus uirtutum conuerte nos et inlumina uultum tuum et saluabimur. ⁹ Uineam ex egypto transtulisti produxisti nos gentes et (p. 229) plantasti eam. ¹⁰ [Iter] ^a fecisti in conspectu eius plantasti radices eius et conpleuit terram. ¹¹ Cooperuit montes umbra ^b eius et sarmenta eius cedros altissimi. ¹² Extendit densitas eius usque ad mare et in fluminibus termina ^c eius. ¹³ Ut quid deiecisti macheriem eius et uindimiarunt eam omnes transeuntes uiam? ¹⁴ Dissipauit eam sus de silua et uertas agri regit eam. ¹⁵ Deus uirtutum conuerture cerne de caelo et uide et uisita uineam hanc. ¹⁶ Et arborem quod plantauit dextera tua et super filium quem solidasti tibimetipso. ¹⁷ Concremata in igne et effossa ^d ab increpatione uultus tui pereant. ¹⁸ Fieri manum tuam super uirum tuum dexteræ tuæ et super filium hominis quem firmasti tibi. ¹⁹ Et non recedamus a te uiuifica nos et nomen tuum inuocabimus. ²⁰ Domine deus uirtutum conuerte nos et inlumina uultum tuum et salui erimus.

[PSALMUS LXXX.]

² LAUDATE deo nostro adiutori nostro iuuila[t]e ^a deo iacob. ³ Tollite psalmum et date tympanum psalterium pulchrum cum cithara. ⁴ Tubicinate in menstruis cornibus festiua die sollempnitatis. ⁵ Quoniam preceptum ad israel et iudicium deo iacob. ⁶ Testimonium in ioseph posuit ei cum exirent de terra egypti linguam quam non sciebat audiuit. ⁷ Amouit a uexatione ^b dorsum eius manus eius a

Ps. LXXIX. — ^a Interficisti ^b ex umbre ^c forte leg. germina ^d effossam.
 Ps. LXXX. — ^a iuuilare ^b vexationem

cophino transierunt. ⁸ In tribulatione inuocasti me et liberaui te exaudiui te in absconso tonitruui probaui te super aquas contradictionis. † ⁹ Audi populus meus et contestor tibi israel si enim audieris me. ¹⁰ Non erit in te altissimus alienus neque adorabis deo alien[o] ^b. ¹¹ Ego enim sum dominus deus tuus qui produxi te a terra egypti dilata os tuum et implebo illud. ¹² Et non exaudiuit populus meus uocis meae et israel non uoluit me. ¹³ Et nisi eos in difficultate cordis eorum ambulabunt in adinventionibus suis. ¹⁴ Utinam populus meus audiret me israel uiuis meis ambulasset. ¹⁵ Quotiens inimicos eorum humiliabi et super tribulantes eos conuertam manum meam. ¹⁶ Exodiuit dominus negantes eum et erit tempus eorum in saeculo. ¹⁷ Et cibauit eos ex adipe frumenti et de petra melle satiauit te.

[PSALMUS LXXXI.]

¹ **D**EUS noster stetit in concilio altissim[i] ^a in medio deorum diiudicat. ² Quousque iudicatis iniquitatem et personas impiorum accipitis? † ³ Iudicate paupero et pupillo inopem et egenum iustificate. ⁴ Liberantes pauperem et destitutum de manu peccatoris liberate. ⁵ Non cognouerunt neque perceperunt in tenebrosis perambulantes errant omnibus fundamentis terrae. ⁶ Ego dixi dii estis et filii ascensionis omnes uos. ⁷ Nempe sicut adam moriemini et sicut unus de principum cadentes. ⁸ Exurge deus noster iudica terram quia tu hereditabis in omnibus gentibus.

[PSALMUS LXXXII.]

² **D**EUS meus ne conticueris tibi neque sillueris neque ommutues altissime. ³ Quoniam ecce inimici tui sonauerunt et odientes te tulerunt caput. ⁴ Contra populum tuum astute cogitauerunt consiliati sunt super absconsa tua. ⁵ Dicentes uenite dissipemus eos a gentibus et non memorabitur nomen israel adhuc. ⁶ Quoniam cogitati sunt corde in idipsut ^a contra te testamentum transigere. ⁷ Tabernacula idu-

Pr. LXXX. — ^b *aliene*.

Ps. LXXXI. — ^a *altissimus*.

Ps. LXXXII. — ^a *midiput* (sic) I. m. delevit lineolam abbreviationis superpositam.

meorum et hismaelitae moab et aggarenses. ⁸ Gebal ^b et ammon et amalech et allofilicum habitantibus pressura. ⁹ Etenim assyr copulatus est cum ipsis facti sunt brachia filiis loth. † ¹⁰ Fac illis secundum madian secundum sisara secundum iabin in torrente cison. ¹¹ Exterguntur in oculo generationis facti sunt stercora terrae. ¹² Pone eos spontaneos sicut oreb et secundum zebet zebeae et salmana omnes principes. ¹³ Eorum qui dixerunt possideamus nobismethipsis cum sanctimonio dei nostri. ¹⁴ Deus meus pone eos ut rotam ut stipulum in facie uenti. ¹⁵ Ut ignis comburentis siluam ut incendium consumere montes. ¹⁶ Sic persequere eos in procella tua et in nimbo tuo conturbes eos. ¹⁷ Imple facies ^c eorum confusionem et requirant nomen tuum domine. ¹⁸ Confundantur et castigentur in aeternum et reuereantur et perient. ¹⁹ Et cognoscent quoniam tibi nomen dominus solus tu altissimus super omnem terram.

[PSALMUS LXXXIII.]

QUAM dilectissima tabernacula tua domine uirtutum! ³ Concupiuit et deficit anima mea in atriis domini cor meum et caro mea exulta[ue]re ^a super altissimum uiuum. ⁴ Etenim aucella inuenit domum et turtur nidum sibi ut ponat pullos suos cum altariis tuis domine uirtutum rex meus et deus meus. ⁵ Beati habitantes domum tuam ^b in saecula laudabunt te. † ⁶ Beatus populus cuius uirtus illi in te praesumens in corde suo. ⁷ Transierunt in ualle lacrimarum fontem ^c ordinabunt ⁸ etenim benedictiones bestietur compensatior. Ambulabunt ex uirtute in uirtute apparebit altissimus deus noster in sion. ⁹ Domine deus potestatum exaudi orationis meae inaurire deus iacob. † ¹⁰ Protectio nostra uide deus et inluminanter ostende uultum christi tui. ¹¹ Quoniam melior dies domus tuae super milia elegi congregari in domum dei mei a generatione quam inhabitantium impietatis. ¹² Quoniam sol et protectio domini deus nobis gratiam et gloriam dabit. ¹³ Dominus non fraudauit bona ambulantes innocenter. Domine uirtutum beatus homo confidens in te.

Ps. LXXXII. — ^b *geibal* corr. expunxit *i* ^c *faciens*.

Ps. LXXXIII. — ^a *exultare* ^b *ex tuum*. ^c *lac* ab ead. m. deletum.

[PSALMUS LXXXIV.]

² **B**ENEPLACUISTI domine terram tuam conuertisti captiuitatem iacob.
³ Tulisti iniquitates populi tui teguisti omnes nequitias eorum.
⁴ Congregasti omnem iram tuam auertisti a furore irae tuae. ⁵ Conuertere nos deus ^a salutarium nostrorum et infirma bitem tuam nobiscum.
⁶ Neue semper irasceris nobis extendis uilem tuam in generatione et generatione? ⁷ Utique conuertens uiuifices nos et populus meus gaudebit in te. ⁸ Ostende nobis domine misericordiam tuam ^b et salutare tuum da nobis. ⁹ Audire fac me quidquid loquetur altissimus dominus quoniam loquetur pacem super populum suum et super sanctos eius et non conuertentur infirmari. ¹⁰ Tamen prope timentibus eum salutare eius dedicare gloria in terra nostra. ¹¹ Misericordia et ueritas obuauerunt iustitia et pax osculentur. ¹² Ueritas a terra orta est et iustitia de caelo respexit. ¹³ Etenim dominus dabit bonitatem et terra nostra dabit fructum suum. ¹⁴ Iustitia in conspectu eius ambulabit et constituet in profectioe gressus suos.

PSALMUS LXXXV.

¹ **I**NCLINA domine aurem tuam et exaudi me quoniam egenus et pauper ego sum. ² Conserua animam meam quoniam misericors sum salua ^a famulum tuum tu tibi deus meus sperantem ad te. ³ Indulge domine quando ad te exclamabo tota die. ⁴ Iucunda animam serui tui quoniam ad te domine animam meam tuli. ⁵ Quia tu domine bonus et propitius et multa tibi misericordia omnibus inuocantibus [te]. ⁶ Inaurire domine orationes meas intende uoci orationis meae. ⁷ In die tribulationis inuocaui quoniam exaudisti me. ⁸ Non est similis tibi in diis domine et non est aliud secundum facturam tuam. ⁹ Omnes gentes quas fecisti uenient et adorabunt te in conspectu tuo domine glorificantes nomen tuum. ¹⁰ Quoniam magnus es tu et faciens mirabilia tu es deus unicus. ¹¹ Illumina domine in itinere tuo ambulare ueritati tuae adunare cor meum in timore nominis tui. ¹⁵ Et tu do-

Ps. LXXXIV. — ^a ex deum ^b add. iterum tuam.

Ps. LXXXV. — ^a ex saluum.

mine altissime misericors et miserator longanimus et multum misericors et uerus. ¹⁶ Respice et miserere mei da imperium tuum seruo tuo et salua filium ancillae tuae. ¹⁷ Fac mecum signum in bonum et uidebunt odientes me et confundentur quoniam tu domine auxiliasti me et consiliasti me.

[PSALMUS LXXXVI.]

¹ FUNDAMENTA eius in montibus sanctis. ² Diligit dominus portas sion super omnia tabernacula iacob. ³ Gloriosa loquuntur in te ciuitas dei. † ⁴ Conmonentes ^a famem et confusionem scientes te ecce allophili et tyrus cum aethiopsis ipsi facti sunt nomen. ⁵ Et ad syon ^b dicetur [uir] et uir natus est in ea et ipse parauit ei as[c]ensionem ^c. ⁶ Dominus enarrauit in scriptura populorum ipse natus est ibi in ea. † ⁷ Et principes per choros omnes contemplabunt in te.*

[PSALMUS LXXXVII.]

DOMINE deus salutis meae die exclamaui in nocte in conspectu tuo. ³ Introeat in coram te deprecatio mea inclina aurem tuam orationi meae. ⁴ Quoniam impleta est malitiarum anima mea et uita mea inferno peruenit. ⁵ Estimatus sum cum descendentibus lacum factus sum ut homo sine auxilio. ⁶ In mortuis securus sicut uulnerati dormientes in sepulcro quorum non est memoria rursus et sunt de manu tua abscisi sunt. ⁷ Posuerunt me in lacum interitus in tenebris cooperuerunt. ⁸ Super me grauatus ^a est furor tuus et omnes contritiones tuas humiliasti. † ⁹ Longinquasti cognitos meos a me posuisti me abominationem illis tradita et non exiens. ¹⁰ Oculi mei infirmati sunt de humilitate inuocaui te domine in om... ¹¹ ... mortuis facies mirabilia aut g[igantes]... † ¹² aut enarrabitur in s[epulcro]... ¹³ ... Aut cognoscentur in tenebr[is]... [ob]lita. ¹⁴ Et ego ad te domine clama[...]. ¹⁵ ... domine repellis animam meam auertis... ¹⁶ ... et in doloribus a iuuentute ex... ¹⁷ ... transierunt irae tuae et timores tui te... ¹⁸ ... tota die tenuerunt me... ¹⁹ Longe [fecisti]... mihi subtraxisti.

Ps. LXXXVI. — ^a ex commonentes. ^b ex sion ^c assensionem.

Ps. LXXXVII. — * Lacunae quae in hoc loco occurrunt debentur vandalicae manus quae forcipe litteram initialem furauit. ^a grauata.

[PSALMUS LXXXVIII.]

www.libtool.com.cn

² MISERICORDIAE tuae domine in eternum... tione adnuntiabo...
³ ... in aeternum misericordia edificabitur... ipsis. ⁴ Disposui testamen-
 tum... ⁵ Usque in aeternum parabo semen... (p. 230) tuum. † ⁶ Con-
 fiteantur ^a caeli mirabilia tua domine etenim fidem tuam in ecclesia
 sanctorum. ⁷ Quia quis in nubibus adequabitur in filiis altissimus? ⁸ Glo-
 riosus in concilio sanctorum magnus et orrendus super omnes circueun-
 tes eum. ⁹ Domine deus uirtutum quis similis tibi? ⁹ potens es deus sem-
 per et fides tua in circuitu [tuo]. ¹⁰ Tu dominaris in uirtute maris aestu-
 antibus fluctibus^b eius tu tranquillans. ¹¹ Tu enim humiliasti ut uulneratos
 superuos in brachio uirtutis tuae dispersisti inimicos tuos. ¹² Tui sunt
 caeli et tua est terra orbem terrarum et plenitudinem eius tu fundasti.
¹³ Aquilonem et maria tu creasti thabor et hermon nomini tuo exulta-
 bunt. ¹⁴ Tibi brachium cum potentatu firmetur ^c manus tua exal-
 tetur dextera tua. ¹⁵ Iustitia et iudicium paratura throni tui miseri-
 cordia et ueritas anteibunt uultum tuum. ¹⁶ Beatus populus cognoscens
 iubilatum domine in lumine uultus tui ambulabunt. ¹⁷ Et in nomine
 tuo exultabunt tota die et per iustitiam tuam exaltentur. ¹⁸ Quo-
 niam gloria uirtutis eorum tu es et in beneplacitis tuis exaltabitur
 cornu nostrum. ¹⁹ Quoniam a domino susceptio nostra et sancto
 israel regi nostro. ²⁰ Tunc locutus es in uisu sanctis tuis et dixisti.
 Posui adiutorium super potentem et exaltaui electum de populo. ²¹ In-
 ueni dauid famulum meum in oleo sancto meo unxi. ²² Diuitias ma-
 num mearum paraui cum ipso etenim brachia mea confortauit eum.
²³ Ne proficiet inimicus in eo et filius iniquitatis non humiliabit eum.
²⁴ Et confringam a facie eius tribulantes eum et odientes eum coa-
 [x]abo ^d. ²⁵ Et fides mea et misericordia mea cum ipso in nomine meo
 exaltetur ^e cornum eius. ²⁶ Et ponam in mari manus eius et in flumine
 dexteram eius. ²⁷ Ipse inuocauit me pater meus es tu altissimus meus
 et fortitudo salutis meae. ²⁸ Etenim ego primogenitum dabo eum sum-
 mum regibus terrae. ²⁹ In saecula custodiam illi misericordiam meam
 et testamentum meum fidele ipso. ³⁰ Et ^f constituam iterum semen eius
 et sedem eius ut dies caelorum. ³¹ Si enim dereliquerint filii eius le-

Ps. LXXXVIII. — ^a ex convertentur ^b fructibus ^c firmetur ^d coassabo ^e exaltentur
^f custodiam I. m. delevit.

gem meam et iudiciis meis non proficient ³² nisi precepta mea profanabunt et mandata mea non custodient. ³³ Et uisitabo in uirga impietates eorum et in flagellis iniquitates eorum. ³⁴ Set misericordiam meam non separabo ab eo et non mentiar in fide mea. ³⁵ Nec profanabo testamentum meum et prolata labiorum meorum non inmutabo. ³⁶ Semel iuravi sancto meo si dauid mentiar. ³⁷ Semen eius in eternum erit ³⁸ et thronus eius sicut sol coram me. Et luna parabitur in saecula et testis in caelo fidelis. † ³⁹ Et tu reppulisti et spreuisti distulisti cum christo tuo. ⁴⁰ Arcanuisti testamentum serui tui profanasti in terra sanctimonium. ⁴¹ Dissipasti omnes macerias eius posuisti firmamentum eius trepidationem. ⁴² Rapuerunt eum omnes transeuntes uiam factus est inproperium uicinis nostris. ⁴³ Exaltasti dexteram tribulantium eius iucundasti omnes inimicos eius. ⁴⁴ Etenim auertisti firmamentum gladii eius et non suscepisti eum in prelio. ⁴⁵ Destruxisti a mundis sedem eius in terra adlentasti. ⁴⁶ Minorasti dies iuuentutis eius effudisti super eum confusionem. † ⁴⁷ Usquequo domine auertis in finem exardescit sicut ignis furor tuus. ⁴⁸ Memento mihi quid terrenis aliquid frustra creasti omnes filios hominum. ⁴⁹ Quis homo qui uiuet et non uidebit mortem redimet animam meam de manu inferorum? † ⁵⁰ Ubi sunt misericordiae tuae antique domine [quas] iurasti dauid in fide tua? ⁵¹ Memor esto domine inproperii seruorum tuorum quae sustinui in senu multarum gentium. ⁵² Inproperia inimicorum tuorum domine inproperia inmutationum christi tui. ⁵³ Benedictus dominus in saecula ame[n] ^b fideliter.

†

[PSALMUS LXXXIX *.]

¹ **D**OMI]NE refugium factus es a generati[o]ne nobis et generatione. ² Antequam montes nascerentur et parturient terram et orbem terrarum a saeculo et usque in saecula tu es. [Al]tissimus. ³ Conuertimini homi[n]es usquequaque dicens conuertimini [fi]li hominum. ⁴ Quoniam mille [an]ni ante oculos tuos sicut dies esterna que transiuit et custodia in [n]octurno. ⁵ Spretio eorum bini an--erunt in diluculo ut

Ps. LXXXVIII. — ^b ame.

Ps. LXXXIX. — * Hic quoque nonnullae lacunae ut in Ps. praecedenti ob membr. scissam quas supplemus.

paulum tran[s]eat. ⁶ Diluculo orietur et transiet [u]espere decedet et arescet. ⁷ Quoniam defecimus in ira tua et in uile tua turbati sumus. ⁸ Posuisti iniquitates nostras coram te aetatem nostram speculari uultum tuum. ⁹ Quoniam dies nostri defecerunt in furore tuo consummati sumus anni nostri ut araneae meditatio. ¹⁰ Dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta anni si autem in potentatu octoginta anni et residua eorum dolor et inanitas quia transitus repentinus et euolatio. ¹¹ Quis cognouit potentatum irae tuae et a timore tuo minas tuas? ¹² Adnumerositatis ^a dierum nostrorum ita cognoscere et feramus in corde sapientiam. ¹³ Conuertere domine usquequo et deprecare super seruos tuos. ¹⁴ Impleti sumus mane misericordiam tuam et exultati sumus et gauisi in omnibus diebus nostris. ¹⁵ Exhilara nos pro diebus humilitatis nostrae annos ^b uidimus praua. ¹⁶ Inspicietur super seruos tuos opera tua et decor tuus super filios eorum. ¹⁷ Et erit suauitas domini dei nostri super nos et opera manum nostrarum preparata nos et opus manum nostrarum confirma nobis.

[PSALMUS XC.]

¹ **S**EDENTEM in auxilio altissimi ^a in tegumento idonei commorabitur. ² Dicens domino supceptor meus es tu et columen meum dei mei speraui super eum. ³ Quoniam ipse liberat te a muscipula uenantium a sermone turbulento. ⁴ In scapulis eius obumbrabit tibi sub alas autem eius sperabis ⁵ scuto te circumdabit ueritas eius. Non timebis a metu nocturno ⁶ a sagitta ambulante per diem a peste tenebrose iente. A morsu contingente meridiae. ⁷ Cade[n]t ^b a latere tuo milia et decem milia a dextera tua ad te autem non adpropinquent. ⁸ Tamen oculis tuis uidebis et retributioni peccatorum inspicias. ⁹ Quoniam tu domine spes mea altissimum posuisti refugium tuum. ¹⁰ Non accedent ad te mala et flagella non adpropinquauit tabernaculo tuo. ¹¹ Quoniam angelis suis mandauit de te custodire te in omnibus uis tuis. ¹² Super manus leuabunt te nequando offendas in lapidem pedem tuum. ¹³ Super leam et basiliscum calcabis leonem et draconem. ¹⁴ Quoniam in me sperauit et liberabo ^d eum et caelabo eum

Ps. LXXXIX. — ^a ex *adnumerositas*. ^b forte addendum *quibus*.
Ps. XC. — ^a ex *altissimo* ^b *cadet* ^c *inspicias* ^d ex *libera*.

quoniam cognouit nomen meum. ¹⁵ Clamabit et exaudiam eum cum eo sum ego semper in tribulatione ^e. Redimo eum et clarificabo eum. ¹⁶ Longitudini dierum satiabo eum et ostendam illi salutarem meum.

www.libtool.com.cn

[PSALMUS XCI.]

² **B**ONUM confessio domino et psallere nomini tuo altissime. ³ Ut annuntietur mane misericordia tua et ueritas tua per noctes. ⁴ In decachordo psalterio cum cantico in cithara. ⁵ Quoniam letasti me domine in factura tua et in operibus manuum tuarum exultabo. ⁶ Quam magnificata sunt opera tua domine nimium exaltate sunt cogitationis tuae. ⁷ Uir insipiens et nil sciens et imprudens non intelleget ista. ⁸ Inflorientes peccatores similitudo herbe et leuati sunt omnes operantes inanitatem exterminantur ^a adhuc et adhuc. ⁹ Et tu excelsus in aeternum domine. ¹⁰ Quoniam ecce tales inimici tui domine quando huiusmodi inimici tui peribunt dispergentur ^b omnes operantes inania. ¹¹ Et exaltabitur ut unicornis cornum meum et senectus mea in oleo pingui. ¹² Et inspexit oculus meus in aduersariis meis et resurgentibus super me malitiis audiet aures mea. ¹³ Iustus ut palma floriet ut cedrus in libano abundans. ¹⁴ Transplantata in domo domini in atriis dei nostri ff[r]ugiferant ^c. ¹⁵ Iterum germinabunt in senectute pingui et delicias erunt. ¹⁶ Annuntiantes quoniam rectus dominus deus noster et non est iniquitas in eum.

[PSALMUS XCII.]

¹ **D**OMINUS regnauit gloriam induit uestitus est dominus uirtutem et cinctus est. Etenim stabiliuit orbem terrarum sine uacillatione. ² Paratus thronus tuus ab initio seculi tu es. ³ Tulerunt flumina domine tulerunt flumina uocem suam tulerunt flumina superbias suas. ⁴ A uoce aquarum nimium mirabiles suspensiones maris egregius in altissimis domine. ⁵ Testimonia tua fidelia facta sunt nimis templo tuo decet sanctimonium domine in longitudine dierum.

Ps. XC. — ^e tribulationem.

Ps. XCI. — ^a Im. cor. exterminantur ^b vel dispergentur ^c fugiferant.

[PSALMUS XCIII.]

¹ **A**LTISSIMUS DEFENSOR DOMINI altissimus ultionum inluminabit
² exaltare iudicans terram redde retributionem contra superbos.
³ Usquequo peccatores domine usquequo peccatores extollentur? ⁴ Iac-
tabunt et loquentur transpositum garrulabunt omnes operantes sine
causa. ⁵ Populum meum humiliarunt et hereditatem tuam deprauan-
tes. ⁶ Uiduum et aduenam interficiebant et pupillos interimerunt
⁷ Dixerunt non inspiciet neque sentiet deus iacob. ⁸ Intellegite insi-
pientes in populum et stulti aliquando sapite. ⁹ Qui plantauit aurem
non exaudit aut formans oculum non considerat? ¹⁰ Et tu dominus
gentis non arguit docens hominem scientiam? ¹¹ Dominus cognoscet
mentes hominum quoniam sunt uane. ¹² Beatus uir quem erudies tu
domine et de lege tua instruas eum. ¹³ Mitescere illi a diebus pra-
uis donec effodietur (p. 231) peccatori fossa. ¹⁴ Quoniam non repellet
dominus populum suum et hereditatem suam non derelinquet. ¹⁵ Quo-
niam adhuc iustitiam conuertetur iudicio et postmodum omnes recti
beati corde ¹⁶ Quis stetit mihi cum maliuolis et quis resistet michi
properantibus iniquitatem? ¹⁷ Nisi dominus auxiliatus est mihi pau-
lominus habitauit ad inferos anima mea. ¹⁸ Si dicebam motus est pes
meus misericordia tua domine confortabat me. ¹⁹ Secundum dolores
meos in corde meo consolationes tuae delectabant animam meam.
²⁰ Ne adequetur tibi thronus iniquitatis formans dolorem super prece-
ptum. ²¹ Ligabuntur contra animam iusti et sanguine[m] innocente[m] ^a
damnabunt. ²² Et factus est dominus mihi in refugium et deus meus
in spem salutis meae. ²³ Et conuertat super eos omnes iniquitates
eorum et malitiam eorum damnabit damnabis eos domine deus
noster.

[PSALMUS XCIV.]

¹ **U**ENITE exultemus domino iuuilemus fortissimo salutis nostrae. ² An-
teuenire faciem eius in laudem in psalmis exultemus illi. ³ Quo-
niam fortis altissimus dominus et rex magnus super omnes deos. ⁴ Quo-
niam in dextera eius inuestigationes terrae et altitudines montium

ipsius sunt. ⁵ Quoniam ipsius est maris et plenitudo eius et aridam ipsam manus eius fixerunt ^a. ⁶ Venite adoremus procedamus ^b et flectamus genua ante dominum qui fecit nos. ⁷ Quoniam ipse est deus noster et nos populus gregis eius et oves manus eius ⁸ odie si uocem eius audieritis. Ne induretis corda uestra ⁹ ut in contemptione in die temptationis in deserto. Cum temptauerunt patres uestri temptantes etenim uiderunt opus meum. ¹⁰ Quadraginta annos displicuit generationi et dixi populus uacans corde sunt ¹¹ ipsi non scierunt uias meas. Quibus iuraui in ira mea si ingrediantur in requie mea

[PSALMUS XCV.]

¹ CANTATE domino canticum nouum cantate domino omnis terra. ² Cantate domino et benedicite nomen eius euangelizantes diem in die salutare eius. ³ Narrantes gentibus gloriam eius omnibus gentibus gloriam eius omnibus gentibus mirabilia eius. ⁴ Quoniam magnus dominus et laudabilis nimis metuendus est super omnes deos. ⁵ Quoniam omnes dii gentium inanes sed dominus caelos fecit. ⁶ Confessio et claritas in conspectu eius uirtus et claritas in sanctimonio eius. ⁷ Afferte domino adfinitates populorum afferte domino gloriam et uirtutem. Afferte domino gloriam nomini eius ⁸ accipite oblationem et ingredimini in atriis eius. Adorantes dominum in decore sancto eius ⁹ parturiet a facie eius omnis terra. Dicite in gentibus dominus regnauit. ¹⁰ Etenim constituit orbem terrarum sine commotione iudicans populos per iustitiam. ¹¹ Iucudentur caeli et exultetur terra sonauit mare et plenitudo eius. Laetabuntur campi et omnia que in ipsis ¹² tunc exlaudabunt omnia ligna ^a siluae. Coram domino quoniam uenit quia uenturus est iudicare terram iudicare orbem terrarum per iustitiam et populos in ueritate sua.

[PSALMUS XCVI.]

¹ DOMINUS regnauit exultetur terra delectentur insole multae. ² Nebula et caligo in circuitu eius iustitia ^a et iudicium paratur throno eius. ³ Ignis ante eum ambulat conburet in circuitu inimicos

Ps. XCIV. — ^a *fixerunt* ^b *procedamus*.

Ps. XCV. — ^a *ex lignae*.

Ps. XCVI — ^a *ex iustitiam*.

eius. ⁴ Illuminauerunt corruscationes tuae orbem terrarum uidit et mota est terra. ⁵ Montes ut cera liquerunt a facie domini a facie dominatoris totius terrae. ⁶ Adnuntiauerunt caeli iustitiam eius et uiderunt www.libtool.com.cn gloriam eius. ⁷ Confundentur omnes colentes sculptilibus gloriantes in uanitate adorante illi omnes dii. ⁸ Audiuit et incundat[a] ^a sit sion et exultatae sunt filiae iudeae propter iudicia tua domine. ⁹ Quoniam tu domine altissimus super omnem terram ualde leuatus es super omnes deos. ¹⁰ Diligentes dominum oderunt prauitates custodi[t] ^b animas sanctorum eius de manu impiorum liberabit eos. ¹¹ Lumen exortum est iustitiae et rectis corde delectatio. ¹² Gaudebunt iusti in domino et confiteantur memoriae sanctitatis eius.

[PSALMUS XCVII.]

¹ CANTATE domino canticum nouum quoniam mirabilia fecit. Salua-
uit sibi dextera eius et brachium sancto eius. ² Notum fecit dominus salutare eius in conspectu gentium reuelauit iustitiam suam. ³ Rememoratus est misericordiae suae et ueritatis suae ad domum israel. ⁴ Uiderunt omnes termini terre **cum** salutare dei nostri **cum** salutare. Iuuilate domino omnis terra et laudate et psallite. ⁵ Psallite domino in cithara in uoce meli. ⁶ Per tubas ^a uoce cornue tubae iubilate in conspectu regis domini. ⁷ Sonet maris et plenitudo eius orbis terrarum et habitantes in eum. ⁸ Flumina plaudent manibus in uno montes laudabunt. ⁹ In conspectu domini quoniam ueniet iudicare ^b orbem terrarum per iustitiam et populos in iustitia.

[PSALMUS XCVIII.]

¹ DOMINUS regnauit irascentur populi sedens super cherubin mouea-
tur terra. ² Dominus in sion magnus et sublimis est ipse super omnes populos. ³ Confitentur nomini tuo magno et metuendo sancte est. Et uirtus regis iudicium diligit ⁴ tu parasti equitates iudicium et iustitiam in iacob tu fecisti. ⁵ Exaltare dominum deum nostrum et adorate scabello pedum eius quoniam sanctus est. ⁶ Mo-

Ps. XCVI. — ^a ex incundate ^b custodi.

Ps. XCVII. — ^a Perturbas. ^b addit terrarum iudicare.

ses et aaron in sacerdotibus eius et samuhel inuocantibus nomen eius. Inuocabant ad dominum et ipse responsus eorum ⁷ in columna [n]ubilosa ^a loquebatur ad illos custodiebant testimonia eius et precepta dedit illis. ⁸ Domine deus noster tu exaudisti eos altissimus propitius fuisti illis et uindicans super adinventiones eorum. ⁹ Exaltate dominum deum nostrum et adorate in monte sancto eius quoniam sanctus dominus deus noster.

[PSALMUS XCIX.]

¹ **I**UBILATE domino omnis terra. Seruite ipso domino in iucunditate ² in conspectu eius in laudem. ³ Scitote quoniam dominus ipse est deus noster ipse fecit nos et non sensimus populum eius et oues pascue eius. ⁴ Introimini portas eius in gratulatione atria eius in hymnis confitemini illi benedicite nomen eius. ⁵ Quoniam bonus dominus perennis misericors et usque generationes et generationes ueritas eius.

[PSALMUS C.]

¹ **M**ISERICORDIAM et iudicium cantabo tibi domine ² psallam. Prudenter in uia immaculata cum ueniens ad me perambulans in simplicitate cordis meae in medio domus meae. ³ Non posui ante oculos meos loquentem separationes facientem preuaricationes odiui non adhereat in me. ⁴ Cor peruersum declinate ^a a me malo nesciui. ⁵ Uerbo autem in absconsu proximo suo ipsum conpescebam cum speruo ^b oculis et lati corde cum eo non manducabam ^c. ⁶ Oculi mei super fideles terrae consedere mecum. Ambulans in uia immaculata talis ministrabat michi. ⁷ Non habitabit in medio domus meae faciens inoposturam loquens mendosa non dirigebat in conspectu oculorum meorum. ⁸ In diluculo mansuetabam omnes impios terrae. exterminare de ciuitatem domini omnes operantes inania.

Ps. XCVIII. — ^a *Nubilosa.*

Ps. C. — ^a *declinante* ^b forte legendum *superuo* vel *speruo* ^c *ex manducarem.*

[PSALMUS CI.]

² DOMINE exaudi orationis meae et uox mea ad te ueniet. ³ Ne auertas faciem tuam a me in die tribulationis meae inclina ad me aurem tuam in die inuocationis adcelera exaudire me. ⁴ Quoniam defecerunt in fumo dies meae et ossa mea sicut cinis combustorum. ⁵ Lesum est ut pauulum et aruit cor meum quoniam exoblitus sum edere panem meum. ⁶ A uoce gemitus mei adhesit os meum carni meae. ⁷ Similatus sum pelecano deserto factus sum ut fulica desolata. ⁸ Lucubraui et factus sum sicut passar singillatim super tectum. ⁹ Tota die inproperabant me inimici mei laudantes me contra me iurabant. ¹⁰ Quoniam cinis ut panem manducaui et potum meum cum fletu miscebam. ¹¹ A facie uilis tue et irae tuae quoniam lebasti me et dimisisti me. ¹² Dies mei ut umbra inclinate [sunt] et ego ut pauulum ^a arui. ¹³ Tu uero domine in eternum permanes et memoratio tua in generatione et generatione. ¹⁴ Tu resurgens miserere sion quoniam tempus conc[e]dendi ^b quoniam ueniet sollempnitas. ¹⁵ Quoniam acceptibiles serui tui ad edificationem eius et cum puluere eius largiantur. ¹⁶ Et timebunt gentes nomen domini et omnes reges terrae eam gloriam tuam. ¹⁷ Quoniam edificans dominus sion apparebit in claritate sua. ¹⁸ Inspexit super orationem fatigatorum et non repellet deprecationes eorum. ¹⁹ Adnotandi eam in generatione nouissima et populus creandus laudem dicat [d]eo ^c. ²⁰ Cum respexerit ab altitudine sua sancta dominus de caelo super terram inspiciet. ²¹ Ut audiret gemitum conpeditorum resoluere filios occisorum. ²² Adnuntiare in sion nomen domini et laudem eius in ierusalem. ²³ Congregamini populi in idipsum et reges ad seruiendum domino. ²⁴ Humiliauit in uia ualetudinem meam prosperatum ^d dies meas. ²⁵ Dixi deo meo ne deducas me in medietate dierum [meorum] in generatione generationum anni tui. ²⁶ Ab initio terram fundasti et opera manum tuarum caeli. ²⁷ Ipsi peribunt tu autem permanes et omnes ut uestimentum ueterescent sicut palleum mutabis eos et mutabuntur. ²⁸ Tu uero ipse es ^e [et] anni tui non deficient. ²⁹ Filii seruorum tuorum inhabitabunt et semen eorum in conspectu tuo dirigetur.

[PSALMUS CII.]

¹ **B**ENEDIC anima mea dominum et omnia ossa mea cum nomen sanctum eius. ² Benedic anima mea dominum et ne obliuiscas omnino retributiones eius. ³ Propitiante[m] ^a omnes iniquitates tuas sanantem omnes infirmitates tuas ⁴ liberandam ^b a corruptela uitam tuam coronantem te misericordiam et humanitate[m]. ⁵ Saturantem in bonis desiderium tuum renouatur ut aquile ^d iuuentus tua. ⁶ Faciens iustitias dominus et iudicium omnibus calumniam sustinentibus. ⁷ Notas fecit uias eius moyse filiis israel adinventiones suas. ⁸ Misericors et concessor dominus longanimus et multum misericors. ⁹ Non in fine irascetur neque semper ulciscitur. ¹⁰ Non secundum peccata nostra fecit nobis neque secundum iniquitates nostras retribuit nobis. ¹¹ Quoniam secundum altitudinem caeli ad terram (p. 232) firmata est misericordia ^e eius super timentes eum. ¹² Secundum longitudinem ab oriente ab occidente ^g elonginquauit a nobis impietates nostras. ¹³ Ut miseretur pater super filios ita misertus dominus timentibus eum. ¹⁴ Quoniam ipse cognoscit figuram nostram commemoratus quoniam puluer sumus. ¹⁵ Homo sicut fenum dies eius ut flos agri ita floret. ¹⁶ Quoniam spiritus transiens in eum et non est neque cognoscetur adhuc locus eius. ¹⁷ Set misericordia domini a saeculo et usque in seculum super timentes eum et iustitia eius filiis hominum. ¹⁸ Custodientibus testamentum eius ^f memorantes mandata eius prosequere. ¹⁹ Dominus in caelo parauit thronum suum et regimonium eius omnium dominatur. ²⁰ Benedicite dominum angeli eius potentes uirtute facientes uerbum eius in uoce sermonis eius. ²¹ Benedicite dominum omnes militiae eius ministri eius facientes uoluntatem eius. ²² Benedicite dominum omnis opera eius omnibus in locis licenti[ae] ^g eius benedic anima ^h mea dominum.

Ps. CII. — ^a propitiantes ^b liberandas ^c humanitate ^d ex aquilone ^e misericordiam
add. testamentum eius ^f licentia. ^h animam.

[PSALMUS CIII.]

BENEDIC anima mea domino deum deum magnificatus es nimis et decus indutus es. ² Uestitus lumen ut tunicam extendens caelum sicut pellem. ³ Coperiens in aquis ascensa eius ponens nubes altitudines suas qui ambulat super pennas uentorum. ⁴ Faciens angelos ^a suos spirita. Et ministros eius ignis nimia. ⁵ Fundasti terram super columen eius sine errore in saecula et in saecula. ⁶ Abyssum ut amictum coperuisti super montes stabunt aque. ⁷ Per increpationem tuam fugient per uocem tonitruui tui trepidabunt. ⁸ Ascensus montes et decidunt campi super locum istum quem fundasti illis. ⁹ Grumos posuisti intransibiles sine conuersione ^b operire terram. ¹⁰ Qui emittis fontes in torrentibus inter montes pertransibunt. ¹¹ Potabunt omnes bestias agri expectent onagri sitim eorum. ¹² Ascensioni eorum uolatilia caeli inhabitabunt inter medio ramorum dabunt uocem. ¹³ Potans montes de superioribus suis a fructu operum tuorum saturetur terra. ¹⁴ Germinans faenum pecoribus et paululum seruitio hominum proferens panem de terra. ¹⁵ Et uinum letificat cor hominis candescere uultum ab oleo et panis cor hominis confirmat. ¹⁶ Satientur ligna domini caedri libani quas plantauit. ¹⁷ Quoniam ibi pasceres nidificant fulice abi[e]tes ^c habitent. ¹⁸ Montes excelsi ceruis petra refugium ericiis. ¹⁹ Fecit luna[m] ^d in tempora sol cognoscit introitum suum. ²⁰ Posuit tenebras et facta est nox in ipsa transie[n]t ^e omnes bestie siluae. ²¹ Catuli freudentes uenare et querere ab altissimo escam suam. ²² Oriente sole congregabuntur et in speluncis suis quiescent. ²³ Exiet homo operationi eius et seruitio suo usque ad uespere. ²⁴ Quam magnificata opera tua domine omnia in sapientia fecisti plena est terra possessionis tuae. ²⁵ Ipsut mare magnum et auidum manibus ibi reptilia quorum non est numerus. Animalia pusill[a] ^f cum magnis. ²⁶ Ibi naues hambulant lebiathan iste quem finxisti ludere in eo. ²⁷ Uniuersa ad te speret sumere cibum suum oportune. ²⁸ Dabis illis colligent aperiente te manus tuas saturabuntur bonitatis. ²⁹ Auertente te faciem tuam turbantur subducis spiritum eorum et deficient et super puluerem eorum conuertentur. ³⁰ Mitte

spiritum tuum creabuntur renouabis faciem terrae. ³¹ Fiat claritas domini in saecula delectetur dominus in operibus suis. ³² Inspiciens terram et tremificans tactu eius montes fumigant. ³³ Cantabo domino in uita mea psallam deo meo in substantia mea. ³⁴ Suauescat illi electio mea, ego autem gaudebo in domino. ³⁵ Deficiant peccatores de terra et impij ne sint benedic anima^e mea dominum.

[PSALMUS CIV.]

¹ CONFITEMINI domino inuocate nomen eius. Adnuntiate in gentibus adinventiones eius. ² Cantate illi psallite ei narrate in omni mirabilia eius. ³ Gloriamini in nomine sancto eius laetificetur cor querentium dominum. ⁴ Requirit dominum et confirmamini exquirite uultum eius semper. ⁵ Memorare mirabilia eius que fecit omnia eius et iudicia oris eius. ⁶ Semen abraam serui eius filii iacob electi eius. ⁷ Est ipse dominus deus noster in omni terra iudicia eius. ⁸ Commemoratus est in aeternum testamenti sui uerbi quo[d]^a mandauit in mille generationes. ⁹ Quem sancxit ad abraham et iuramentum eius ad isaac. ¹⁰ Et deuobit eum iacob in precepto israel in testamento[um]^b sempiternum. ¹¹ Dicens tibi dabo terram chanaan regulam hereditatis uestrae. ¹² Cum essent pauci numero ad tempus aduenas in ea. ¹³ Et transierunt a gente in gentem a regimonio in populum alterum. ¹⁴ Non permisit homini calumniare eos et arguit pro ipsis reges. ¹⁵ Ne tangerent christos meos et in prophetis meis ne malignetis. ¹⁶ Et uocauit famem super terram et omne^c firmamentum panis conteruit. ¹⁷ Misit in conspectu eorum uirum seruire distractum ioseph. ¹⁸ Humiliauerunt in conpedibus pedes eius ferrum transiuit anima eius ¹⁹ donec tempore ueniret sermo eius eloquium domini calefecit eum. ²⁰ Misit rex et soluit eum principem populi et relaxauit illi. ²¹ Posuit eum dominum domus suae et principem totius possessionis suae ²² ut ligaret principes eius secundum animam suam et seniores intelligere. ²³ Et introibit israel in egyptum et iacob incolauit in terra aam. ²⁴ Et crebit populum suum ualde et instruxit eum super inimicos eius. ²⁵ Conuertere corda eorum odire populum eius insidiare in seruis suis. ²⁶ Misit moysen seruum eius aaron quem elegit sibi.

Ps. CIII. — ^g animam.

Ps. CIV. — ^a quo ^b testamento ^c omnem.

27 Posuit in ipsis uerba signorum eius et prodigia eius in terra cham. 28 Misit tenebras et obscurauit et non amaricauerunt uerba eius. 29 Euertuit aquas eorum in sanguine et occisit piscaturas eorum. 30 Ebulliuit ~~terra eorum~~ ~~rana~~ in atriis regum eorum. 31 Dixit et uenit cynomia et cinipes in omnibus r[e]gionibus ^b eorum. 32 Dedit pluuiis eorum grandinem ignem conburentem in terra eorum. 33 Et percussit sarmenta eorum et celsas et confregit ligna regionis eorum. 34 Dixit et uenit locusta et bruchus cui non erat numerus. 35 Et comedit omnem fenum in terra eorum et comedit fructum terre eorum. 36 Et percussit omnes primitias in terra primitias totius laboris eorum. 37 Et produxit eos in argento et auro et non erat in tribu[^bu]s ^c eorum infirmus. 38 Letata est egyptus in egressu eorum quoniam supercecidit timor eorum super eos. 39 Expandit nubem in copertorio et ignem inluminare nocte. 40 Petebant et uenit ortigometra et panem caeli satiauit eos. 41 Aperuit petram et fluxerunt aquae ambulauerunt in aquosis in flumine. 42 Quoniam fuit memor sermonis sancti ^d sui cum abraham seruo suo. 43 Et deduxit populum suum in exultatione et [in] iucunditate electos eius. 44 Et dedit illis terras gentium et labores populorum possederunt. 45 Ut ita custodiant praecepta eius et leges obseruent.

[PSALMUS CV.]

¹ CONFITEMINI domino quoniam bonus quoniam in seculum misericordia eius. ² Quis loquitur potentias domini exaudiet omnes laudes eius. ³ Beati custodientes iudicium et facientes iudicium in omni tempore. ⁴ Memento nostri domine in beneplacitis populi tui uisita nos in salutari tuo. ⁵ Ut uideamus in bonis electorum tuorum iucundari in iucunditate gentis tuae lauderis cum hereditate tua. ⁶ Peccauimus cum patribus nostris inique egimus impietauimus. ⁷ Patres nostri in egyptum minime senserunt mirabilia tua neque commemorati sunt ipsius multitudinis misericordiae tuae et examaricauerunt ascendentes in mari rubro. ⁸ Et saluauit eos propter nomen suum scientibus etiam uirtutem eius. ⁹ Et increpauit in mari rubro et subducta

est et deduxit eos in abissis ut in deserto. ¹⁰ Et saluauit eos de manibus odientibus et redemit eos de manu inimici. ¹¹ Et coperuit aqua tribulantes eos unus ex ipsis non remansit. ¹² Et crediderunt in uerbis eius erant laudantes eum. ¹³ Adcelerauerunt obliti sunt operum eius non sperauerunt consilium eius. ¹⁴ Desiderauerunt concupiscentiam in deserto et temptauerunt altissimum in inaquoso. ¹⁵ Et dedit illis petitiones eius et misit saturitatem anime eorum. ¹⁶ Et zelauerunt mosen in castris aaron sanctum domini. ¹⁷ Aperta est terra et deuorauit dathan et coperuit super collectionem abiron. ¹⁸ Et exarsit ignis in congregatione eorum incendium concremauit impios. ¹⁹ Fecerunt uitulum in choreb et adorauerunt sculptile. ²⁰ Et inmutauerunt gloriam eorum in similitudine tauri manducantis faenum. ²¹ Obliti sunt altissimi ²² saluantis facientis ^a magnalia in egypto. Mirabilia in terra cham timenda super mare rubrum. ²³ Et dixit exterminare [eos] nisi moses electus eius stetit in coassatione in conspectu eius ut auerteret iram eius ne corrumpat. ²⁴ Et reppul[erunt] ^b terram desiderabilem non crediderunt uerbo eius. ²⁵ Murmurantes in tabernaculis [suis] non exaudierunt uocem domini. ²⁶ Et leuauit manus suas ipsis deicere eos in deserto. ²⁷ Deicere semen eorum in gentibus et dispargere [eos] in terris ²⁸ et processerunt behelfoor et comederunt sacrificium mortuorum. ²⁹ Incitauerunt eum in conationibus suis multiplicata est in ipsis coassatio. ³⁰ Et stetit finees et propitiatus est et cessauit coassatio. ³¹ Et imputatum est illi in iustitiam in generatione et generatione usque in saeculo. ³² Et incitauerunt super aqua contradictionis et infirmatus est moyses propter eos. ³³ Quoniam amaricauerunt spiritum eius et dubitabit in labiis suis. ³⁴ Non exterminabit eos populus quos dixit dominus ipsis. ³⁵ Et commisti sunt cum gentibus et didicerunt operas eorum. ³⁶ Et coluerunt illis sculptilibus et factum est in scandalum. ³⁷ Et sacrificarunt eis filios eorum et filias suas et demoniis. ³⁸ Effuderunt sanguinem innocentem sanguinem filiorum suorum et filiarum suarum quas sacrificabant idolis chanaan et interfecta est terra in sanguinibus. ³⁹ Et [inquinati] ^c sunt in operibus suis et fornicauerunt in conationibus suis. ⁴⁰ Et iratus ^d est dominus populo suo et spreuit hereditatem suam. ⁴¹ Et tradidit eos in manibus gentium et dominauerunt in ipsis odientes eos. ⁴² Et tribulati sunt ab inimicis suis et subiecti sunt

sub manu eorum. ⁴³ Uicibus plurimis liberauit eos ipsi autem deamaricauerunt in consiliis suis et humiliati sunt [in] iniquitatibus suis. ⁴⁴ Et uidit in tribulatione eorum cum exaudiret deprecationis eorum ⁴⁵ et memor fuit illis testamenti sui et consolatus est secundum multitudinem misericordiae eius. ⁴⁶ Et dedit illos in miserationes coram omnibus captiuantes eos. ⁴⁷ Salua nos domine deus noster et congregauis nos ex gentibus. Confitemini nomini sancto eius gloriari in laudibus tuis. ⁴⁸ Benedictus dominus deus israel per secula et usque in seculis et dicit omnis populus amen **alleluia.**

†

[PSALMUS CVI. *]

(p. 233)

¹ CONFITEMINI domino quoniam bonus quoniam in secula misericordia eius. ² Dicant redempti a domino quos liberauit de manibus inimicorum a regionibus congregauit illos ³ ab oriente et ab occidente ab aquilone et a mare. ⁴ Errauerunt in deserto in inaquosis uiam ciuitatis habitare non inuenerunt ⁵ esurientes et ita sitiennes anima eorum in ipsis defecit ⁶ et inuocauerunt ad dominum in angustiis suis et de necessitatibus eorum liberauit eos. ⁷ Et deduxit eos in uia aequitatis ^a ambulauerunt super ciuitatem habitationis. ⁸ Confitemini domino misericordiam eius et mirabilia eius filiis hominum. ⁹ Quoniam saturauit animam uacuum et animam esurientem impleuit bonis. ¹⁰ Sedentes in tenebris et umbra mortis compeditos in paupertate et ferro. ¹¹ Quoniam inamaricauerunt eloquia altissimi et consilium altissimi detraxerunt. ¹² Et humiliati in dolore cordis eorum infirmati sunt et non fuit auxilium. ¹³ Clamauerunt ad dominum in angustiis suis et a necessitatibus eorum saluauit eos. ¹⁴ Et produxit eos a tenebris et de umbra mortis et nodos eorum disrupt. ¹⁵ Confitemini domino misericordiae eius et mirabilia eius filiis hominum. ¹⁶ Quoniam confregit limina aerea et serras ferreas confregit ¹⁷ insipientes ab itinere praeuaricationis et ab iniquitate sua humiliabuntur. ¹⁸ Omnem cibum spreuit anima eorum et adproximauerunt usque portas mortis. ¹⁹ Et inuocauerunt dominum in tribulatione eorum et de necessitatibus eorum liberauit eos. ²⁰ Misit sermonem suum et saluauit eos a corruptione. ²¹ Confitemini domino

Ps. CVI. — * Littera C perbelle depicta IV distinctionem psalterii indicat. ^a aequitatis in uia.

misericordiae eius et mirabilia eius filiis hominum. ²² Et sacrificent sacrificium laudis et narrabunt mirabilia eius in confessione. ²³ Descendentes mare in nauibus facientes opus in aquis nimis. ²⁴ Ipsi uiderunt opera domini et mirabilia eius in profundo ²⁵ et dixit et resurrexit spiritus procelle et exaltauit fluctus eius. ²⁶ Ascend[un]t ^b caelos descendentes abyssos anima eorum in laboribus defecit. ²⁷ Turbati sunt et commoueantur et inebriantes et omnis sapientia eorum deuorata est ²⁸ et inuocabant ad dominum in tribulatione eorum et de necessitatibus eorum producat eos. ²⁹ Leuabit procella in flatu et plac[auit] ^c fluctus eius. ³⁰ Et iucundati sunt quoniam sedata sunt et deduxit eos in portum uoluntatis suae. ³¹ Confiteantur domino misericordiae eius et mirabilia eius filiis hominum. ³² Exaltantes [eum] in ecclesia populorum et in sedibus presbiteri hymnum dicant illi. ³³ Posuit flumina in deserto et exitus aquarum in sitim. ³⁴ Terram frugiferam in salsuram a nequitia inhabitantium in ea. ³⁵ Ponat desertum in stagnis aquarum et terram inaquosam ^d in tractibus aquarum. ³⁶ Et constituit ibi esurientes et parabunt ciuitatem habitationis. ³⁷ Et seminabunt agros et plantabunt uineas et facient fructum germinis eius. ³⁸ Et benedixit eos et multiplicantur ualde et pecora eorum non minorabit. ³⁹ Et minorati sunt et infirmati a deteriori malitia et dolore. ⁴⁰ Effudit spretionem super principes rrauerunt er[r]antes ^e [in inuio] et non in uia. ⁴¹ Et adiuuauit pauperem ab egestate et posuit ut oues condaminas. ⁴² Uidebunt iusti et gaudebunt et omnis iniquitas obturit os suum. ⁴³ Quis sapiens et custodit haec et contemplabunt misericordias domini?

[PSALMUS CVII.]

² PARATUM cor meum deus cantabo et psallam etenim est gloria mea. ³ Exurge cithara et psalterium expergefiam [di]luculo ^a. ⁴ Confitebor tibi in populis domine et psallam tibi in gentibus. ⁵ Quoniam magna super caelos misericordia tua et usque nubes ueritas tua. ⁶ Exaltare super caelos domine et super omnem terram gloria tua. ⁷ Quoniam liberata sunt dilectissimi tui saluasti dextera tua ^b et re-

Ps. CVI. — ^b ascendit ^c placuit ^d terram in uia quosam (sic) ^e errantes
Ps. CVII. — ^a luculo ^b dexterae tuae.

spondere. ⁸ Deus locutus est in sancto suo exultabo partiendo ^e sici-
mam et uallem diliciarum dimetiar. ⁹ Meus galaad et meus manasse
et efrem suscepio capitis mei iuda rex meus. ¹⁰ Moab olla spes mea
super idumeam proiciam calciamentum meum super me allophyli col-
pularunt. ¹¹ Quis abducat me in ciuitate uallata quis deducat me
usque in idumeam. ¹² Nonne tu domine reppulisti nos et non exies
deus in milibus ^f nostris. ¹³ Da nobis auxilium tribulatione et uanitate
saluans hominem. ¹⁴ In deo faciemus uirtutem et ipse conculcauit
tribulantes nos.

[PSALMUS CVIII.]

² **D**EUS meus laudem meam ne tacueris quoniam os impii et os in-
sidiosum super me apertum est. ³ Locuti sunt de me lingua in-
qua. Et uerbum odii circueuntes me pugnauerunt me sine causa. ⁴ Pro
caritate mea resistebant michi ego autem orabam. ⁵ Et posuerunt
contra me mala pro bonis et odiu[m] ^a pro dilectione mea ⁶ constitue
super eum impium et **satan** stabit circa dextera eius. ⁷ In iudicio suo
exi]et ^b damnatus et oratio eius fiet in peccato. ⁸ Fiant dies eius paucae
et inspectionem eius accipiet alter. ⁹ Fiant filii eius pupilli et uxor eius
uidua. ¹⁰ Uacillantes uacillabunt filii eius et mendicabunt et exquirantur a
mansionibus suis. ¹¹ Pignorauit fenerator omnem substantiam eius et di-
ripiant alieni labores eius. ¹² Non sit illi pretendens misericordiam ne
sit relaxans pupillis eius. ¹³ Fiat nouissima eius in perniciem in gene-
ratione altera deleatur nomen eius. ¹⁴ Commemoretur iniquitas pa-
trum eius coram domino et peccatum matris eius ne deleatur. ¹⁵ Fiant
in conspectu domini semper et exterminabitur de terra memoria eo-
rum. ¹⁶ Propterea qu[od] ^c non memoratus est facere misericordiam
¹⁷ et persecutus est uirum inopem et egenum et lesum corde mor-
tificare. ¹⁸ Et dilexit maledictum et ueniet illi et noluit benedictionem
et elonginquata est ab eo. Et uestitus est maledictum ut tunicam et in-
troiuit sicut aqua interaneis eius et sicut oleum in ossibus eius. ¹⁹ Fiat
illi sicut tunica qua coperitur et sicut cingula qua semper cingitur.
²⁰ Hoc opus resistentium mihi apud dominum et loquent[ium] ^d praua
aduersum animam meam. ²¹ Et tu domine deus fac mecum propter no-

Ps. CVII. — ^e *patiendo* ^f forte legendum *militiis*, vel *militibus*.

Ps. CVIII. — ^a *odiu* ^b *extet* ^c *quae* ^d *loquentes*.

men tuum quoniam bona misericordia tua redime me ²² quoniam pauper et egenus ego sum et cor meum infirmatum est infra me. ²³ Ut umbra secundum declinationem suam abductus sum excussum sicut locusta ^e. ²⁴ Genua mea in tortura ^f de ieiunio et caro mea ^g immutata est ab oleo. ²⁵ Et ego factus sum improperium ipsis uiderunt me et mouerunt caput. ²⁶ Auxiliare mihi domine deus meus salua me secundum misericordiam tuam. ²⁷ Et scient quoniam manus tua ipsa **aththa** domine fecisti eam. ²⁸ Maledicent ipsi et tu benedicas resuscita et confundentur et seruus tuus gaudebit. ²⁹ Uestientur resistentes michi reuereantur et uestiantur ut palleum confusionem suam. ³⁰ Confitebor domino adsiduae in ore meo et in medio populi laudabo eum. ³¹ Quia adstitit ad dexteram pauperis saluare de iudicio anima[m] ^h eius.

[PSALMUS CIX.]

¹ **D**IXIT dominus domino meo sede a[d] dexteram meam donec ponam inimicos tuos scabillum pedibus tuis. ² Uirgam uirtutis tuae emittet dominus in sion dominare in medio inimicorum tuorum. ³ Tecum principium in die uirtutis tuae in claritatibus sanctorum ex utero ante luciferum genui te. ⁴ Iurauit dominus et non penetetur tu es sacerdos in saecula secundum ordinem melchisedech ^a. ⁵ Dominator super dexteram tuam percussit in die irae suae reges. ⁶ Iudicans in gentibus compleuit ruinas percussit principem super terram multam. ⁷ A torrente in uia bibit propterea exaltabit caput.

[PSALMUS CX.]

¹ **C**ONFITEBOR tibi domine in toto corde meo in consilio rectorum et testimonio. ² Magna opera domini requisita ^a in omn[es] ^b uoluntates eorum. ³ Laus et decor opus eius et iustitia eius permanet in adhuc. ⁴ Memoratiōem fecit mirabilium suorum indultor et miserator dominus. ⁵ Nutrimenta dedit timentibus eum memoretur in aeternum testamenti sui. ⁶ Paraturam operum suorum adnuntians populo suo

Ps. CVIII. — ^a ex locustas ^f dei de ieiunio. (Error ex caractere continuo) ^g meam ^h anima

Ps. CIX. — ^a melchi sedech.

Ps. CX. — ^a resiquisita ^b in omnibus.

7 dare illis hereditatem gentium. Manum eius oper^[a] ^c ueritas et iudicium ⁸ fidelia omnia mandata eius. Stabilita in secula seculorum creata in ueritate et iustitia. ⁹ Redemptionem destinata[m] populo suo mandauit in aeternum testamentum eius. Sanctum et metuendum terribile [n]omen ^a eius ¹⁰ principium sapientiae timor domini intellectus bonus omnibus facientibus eum hymnus eius permanet in aeternum.

[PSALMUS CXI.]

¹ **B**EATUS uir timens dominum in mandatis eius uult nimis. ² Possibile in terra erit [se]men ^a eius generatio rectorum benedicetur. ³ Substantia et diuitia in domo eius et iustitia constituta ^b in adhuc. ⁴ Ortum est in tenebris lumen rectis indulcor et misericors et iustus. ⁵ Bonus uir largiens et fenerans dispensat sermones suos in iudicio. ⁶ Quia in seculo non errauit ⁷ in memoria aeterna erit iustus. Obau-ditu malo non timebit parans cor suum sperare in domino. ⁸ Instabilitum cor eius sine timore donec uideat in tribulantibus eum ^c. ⁹ Dispargens dedit pauperibus iustitia eius permanens in aeternum cornum eius exaltabitur gloriosae. ¹⁰ Impius uidebit et irascetur dentes suos frendat et tabescet concupiscentia impiorum peribit.

[PSALMUS CXII.]

¹ **L**AUDATE pueri dominum laudate nomen domini. ² Sit nomen domini benedictum ex hoc nunc et usque in secula. ³ Ex ortu solis usque ingressionis eius laudabile nomen domini. ⁴ Altissimus super omnes gentes dominus super celos gloria eius. ⁵ Quis sicut dominus noster qui exaltatur throno. ⁶ Et humilia ^a respicit in celo et in terra. ⁷ Resuscitans de terra inopem et a stercore exaltans pauperem. ⁸ Ut sedere illum [faciat] principali cum principibus populi sui. ⁹ Inhabitare faciens sterilem domus matrem filiorum iocundantem.

Ps. CX. — ^c opere ^d Nomen.

Ps. CXI. — ^a nomen ^b constitutam ^c ex eius

Ps. CXII. — ^a humiliares.

[PSALMUS CXIII.]

¹ **I**N exhodo israel ex egypto domus iacob de populo barbaro.
² Facta est iudea in sanctimonio ei israel in potestate eius. ³ Mare uidi[t]^a et fugit iordanes conuersus e[s]t^b retrorsum. ⁴ Montes saltauerunt ut arietes colles sicut agni ouium. ⁵ Quit tibi mare quod fugisti iordanes quia conuersus es retro. ⁶ Montes saltastis sicut arietes colles sicut agni ouium. ⁷ A facie dominatoris parturibit terra a facie dei iacob. ⁸ Uertentis petram in stagnos aquas praeuptas in fontes aquarum. ⁹ Ne nobis domine non nobis quoniam nomini tuo das gloriam. ¹⁰ super misericordiam tuam et super ueritatem tuam. Ne dicant gentes ubi pietates^d dei eorum? ¹¹ Et deus noster in celis (p. 234) omnia que uoluit fecit. ¹² Idola eorum argentum et aurum opus manum hominum. ¹³ Os ipsis et non locuntur oculi^e ipsis et non uidebunt. ¹⁴ Aures ipsis et non audiant nares ipsis et non odoratus. ¹⁵ Manus habent et non tactus habent palpabunt pedes eorum et non ambulant neque respondent in gutture suo. ¹⁶ Similes eorum facti sunt facientes ea omnes qui confidunt in ipsis. ¹⁷ Israel confidit in domino adiutor eorum et protector eorum est. ¹⁸ Domus aaron speraret in domino adiutor eorum et protector eorum est. ¹⁹ Timentes dominum sperant in domino adiutor eorum et protector eorum est. ²⁰ Dominus memor est nostri benedicens benedixit etiam domum israel benedixit domum aaron. ²¹ Benedixit timentes se dominus minores cum maioribus. Adiciat dominus super uos et super filios uestros. ²² Benedicti uos domino facienti caelos et terram. ²³ Caeli caeli domino terram dedit filiis hominum. ²⁴ Non mortui laudabunt **ia** deum neque omnes descendentes ad inferos. ²⁵ Nos autem benedicimus **ia** ^f ex hoc nunc et usque in saeculo laudatur dominus.

[PSALMUS CXIV.]

¹ **D**ILEXI quoniam exaudiet dominus uocem deprecationis meae. ² Quoniam inclinauit aurem suam mihi et in diebus meis inuocabo.
³ Conprehenderunt me funes mortis et angustiae inferorum inuenerunt

Ps. CXIII. — ^a uidi ^b et ^c ex dominatores ^d ex pietatis ^e oculis. ^f ai.

me ⁴ angustiam et dolorem inueni et in nomine domini inuocabo.
⁵ Peto domine erue me ^a libera animam meam confidens domine et iustae et deus noster miserere. ⁶ Custodiens lasciuos dominus rarus fuit et saluauit me. ⁷ *Conuertecur* animam meam in requiem tuam quoniam dominus retribuit pro te. ⁸ Quoniam produxit ipsam animam meam a morte atque oculos meos a lacrimis atque pedes meos ab inpetu.
⁹ Deambulabo coram domino in generationibus ui[u]orum ^b.

[PSALMUS CXV.]

¹ **C**REDENS quod locutus sum ego humiliatus sum nimis. ² Ego dixi in pauore meo omnis homo figmentum. ³ Qui[d] ^a retribuam ^b domino [ad] omnes retributiones eius super me. ⁴ Calicem salutaris accipiam et in nomine domini inuocabo. ⁵ Uota mea domino reddam in conspectu totius populi eius. ⁶ Pretiosus in conspectu domini letus sanctorum eius. ⁷ Pietare domine quoniam ego seruus tuus ego seruus tuus et filius ancillae tuae disruptisti uincula mea. ⁸ Tibi sacrificabo sacrificium laudis et in nomine domini inuocabo. ⁹ Uota mea domino reddam in conspectibus uniuersorum populorum eius in atriis domus domini in medio tui ierusalem.

[PSALMUS CXVI.]

¹ **L**AUDATE dominum omnes tribus laudate eum omnes populi. ² Quoniam confirmata est super nos misericordia eius et ueritas domini perennis.

[PSALMUS CXVII.]

¹ **C**ONFITEMINI domino quoniam bonus quoniam in saeculum misericordia eius. ² Dicat etiam israel quoniam in saeculo misericordia eius. ³ Dicant pia domus aaron quoniam in seculo misericordia eius. ⁴ Dicant pii timentes dominum quoniam in seculo misericordia eius. ⁵ Per tribulationem inuocaui ia respondit in latitudine ia. ⁶ Dominus meus non timebo quid faciat mihi **adam**. ⁷ Dominus

Ps. CXIV — ^a mel. ^b uirorum.

Ps. CXV. — ^a Qui ^b retribuam.

michi in adiutoriis meis et ego uidebo in odientibus me. ⁸ Bonum est sperare in domino quam sperare in **adam**. ⁹ Bonum est confidere in domino quam sperare in spontaneis. ¹⁰ Omnes gentes circumierunt me et in nomine domini **quonia h cultu** sum eos. ¹¹ Circumierunt me item circumierunt me in nomine domini quoniam ulciscar eos. ¹² Circumderunt me sicut apes extincti ^a sunt sicut ignis spinarum et in nomine domini nam ulciscar eos. ¹³ Pulsu impulsus sum ad cadendum et dominus auxiliauit michi. ¹⁴ Fortitudo mea et laus mea dominus et factus est michi in salutem. ¹⁵ Uox exultationis et salutis in tabernaculis iustorum. ¹⁶ Dexter a domini fecit fortitudinem dextera domini exaltata est dextera domini fecit uirtutem. ¹⁷ Non moriar quoniam uiuam et narrabo opera domini. ¹⁸ Emendans emendauit me **ia** et morti non tradidit me. ¹⁹ Aperite mihi portas iustitiae ingrediens in eis confitebor domino. ²⁰ Ista porta est [domini iusti] introibunt in ea. ²¹ Confitebor tibi quoniam exaudisti me et factus est michi in salutem. ²² Lapidem proiecerunt edificantes factus est in caput anguli. ²³ Propter dominum facta est ista mirificata est in oculis nostris. ²⁴ Hunc diem fecit dominus exultemus et iucundemus in eo. ²⁵ Pietas domini saluat nos pietas domini dirigit nos. ²⁶ Benedictus qui uenit in nomine domini benediximus uos ex domo domini. ²⁷ Altissimus meus ^b dominus et inluxit nobis frequentate festiuitatem in diligentis usque **caranoth** altarii ^c. ²⁸ Altissimus meus es tu et confitebor tibi deus meus exaltabo te. Confitemini domino quoniam bonus quoniam in saeculo misericordia eius.

[PSALMUS CXVIII.]

¹ **B**EATI immaculati in uia qui ambulant in lege domini. ² Beati custodientes testimonia eius in toto corde requirunt eum. ³ Etenim qui operantur iniquitatem in uis eius ambulauerunt. ⁴ Tu mandasti mandata tua custodiri nimis. ⁵ Utinam dirigantur uiae meae ut custodiam iustificationes tuas. ⁶ Tunc non confundar inspiciens super omnia mandata tua. ⁷ Confitebor tibi in equitate ^a cordis cum docueris me

Ps. CXVII. — ^a *extinctis* ^b *ead. m. del. es tu* ^c *altariis*.

Ps. CXVIII. — ^a *tua ead. m. expunct.*

iudicia iustitiae tuae. ⁸ Atque iustificationes tuas custodiam ne me derelinquas usquequaque.

⁹ **I**N quo perficiat [iuuenis] ^b ipsam uiam eius? in custodiendo secundum uerbum tuum. ¹⁰ In toto corde meo requisui te ne repellas me a mandatis tuis. ¹¹ In corde meo abscondidi eloquia tua ut ita ne peccarem tibi. ¹² Benedictus es domine doce me iustificationes tuas. ¹³ In labiis meis enarraui omnia iudicia oris tui. ¹⁴ In uia testimoniorum tuorum gauisus [sum] ut super omni diuitia. ¹⁵ In mandatis tuis exercebar et consideraui uias tuas. ¹⁶ In iustificationibus tuis delectabor non obliuiscar sermonis tui.

¹⁷ **R**ETRIBUE super seruum tuum et uiuam et custodiam sermones tuos. ¹⁸ Reuela oculos meos et cernam mirabilia ex lege tua. ¹⁹ Incola ego sum in terra ne abscondas a me mandata tua. ²⁰ Concupiuit anima mea diligere super iudicia [tua] in omni tempore. ²¹ Increpasti superuis detestabiles sunt errantes a mandatis tuis. ²² Remoue a me improprium et spretionem ^c quoniam testimonia tua custodiui. ²³ Etenim sederunt principes contra me loquentes seruus tuus exercebatur in mandatis [tuis]. ²⁴ Nam testimonia tua delectatio mea et uiri consentanei mei.

²⁵ **A**DHESIT pauimento anima mea uiuifica me saecundum uerbum tuum. ²⁶ Uias meas adnuntiaui et exaudisti me do[ce] ^d me iustificationes tuas. ²⁷ Uiam mandatorum tuorum instrue me et exercebor in mirabilibus tuis. ²⁸ Stillauit anima mea ab insipientia confirma me secundum uerbum tuum. ²⁹ Uiam inquam remoue a me et in lege tua miserere mei. ³⁰ Uiam fidelem elegi iudicia tua anteposui. ³¹ Adhesi ^e testimoniis tuis domine ne confundas me. ³² In uia mandatorum tuorum curram quoniam dilatasti cor meum.

³³ **O**STENDE nobis domine uiam iustificationum tuarum et custodiam eam inuestiganter. ³⁴ Instrue me et custodiam legem tuam et exquiram [eam] in toto corde. ³⁵ Dirige me in itinere mandatorum tuorum quoniam in ipsis uolui. ³⁶ Inclina cor meum in testimonia tua

et non super fraudem. ³⁷ Separans oculos meos a uisu uanitatis in uia tua uiuificas me. ³⁸ Constitue seruo tuo eloquium tuum quae sunt in timore tuo. ³⁹ Aufer inproperium meum quem suspicatus sum quoniam iudicia tua bona. ⁴⁰ Ecce concupiui mandata tua per iustitiam tuam uiuifica me.

⁴¹ **E**T uenient mihi misericordiae tuae domine salutarem tuum secundum eloquium tuum. ⁴² Et respondebo pro inproperio meo uerbum quoniam speraui in sermonibus tuis. ⁴³ Et ne auferas ex ore meo uerbum ueritatis usquequaque quoniam iudicia tua expectaui. ⁴⁴ Et custodiam legem tuam incessanter in secula et adhuc. ⁴⁵ Et ambulauit in spatiosis quoniam praecepta tua inuestigauit. ⁴⁶ Et loquar in testimoniis tuis coram regibus et non confundar. ⁴⁷ Et delectabor in mandatis tuis in quibus dilexi. ⁴⁸ Et tollam manus meas super mandata tua quae concupiui et exercebor in iustificationibus tuis.

⁴⁹ **M**EMOR esto sermonis seruo tuo super quem tolerasti me. ⁵⁰ Haec consolatio mea in humilitate mea quoniam eloquia tua uiuificant me. ⁵¹ Superui fatigabant me usquequaque a lege tua non declinaui. ⁵² Memor fui iudiciorum tuorum a principio domine et consolatus sum. ⁵³ Taedium tenuit me a peccatoribus derelinquentibus legem tuam. ⁵⁴ Cantabiles erant michi iustificationes tuae in loco incolatus mei. ⁵⁵ Memini nocte nomen tuum domine et custodiui legem tuam. ⁵⁶ Hec facta est michi quoniam praecepta tua seruaui.

⁵⁷ **P**ORTIO mea dominus dixi custodire sermones tuos. ⁵⁸ Rogauit in conspectu tuo in toto corde instrue me saecundum eloquium tuum. ⁵⁹ Dispensaui uias meas et auerti pedes meos super testimonia tua. ⁶⁰ Paratus sum et non distuli custodire mandata tua. ⁶¹ Funes peccatorum implicatae sunt mihi legis tuae non oblitus sum. ⁶² Media nocte leuabam confiteri tibi propter iudicia iustitiae tuae. ⁶³ Particeps ego sum omnium timentium te et eorum qui custodiunt praecepta. ⁶⁴ Misericordia tua domine plena est terra iustificationes tuas doce me.

⁶⁵ **B**ONUM fecisti cum seruo tuo domine secundum uerbum tuum. ⁶⁶ Sensus et scientiam bonam doce me quia mandatis tuis credidi. ⁶⁷ Antequam responderem humiliatus sum ego ignoraui et nunc (p. 235)

eloquium tuum custodiui. ⁶⁸ Bonus es tu et in bonitate tua doce me iustificationes tuas. ⁶⁹ Ceciderunt super me iniquitates superuorum ego in toto corde seruaui mandata tua. ⁷⁰ Coagolatum est ut seuum cor meum ego legem tuam permeditauui. ⁷¹ Bonum mihi quoniam humiliasti me ut ita discam ^f iustificationes tuas. ⁷² Bonum michi lex oris tui super milia auri et argenti.

⁷³ **M**ANUS tuae fecerunt me et parauerunt me instrue me et discam mandata tua. ⁷⁴ Timeriem tuum uidebunt et laetabor quoniam sermonibus tuis speraui. ⁷⁵ Cognoui domine quoniam iusta iudicia tua et fideliter humiliasti me. ⁷⁶ Sit pia misericordia tua consolationi meae secundum eloquium tuum seruo tuo. ⁷⁷ Ueniant michi miserationes tuae et uiuam quoniam legem tuam fruebar. ⁷⁸ Confundantur superbi quia inique nocebant me ego exercebor in mandatis tuis. ⁷⁹ Conuertantur mihi timentes te et scientes testimonia tua. ⁸⁰ Fiat cor meum perfectum in iustificationibus tuis ita ut non confundar.

⁸¹ **D**EFECIT in salutari tuo anima mea sermonibus tuis speraui. ⁸² Defecerunt oculi mei eloquio tuo dicentes quando consoletur me? ⁸³ Quoniam factus sum tamquam uter in gelicidio iustificationes tuas non obliuiscar. ⁸⁴ Quot sunt dies serui tui quando facies persequentibus me iudicium? ⁸⁵ Foderunt michi superui lacunas quae non secundum legem tuam. ⁸⁶ Omnia mandata tua fidelia mendosi persecuntur me auxiliare michi. ⁸⁷ Paulominus consumauerunt me in terra ego non dereliqui mandata tua. ⁸⁸ Secundum misericordiam tuam uiuifica me et custodiam testimonia oris tui.

⁸⁹ **P**ERENNE domine uerbum tuum stabilitum est in caelis. ⁹⁰ In generatione et generatione ueritas tua fundasti terram et permanet. ⁹¹ Dispositionibus tuis perseuerant dies quoniam uniuersitas seruit tibi. ⁹² Nisi legem tuam meditabar tunc perissem in humilitate mea. ⁹³ In eternum non obliuiscar praecepta tua quoniam in ipsis uiuificasti me. ⁹⁴ Tuus sum ego salua me quoniam praecepta tua inuestigauui. ⁹⁵ Me sustinuerunt impii perdere me testimonia tua intellexi. ⁹⁶ In omni definitione ^g [uidi finem] spatiosa mandata tua nimis.

⁹⁷ **Q**UAM dilexi legem tuam omnibus diebus meditatio mea est.⁹⁸ Super inimicos meos erudisti me mandatis tuis quoniam in aeternum est mihi. ⁹⁹ Super omnes docentes me intellexi quia testimonia tua exercent me. ¹⁰⁰ Super seniores consideravi quoniam mandata tua inuestigavi. ¹⁰¹ Ab omni uia praua prohibui pedes meos ut ita custodiam sermones tuos. ¹⁰² A iudiciis tuis non declinaui quoniam tu instruxisti me. ¹⁰³ Quam dulcia faucibus meis eloquia tua super mel in ore meo. ¹⁰⁴ A mandatis tuis eruditus sum propterea odiui omnem uiam iniquitatis.

¹⁰⁵ **L**UCERNA pedibus meis sermo tuus et lumen semitibus ^h meis. ¹⁰⁶ Iuravi et constitui custodire iudicia iustitiae tuae. ¹⁰⁷ Humiliatus sum usquequaque domine uiuifica me saecundum uerbum tuum. ¹⁰⁸ Spontanea ⁱ oris mei accepto fer pie domine et iudicia tua doce me. ¹⁰⁹ Anima mea in manibus meis semper et legem tuam non oblitus sum. ¹¹⁰ Posuerunt peccatores laqueos mihi et a mandatis tuis minime erraui. ¹¹¹ Hereditas mea testimonia tua sempiterna quoniam exultatio cordis meae sunt. ¹¹² Ordinaui cor meum facere iustificationes tuas in aeternum.

¹¹³ **P**ERUERSOS odiui et legem tuam dilexi. ¹¹⁴ Absconsio mea et protectio mea tu es sermonem tuum expectaui. ¹¹⁵ Separa a me praeu[ri]ca[ri]tores ^l et custodiam mandata tua deus meus. ¹¹⁶ Confirma me saecundum eloquium tuum et uiuam et non confundas me ab expectatione mea. ¹¹⁷ Auxiliare michi et saluabor et meditabor in iustificationibus tuis semper. ¹¹⁸ Nullificasti omnes errantes a mandatis tuis quoniam mendosa cogitatio eorum. ¹¹⁹ Pro nihilo accepisti omnes impios terrae. Ideo dilexi testimonia tua. ¹²⁰ Horruit a timore tuo caro me[a] ^m et a iudiciis tuis timui.

¹²¹ **F**AECI iudicium et iustitiam ne derelinquas me calumniantibus me. ¹²² Sequestrare seruum tuum in bonum ne calumnientur me superbi. ¹²³ Oculi mei defecerunt in salutari tuo et in eloquium iustificationum ⁿ tuarum. ¹²⁴ Fac cum seruo tuo secundum misericordiam tuam et iustificationes tuas doce me. ¹²⁵ Seruus tuus ego sum erudi

me et sciam testimonia tua. ¹²⁶ Tempus faciendi domino derogant legem tuam. ¹²⁷ Propterea dilexi mandata tua super aurum et super topatium. ¹²⁸ Propterea omnia cernens omnia direxi omnes uias mendosas odi[er]o habui.

¹²⁹ **M**IRABILIA testimonia tua propterea custodit ea anima mea. ³⁰ Manifestatio sermonum tuorum inluminant et erudiunt infantes. ¹³¹ Os meum aperui et traxi spiritum [quia] mandata tua diligo. ¹³² Respice super me et miserere mei secundum iudicia diligentium nomen tuum. ¹³³ Gressos meos para in eloquio tuo et non dominabitur in me omnis iniquitas. ¹³⁴ Redime me a calumnia hominum et custodiam praecepta tua. ¹³⁵ Uultum tuum inlumina in seruo tuo et doce me iustificationes tuas. ¹³⁶ Medietates aquarum descenderunt oculi mei quia non custodiui legem tuam.

¹³⁷ **I**USTUS tu domine et recta iudicia tua. ¹³⁸ Mandasti iuste testimonia tua et ueritatem tuam ualde. ¹³⁹ Exiccavit me zelus tuus quoniam obliti sunt sermones tuos tribulantes me. ¹⁴⁰ Ignifluum uerbum tuum nimis et seruus tuus dilexit ea. ¹⁴¹ Breuior ego sum et spretus praecepta tua non oblitus sum. ¹⁴² Iustitia tua iustae in aeternum et lex tua ueritas. ¹⁴³ Tribulatio et angustia inuenerunt me et mandata tua delectatio mea. ¹⁴⁴ Iusta testimonia tua in saecula instrue me et uiuam.

¹⁴⁵ **C**LAMOR meus in omni corde exaudi me domine iustificationes tuas obseruabo. ¹⁴⁶ Inuocaui te saluatorem meum et custodiam testimonia tua. ¹⁴⁷ Anteueni intempesti[ue] et inuocaui testimonia tua toleraui. ¹⁴⁸ Precesserunt oculi mei custodias meditantes in uerbo tuo. ¹⁴⁹ Uocem meam exaudi saecundum misericordiam tuam domine saecundum iudicia tua uiuifica me. ¹⁵⁰ Proximauerunt persequentes me scelus a lege tua longe facti sunt. ¹⁵¹ Proximare tu domine et omnia mandata tua fidelia. ¹⁵² Antecessu cognoui a testimoniis tuis quoniam in aeternum fundasti ea.

¹⁵³ UIDE humilitatem meam et libera me quoniam legem tuam minime oblitus sum. ¹⁵⁴ Iudica iudicium meum et redime me et uerbo tuo uiuifica me. ¹⁵⁵ Longinqua a peccatoribus salutem quoniam iustificationes tuas ~~minime requisierunt~~ ¹⁵⁶ Miserationes tuae spatiose domine saecundum iudicia tua uiuifica me. ¹⁵⁷ Multi persecuntur me et tribulant me a testimoniis tuis minime declinaui. ¹⁵⁸ Uidi preuariantes et torpentes eos quia eloquia tua minime custodierunt. ¹⁵⁹ Uide quoniam precepta tua dilexi secundum misericordiam tuam uiuifica me. ¹⁶⁰ Principium sermonum tuorum ueritas et in aeternum omne iudicium iustitiae tuae.

¹⁶¹ PRINCIPES persecuti sunt me gratis et a sermonibus tuis expauit cor meum. ¹⁶² Sex[t]us ^q ego sum super eloquia tua ut inueniens spolia multa. ¹⁶³ Mendacium odiui et profanaui legem tuam dilexi. ¹⁶⁴ Septies in die laud[au]i ^r te propter ^s iudicia iustitiae tuae. ¹⁶⁵ Pax multa diligentibus legem tuam et non est ipsis scrupulum. ¹⁶⁶ Sperau[i] in salutari tuo domine et mandata tua feci. ¹⁶⁷ Custodiuit anima mea testimonia et dilexit ea ualde. ¹⁶⁸ Custodiui praecepta tua et testimonia tua quoniam omnes uiae meae coram te.

¹⁶⁹ PERUENIAT oratio mea in conspectu tuo domine saecundum uerbum tuum erudisti me. ¹⁷⁰ Introeat uota mea ante faciem tuam saecundum eloquium tuum uiuifica me. ¹⁷¹ Eructuantur labia mea hymnum quoniam docuisti me iustificationes tuas. ¹⁷² Respondet lingua mea eloquium tuum quoniam omnia mandata in tua iusta. ¹⁷³ Fiat manus tua adiutorium meum quoniam mandata tua elegi. ¹⁷⁴ Confidebam in salutari tuo domine et lex tua [m]editatio ^s mea est. ¹⁷⁵ Uiuat anima mea et laudabit te et iudicia tua protegent me. ¹⁷⁶ Uagaba[r] [ut] ^u oues periens quaere seruum tuum quoniam mandata tua non sum oblitus.

[PSALMUS CXIX.]

¹ ALTISSIMUM dominum cum tribularer ego exclamaui et exaudiuit me. ² Domine libera animam meam a labio mendoso et lingua dolosa. ³ Qui[d] dabit tibi et quid adicit tibi lingua dolosa? ⁴ Sa

Ps. CXVIII. — ^q *sexus* ^r *ex laudemi* ^s *ex propterea* ^t *meditatio* ^u *Vagabarunt ead. m. corr. vagabam.*

gitte potentis acute cum carbonibus rathamim. ⁵ Uae michi quoniam incolatus mea longinquavi habitavi cum tabernaculis cedar. ⁶ Plurimum habitavit sibi anima mea cum odientibus pacem. ⁷ Ego pax et quia loquar **arwipsiisuntlinopraelio.**

[PSALMUS CXX.]

¹ **L**EVAVI oculos meos super montes unde ueniet auxilium meum. ² Auxilium meum ^a a domino qui fecit caelos et terram. ³ Ne des in lapsum pedem tuum neque dormitionem custodiae tuae. ⁴ Ecce non dormitauit neque somnum capit custodiens israel. ⁵ Dominus custodit te dominus protectio tibi ad manum dexteram tuam. ⁶ Interdiu sol non (p. 236) nocebit te et luna in noctibus. ⁷ Dominus custodiat te ab omni malo custodiat etiam animam tuam. ⁸ Dominus custodiat exitum tuum et introitum tu[u]m ^b ex hoc nunc et usque in seculum.

[PSALMUS CXXI.]

¹ **I**UCUNDATUS sum in dicentibus michi in domum domini ambulauimus. ² Stantes erant pedes nostri in portis tuis hierusalem. ³ Hierusalem aedificatio eius ut ciuitas copulatio eius in semetipsum. ⁴ Sexagenariae ascenderunt tribus tribus domini testimonium israel ad confitendum nomini tuo domine. ⁵ Quoniam ibi sederunt throni in iudicium throni in domum dauid. ⁶ Spondite pacem in hierusalem abundare diligentibus te. ⁷ Fiat pax in uirtute tua qui est in turribus tuis. ⁸ Propter fratres meos et proximos meos loquebar pie pacem in te. ⁹ Propter domum domini dei nostri quaesiui bona tibi.

[PSALMUS CXXII.]

¹ **A**D te leuavi etiam oculos meos sedentem in caelis. ² Ecce sicut oculi seruorum ad manus dominantium eos. Sicut oculi ancillae ad manus domine suae sic oculi nostri super dominum deum nostrum

donec misereatur nobis. ³ Miserere nobis domine miserere nobis quia plurimum impleti sumus impropertii. ⁴ Plurimum refert sibi anima nostra raritatis et abundantiae et impropertii superuorum.

www.libtool.com.cn

[PSALMUS CXXIII.]

¹ **N**ISI quia dominus erat in nobis dicat pius israel. ² Nisi quod ^a dominus erat nobis **bacum** super nos homines. ³ Tunc uiuos glutissent nos praeponeretur ira eorum in nos. ⁴ Nempe aqua mersisset nos. ⁵ Torrens transiuit contra animam nostram. Tunc transierunt contra animam nostram aquas intollerabiles. ⁶ Benedictus dominus qui non dedit [nos] in uenationem dentibus eorum. ⁷ Anima nostra ut passer liberata est a foss[a] ^b insidiarum. Fossa dissipata est nos ipsi expasauimus. ⁸ Adiutorium nobis in nomine domini facientis caelum et terram.

[PSALMUS CXXIV.]

¹ **C**ONFIDENTES in domino secundum mons sion non errabunt in aeternum sedes. ² Hierusalem montes in circuitu eius et dominus in circuitu populi sui ex hoc nunc et usque in saecula. ³ Quoniam non requiescat uirgam impiorum donec possident iusti ita ut non extendant iusti in nequitiis manus suas. ⁴ Benefac domine omnibus bonis et qui diriguntur in corde eorum. ⁵ Et fallaces et peruersos abducat dominus cum operantibus inutilia pax super israel.

[PSALMUS CXXV.]

¹ **I**N conuertendo dominum **cum** captiuitate sion fuimus sicuti somniati. ² Tunc impletum est gaudium oris nostri et lingua nostra laudis ^a cum dixerint in gentibus magnificauit dominus facere cum istis. ³ Magnificauit dominus facere nobiscum facti sumus iucundantes. ⁴ Conuersio domini cum conuersione nostra ut torrentes in austro. ⁵ Qui seminant in lacrimis in uotis metent. ⁶ Euntes ibant et flebant segregans semina. Uenientes autem uenient in laude feren[te]s ^b manipulos suos.

Ps. CXXIII. ^a ex quia ^b fosse.

Ps. CXXV. -- ^a ex laudas ^b ferens.

[PSALMUS CXXVI.]

¹ **N**ISI dominus ~~ile~~ edificauerit domum frustra doluerunt aedificantes in eo si dominus non custodit [u]rbem ^a uane lucubrauit ^b custodiens. ² Frustra uobis manicare surgere post sessum manducantes panem dolorum cum dederit dilectis eius somnum. ³ Ecce hereditas domini filii merces fructus uteris. ⁴ Ut sagitte in manu potentis ita filii ex cussorum. ⁵ Beatus uir qui impleuerit et desideria eius ab ipsis non confundentur cum loquuntur ^c cum inimicis suis in porta.

[PSALMUS CXXVII.]

¹ **B**EATI omnes timentes dominum ambulantes in uis eius. ² Sump- ptum palmarum suarum cum manducaueris beatitudo tua et bonitas tibi. ³ Uxor tua ut sarmenta crescentia in fundis domus tuae filii tui ut nouellae oleastrae circumeunt mensam tuam. ⁴ Ecce sic benedicetur homo timens dominum. ⁵ Benedicat te dominus ex sion et uideas in bonis ierusalem omnibus diebus uitae tuae. ⁶ Et uideas filios filiiis tuis pax super israel.

[PSALMUS CXXVIII.]

² **S**AEPE tribulauerunt me a pueritia mea etenim non potuerunt mi- chi. ^a Saepe fatigauerunt me a pueritia etenim non potuerunt michi. ³ Super ceruicem meam arabant arantes longificantes sulcum eorum. ⁴ Dominus iustus concidit laqueos impiorum. ⁵ Confundantur et reuocentur retrorsum omnes odientes sion. ⁶ Fiat ut cepula tectorum antequam cresceret aruit. ⁷ Et non compleat manum suam secator nec senum eius manipulator. ⁸ Et non dicent transeuntibus benedictio domini super uos benedicite uos in nomine domini.

Ps. CXXVI. — ^a orbem ^b lucubravit ^c ead. m. ex locuntur.

Ps. CXXVIII. — ^a Super I. m. del.

[PSALMUS CXXIX.]

¹ **A** profundis inuocaui te domine. ² Dominantium exaudi uocis meae fiant aures tuae auscultantes uocem deprecationis meae. ³ Si iniquitates obseruabis ^a domine dominantium quis sustinebit? ⁴ Quoniam apud te propitiatio propter legem. Tolerauit domine ⁵ sustinuit anima mea et sermonem eius expectaui. Anima mea domino ⁶ a custodia matutina a custodia matutina. Spera israel in domino ⁷ quoniam cum domino misericordia et multa aput eum rede[m]ptio ^b. ⁸ Et ipse liberabit ipsum israel ab omnibus iniquitatibus eius.

[PSALMUS CXXX.]

¹ **D**OMINE ne supercilietur anima mea neque exalcentur oculi mei et non ambulabo in magnis nec in mirabilibus ultra me. ² Si non adaequabo et conticeam animam meam ut perlactatus super matrem meam ut retribuas super me animam meam. ³ Sperat israel super dominum ex hoc nunc et usque in saecula.

[PSALMUS CXXXI.]

¹ **M**EMENTO domine ipsius dauid cum omni lenitate eius. ² Quae iurauit domino uouit potentissimo iacob. ³ Si ingressus fuero in tabernaculo domus meae si ascendam super lectum stratus mei. ⁴ Si dederero somnum oculis meis et palpebris meis dormitationem. ⁵ Donec inueniam locum domino tabernacula summo deo iacob. ⁶ Ecce audiui-mus ea in eufrata inuenimus eam in eufrata inuenimus eam in agro idoneo siluae. ⁷ Ingrediamur in tabernaculis eius adoremus scabillo pedum eius. ⁸ Exurge domine in requiem tuam tu et arca tua uirtutis tuae. ⁹ Sacerdotes tui uestientur iustitiam et sancti tui laudabunt. ¹⁰ Propterea dauid seruus tuus non auertat faciem christi tui. ¹¹ Iurauit dominus ad dauid ueritatem non penetebitur in eo a fructu uentris tuae ponam throno tuo tibi. ¹² Si custodierint filii tui te-

stamentum meum et testimonia mea ista docebo e[os] ^a etiam filii eorum usque in aeternum sedebunt in thronum tuum. ¹³ Quoniam elegit dominus sion deputavit eam in habitaculo sibi. ¹⁴ Haec requies mea donec saecula ~~hic sedebo quoniam~~ dicaui eam. ¹⁵ Abundantiam eius benedicens benedicam et pauperos eius implebo panes. ¹⁶ Et sacerdotes eius induas salutare et sancti eius exultation[e] ^b exultabuntur. ¹⁷ Ibi exaltabo cornum dauid paraui lucernam christo meo. ¹⁸ Inimicos eius induam confusionem et super ipsum floriatur sanctificatio mea.

[PSALMUS CXXXII.]

¹ ECCE quid bonum et quid iucundum habitare ^a fratres etiam simul. ² Ut unguentum super caput descendet super barbam barbam aaron. Cum descendat super os uestimenti eius. ³ Sicut ros ahermon descendens super montes sion. Quoniam ibi mandavit dominus cum benedictione uitam in saecula saeculorum.

[PSALMUS CXXXIII.]

¹ ECCE benedicite cum domino omnes serui domini stantes in domum domini ² in noctibus. Levate manus uestras sanctae et benedicite cum domino. ³ Benedictio tua domine a sion faciens caelos et terram.

[PSALMUS CXXXIV.]

¹ LAUDATE cum nomine dominum laudate seruos domini. ² Stantes in domum domini in atriis domus dei nostri. ³ Alleluia quoniam bonus dominus psallite nomini eius quoniam preclarum. ⁴ Quoniam iacob elegit sibi dominus israel. ⁵ Quoniam ego cognoui quia magnus dominus et dominatur nostri super omnes deos. ⁶ Omnia quae uoluit dominus faecit in caelis et in terra in mari et in omnibus abyssis. ⁷ Auriens nubes a finibus [terrae] corruscationes pluuię faecit producens uentos a thesauris eius. ⁸ Qui percussit primogenita egypti ab omine usque ad pecore. ⁹ Misit signa

Ps. CXXXI. — ^a eius ^b exultationi.

Ps. CXXXII. — ^a habitares ^b descendens.

et portenta infra te egypte in pharao et in omnibus seruis eius. ¹⁰ Qui percussit gentes magnas et interfecit reges fortes. ¹¹ Seon regem amorreorum et og regem basan et omnes reges chanaan. ¹² Et dedit terram eorum hereditatem [hereditatem] israel populo suo. ¹³ Domine nomen tuum in saecula domine memoria tua in generatione et generatione. ¹⁴ Quoniam iudicat dominus populum suum et super seruos suos deprecabitur. ¹⁵ Idola gentium argentum et aurum opera manus hominum. ¹⁶ Os habent et non loquentur oculos habent et non uidebunt. ¹⁷ Aures habent et non audiant etenim non est spiritus in ore eorum. ¹⁸ Similes illis fiant facientes ea et omnis qui confidit in eis. ¹⁹ Domus israel benedicite cum domino. Domus aaron benedicite cum domino ²⁰ Domus ipsius leui benedicite dominum qui timent dominum benedicant cum domino. ²¹ benedictus dominus ex sion habitans ierusalem.

[PSALMUS CXXXV.]

¹ CONFITEMINI domino quoniam bonus quoniam in seculo misericordia eius. ² Confitemini deo deorum quoniam perpetua misericordia eius. ³ Confitemini dominatori dominantium quoniam in perpetuum misericordia eius. ⁴ Facienti mirabilia magna solus quoniam in aeternum misericordia eius. ⁵ Qui fecit caelos in prudentia quoniam in saeculo misericordia eius. ⁶ Qui (*sic*) Confirmanti terram super aquas quoniam perennis misericordia eius. ⁷ Qui faecit luminaria ^a magna quoniam in saeculo misericordia eius. ⁸ Et solem in potestate diei quoniam in saeculo misericordia eius. ¹⁰ Qui percussit egyptum in primogenitis eius quoniam in saecula misericordia eius. ¹¹ Qui produxit israel de medio eorum quoniam in saeculo misericordia eius. ¹² In manu forti et brachio excelso quoniam in saecula misericordia eius. ¹³ Qui diuisit mare rubrum in diuisiones quoniam in seculo misericordia eius. ¹⁴ Et eduxit israel a medio eius quoniam in secula misericordia eius. ¹⁵ Et escussit pharao et uirtutem eius in mari rubro quoniam perpetua misericordia eius. ¹⁶ Et iter fecit populo suo (p. 237) in deserto quoniam perpetua misericordia eius. ¹⁷ Qui percussit reges magnos quoniam perpetua misericordia eius. ¹⁸ Et interfecit reges eximios quoniam in saecula misericordia eius. ¹⁹ Seon regem amorreorum quoniam pe-

rennis misericordia eius. ¹⁰ Et og regem basan quoniam in secula misericordia eius. ¹¹ Et dedit terras eorum hereditatem quoniam in secula misericordia eius. ¹² Hereditatem israel seruo suo quoniam in seculum misericordia eius. ¹³ Quia in humilitate nostra memor fuit nostri quoniam in seculum misericordia eius. ¹⁴ Et redemit nos a tribulantibus nos quoniam in secula misericordia eius. ¹⁵ Danti panem omni carni quoniam in secula misericordia eius. ¹⁶ Confitemini altissimo celorum quoniam in secula misericordia eius.

[PSALMUS CXXXVI.]

¹ SUPER flumina babilonis ibi sedimus et fleuimus in commemoratione cum sion. ² Ad occasos ^a in medio eius suspendimus citharas nostras. ³ Quoniam ibi sponderunt captiuantes nos sermones cantici et pependerit iucunditates cantici nostri ex cantico sion. ⁴ Quoniam modo cantemus cum cantico domini super aruas peregrinas. ⁵ Si enim obliuiscar ierusalem obliuiscatur me dextera mea. ⁶ Adhereat lingua mea faucibus meis si non meminerim nisi non preordinauero cum hierusalem super caput gaudii mei. ⁷ Memor esto domine filiorum edom cum diem ierusalem. Dicentibus aurite aurite donec fundamentum [in ea] ^b. ⁸ Filia babylonis misera beatus qui restituit tibi cum retributione tua quam retribuisti nobis. ⁹ Beatus apprehendens et adlidens cum paruulis tuis super petra. *

(Deest Ps. CXXXVII).

[PSALMUS CXXXVIII.]

¹⁶.... derunt oculi tui et ad librum tuum uniuersa scribentur die formantur et non semel in ipsis. ¹⁷ Et michi quid cari sunt amores tui altissime quid ossata sunt capita eorum. ¹⁸ Numerus eorum super arena multiplicatur exspergefactus sum et repeto tecum. ¹⁹ Si enim interficeris deus impium et uiros sanguinum remoue a me. ²⁰ Quoniam amaricauerunt te in prauitate iactantur uanitati aemuli tui. ²¹ Aut non odientes te domine odio habui et resurgentibus tibi torpescebam ?

Ps. CXXXVI. — ^a occasos. ^b impa.

* Ps. CXXXVII et pars sequentis desunt, abscissa membranæ parte ab ignoto depictarum membranarum fure.

¹² Integrum odium oderam eos pro inimicis facti sunt michi. ¹³ Exquire me deus et scito cor meum proba me et scito safari. ¹⁴ Et uides si uia culpae in me et dirige me in uia perpetua.

www.libtool.com.cn

[PSALMUS CXXXIX.]

² **L**IBERA me domine de adam malo a uiris iniustis conseruasti me. ³ Quas cogitauerunt malitias in cor totum diem incolauerunt praeliis. ⁴ Acuerunt linguam eorum sicut colubra uenenum uipere sub labiis eorum. † ⁵ Custodi me domine de manu impij a uiris iniquis conserua me qui cogitauerunt propellere gressus me[o]s ^a. ⁶ Celauerunt superue muscipulam michi et funes extenderunt retiarum in loco flexuoso offendicula posuerunt michi. † ⁷ Dixi domino altissimus meus es tu inaurire domine uocem deprecationis mee. ⁸ Domine dominantium uirtus salutis meae obumbrasti capiti meo in die certaminis. ⁹ Ne dares domine concupiscentiam impij cogitatus eius non conueniat exaltetur. ¹⁰ Caput tortuosum labior laborum ^b cooperiet eos. ¹¹ Ruentes super eos carbones ignifere destruet eos in deiectionibus suis numquam resurgent. ¹² Uir linguosus numquam dirigetur in terra uirum prauum male capiant interitus. ¹³ Scio quoniam faciet dominus iudicium pauperis iudicium egenum. ¹⁴ Tamen iusti confitebuntur nomini tuo commendantes equitatem ipsius uultus tui.

[PSALMUS CXL.]

¹ **D**OMINE exclamaui [ad] te adcelera michi inaurire uocem meam cum clamauero te. ² Ordinetur oratio mea incensum coram te eleuatio manum mearum oblatio uespertina. ³ Constitue domine custodia[m] ^a ori meo munitionem super limen labiorum meorum. ⁴ Ne inclinet cor meum in sermone malo fingendi figmenta in impietate cum uiris operantibus inutile et numquam gustabo in dulcitudinibus eorum. ⁵ Erudiat me iustus in misericordia et arguat me oleum initii non transferat caput meum quoniam iterum oratio mea in inimicitiiis eo-

Ps. CXXXIX. — ^a meus ^b ex labior.

Ps. CXL. — ^a custodia.

rum. ⁶ Rapiantur in manu petrae propinquitates eorum et audiant uerba mea quoniam preparata sunt. ⁷ Sicut colonus et arator terrae dispersa sunt ossa nostra ad os inferorum. ⁸ Quoniam ad te domine dominantium oculi mei in te speraui ne uanescat anima mea. ⁹ Custodi me a manu fossae insidiatae michi ab offensionibus operantium inique. ¹⁰ Cadent in cassibus eius impii singularis ego sum donec transeam.

[PSALMUS CXLI.]

² UOCEM meam dominum ad dominum uocabo uocem meam ad dominum praecauit. ³ Effundam in conspectu eius loquellam meam tribulationem meam in conspectu eius adnuntiabo. ⁴ Conuertetur in [me] spiritus meus et tu cognouisti semitas meas in itinere quod ambulauit absconderunt fossam michi. ⁵ Inspexi dexteram et uidi et non erat michi cognita periiit fuga de me et non erat quaerens animam meam. ⁶ Uociferaui ad te domine dixi tu es spes mea copulatio mea in terra uiuentium. ⁷ Auscultate super orationem meam quoniam humiliatus ^a sum usquequaque libera me a persequentibus me quoniam ossuati sunt ultra me. ⁸ Profer ab inclusione animam meam ad confitendum modo nomini tuo in me coronabuntur iusti quoniam retribuisti michi.

[PSALMUS CXLII.]

¹ DOMINE exaudi orationem meam inaurire altissime precem meam in fidelitate tua responde michi secundum iustitiam tuam. ² Et ne inducas in iudicio cum seruo tuo quia non iustificatur in conspectu tuo omnis uiuens. ³ Quoniam persecutus est inimicus animam meam adlisis in terra uitam meam ⁴ posuit me in tenebrosis ut mortuum aeternum. Et scouebat in me spiritus meus infra me turbatum est cor meum ⁵ memineram dierum antecedentium meditaui in omnibus operibus tuis in factura manum tuarum diuulgabar. ⁶ Extendi manus meas ad te anima mea ut terra rara ad te. † ⁷ Adcelera exaudi me domine defecit anelitus meus ne abscondas faciem tuam a me et comparabo ^a cum descendentibus lacum. ⁸ Audire me fac mane misericordiam tuam quoniam in te speraui insinua michi uiam quam

Ps. CXLI. — ^a humiliatus.

Ps. CXLII. — ^a comparabo.

ambulem quoniam ad te tuli animam meam. ⁹ Libera ab inimicis meis domine ad te oculi ^b. ¹⁰ Doce me facere acceptabilia tua quoniam tu es deus meus spiritus tui bonitas dirigat me in terra equitatis. ¹¹ Propter nomen tuum domine uiuifica me per iustitiam tuam produc ab angustia animam meam. ¹² Et in misericordia tua extinguas inimicos meos et disperdes omnes tribulantes animam meam quoniam ego seruus tuus.

[PSALMUS CXLIII.]

¹ **B**ENEDICTUS dominus firmamentum meum docens manus meas in praelio digitos meos in certamine. ² Misericordia mea et refugium meum susceptor meus et liberator meus michi protectio mea et in eo speraui subiciens populos sub me. ³ Domine quid adam et documentum eius? filius hominis ^a et cogitatus eius? ⁴ adam in uanitate similat[us] ^b dies eius sicut umbra transierunt. ⁵ Domine inclina caelos tuos et descinde tange in montibus et fumigant. ⁶ Corusca fulgore et disparguntur iacta sagittas tuas et sauciabis eos. ⁷ Mitte manum tuam ab altitudine redime me et libera me ex aquis nimi[i]s ^c de manu filiorum alienorum. ⁸ Quanta os eorum locutum est frustra et dextera eorum dextera mendacii. ⁹ Deus canticum nouum cantabo tibi in nabla decem plosa psallam tibi. ¹⁰ Qui das salutem imperiis qui liberas cum modo dauid etiam seruum suum a framea malorum. ¹¹ Erue me et libera me de manu filiorum alienorum quorum os eorum locutum est uanae et dextera eorum ^d dextera mendosa. ¹² Diuitiae partus nostri ut nos eleuans te in pueritia sita uero ut illi ^e angulis foraminos assimilantes ^f [t]emplum ¹³ horrei nostri plenum fundens ex hoc oues nostrae uariae et fetosae [in] [e]gressionibus ^g [suis]. ¹⁴ Pecora nostra nutribiles sine partitione et sine prolatione uocae in plateis nostris. ¹⁵ Beatus populus cui haec sunt beatus populus cui dominus deitas eius.

[PSALMUS CXLIV.]

¹ **E**XALTABO te domine rex [meus] et benedicam nomen tuum in saecula saeculorum. (p. 238) ² In omnibus diebus benedicam te et lau-

Ps. CXLII. — ^b forte legendum, *oculu.*

Ps. CXLIII. — ^a ex filiis hominum ^b similat ^c nimis ^d I. m. delevit, *eorum* ^e cad. m. del. *ill* ^f *issimilantes. Templum* ^g *gressionibus.*

dauī^a nomen tuum in saecula et adhuc. ³ Magnus dominus et laudabilis nimis et magnitudo eius sine inuestigatione. ⁴ Generatio et generationi spondet facturam tuam et uirtutem tuam adnuntiant. ⁵ Decorem gloriae sanctitatis tuae et sermones mirabilium tuorum abundabunt^b. ⁶ Et firmamentum timendorum tuorum narrabunt et iustitias tuas proferant. ⁷ Memoriam multitudinis bonitatis tuae eructuabunt et per iustitiam tuam exultabunt. ⁸ Indultor et miserator dominus longanimus et multum misericors. ⁹ Bonus dominus in omnibus miserationes eius super omnem creaturam eius. ¹⁰ Confiteantur tibi domine omnis creatura tua et sancti tui benedicant te. ¹¹ Claritatem imperii tui dicentes et potestatem tuam loquentes. ¹² Ad peritiam^c filiorum hominum potentatum eius et gloriam claritatis eius. ¹³ Imperium tuum imperium omnium saeculorum et licentia tua in omni generatione et generatione. ¹⁴ Saluat dominus omnes aduersos et subauulat omnes destructos. ¹⁵ Oculi omnes super te sperant et tu es dator panis cum nutrimentis oportunis. ¹⁶ Aperis etiam manus tuas et satias omne animal acceptibile. ¹⁷ Iustus dominus in omnibus uis suis et sanctus in omni creatura eius. ¹⁸ Prope dominus omnibus inuocantibus eum omnibus qui inuocant eum in ueritate. ¹⁹ Acceptibiles timentes eum faciet et cum oratione eorum exaudiet et saluet eos. ²⁰ Custodit dominus omnes diligent[es]^d eum set omnes impios exterminabit. ²¹ Hymnum domini loquetur os meum et benedic[et]^e omnis caro nomen sanctum eius in saecula saeculorum.

[PSALMUS CXLV.]

² **L**AUDA anima mea cum dominum. Laudabo dominum in uita mea psallam deo meo in perpetuitate mea. ³ Nolite confidere in principibus in filiis hominum non est illis salus. ⁴ Exiens spiritus eius conuertitur in arua sua in die illo pereunt cogitationes eorum. ⁵ Beatus deus tuus iacob in adiutorio eius spes eius [s]uper^a dominum deum eius ⁶ [F]actorem^b caelorum et terrae et maria et omnia que in ipsis ⁷ custodiens ueritatem perenne. Faciens iudicia calumniatis dans cibum

Ps. CXLIV. — ^a laudauit. ^b forte legendum, enarrabunt ^c peritiam ^d diligentibus ^e ex benedicite
 Ps. CXLV. — ^a eius. Super. ^b factorem.

esurientibus dominus soluit compeditos. ⁸ Dominus inluminat cecos dominus erigit adlisos dominus diligit iustos. ⁹ Dominus custodit etiam aduenas pupillum et uiduam redintegrat et uiam peccatorum disperdet. ¹⁰ Imperat dominus in saecula deus tuus sion in generationem et generationem alleluia.

[PSALMUS CXLVI.]

¹ LAUS dominus quoniam bonus psalmus dei nostri quoniam suauiter meliorata est hymni. ² Edificans ierusalem dominus et dispersiones israel congregauit. ³ Curans contritos corde et sanans angustias eorum. ⁴ Numerans multitudinem stellarum omnibus illis nominatim clamat. ⁵ Magnus dominator noster et magna fortitudo eius et prudentiae eius non est numerus. ⁶ Reficiens humiles dominus et deputans impios usque terram. ⁷ Inchoate domino in gratiarum actione psallite deo nostro in cithara. ⁸ Qui tegit caelos in nubibus ordinanti terrae pluuiam germinanti montibus pauulum. ⁹ Danti animalibus panem suum et filiis corborum qui inuocant eum. ¹⁰ Non in fortitudine aequi uoluit neque in [tibi]is ^a uiri. ¹¹ Accepto fer dominus cum timentibus eum etiam expectantes misericordiam eius.

[PSALMUS CXLVII.]

² LAUDA ierusalem cum dominum lauda deum tuum sion. ³ Quoniam ^a confortauit seras portarum tuarum benedixit filios tuos in te. ⁴ Constituens finibus tuis pacem seuum tritici satians te. ⁵ Misit ae- loquium suum terrae usque in celeritate currat sermo eius. ⁶ Qui dat nibem sicut lanam et [nebulam sicut] puluerem spargens. ⁷ Proiciens cristallum suum sicut frustra in conspectu frigoris eius quis sustinebit? ⁸ Emittet uerbum suum et tabescet ea [flabit] spiritus eius et lique- scent aquae. ⁹ Adnuntians uerbum suum iacob interdicta eius et iudicia eius ad israel. ¹⁰ Non fecit sic omni genti et iudicia eius non inuesti- gantur alleluia.

Ps. CXLVI. — ^a suis.

Ps. CXLVII. — ^a dat ab ead. m. deletum.

[PSALMUS CXLVIII.]

¹ LAUDATE cum dominum per caelos laudate cum dominum altissimi. ² Laudate eum omnes angeli eius laudate eum omnes uirtutes eius. ³ Laudate eum sol et luna laudate eum omnia sidera luminis. ⁴ Laudate eum nomina caelorum et aquae quae super caelos. ⁵ Laudate cum nomen domini quoniam ipse mandauit et creata sunt. ⁶ Et constituit ea in saecula saeculi praeceptum dedit et non transiet. ⁷ Laudate cum domino per terram dracones et omnes abyssi. ⁸ Ignis et grando nix et gelicidium spiritus procellae fecit sermo eius. ⁹ Montes omnesque colles ligna frugifera et omnes caedri. ¹⁰ Animalia et omne pecus reptilia et uolatilia pinnata ¹¹ reges terrae et omnes tribus principes et omnes adfinitates terrae. ¹² Iuuenes sed et uirgines seniores cum pueris. Laudent simul nomen domini ¹³ quoniam exaltatum est nomen eius unice et ¹⁴ confessio eius ad terram et caelos. Et exaltet cornum populi sui hymnus omnibus sanctis eius filiis israel populo proximanti sibi.

[PSALMUS CXLIX.]

¹ CANTATE domino canticum nouum hymnus eius in ecclesia iustorum. ² Iucundetur israel in factore suo et filii sion exultentur regi suo. ³ Laudabunt nomini eius in choro in tympano et psalterio psallant ei. ⁴ Quoniam acceptibilis dominus in populo suo coronans mites in salute. ⁵ Glorientur sancti in gloria laetentur super cubiles suos. ⁶ Exaltatur altissimus in faucibus eorum et framea[e] bifrontes ^a in manu eorum. ⁷ Ut faciat uindicta in gentibus correptiones in gentibus. ⁸ Ut legaret reges eorum in cathenis et glorios[us] ^b eorum in compedibus ferreis. ⁹ Ut fiat in ipsis iudicium cautum decus est omnibus sanctis eius alleluia.

[PSALMUS CL.]

¹ LAUDATUR altissimus in sanctimonio suo. Laudate eum in solidamento imperii eius. ² Laudatus est in uirtutibus eius. Laudate eum secundum multitudinem magnificentiae eius. ³ Laudatus est

in tuba ^a cornua. Laudatus est in psalterio et cithara. ⁴ Laudate eum in tympano et choro. Laudate eum in cordis et organo. ⁵ Laudate eum in cymbalis benesonantibus. ⁶ Laudate in titinnis iuuilatus omni[s] ^b spiritus lau[de]t[is] deum alleluia.

Ps. CL. — ^a ex *tubantibus* ead. m. corr.

omni

fortasse, *laudate*.

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

APPENDIX

SIGLAE PRO CRITICA TEXTUS

litterae nigriores = hebr. revis. corr.	Sg. = Psalt. Sangermanense
asteriscus = voces afric.	G ^L = LXX iuxta Luciani recens.
unci [] = lect. peregrinae	Aq = Aquila
parentheses () = duplicatae lect.	Σ = Symmacus
M = textus hebraicus	Θ = Theodotion
Hh = Hier. psal. hebr.	E' = V Editio
+ = additio	R = Psalt. Veronense
> = omissio	A = Psalt. Augustini

I.

SPECIMEN PSALTERII CASINENSIS

CRITICE IUXTA FONTES EXAMINATI

PSALMUS XXI.

EX CODICE CASIN. 557.

PSALTER. VERONENSE ET AUGUSTINI.

2. Deus meus, Deus meus, ut quid * dereliquisti me ? Longe a salute mea verba delictorum meorum.

3. Deus meus [clamavi] in die et non exaudies; et nocte, et non * (in) silentio mihi.

4. Tu vero sancte inhabitans *: laus Israel.

1. In finem pro susceptione matutina. Psalmus ipsi David.

2. *Deus Deus meus respice in me: quare me reliquisti?* longe a salute mea, verba delictorum meorum. (Sg. labiorum).

3. Deus meus *clamabo ad te* (Sg. om. *ad te*) *per diem nec* exaudies: et nocte, et non *ad insipientiam* mihi.

4. Tu *autem* in sancto habitas, laus Israel.

EX TERTULLIANO (T).

EX CYPRIANO (Cyp.)

3. Deus meus clamabo per diem et [non] exaudies: et nocte non in vanitatem mihi (*Lib. 4 adv. Marc.*).

V. 2. — Pars I. versiculi iuxta textum hebr. (M) + *meus* > *respice in me* cum Hieronymi versione ex hebr. (Hh.) excepta voce afr. *ut quid* pro *quare* bis etiam apud Aug. occurrente. Altera vero pars cum LXX praesertim in voce *delictorum meorum* contra M. et Hh. = *rugitus mei*.

V. 3. — Pars I. cum M. praeter *clamavi* bis apud Aug. > *ad te* = G^L indiciumne vetustissimae lectionis LXX praelucianae? Altera pars cum M. praeter praep. *in*, quae fortasse alludit LXX et Tert. *in vanitatem*. Porro huiusmodi *lectiones duplicatae*, familiares quidem huic Psalterio in speciali Indice collectae sunt.

V. 4. — Pars I. cum M. et Hh. praeter *tu vero* = LXX et Syro-Hexaplari. Altera pars cum LXX, Hh., et Syro *laus* contra M. *laudes*.

5. Super * te speraverunt patres nostri: speraverunt et liberasti * eos.

6. Deitatem tuam invocantes salvi facti sunt: in te speraverunt et non sunt confusi.

7. Ego autem vermis et non homo: inproperium hominum et nullificamen * populi.

8. Omnes aspicientes me subsannaverunt me: locuti sunt labiis suis, moverunt caput.

9. Speravit super Dominum liberet * eum: salvet * eum quoniam voluntas in eo.

5. In te speraverunt patres nostri: speraverunt et *eruisti* eos.

6. Ad te *clamaverunt*, et salvi facti sunt; in te speraverunt et non sunt confusi.

7. Ego autem sum vermis et non homo: *obprobrium* hominum et *abiectio plebis*.

8. Omnes *qui conspiciebant* (Sg. *qui videbant*) me, *subsannabant* me: *et locuti sunt in* (Sg. om. *in*) labiis, *et moverunt caput*.

9. Speravit *in Domino*, *eruat* (Sg. *eripiat*) eum: *salvum faciat eum*, quoniam voluit (Sg. *vult*) eum.

7. *Ego autem sum vermis et non homo*: ignominia hominis et nullificamen populi. (*Ibid. lib. 3*).

8. Omnes qui spectabant me nasoinridebant me: locuti sunt labiis, et capita moverunt. (*Ibid. lib. 4*).

9. Speravit in Deum liberet eum. (*Ib. lib. 4*).

Ego autem sum vermis et non homo: maledictum hominis et abiectio populi. (*Testim. Lib. 2*).

Omnes qui videbant me despiciebant me et locuti sunt in labiis et moverunt caput.

9. Speravit in Domino eripiat eum: *salvum faciat eum*, quoniam vult eum. (*Ib. lib. 2*).

V. 5. — Cum M. et LXX ubi notanda africana vox *liberasti*, quae apud Psalt. Veron. R) et Augustinum (A) in *eruisti* mutatur.

V. 6. — Pars I. cum M. ubi tamen lectio *Deitatem tuam* pro *Ad te* ex textu praemasoretico לְיְהוָה orta est. Idem error occurrit etiam in Ps. 55⁴. Huiusmodi equivocae interpretationes frequentes adsunt in hac versione, ut ex speciali earumdem schemate videri potest.

V. 7. — Notus cum M. et LXX, subintelligens *sum* cum M. et *+ autem* cum LXX. Notanda vox *inproperium*, frequentissima et fere semper respondens voci *obprobrium*, quae in nostro Psalterio prorsus desideratur. Item *inproperare* pro *exprobrare*. Quae voces potius *italae* quam *africanae* videntur. — Specialis vero attentionis digna est vox *per rara* et *tertulliana* *nullificamen* ($\epsilon\lambda\sigma\upsilon\theta\epsilon\nu\eta\mu\alpha$). Quae quidem vetustae africanae originis esse non secus ac *nullificare* (et *innullare* Cypr.) ($\epsilon\lambda\sigma\upsilon\theta\epsilon\nu\epsilon\upsilon\nu$) evidenter apparet eo quod bis apud Tert. occurrit.

V. 8. — Cum M. et LXX ubi notanda *+ suis*, > *et* ante *locuti* et *moverunt* iuxta M. et LXX, licet occurrant apud Cyprianum. At vox *locuti sunt* cum LXX contra M.

V. 9. — Pars I. cum LXX praesertim ob *super* ($\epsilon\pi\iota$); altera tamen pars prorsus a M. pendet, quippe quod *voluntas* pro *voluit* ex voce וָלַו equivocam significationem in textu praemasoretico praebente, derivata est.

10. Quoniam tu extraxisti me ab utero: spes mea super mammas* matris mee.

11. Super* te proiectus sum a vulva: * ex utero matris meae Deus meus es tu.

12. Ne longinquas* a me: cum [iudicium] prope est: quia non est adiutor.

13. Circumdederunt me vituli plures, tauri pingues [circumvenerunt me].

14. Aperuerunt contra me os suum, ut (leones rapientes et frendentes).

15. Ut maris effusus sum: et dispersa* sunt omnia ossa mea. Factum est cor meum sicut cera liquescens in medio ventris mei.

10. Quoniam *tu es qui* me extraxisti (Sg. *abstraxisti*) de ventre; spes mea ab uberibus matris meae.

11. In te *iactatus* (Sg. *Ad te proiectus*) sum *ex utero*; de ventre matris meae Deus meus es tu.

12. Ne *discedas* (Sg. *Ne discesseris*) a me: quoniam tribulatio proxima est: *quoniam* non est qui adiubet (Sg. *adiuuet*).

13. Circumdederunt me vituli *multi*: tauri pingues obsederunt me.

14. Aperuerunt *in* me os suum, sicut *leo rapiens et rugiens*.

15. Sicut aqua effusus sum (Sg. *effusa sunt*); et dispersa (Sg. *disparsa*) sunt omnia ossa mea. Factum est cor meum tamquam cera liquescens (Sg. *liquescens*), in medio ventris mei.

10. Quoniam tu es qui avulsisti me ex utero: et spes mea ab uberibus matris meae. (*Lib. de carne Chr.*)

11. Super te sum proiectus ex vulva: et ab utero matris meae, Deus meus es tu. (*Ibid.*).

V. 10. — Potius = M. quam = LXX ob *> es qui* cum Aug. praesertim propter *ab utero* מִבֶּטֶן. Item ob *super mammas* = עַל-שָׁדַי, dum Hh. et LXX et versio Syriaca מִשָּׁדַי legisse videntur. Hanc quoque vocem inter genuinas africanae originis von Soden (326) iure collocavit.

V. 11. — Cum M. et LXX *Super te* cum Tert. sed non praeluciana lectio *ab utero* ἀπο γαστρος sicut apud Tert.

V. 12. — Cum M. et LXX. Vox *iudicium* (= tribulatio) est ignotae originis. *Longinquare* et *elonginquare* haud infrequentes in hoc Psalterio, neque Tertulliano et Pseudo-Cypriano ignotae. (cf. Rönsch p. 170 et de laude martyrii), ubi (ex Ps. 72, 27) *qui longinquant abs te peribunt*. (Item Cypr. infra v. 20).

V. 13. — Cum M. et LXX. Lectio *circumvenerunt* fortasse ex Symmacho.

V. 14. — Contra M. et LXX pro singulari habet *leones rapientes et frendentes* quae postrema vox ex Aquilae et Sym. βουχόμενος derivata videtur.

V. 15. — Lectio *Ut maris* (= Ut aqua) ex hebr. codice in quo pro כַּיִם legit כִּים originem ducit.

16. Aruit * sicut * testa * fortitudo * mea, et lingua mea adhesit gutturi * meo: et in pulvere mortis [consistas mihi.]

www.libtool.com.cn

17. Quoniam circumvenerunt(dederunt) * me canes: coagulatio malignantium tenuerunt me.

18. Effoderunt * manus meas et pedes meos: enarraverunt omnia ossa mea, et ipsi inspexerunt, viderunt in me.

19. Partiti sunt vestimenta mea sibi: et super amictum meum miserunt sortem.

16. Exaruit velut testa (Sg. *sicut testum*) virtus mea; et lingua mea adhaesit *faucibus meis*: et in pulverem mortis *deduxisti me* (Sg. *deduxerunt*).

17. Quoniam circumdederunt me canes *multi*: *Concilium* malignantium *circumdedit me* (Sg. *obsedit me*).

18. Foderunt manus meas et pedes (Sg. *pedes meos*): *dinumeraverunt* omnia ossa mea. *Ipsi vero consideraverunt me et conspexerunt me*.

19. *Diviserunt sibi* vestimenta mea: et super *vestimentum* meum miserunt sortem.

16. adglutinata est gutturi meo. (*adv. Marc. IV, 42*).

17. Circumdederunt me canes: synagoga maleficorum circumvallavit me. Foderunt manus meas et pedes (meos) (*Ibid. lib. 4, 40*).

18. Dinumeraverunt omnia ossa mea. (*De resurr. carnis*).

Ipsi autem contemplati sunt et viderunt me. (*Ib. Adv. Iudeos c. 13*).

19. Dispertiti sibi sunt vestimenta mea, et in vestitum meum sortem miserunt. (*Adv. Marc. IV, 41*).

16. Aruit velut testa fortitudo mea: et lingua mea adglutinata est faucibus meis. (*Testim. lib. 2*).

17. Effoderunt manus meas et pedes (*Novat. de Trin. Testim. lib. 2. Codd; W. L. v*). *Lact. † meos*.

18. Dinumeraverunt omnia ossa mea. Ipsi autem contemplati sunt et viderunt me. (*Testim. lib. 2*).

Et diviserunt vestimenta mea sibi, et super vestem meam sortem miserunt (*Testim. lib. 2 et Lact.*).

V. 16. — Pars I. potius cum M. et Hh. *fortitudo*; altera vero pars cum LXX *λαγυγυ* et Tert. *gutturi*. Lectio *consistas mihi* (= deduxisti vel deduxerunt me) ignota est originis.

V. 17. — Lectio tertulliana *circumdederunt* mutata fuit in *circumvenerunt*. Post *canes* > *multi* cum M. Vox *coagulatio* (= synagoga vel concilium) occurrit etiam in Ps. 67³². Lectio *tenuerunt* obscurae originis. Cf. etiam in Ps. 87¹⁸ eandem lect. in eodem casu.

V. 18. — Pars I. cum LXX et Cypr. excepto fortasse *meos* post *pedes*. Pars II. cum M. et LXX ubi I. *enarraverunt* (= dinumeraverunt) ex eadem rad. heb. Notandum hebraismum *in me*.

V. 19. — Lectiones *partiti sunt* et *amictum* fortasse ab afr. *diviserunt* et *vestem* emendationem proferunt.

20. **Et nunc** domine ne longinquas * adiutorio meo: et in auxilio meo **festina**.

www.libtool.com.cn

21. Eripe a framea animam meam: et de manu canis unicam meam.

22. **Salva me ex ore leonis**: et a cornibus unicornuorum * humilitatem meam.

23. Narrabo nomen tuum fratribus meis: in medio ecclesiae laudabo te.

24. **Timentes Dominum** laudate eum: totum semen Iacob (magnificate) glorificate eum.

25. Timeant eum omne semen Israel. Quia non (spernet) neque (fastidiavit)

20. Tu autem Domine *ne longe feceris* (Sg. *ne moreris Domine*) *auxilium tuum a me* (Sg. > *ame*): *in defensionem meam* (Sg. *in defensione mea*) *aspice*.

21. Erue (Sg. *Eripe*) a framea animam meam: et de manu canis unicam meam.

22. *Salvum me fac* (Sg. *Libera me*) *de ore leonis*: et a cornibus unicornuorum humilitatem meam.

23. Narrabo nomen tuum fratribus meis: in medio ecclesiae (Sg. *in media ecclesia*) *cantabo te*.

24. Qui timetis Dominum laudate eum: *universum* semen Iacob *magnificate* eum.

25. Timeant (Sg. *Timeat*) eum omne semen Israel: *quoniam* non *sprevit*

20. Tu autem Domine ne elongaveris auxilium tuum a me, in auxilium meum intende. (*Test. lib. 2, 20 WL. v.*).

21. Libera a gladio animam meam, et de manu canis.

22. Salva me ex ore leonis: et a cornibus unicornium humilitatem meam.

23. Enarrabo nomen tuum fratribus meis, in medio ecclesiae laudabo te. (*Test. lib. 2*).

22. Salvum me fac ex ore leonis et de cornibus unicornuorum humilitatem meam. (*Contra Iud. et adv. Marc.*).

23. Enarrabo nomen tuum fratribus meis, in medio ecclesiae hymnum tibi dicam. (*Adv. Marc. lib. 3*).

V. 20. — Cum M. et LXX ubi tamen l. *Et nunc* (= Et tu) ex confusione primae litt. rad. עתה (= אתה) orta est. Idem occurrit etiam in Ps. 58⁶. De huiusmodi confusione loquitur etiam Hier. et Henry A. Sanders in *The old Testament manuscripts*. Part. I, p. 51, New York, 1910. Notandum *festina* cum M. Hh. אַשׁוּר'.

V. 21. — Cum M. et LXX Nota lect. antiquam *eripe* in R. A. mutatam in *erue*.

V. 22. — I. pars cum M. Hh. altera vero = LXX contra M. Hh. *exaudi me*.

V. 23. — Cum M. et LXX.

V. 24. — Pars I. cum M. Hh. — Altera vero duplicatam profert lectionem ex *magnificate* corr. *glorificate*. Contra ait Hier. in Epist. ad Sun. et Fretel.: « sciendum quod ubicumque in Graeco scriptum est *glorificate*, Latinus interpres *magnificate* transtulerit ».

precem pauperis. Neque avertit faciem suam ab eo: et dum clamaret ad eum exaudivit.

26. A te laus mea in ecclesia magna: vota mea reddam in conspectu timentium eum.

27. Edent pauperes et saturabuntur: et laudabunt Dominum **requirentes te**: vivet cor eorum in aeternum.

28. Memorabor(untur?) et convertantur super * Dominum omnes termini * terrae: et adorabunt **vultum eius** omnes tribus gentium.

29. Quoniam **ipsius Domini** imperium: * et **potestas** in gentibus.

30. Manducaverunt et adoraverunt omnes pingues terrae: in conspectu *

neque *despexit* precem pauperis (Sg. *pauperum*): neque avertit faciem suam *a me*: et *dum clamarem* ad eum exaudivit *me*.

26. *Apud te* laus mea (Sg. *mihi*): in ecclesia magna confitebor tibi. Vota mea *Domino* reddam, *coram timentibus* eum.

27. Edent pauperes et saturabuntur: et laudabunt Dominum *qui requirunt eum*. *Vivent corda* (Sg. *vivet cor*) eorum in *saeculum saeculi*.

28. *Commemorabuntur* (Sg. *Reminiscentur*) et convertuntur *ad* Dominum *universi fines* terrae. Et adorabunt *in conspectu eius* (Sg. *tuo omnes*) *universae patriae* gentium.

29. Quoniam Domini (Sg. *Dominus*) *est regnum: et ipse dominabitur gentium*.

30. Manducaverunt et adoraverunt omnes *divites* (Sg. *divi*) terrae: in con-

26. A te laus mihi in ecclesia magna confitebor tibi (adv. Marc. lib. 3).

28. Commemorabuntur et convertentur ad Dominum omnes termini terrae: et adorabunt in conspectu tuo universae patriae gentium.

29. Quoniam Domini est regnum: et ipse dominabitur omnium gentium.

V. 25. — Pars I. cum LXX ubi notanda vox rustica *fastidiavit*, II. pars cum M. *ab eo* contra LXX *a me* et *clamaret* contra *clamarem* LXX.

V. 26. — Cum M. ubi occurrit lect. tertulliana *A te* (= *Apud te*) contra LXX, quae aliud fortasse indicium lectionis praelucianae praebet.

V. 27. — Mixtim cum M. et LXX ubi l. *requirentes te* (= eum) ex facili confusione ך pro ך idest, suff. 2 pers. pro suff. 3 pers.

V. 28. — Item mixtim cum M. et LXX ubi *adorabunt vultum eius* (= in conspectu tuo) ex textu praemasoretico et ex confusione supradicta suff.

V. 29. — Cum M. praesertim ob l. *ipsius Domini* ubi notanda familiaris scrupulositas interpretis nostri exprimendi etiam articulum et praeformantes litt. ל, ה, א, de quo cf. Indicem specialem I. Vox *potestas* (= *dominabitur*) textui praemasoretico debetur.

(eius) *flectentur* omnes discendentes in terra, et anima mea ips(i) vivet.

31. Semen meum serviet illi.

www.libtool.com.cn

32. Adnuntiabitur Domino generatio ventura: et renuntientur iustificationes* tuae populo venturo * quoniam factum est.

spectu eius *procident* (Sg. *decident universi*) omnes *qui descendunt* (Sg. *descendent*) in terra. (Sg. *in terram*).

31. Et anima mea ipsi vivet: et semen meum serviet illi.

32. Adnuntiavitur Domino generatio ventura: et (Sg. om. *et*) *adnuntiabunt iustitiam eius* populo *qui nascetur* quem fecit Dominus.

V. 30. — Permixtim cum M. et LXX ubi notanda *flectentur* cum M. et Aquila κάμψουσι contra LXX *decident* et contra ΜΑΣ *in pulverem*. Verum lect. *ipsi vivet* ex LXX contra M. *non vivet* quia legit יִשׁ pro שִׁב.

V. 31. — cum LXX + *meum* quod in M. deest.

V. 32. — I. pars cum LXX contra M. Hh. *Narrabitur Domino in generatione: venient*. II. pars cum M. ubi rursus I. *tuae* (= eius) ex suff. hebr. confusione, et > *Dominus* Aq. Θ, contra LXX, et R. A. Vox *venturus* afr. apud v. Soden (144, 179).

Lectiones Ps. XXI ex Cod. Vat. Reg. 8 variantes a Psalt. Veron. et Aug.

v. 2. Deus Deus meus respice mihi
quare me dereliquisti?	v. 17. obsedit me.
» 3. Deus meus clamabo die et non....	» 18. pedes meos.... <i>inspexerunt</i>
me.
» 5. Super te s. p. nostrum: speraverunt et <i>liberasti</i> eos.	» 19. Diviserunt vestimenta sibimet-
ipsis et super vestem meam....
» 6. <i>Super</i> te speraverunt....	» 20. ne elongaveris.... intende.
» 8. Omnes videntes me <i>subsanna-</i>
<i>verunt</i> ... et moverunt (inclinave-
runt) caput.	» 22. <i>Salva me ex ore leonis</i> , et a cor-
nibus unicornium.
» 9. Speravit <i>super Dominum</i> eripiat
eum. <i>Salvet</i> eum quoniam vult eum.	» 23. <i>laudabo te</i> .
» 10. Quoniam tu es qui extraxisti me.	» 24. <i>Timentes</i> <i>glorificate</i> .
» 11. <i>Super te proiectus sum</i>	» 25. Timeant eum (vero ab eo) omne
semen (Israel).... neque (despexit)
precem (preci).... nec avertit.... et
in clamando me....
» 12. Ne discesseris.... (> est).... qui
adiuvet mihi.	» 26. <i>Vota mea reddam in conspectu</i>
<i>timentium</i> (> confitebor tibi)
» 14. super me....	» 27. requirentes eum....
» 16. Exaruit tanquam.... palato meo....	

- v. 28. Reminiscentur et convertentur... omnes... patriae (familiae) gentium.
 » 30. omnes pingues.... cedent...
descendentes in terram.
- v. 31. serviet *ipsi*.
 » 32. *Adnunciabitur*.... adnunciabunt
 nascituro, quem fecit Dominus.

www.libtool.com.cn

Verba inter () superaddita sunt manu coeva saec. XII; quae autem caractere cursivo descripta sunt, cum Psalt. Casinensi concordant. Exinde patet triplicem esse familiam omnino distinctam Psalterii africani, idest Casinensis, Veronensis, ac Reginensis quas siglis *C. R. R'* indicamus. Mutua eorum relatio seu parentela satis evidens apparet, ita tamen ut unaquaeque recensionem diversam eiusdem Psalterii repraesentet

a) AFRICANAE VERSIONIS INDICIA

IN PS. XXI

VERSIO AFRICANA IN C.

EMENDATA IN RA.

v. 2 ut quid dereliquisti me	<i>quare</i> me dereliquisti
» 3 in die	ad te <i>per diem</i>
» 4 inhabitans	<i>habitas</i>
» 5 super te	<i>in te</i>
» 5 liberasti	<i>eruisti</i>
» 7 inproperium	<i>obprobrium</i>
» 7 nullificamen populi	<i>abiectio plebis</i>
» 8 aspicientes me	<i>qui conspiciebant me</i>
» 8 subsannaverunt	<i>subsannabant</i>
» 8 locuti sunt labiis suis	et locuti sunt in labiis
» 8 et moverunt	> et
» 9 super dominum	<i>in Domino</i>
» 9 liberet	<i>eruat</i>
» 9 salvet	<i>salvum faciat</i>
» 10 tu extraxisti me	tu <i>es qui</i> me extraxisti
» 10 ab utero	<i>de ventre</i>
» 10 super mammas	<i>ab uberibus</i>
» 11 super te proiectus sum a vulva	<i>In te iactatus sum ex utero</i>
» 12 Ne longinquas	<i>Ne discedas</i>
» 14 contra me	in me

v. 15 dispersa	dispersa
» 16 Aruit sicut	<i>Exaruit velut</i>
» 16 fortitudo	<i>virtus</i>
» 16 gutturi meo	<i>faucibus meis</i>
» 17 coagulatio	<i>concilium</i>
» 17 tenuerunt	<i>circumdebit</i>
» 18 Effoderunt	<i>Foderunt</i>
» 18 enarraverunt	<i>dinumeraverunt</i>
» 19 partiti sunt	<i>diviserunt sibi</i>
» 19 amictum	<i>vestimentum</i>
» 20 ne longinquas	<i>ne longe feceris</i>
» 20 adiutorio meo	<i>auxilium tuum</i>
» 21 Eripe	<i>Erue</i>
» 23 laudabo	<i>cantabo</i>
» 24 Timentes	<i>Qui timetis</i>
» 24 totum	<i>universum</i>
» 24 maglorificate	<i>magnificate</i>
» 25 spernet	<i>sprevit</i>
» 25 fastidiavit	<i>dispexit</i>
» 25 dum clamaret	<i>dum clamarem</i>
» 26 A te	<i>Aput te</i>
» 26 reddam	<i>Domino reddam</i>
» 26 in conspectu timentium	<i>coram timentibus</i>
» 27 requirentes	<i>qui requirunt</i>
» 27 vivet cor eorum	<i>vivent corda eorum</i>
» 27 in eternum	<i>in seculum seculi</i>
» 28 super Dominum	<i>ad Dominum</i>
» 28 omnes termini	<i>universi fines</i>
» 28 omnes tribus	<i>universe patriae</i>
» 29 imperium	<i>regnum</i>
» 30 pingues	<i>divites</i>
» 30 flectentur	<i>procident</i>
» 30 discendentes	<i>qui descendunt</i>
» 31 semen	<i>Et semen</i>
» 32 renuntiabuntur	<i>adnuntiabunt</i>
» 32 iustificationes tuae	<i>iustitiam eius</i>
» 32 populo venturo	<i>populo qui nascetur</i>

b) CORRECTIONES EX TEXTU HEBR. ET HEXAPL. CONTRA LXX.

www.libtool.com.cn

C

R

v. 2	Deus meus deus meus	Deus Deus meus respice in me
» 3	et non in silentio michi	et non ad insipientiam mihi
» 4	Tu vero sancte	Tu autem in sancto
» 6	Deitatem tuam invocantes	Ad te clamaverunt
» 9	quoniam voluntas in eo	quoniam voluit eum
» 12	iudicium prope	tribulatio proxima
» 17	canes > multi	canes † multi
» 17	tenuerunt me	circumdedit me
» 16	Et nunc	Tu autem
» 18	viderunt in me	consideraverunt me
» 20	festina (cum Aq. ΣΕ')	aspice
» 20	in adiutorio meo	auxilium tuum a me
» 25	ab eo	a me
» 28	adorabunt vultum eius	adorabunt in conspectu eius
» 29	ipsius Domini	Domini
» 29	quoniam et potestas in gentibus	et ipse dominabitur gentium
» 30	flectentur (Aq.)	procident
» 31	tuae	eius
» 32	factum est > Dominus	quem fecit † Dominus

c) LECTIONES PRO LXX CONTRA M.

C

M

v. 2	delictorum meorum (cum R)	<i>rugitus mei</i>
» 4	laus (cum R)	<i>laudes</i>
» 16	gutturii meo	<i>faucibus meis</i>
» 25	precem pauperis	<i>modestiam pauperis</i>
» 30	et anima mea ipso (ipsi) vivet	et anima eius non vivet
» 30	in terra	in <i>pulverem</i>

II.

TERTULLIANI ET CYPRIANI TESTIMONIA

Praeter ea quae in examine Ps. XXI tamquam propria Tertulliani vocabula indicavimus alia quoque inveniuntur, quae cum hoc Psalterio specialem eius affinitatem testari videntur. Huiusmodi sunt :

a) VOX PARATURA (= ετοιμασια) quae, teste Rönschio, (p. 42) vigin-tisepties apud unum Tertullianum invenitur, in C autem quater 64 ¹⁰, 88 ¹⁵, 105 ⁶, 110, ⁶.

b) *de adflatu spiritus animosi* (17 ¹⁶). De qua non abs re videntur, quae Tert. habet (in lib. II, q. adv. Marc.) ubi de Gen. I ait : « Quidam de graeco interpretantes, non recogitata differentia, nec curata proprietate verbo-rum, pro *adflatu, spiritum* ponunt ».

c) voces : *licentia* (= potestas), *piscaturas* (= pisces), *adfnitates* (= cognationes), *inculcare* (= conculcare), *maleloquium*, *dehonestare*, *nullifi-camen*, *nullificare*, *indultor*, *repraesentationes* etc...

d) *nonnullae lectiones Tertulliani propriae*

Ps. 9 ^{1/2} non periet — 2 ⁸ Postula	Ps. 44 ⁴ ostende . . . mirifice dexte-
» 19 ⁵ det tibi Dominus s. c. t.	ra tua
» 19 ⁸ isti in curribus et isti in	» 70 ¹⁸ generationi universae
equis	» 71 ⁶ imber . . . stillae (guttae stil-
» 21 ¹⁰ a vulva — 21 ¹⁶ gutturi meo	lantes
» 21 ⁹ liberet eum — 21 ¹⁹ (=	» 71 ⁹ pulver (= pulverem)
partiti) — dispertiti sunt.	» 73 ⁹ adfnitates
» 21 ⁷ nullificamen populi	» 112 ⁸ et sedere faciat illum (eum)
» 23 ⁴ purus corde	» 131 ¹¹ throno tuo (T. thronum
» 23 ⁷ portae sempiternae	tuum)
» 44 ⁴ super femur	

e) nonnullae lectiones Cypriani propriae

- Ps. 9³¹ muscipula (μαυτις) (passim) Ps. 37³ sarcina (φορτιον) (ap. von
» 9³⁹ orfanum (passim) Soden 333)
» 17⁵ 47⁷ parturitiones (ωδινη) » 44² scriptoris 11 obliviscere po-
(cf. Rönsch 76 von Soden 143, puli
327) » 49³ procella nimia — 19 insi-
» 18⁵ etc. sermones (passim) dias
» 20⁶ claritatem » 59⁵ transpunctionis (cf. Rönsch
» 23⁸ extollimini... rex claritatis... 202)
» 24⁴ facinerosi (ανομουντες) (cf. » 59¹³ pressura
von Soden 143) » 61 dispargantur (W. L. M). iu-
» 33¹⁵ sequerè cundentur (M. B. W. L. v.)
» 34²⁷ iucundentur (passim) » 62¹¹ particule
» 117¹⁸ Emendans emendavit me

f) nonnullae lectiones Tert. et Cypriano communes

- Ps. 2¹ tumultuatae sunt gentes Ps. 44³ effusa est gratia
» 18⁶ egrediens de thalamo » 49¹⁸ concurrebas
» 21²⁰ ne longinquaveris » 49¹⁴ Sacrifica sacrificium
» 21²² ex ore » 109¹ ad dexteram meam
» 23 declina » 131¹¹ tronum
» 33¹⁵ quaere pacem » 134¹⁵ idola... opus... locuntur
» 41¹² 49¹⁶ ad quid (L. B. v.)
» 44⁸ oleum exultationis a parti-
cipes tuos

III.

ARNOBII AFRI TESTIMONIUM

Iuxta Arnobii testimonium quod in Introductione nostra iam supra memoravimus (ex eius libro I adv. Gentes c. 15), vetustissima latina versio sacrorum librorum africanae ecclesiae, *barbarismis* ac *solecismis* obsita a gentilibus despectui habebatur. Quorum puerili reprehensioni respondens, ait : « Quid enim officit . . . aut qui minus id quod dicitur verum est, si in *numero* peccetur aut *casu*, *praepositione*, *participio*, *coniunctione* ? Non item apud vos est positum *hoc pane* et *hic panis*, *hic sanguinis* et *hoc sanguen*? . . . Tam peccat qui genera masculina femininis pronuntiat legibus, quam ab eo peccatur qui articulos masculinos femininis generibus anteponit ».

Iamvero, si versio Psalterii Casinensis examinetur, haud difficile erit huiusmodi vitia sive notas characteristicas in eadem invenire, ut ex praesenti specimine quisque videre poterit.

EX PSALMO XXI

a) vitia in casu et praepositione :

9 ²⁸ super Dominum — 10 super mammas — 20 in auxilio meo festina —
29 in gentibus — 30 ipso (= ipsi).

b) vitia in participio :

4 inhabitans — 6 invocantes — 8 aspicientes — 14 rapientes et frendentes
— 15 liquescens — 24 timentes — 27 requirentes — 30 discendentes.

EX PSALTERIO

www.libtool.com.cn

a) *Anomaliae generis*

<i>fem. pro masc.</i>	<i>neutrum pro masc.</i>	<i>masc. pro neutrum</i>	<i>masc. pro fem.</i>
cordis nostrae 60 3; 100 ² 118 121 etc.	arborem quod 79 16	maris (= mare) 21 ¹⁴	turris fortissimus 60 ⁴
cordis meae 118 ¹⁵ 72 ²⁶	baculum 22 ⁴ : cum Sg.	marem (= mare) 73 ¹³	
carbones accense 17 ⁹	cedrum 36 ³⁵ laqueum quod 9 16	pretiosus letus 115 ⁶	<i>fem. pro neut.</i>
carbones ignifere 139 ¹¹	mons quod 67 ¹⁶ 17;	auffer imprope- rium meum quem 118 ³²	oleastrae 127 ³
gressus nostrae 43 ¹⁹	pisces maris trans- euntia 8 ⁹	113 ⁸ stagnos 17 ⁴³ a facie	
ignis succensa 77 21	spirita 103 ⁴	ventus	
pavores mortife- rae 54 ⁵			
pomarum 78 ¹			
ventris meae 39, ⁹			
ventris tuae 131 11			

b) *Specimen barbarismorum*

Ps. 5 ¹ 22 ⁶ habitatio mea in do- mum	Ps. 29 ¹⁰ misertus est me
» 7 ¹⁰ probare (= proba)	» 33 ¹¹ non egebunt ab omni bono
» 9 ¹ 68 ²² potaverunt me actum	» 34 ¹⁶ 36 ¹² 111 ¹⁰ frendere don- tes suos
— 69 ² Dominus adiutorio meo festina.	» 36 ⁵ revela ad Dominum
» 15 ¹¹ satiabis me iucunditatem	» 41 ¹¹ dicentes ad me
» 18 ¹⁴ parce famulum tuum	» 42 ³ duxerunt... in tabernaculis tuis
» 19 ⁴ memoretur toti sacrificii tui	» 43 ⁶ resurgentes nobis — 58 ² resurgentibus mihi
» 19 ⁵ omnem desiderium	

- Ps. 45¹⁰ usque ad novissimis
» 50¹⁸ et data holocausta non sunt
» 62³ visus tibi, videndi virtutem
tuam
» 73²² memento improperia tua
» 64 Nundescent opima deserte et
exultent colles cingentur. Ve-
stentur arietes oves et montes
multiplicare frumentum copulen-
tur (sic) cantabunt
» 68²² potaverunt me acetum
» 77¹⁹ et dixerunt: *ne* (= num)
poterit . . .
» 87⁴ inferno pervenit — 68⁴ ex-
pectantes Deo meo

- Ps. 88⁴⁸ memento *mihī* quid ter-
renis
» 95 ingredimini in atriis eius
» 98⁷ invocabant ad Dominum
» 101¹⁰ cinis ut panem manducabam
» 106²⁶ ascendit caelos descendit
abyssos
» 118⁷⁷ *legem tuam* fruebar
» 118⁷⁸ nocebant *me*
» 125² impletum est gaudium *oris*
nostrī (= gaudii os nostrum)
» 131¹⁵ implebo panes (= panibus)
» 138²¹ resurgentibus tibi

c) *Specimen graecismorum*

Gen. pro acc.

exaudivit vocis meae 17⁷; 27⁶; 57⁶;
63²; 80¹²; 83⁸; 129²
exaudivit deprecationis meae 105, 44;
et concupiscet rex decoris tui 44¹²

Gen. pro abl.

saturabuntur pinguidinis 64¹²
saturabuntur bonitatis 103²⁸

cinctus virtutum 64⁷
impleatur gloriae eius 70⁸ 71¹⁹
impleti sumus improperii 122³
frendentes adversum me dentes suos
34¹⁶; 36¹²; 111¹⁰

neutra plur. cum verbo sing.

multa est verbera 31¹⁰

IV.

NOTABILIA PHILOLOGICA

Quanti etiam pro philologicis studiis facienda sit versio Psalterii Casinensis, in quo, non modo rusticae latinitatis voces vetustissimae et formae per rarae passim occurrunt, verum etiam vocabula omnino nova, et constructiones curiosae abundant, specimen quod subnectimus sufficienter edocebit.

Ps. 8⁸ *aduc.* Vulgo sine aspiratione pronunciatum et inde scriptum argui potest ex Inscript. apud Grut. (Cf. Forcell.)

Ps. 113¹ *In exhodo.* Rectius *exhodus* scribendum cum aspiratione quam tamen Latini saepe omiserunt (Ib.) (Cf. Tert. adv. Iudeos 11. Interpr. Iren. 4 Heres. 20, c. 2).

P. 108¹⁹ *cingula.* De *cingula* animalium genere feminino dicimus (Serv. Aen.). (Ib.)

Ps. 117¹³ *auxiliavit.* Activam verbi formam testantur Diom. gramm. I. 400 et Prisc. apud vetustissimos, tam apud Caprum quam Plinium et Probum, (Ib.)

Ps. 17¹¹ *Et siluit super eum.* Silio pro salio agnoscere videtur Prob. Cathol. p. 1485 Putsch silio, silis, silivi, silii. (Ib.)

Ps. 118¹³⁶ *medietates.* Cic. μεσοτηρας vix dixerim medietates. (Ib.)

Ps. 68³ *rauciavit.*

Ps. 69³ *cornuantem.* Confirmatur coniectura Scaligeris de verbo latino, cornuo, as (cf. Forcellini).

Ps. 5¹³ *Vox acceptibilis* quae pluries occurrit, at adhuc desideratur in *The-sauro.*

Ps. 141² *precavi* 44¹³; 54⁴ *depreco.* Activa forma *preco* pro *precor* dixisse Antiquos, ait Priscianus 8, p. 179 ap. Putsch. (Ibid.)

Ps. 136⁴ *arva, ae* pro *arvum, i* usurpatur tantum ab antiquis, teste Nevio apud. Forcell.

Ps. 41¹⁰ *suspensationes* apud Aug. *suspensurae* et suspensiones.

Vox discoperire (pro *discooperire*), quae, teste Rönshio, in Glossario Reichenav. unice occurrit, (Eine neue gemeinromanische Zusammensetzung, auch wal. *descoperi*), 13cies cum *o*, bis cum duplici *o* tantum in Ps. Cas.

Ps. 28¹⁰ quae *profectio* sanguinis

(= utilitas) = ital. profitto. Nova vox pro neo latinis linguis etiam apud Rufinum invenitur (Cf. Introd. VII.) licet philologis adhuc ignota.

— De adiectivo *pauperus*, a, um exemplis quae ap. Rönshium et Aug. qui *paupero esurienti* (serm. 3, n. 2) proponuntur, ex nostro Psalterio alia addenda sunt, id est, *paupero* 81 3, *pauperos* 68 34, 131 15, *pauperas* 71 13, *pauperam* 73 19.

Ps. 67 4 Vox *denseantur* (= exultent) ital. *danzare*, quae aliam fortasse derivationem ostendit, ac ex germ. *tanzen*.

Ps. 111 3 Vox *divitia* singulari numero, vere singularis in usu apparet, et occurrit etiam in Ps. 118 14.

Ps. 107 8 *delicia* item ut supra.

Ps. 48 11 *alteris* (= alienis).

Ps. 44 10 in *offectione* aurea. Vox inaudita.

Ps. 9 27 *destas longe*. Desto, as, intr. nonnisi in Glossa Arab. lat. *Desto* = *valde sto*, et ital. *distare* vox afr. apud v. Soden 357.

Ps. 72 14 *arguus meus* (= castigatio mea).

Ps. 88 38 Arcanusti (= evertisti).

Ps. 88 45 *adlentasti* (= detraxisti, elisisti, collisisti). « Allentavit = deiecit verbum sine dubio *recentissimum* (?) opinor redire ad *lentus*, ut cum *deicere* et *destruere* fere conveniat. V. » (Sic Thesaurus).

Ps. 147 4 *sevum* tritici 118 70 (= adipem frumenti, ital. *sego*). Nonnisi apud Colum. Plin. Veget. Plaut. Auson. occurrit.

Ps. 128 7 *senum* (= sinum) occurrit in Inscriptione Orelli 4583, et De Rossi Boll. crist. 1873, p. 75.

Ps. 9 *mi* (24 22 (= mihi) *fecisti*. Usus iste ap. Varr. RR. III, 16, 2).

Ps. 67 16 *montes superciliati*.

Ps. 75 6 *hesierunt ascendentes equos*.

Ps. 77 52 *celsas*, *celsa* (ital. *gelso*) arbor morum.

Ps. 143 9 *plosa* decem chordarum a *plodere* (= plaudere) Varr. apud Non. 478 « *plodere coepimus* ».

ANOMALA VERBORUM CONSTRUCTIO.

confitebunt 66 4.

evertuit 104 29.

exultari 12, 67; 13 5; 20 2.

iente (= eunte) 90 6.

insusurrabas 49 20.

lavavi 72 13.

letabis 20 7.

letasti 91 4.

meditabit 70 24; 142 5.

nibescent (= albescent) 67 16.

obliviscas 73 19 23; 102 2.

obliviscant 77 7.

obliviscebat 104 29.

occisit 104 39.

partibo 59 8.

penetetur 109 4.

penetebitur 131 11.

perlactatus sum 130 2.

permeditavi 118 70

probare (= proba) 7 10.

teguisti 84 3.

transientis 67 22.

Voces ineditae vel perrarae

acceptabile 144 ¹⁶; acceptabiles 144
¹⁹ acceptibilis 149 ⁴.
compensator 74 ⁴.
cordatim 72 ¹.
condaminas 106 ⁴¹ (= familias).
desperatus sum (= desperavi) 68 ²¹.
expassavimus 123 ⁷ (= liberati sumus).
exodivit 80 ¹⁶.
estabunt oculi 68 ²⁴ (= obscurabuntur).
framea bifrontes 149 ⁶.
frugiferant 91 ¹³.
impaupervimus 78 ⁸.
impietavimus (= peccavimus 105 ⁶).
inflorientes 91 ⁸.
longificantes 128 ³.
nundescere 64 ¹³.
ossafundabit 67 ³⁶.
ossefacti sunt 68 ⁵.
ossuati sunt 141 ⁷.
pietare (= miserere) 115 ⁷.
salsura 106 ³⁴.
timeriem tuum 118 ⁷⁴.
tremificans 103 ³².
vocae (= vocis) 143 ¹⁴.

Archaicae verborum formae

commobear (= commovebo) 9 ²⁷.
commoveantur (= commovebuntur)
106 ²⁸.

deleam (= delebo) 17 ⁴³.
doceam (docebo) 24 ⁹; 33 ¹²; 50 ¹⁵.
periet 9 ⁴ ¹⁹; 82 ¹⁸; 40 ⁶.
floriet (= florebit) 91 ¹³.
inflorientes 91 ⁷.
introeam (= introibo) 42 ⁴.
placuit (= placavit 106 ³⁰).
obturit 106 ⁴².
oculi (= ocului).

particularum usus peculiaris

ut ita ne peccarem 118 ¹¹.
ut ita narretis 47 ¹⁴.
ut ita calcat 67 ²⁴.

in cum adverb.

in adhuc 110 ³; 111 ³.
in obviam 58 ⁶.
in retro 34 ⁴.
in retrorsum 77 ⁶⁶.

usque sine praep.

usque summo 70 ¹⁹.
usque terram 146 ⁶.
usque generationem 60 ⁷.
tamen pro verumtamen 38 ⁶ ¹² etc.
(cf. Indicem).
ne (= num) poterit 77 ¹⁹.
ne (= non) nobis Domine 113 ⁹.

V.

AUGUSTINI TESTIMONIA

Specialem Psalterii nostri versionem etiam Augustino innotuisse, praeter illa quae ad intimam eius cognitionem cum Psalterio Veron. comprobendam attulimus, alia quoque extant testimonia, quorum specimen hic subiungimus, quo evidentior utriusque relatio appareat. Exinde enim fortasse peculiarem quamdam affinitatem inter Augustinum et huiusce recensiois auctorem intercedere, suspicari fas est.

Ps. 7¹⁴ *sagittas suas ardentis operate sunt* (sic). Aug. ad h. l. « In graecis exemplaribus ita legitur: *sagittas ardentibus operatus est*. Latina autem pleraque *ardentes* habent ».

9¹² *Sanguina*. De hac voce peregrina opportunum est quae Aug. adnotavit ad Ps. 50¹⁶ referre: « Expressit latinus Interpres verbum minus Latino, proprietatem tamen ex Graeco. Nam omnes novimus latine non dici *sanguines* nec *sanguina*; tamen, quia ita Graecus posuit plurali numero non sine causa, nisi quia hoc invenit in prima lingua Hebraea, maluit pius interpret minus Latine aliquid dicere, quam minus proprie ». Ceterum vox *hoc sanguen* occurrit apud Ennium et Arnobium (cf. Rönsche 272)

41⁸ *omnes suspensiones tuae*. Aug. ad h. l. « *omnes suspensiones* ubi ergo utrumque positum est et *suspensiones* et *fluctus*, non ibi potuerunt poni pro *suspensionibus*, *fluctus* ».

67¹⁶ *Mons Dei, mons pingue, mons illud quod*. Aug. ad h. l. « Ambiguus est autem in Graeco casus, utrum sit nominativus, an accusativus, quoniam in ea lingua *mons* neutri generis est, non masculini. Ideo nonnulli Latini non interpretati sunt *montem Dei*, sed *mons Dei* ».

68³⁴ *super caelum caeli a principio*. Ad h. l. « Nonnulli codices habent *super caelum caeli usque ad orientem*, ac si diceret, ab *initio* sive *principio* ».

71¹⁵ *pro eo*: « aliqui *pro ipso*, vel *pro eo* ».

- 77 ³¹ *interfecit in pinguis eorum.* Aug. ad h. 1. « occidit in plurimis eorum vel sicut nonnulli codices habent: *pingues eorum.* Quod quidem in Graecis quos habuimus non invenimus ». (Aquila εν λιπαροις αυτων).
- 77 ³⁴ *et manicabant* (Item Ps. 126 ² *manicare*), Aug. in Quaest. 46 in Iudic. ait: « Quod Latini quidam habent, *maturabis*, quidam vero *manicabis*, Graecus habet ορθουεις quod dici posset non uno verbo *diluculo surges.* *Manicabis* autem latinum verbum esse mihi non occurrit ».
- 77 ⁵⁰ *animarum eorum*, cum Aug. ad h. 1. repugnante R *animabus eorum.*
- 77 ⁵⁷ *in arcum perversum.* (cum R). Aug. ad h. 1. « *in arcum pravum*, sed in Enarr. ad v. 34 adnotat: Alii codices habent *in arcum perversum* ».
- 82 ⁴ *astute cogitaverunt consilium* cum Rom. Aug. ad h. 1. « *malignaverunt consilium* vel sicut alii codices habent, *astute cogitaverunt consilium* ».
- 83 ³ *Quam dilectissima tabernacula.* Aug. ad h. 1. cum R. *Quam dilectissima sunt tabernacula.*
- 84 ⁵ *et infirma bilem tuam.* Aug. ad ps. 6. « Θυμος = ira; οργη = furor. Ideo varie codices habent. Nam in aliis prius invenitur *ira*, deinde *furor*; in aliis prius *furor* deinde *ira*; in aliis pro *furore*, *indignatio* ponitur aut *bilis* » Quae quidem vox desideratur apud Rönisch et in nostro Psalt. occurrit etiam in Ps. 101 ¹¹ et 89 7.
- 84 ¹³ *bonitatem.* Aug. ad h. 1. « *Domini dabit suavitatem.* Aliqui interpretati sunt *bonitatem*, aliqui *benignitatem* ».
- 87 ¹¹ *aut gigantes.* Aug. ad h. 1.
- 89 ¹³ *et deprecare.* Aug. ad h. 1. « Alii verbum e verbo, *deprecare*, interpretati sunt ».
- 104 ⁴ *confirmamini.* Aug. ad h. 1. « *confortamini*, hoc enim de graeco expressius interpretatum est, quamvis verbum minus latinum videatur; unde et alii codices habent *confirmamini*, alii *corroboramini*, alii *consolamini* »
- 104 ²³ *in terra Aam.* Aug. ad h. 1. « Proinde in quibus codicibus hoc loco legitur Chanaan (ut in R) emendandum est (Cam). »
- 105 ⁷ *Et examaricaverunt adscendentes in mari rubro.* Plures autem codices quos inspicere potui et Graeci et Latini sic habent: *Et irritaverunt*, vel quod expressius de Graeco est: *Et amaricaverunt adscendentes in rubro mari.* Cf. Epist. Hier. ad Sunniam et Fretelam ubi aiunt: παρεπικραναν verbum e verbo debere transferri, *amaricaverunt.*
- 105 ¹² *Et non crediderunt in verbis eius* (cum Sang.) Aug. ad h. 1. « Minus Latina videtur locutio, quia non ait *verbis eius*, vel *in verba eius*, sed *in verbis eius*; tamen in Scripturis usitatissima » Cf. Alex. εν τοις λογοις.
- 105 ²⁰ *in similitudine.* Aug. ad h. 1. « Non ait *in similitudinem*, sed

- in similitudine*; talis est locutio, qualis illa ubi ait: *et crediderunt in verbis eius* » ceteri tamen *in similitudinem*. www.libtool.com.cn
- 105 ³⁰ *coassatio* cum Sang. Aug. ad h. l. « Quae autem hic posita est *quassatio*, haec superius *confractio* ».
- 105 ³⁸ *Et interfecta est terra in sanguinibus*. Aug. ad h. l. « Putaremus scriptoris errorem, cumque diceremus, pro eo quod est *infecta*, fecisse *interfecta*; nisi haberemus beneficium Dei, qui Scripturas suas in multis linguis esse voluit; atque ita esse scriptum, *interfecta est terra in sanguinibus*, inspectis codicibus Graecis, videremus ».
- 108 ¹³ *Fiant in conspectu Domini semper*. Aug. ad h. l.: « Alii vero: *fiant coram Domino semper* » (ut Ver.).
- 108 ²⁰ *Et tu Domine Deus fac mecum*. Aug. ad h. l.: « Quidam subaudiendam putaverunt *miserericordiam*, quidam vero et addiderunt, sed emendatiores: *Et tu Domine Domine fac mecum* ».
- 118 ¹⁵ *exercebar*. Aug. ad h. l. « Latini Interpretes quidam *garriam*, quidam vero *exercebor* interpretati sunt ».
- 118 ¹⁹ *Incola ego sum*. Aug. ad h. l. « Quod in Graeco παροικος aliqui nostri *inquilinus*, aliqui *incola*, nonnumquam etiam *advena* interpretati sunt ».
- 118 ²⁷ *instrue me*. Aug. ad h. l. « *insinua mihi*, vel sicut nonnulli codices habent: *instrue me* ».
- 118 ⁴⁸ *et exercebor*. Aug. ad h. l. « *Exercebar* plures Interpretes dicere maluerunt, quam *laetabor* aut *garriebam*, quod aliqui interpretati sunt ».
- 118 ⁵⁶ *praecepta tua*. Aug. ad h. l. « *iustitias tuas*, sed melius alii interpretati sunt *iustificaciones tuas* ».
- 118 ¹⁰³ *super mel*. Aug. ad h. l. « Nonnulli codices non habent *favum*, sed plures habent ».
- 118 ²⁵ *Vias meas*. Aug. ad h. l. « *Vias tuas*, sed plures codices *vias meas* ».
- 118 ⁶⁰ *non distuli custodire*. Aug. ad h. l. « ... aliquos ad *custodiendum*, aliquos *ut custodirem*, aliquos *custodire* ».
- 118 ¹²¹ *me calumniantibus me*. Aug. ad h. l. « Quidam interpretati sunt *nocentibus*, quidam *persequentibus*, quidam *calumniantibus* ».
- 118 ¹²⁶ *Tempus faciendi Domino*. Aug. ad h. l. « Id enim plures codices habent, non ut quidam, *Domine* ».
- 118 ¹³⁶ *quia non custodivi legem tuam*. Aug. ad h. l. « In quibusdam codicibus et hoc legitur *quia non custodivi legem tuam* ».
- 118 ¹³⁹ *zelus tuus*. Aug. ad h. l. « *zelus meus*, vel sicut alii codices habent *zelus tuus* ».

a) PSALT. VERON. ET AUGUSTINI TESTIMONIA.

www.libtool.com.cn

Praeter illa quae de veteri orthographia huius Psalterii cum R iam supra retulimus, non abs re erit nonnullas lectiones characteristicas adnotare quae sive *pro* sive *contra* amborum reciprocam affinitatem confirmare videntur.

RA PRO C

- 3⁶ somnum coepi et exurrexi = RA.
 3⁷ a milibus = RA.
 4⁵ et in cubilibus = RA.
 5¹⁰ amaricant (Sg. exprobrare passim).
 6⁸ in omnibus inimicis meis (Sg.)
 8⁴ lactantium (Sg. lactentium).
 8⁹ perient = RA (Sg. peribunt).
 9³ civitate > eorum cum RA, (Sg.)
 Car. Coll. Cassiod.
 9¹² in gentibus (= inter gentes).
 9¹⁶ adfixe sunt gentes in corruptione
 quam fecerunt (RA fecerint) Sg.
 in interitu.
 9¹⁹ non periet in aeternum.
 9³⁰ in muscipula sua (RA) Sg. in
 laqueo.
 10³ in faretra iaculare in tenebroso
 lune RA in faretra ut sagittent in
 obscuro luna.
 11⁵ labia nostra apud nos sunt. =
 R. A. — (Sg. labia nostra *παρα
 ημων εστι* a nobis sunt). *παρ'ημων
 εστι* cum codd. min. Compl. Ald.
 Alex. Clem. Rom. Clem. Alex.
 Theod.

- 10² 132³ in tegumento (RA in te-
 gmine) = Sgr. sub umbra.
 30⁵ de laqueo isto = R a laqueo
 isto.
 34⁸ comprehendat (= apprehendat).
 50¹⁵ doceam (Sg. docebo).
 95² diem in die (RA ex die).
 147⁴ usque in celeritatem (RA us-
 que in velocitatem).
 147¹⁷ frustra panis = bucellas panis.

RA CONTRA C

- 9⁷ exterminasti perit nomen eorum
 cum ipsis. R destruxisti. ⁸ Periiit
 memoria eorum cum strepitu.
 9¹⁶ in laqueo isto.
 12⁶ > *et psallam nomini Domini
 altissimi*. Haec verba non habentur
 neque in Tetrapla, neque in Euse-
 bio Pamphili, neque in hebraico.
 Notantur lemnisco in Psalt. Gall.
 invito Syro-Hex.
 13 > v. 3 Sepulchrum patens est gut-
 tur eorum... usque ante oculos eo-
 rum. De qua Hier. scribit: « Deni-
 que omnes Graeciae tractatores qui-

bus nobis eruditionis suae in Psalmis
 Comment. reliquerunt, hos versicu-
 los *veru* annotant, atque praetereunt,
 liquido confitentes in Hebraico non
 haberi, nec esse in LXX Interpr.
 sed in editione Vulgatae, quae Graece

Κοινῆ dicitur, et in toto Orbe di-
 versa est. (Praef. in Isaiam).
 At in Syro-Hexapl. Mediol. sine nota
 distinctionis habetur.
 33 ¹² docebo (C doceam). At Ps. 50
¹⁵ doceam cum RA.

b) HIERONYMIANA CONCORDANTIA CUM PSALT. C.

Non inutile erit specimen quoque versiculorum qui cum ceteris Psalteriis
 Gall. Rom. et Hieronymiano ex Hebraeo plane concordant, indicare. Ex quibus
 tamen nullum indicium certum dependentiae Psalterii Casinensis ab illis desumi
 posse credimus. Talis enim verborum identitas derivare potuit a communi et
 unica prisca versione.

1 ¹ 3 — 2 ⁷ — 5 ² 3 4 5 ⁸ — 7 ⁹ — 8 ² 9 ² — 21 ²¹ 23 — 22 ⁴
 24 ¹⁸ — 29 ² 3 — 37 ² 3 — 39 ⁶ — 40 ⁵ 14 — 50 ¹⁹ — 51 ⁸
 53 ⁴ — 56 ² 62 ⁵ — 68 ²⁷ — 71 ¹⁸ — 75 ² — 84 ⁸ 13 — 86 ¹
 2, 96 ⁶ — 98 ¹⁰ — 100 ¹ — 102 ¹⁰ — 104 ¹¹ — 105 ¹ — 107 ⁴
 5 — 109 ² — 112 ¹ — 114 ² — 117 ¹ 14 27 — 118 ¹ 4 12 19
 25 64 72 87 88 107 109 110 124 — 131 ⁴ — 134 ¹¹ 12 19 — 135 ¹ —
 145 ⁸ — 147 ² 3 — 148 ²

VI.

AMBROSII TESTIMONIA

Etiam Ambrosium non omnino alienum fuisse a versione huius Psalterii nonnulla adsunt testimonia, quae praesertim Hexaplorum usum confirmant, prouti ex sequentibus patebit.

- Ps. 36⁵ *Revela ad Dominum viam tuam* cum¹ Ambrosio.
- 36¹⁸ *Novit Dominus dies immaculatorum.* Ambr. ad h. l. « Graecus habet. *Novit Dominus dies immaculorum* » (cum Symm. Hebr. et Syro).
- 36²¹ *in fumo defecerunt.* Ambr. ad h. l. « Graecus Εξέλιπον habet, hoc est *defecerunt* ».
- 36²⁵ *Iuvenis factus sum nam iam senui.* Ambr. ad h. l. « *iuvenis fui etenim senui* ».
- 36³³ *neque damnet eum cum iudicatur.* Ambr. ad h. l. Symmachus: « *nec damnabit eum cum indicatur iustus* ».
- 38⁶ *Ecce mensuratas posuistis dies meus.* Ambr. ad h. l. « *Ecce veteres posuisti dies meos.* Aliud habet *Palaeas posuisti dies meos* ». (= ple-nos certaminis et laboris, quoniam palestae luctatores in agone dicun-tur... Sunt qui *breves* putant dies dictos quia Symmachus σπιθαμας posuit: σπιθαμη autem palmus est, et quia palmo mensus dicitur ».
- 38⁹ *Improperium insipienti nequaquam ponas me.* Ambr. « *Opprobrium insipienti dedisti me*... Alii habent Codices: *Opprobrium insipienti ne tradas me* ». Fortasse ex V. Ed. μη δως με.
- 40³ *et non tradet eum in manus inimicorum.* Ambr. ut h. l. « *In manus inimici eius.* Alii graeci *in animas inimicorum eius* ».
- 43¹ *Deus in auribus nostris audivimus.* Ambr. ad h. l. « Theodotion. *in auribus nostris* ».
- 43¹² *et in gentibus ventilasti nos.* Ambr. ad h. l. « *et inter gentes dispersisti nos.* Similiter et Theodotion dixit, Aquila autem et Symmachus: *in gentibus aut inter gentes ventilasti nos* ».

- 43 ¹³ *Reddidisti populum tuum sine pretio.* Ambr. ad h. l. « *Vendidisti populum tuum sine pretio* ».
- 43 ²⁰ « *Humiliasti nos in loco sine habitato.* Ambr. ad h. l. « *humiliasti nos.* Pulchre autem et Aquilae interpretatio . . . dicendo . . . *Quoniam humiliasti nos in loco sirenarum.* Symmachus ait: *afflixisti nos in loco deserto* ».
- 43 ²² *Utique Deus investigavit haec.* Ambr. ad h. l. « *Nonne Deus requeret ista? Aquila, investigabit ista* ».
- 45 ⁴ *in cordibus maris sonabunt.* Ambr. ad h. l. « *Sunt etiam qui ita distinguunt: et transferentur montes, ut sequatur: in cordibus maris sonuerunt* ».
- 86 *Commonentes famem et confusionem.* Ambr. in Ps. 36. « *Memor ero Raab et Babylonis idest meretricis illius Raab, et confusionis illius* ».
- 118 ²⁸ *Stillavit anima mea ab insipientia.* Ambr. ad h. l. « *Stillavit anima mea prae taedio.* Aliqui codices habent *dormitavit*, quia ευσταξεν et εσταξεν duabus litteris dissonant . . . Qui facilioribus laborum utuntur compendiis *dormitavit* accipient; sed Origenes, qui multorum interpretationes diligenti discussit indagine *stillavit* secutus est ».— Eadem lectio apud Ambr. occurrit etiam in *Hexam. lib. 2*, et *Instit. Virg.* ac tribuitur E' S.
- 118 ⁷⁴ *Manus tuae fecerunt me et paraverunt me.* Ita et Ambr. ad h. l. qui subiungit. « *In aliquibus tamen codicibus invenimus: Manus tuae fecerunt me et plasmaverunt me* ».
- 118 ⁶⁷ *Antequam responderem humiliatus sum, ego ignoravi.* Ambr. ad h. l. « *Priusquam humiliarer ego deliqui.* Alia editio habet: *Priusquam humiliarer ego nescivi* ». Quae lectio Aquilae tribuitur.
- 118 ⁸³ *Quoniam factus sum tamquam uter in gelicidio iustificationes tuas non obliviscar.* Ita Ambr. ad h. l. et R. praeter *non sum oblitus*.
- 118 ⁹¹ *Dispositionibus tuis perseverant dies, quoniam universitas servit tibi.* Ambr. ad h. l. « *Dispositione tua permanet dies, quoniam universa serviunt tibi* ».
- 118 ¹¹⁹ *Pro nichilo accepisti omnes impios terrae.* Ambr. ad h. l. « *Ad nichilum deduxisti praevaticatores terrae* ». Quae lectio respondet Θ et E': εις ουδεν διεκοψας (πανταξ) τους ασεβεις της γης.
- 118 ¹³⁰ *Manifestatio sermonum tuorum cum Ambr. Aug. Ver. Prosp.*
- 118 ¹³⁶ *Medietates aquarum descenderunt oculi mei quia non custodivi legem tuam.* Ambr. ad h. l. « *Decursus aquarum descenderunt oculi mei quia non custodivi legem tuam* . . . Sunt tamen codices qui habeant: . . . *ductus aquarum direxerunt oculi mei.* Sed ego in Graeco codice meo κατεβησαν legi, hoc est *descenderunt* ».
- 118 ¹³⁹ *Excicavit me zelus tuus.* Ambr. ad h. l. *Exquisivit me zelus tuus.*
- 118 ¹⁴⁷ *Anteveni intempestine:* Ambr. ad h. l. « *Anticipavi in maturitate* ». Aug. vero: « *Interpretes nostri quidam dixerunt: interrupta nocte, plures immaturitate, non duobus verbis, sed uno* ».

VII.

HIERONYMI TESTIMONIA

Duobus Hieronymi locis quae ex Epist. ad Suniam in Introd. n. VII. retulimus, ubi de Rufino est sermo, alia ex eadem adiungenda sunt, quibus eidem Hieronimo hanc Psalterii versionem et cognitam fuisse, et non undequaque approbatam suspicimus.

Ex multis vero paucas tantum selegimus lectiones, inter quas tres prae caeteris speciali adnotatione dignas recensemus, videlicet, ex Ps. 30²³, 73⁸, et 104³⁰. Ex quibus strictior quaedam relatio Hieronymi cum Rufino adstrui posse videtur. Siquidem cum prima (30²³) optime concordant etiam quae in Hom. XXVII Origenis in Numeros n. 12 leguntur, ubi Rufinus ex suo ista inseruit: « Non possumus in latina lingua uno sermone exprimere verbum Graecum, quod illi *εξοτασις* vocant, idest, cum pro alicuius magnae rei admiratione obstupescit animus ». Ex altera vero (73⁸) lectione adhuc melius confirmari posset suspicio nostra de Rufino huius Psalterii correctore, ex eo quod Hieronymus in Epist. 57 narrat de quibusdam circumstantiis quae eandem fortasse originem huius lectionis explicare possunt, dicens: « Haec non est illius (i. e. Eusebii Cremonensis) culpa, cuius persona alius agit Tragoediam; sed Rufini et Melanii magistrorum eius ».

Denique ex tertia (104³⁰) lectione qua idem Hieronymus in versione ex Hebraeo usus est, (i. e. *ebullivit terra eorum ranas*), fateri cogimur eam non ex antiqua interpretatione derivare, sed ab alio Hieronymi coaevo fuisse introductam. A quonam vero id factum fuerit nisi a Rufino eiusdem Eusebii amico? Hoc nobis plane persuasum est. Si enim intimum nexum inter auctorem huius Epistolae et Psalterii nostri revisorem attente perscrutemur, non aliter illum explicare possemus, nisi supponendo lectiones huiusmodi, aliasque plerumque concordantes ipsasque interdum discordantes, ex eadem Epistola ad Suniam originem habuisse. Neque omnino abs re aut temerarium esset suspi-

cari, quod ipse Rufinus in hoc quoque casu « in persona Suniae et Fretelae egerit Tragoediam ».

Neque tam arcta cognatio huius Psalterii cum Hieronymi Epistola 106 minus manifesta apparet, cum eiusdem Commentariolis in Psalmos, quos nuper cl. noster G. Morin nova luce donavit in Maredsolanis Anecdotis Vol. II. Quam quidem fraternam connexionem utriusque Hieronymi Operis iam antiquitus recognitam fuisse ex Codice 13 saec. XI Bibliothecae Derossianae, nunc Lainz apud Vindobonam deprehendimus. In eo enim post Psalterium Hexaplaire S. Hieronymi eadem manu conscripta haec leguntur: « Incipit ratio « que docet scriptorem quare et ubi iste due note idest ÷ obelum et asteris- « cum ·×· in psalterio scribere debeat. Ex Epistola sancti Hieronymi que sic « incipit: Dilectissimis fratribus Sonie Frethele qui vobiscum Domino serviunt, « Hieronimus — Vere in vobis apostolicus et propheticus impletus est sermo etc. » usque ad finem exordii, idest, ad verba: « ab Hebraeorum auctoritate di- « scordet ». Deinde insertum rubrice scriptum legitur: « (DE I^o PSALMO IN « TRACTATU S. HIERONYMI). Non sic impii, de quibusdam legitur *non sic*. « Hoc secundo non sic impii ÷ non sic. Sciamus quia in ebraico semel po- « situm est. (Item de Ps. V ex praefata epistola S. Hieronymi) etc. ». Et ita permixtim ex utroque opere subsecuntur excerpta.

Quorum inter cetera haec adduntur de Ps. XXI: « *Deus meus, Deus meus, « quare me dereliquisti?* Principio vigesimi primi psalmi abusus est, illudque « quod in medio versiculi legitur: *respice me* superfluum est. Legitur in He- « braeo: *Deus meus Deus meus, ut quid me dereliquisti* »? Quae quidem verba plane respondent Psalterio nostro.

Igitur operae pretium ducimus specimen quoque praecipuarum Psalterii nostri lectionum subnotare, quae cum Commentariolo supradicto conveniunt, praesertim vero in iis quae ad Hexaplarem textum pertinent.

a) CONTRA PSALT. C. EX EPIST. AD SUNIAM ETC.

Ad Ps. 30²³ in pavore meo. Hier. « *in excessu mentis meae*, pro quo in latinis codd. legebatur *in pavore meo*; at nos iuxta Graecum transtulimus εν τη εκστασει μου, idest, in excessu mentis meae. Aliter enim Latinus sermo *exstasim* exprimere non potest, nisi mentis excessum ».

Ps. 43¹⁵ in parabola in gentibus. Hier. « *In similitudinem gentibus...* Sed si dictum fuisset in Latino *in similitudinem in gentibus* κακοφωνον esset; et propterea absque damno sensus interpretationis elegantia conservata est ».

Ps. 73⁸ comburemus omnes festivi-

- tates altissimi in terra] Hier. « *Incedamus omnes festos Dei a terra*. Pro quo in Graeco scriptum est καταπαύσωμεν, et nos ita transtulimus: *Quiescere faciamus omnes dies festos Dei a terra*. Miror quomodo a latere adnotationem nostram nescio quis temerarius scribendam in corpore putaverit, quam nos pro eruditione legentis scripsimus hoc modo: Non habet καταπαύσωμεν, ut quidam putant, sed κατακαύσωμεν, idest, incendamus ».
- Ps. 77 ³⁸ et non corrumpet eos] Hier. « *et non disperdet eos*. Si quis autem διαφθερει non *perditionem* sonare sed *corruptionem*, recordetur illius tituli, in quo scribitur εις το τελος μη διαφθειρης, hoc est, *in finem ne disperdas*, et non ut plerique κακοζηλως interpretantur, *ne corrumpas* ».
- Ps. 77 ⁶⁸ Sicut terram fundavit eam] Hier. « *In terram quam fundavit in saecula*. Pro quo scriptum invenisse vos dicitis: *in terra fundavit eam i. s...* ».
- Ps. 82 ¹³ possideamus nobismetipsis] Hier. « dicitis *possideamus nobis*. Quae superflua quaestio est; quando enim dicitur *possideamus*, intelligitur et *nobis* ».
- Ps. 84 ¹ Beneplacuiisti Domine] Hier. « *Benedixisti...* pro quo ευδοκησας, et quaeritis quomodo hoc verbum exprimi debeat in Latinum. Si contentiose verba scrutamur et syllabas, possumus dicere: *Beneplacuit Domine terra tua* ».
- Ps. 88 ³⁹ cf. Intr. n. VII.
- Ps. 101 ¹⁵ cum pulvere eius] Hier. « *et terra eius...* Pro *terra* in hebr. afar quod potest interpretari tam *pulvis* quam humus, idest *terra* ».
- Ps. 105 ⁷ cf. Intr. n. VII.
- Ps. 118, ¹³⁶ non custodivi] Hier. ad h. l. « At in hebr. *non custodierunt*. ».

b) ITEM PRO PSALT. C. EX EADEM.

- Ps. 28 ¹⁰ Dominus diluvium inhabitare facit] Hier. « Pro quo legisse vos dicitis... *inhabitat...* De ipsis sentire volumus, qui glorificant Dominum, et interpretati sumus: *Dominus diluvium inhabitare facit* ».
- Ps. 48 ¹⁶ cum acceperit me] Hier. « *cum liberaverit me*. Pro quo in Graeco legisse vos dicitis: *cum acceperit me*, quod quidem et nos ita de LXX vertimus; et miror a quo in vestro codice depravatum sit ».
- Ps. 103 ¹⁷ abietes habitant] Hier. « Pro *abietibus* autem et *cupressis* in Hebraeo ponitur BARUSIM, quod magis *abietes* quam *cupressos* significat ».
- Ps. 104 ³⁰ Ebullivit terra eorum ranas] Hier. « *Dedit terra eorum ranas*. Pro quo in Gr. εξηρσεν quod potest interpretari: *Ebullivit terram eorum ranas*. Sed et in hoc nulla est sensus mutatio: et nos antiquam interpretationem sequentes, quod non nocet mutare nolimus ».

Cf. item 106 3°, 107 3, 1°, 114 2.
Ps. 123 4 torrens transivit contra ani-
mam nostram] Hier. «Et quomodo
scriptum est... *Torrentem pertransivit*

anima nostra? Sed facile solvitur,
si sciamus pro hac scriptum esse in
Hebraeo: Torrens pertransiit ani-
mam meam ».

c) EXCERPTA E PSALMO XXXV CUM PSALTERIO HIERONYMI
EX HEBRAEO COLLATA.

Haud semel dubium nobis obviavit, utrum hoc Psalterium ab aliqua Hieronymiana versione pendere dici posset necne. Verum licet non desit fortuita quaedam verborum similitudo equidem admodum curiosa, eam tamen aliter explicari posse ac debere contendimus. Ut autem facilius res exemplo comprobetur, specimen talium lectionum e Ps. XXXV sub oculis lectorum ponimus, verba identica nigrioribus characteribus exprimentes, quae vero variant e regione transcribentes.

C

HIER.

2 Dixit nequitia impii in medio cordis eius. Non est timor Dei in conspectu oculorum eius.	(scelus)

(ante oculos eius) |
| 3 Quoniam insidiat super eum in oculis suis, invenire iniquitatem eius in odio. | (Quia dolose egit adversus eum)
(ut inveniret)
(ad odiendum) |
| 4 Verba oris eius iniquitas et dolus, ommutuit sentire bonitatem. | (cessavit cogitare ut benefaceret) |
| 5 Iniquitatem studet adversus cubile suum. Stans in via minime bona malum non prohiçiet. | (cogitat in cubili suo)
(stabit in via non bona)
(malum non abiciet) |
| 6 Domine in caelo misericordia tua et fidelitas tua usque ad ethera (Σ). | (fides tua usque ad nubes) |
| 7 Iustitia tua ut montes altissime iudicia tua abyssus ingens. homines et animalia salvabis domine. | (quasi montes Deus)
(iudicium tuum abyssus multa. Homines et iumenta salvos facies domine) |
| 8 Quam pretiosa misericordia tua Deus noster, et filii Adam in umbra (Σ) alarum tuarum sperabunt | (cum ΑΣΕ)
(om. <i>noster</i>) |

9 Inebriabuntur ex adipe domus (de pinguedine)
 tuae, torrentem deliciarum tuarum (et torrente)
 potabis eos.

10 Quoniam apud te fons vitae, (tecum est)
 in lumine tuo videbimus lumen.

11 Expande misericordiam tuam (Attrahe)
 scientibus te, et iustitiam tuam
 rectis corde.

Cf. Huiusmodi exempla etiam 43²⁶, 68³⁶ 37, 71⁰⁴ 17, 89², 101⁶ 7,
 103³³, 104³⁰, 117¹², quae tamen nostram confirmant sententiam.

d) EX COMMENTARIOLIS HIERON. IN PSALMOS.

Specialis convenientia huius Psalterii etiam cum Hieronymi (seu potius Origenis) *Commentariolis in Psalmis* facile conspici potest ex his quae hoc loco proferimus, ex editione cl. D. Germani Morin in *Anecdotis Maredsolanis*. Attamen non desunt in his quoque nonnullae lectiones omnino diversae.

Ps. 1 4 > non sic — 5 non resurgunt in consilio.

» 3 8 conteruisti.

» 6 8 inveteravi in omnibus inimicis meis.

» 7 12 interminans in omnibus diebus.

Hier. ad h. l. « Numquid irascitur per singulos dies? Melius pro hoc in Hebraico habet:

“ comminatur omni die „ quod Aquila quoque transtulit et pulchre ait: *comminans* ».

Hinc veram Aquilae lectionem non εμβριωμενος ut cl. Field proposuit, sed απειλουμενος cum

Montfauconio post Drusium fuisse apparet.

» 13 3 > Sepulchrum patens...

oculorum eorum. Hier. ad h.

1. « Ab hoc versu usque *oculorum eorum* in hebraeis codicibus non habetur ».

Ps. 13 5 > ubi non erat timor.

Hier. ad h. l. « — ubi non erat timor, in hebr. non habetur ».

» 18 1 eructuat verbum.

» 19 8 isti in curribus et isti in equis. Cum Hier. ad h. e et Cypr.

» 20 9 dextera tua inveniat omnes odientes te, (contra hebraicum qui omitt. *omnes*).

» 23 10 Dominus Sabaoth. Hier. ad h. l. « in Hebraico legitur Dominus Sabaoth ».

» 28 6 tanquam vitulum Libanum.

Hier. ad h. l. « ut vitulus Libani. At in versione hebr. vitulum libanum ».

- Ps. 36³⁵ *postrema impiorum*. Hier. ad h. l. « *reliqui impiorum*. In hebr. *novissima* habet ».
- » 37⁸ *lumbi mei impleti sunt inlusionis*. Hier. « *lumbi mei impleti sunt inlusionibus* ».
- » 86⁴ *commonentes famem*. Hier. ad h. l. « Raab . . . si per Ain litteram scribatur, *fames* intelligitur ».
- » 87¹¹ *aut gigantes*. Hier. ad h. l. « Rafaim verbum hebraicum aut *gigantes* significat, aut *medicos*. Unde Symmachus ita transtulit: Aut Rafaim theomachi resurgentes confitebuntur tibi? »
- » 88¹⁹ *Tunc locutus es in visu sanctis tuis*. Hier. ad h. l. « Tu locutus es in visione filiis tuis. Omnes reliqui interpretati sunt *sanctis tuis*. Denique sexta Editio *prophetas* pro *filiis* posuit ».
- » 90¹ *in tegumento idonei*. Hier. ad h. l. « Pro *Dei caeli* in hebraico unum nomen habet Domini *Saddai*, quod etiam in Iezechiele ininterpretatum legimus. Saddai autem Aquila *κωνων* transtulit ».
- » 95⁷ *Adfinitates populorum*. Hier. ad h. l. « pro *patriis* ceteri *συγγενειας* idest cognationes transtulerunt ».
- » 107¹⁰ *Super Idumeam proiciam*. Hier. ad h. l. « Pro *inmittam*, Aquila *proiciam* interpretatus est ».
- » 108⁶ *Et satan*] Hier. ad h. l. « Pro diabolo in hebraeo *satan* scriptum est ».
- » 114⁹ *Deambulabo*] Hier. ad h. l. « Pro *placebo* habet in hebraeo *deambulabo* » cum ΑΣ.
- Ps. 119⁴ *Rathamim*] Hier. Epist. 78 « *Rethma* transfertur *sonitus* aut *iuniperus*. Hinc *cum carbonibus iuniperorum* pro quo apud nos legitur *desolatoriis* ».
- » 123⁵ *Torrens transivit contra animam nostram*] Hier. ad h. l. « Melius in hebreo habet: *Torrens pertransivit super animam nostram* ».
- (A Σ)
- » 125¹ *sicuti somniant*] Hier. ad h. l. « Pro *consolatis*, omnes pariter editiones *somniantes* transtulerunt ».
- » 126² *panem dolorum*] Hier. ad h. l. « Pro *dolore*, Theodotion et quinta Editio *idola* interpretati sunt. (Id. in epist. ad Marcellam ep. 34, n. 2) pro *pane doloris*, Aquila; ceteri *panem dolorum* ».
- » 131¹⁵ *Abundantiam eius*] Hier. ad h. l. « Pro *vidua* *χήρα* et hebraea volumina et ipsi LXX *θήραν* habent. Symmachus et Aquila *cibaria*, interpretati sunt ». — Item in Quaest. hebr. in Gen. 45²¹ « Verbum *Seda* quod hic omnes ore consono *ἐπισιτισμόν* idest *cibaria* ».
- » 136⁸ *Filia Babylonis misera*. Hier. ad h. l. « Miseram, Aquila, et Symmachus *depopulatam*, interpretati sunt atque *vastatam* ».

CONTRA C.

- » 4⁸ *et olei sui*. Hier. ad h. l. « *Et olei eorum* quod in plurimis Codicibus invenitur ».
- » 5⁷ *odisti omnes operantes*. Hier. ad h. l. « *Omnes* nec in hebraeo nec in ceteris editionibus, nec apud ipsos quoque LXX repperi »

VIII.

SPECIMEN LECTIONUM PSALTERII CAS.

EX HEBRAICO TEXTU DERIVATARUM

a) EX LITTERARUM SIMILIIUM CONFUSIONE.

9 ²⁶	חלל = profanantur	pro חול = permansit (Vg. <i>inquinatae sunt</i>)
9 ³⁵	חלב = abundantia	» חלף = exercitus (Vg. <i>orphano</i>)
13 ⁷	שוב = conversio	» שבה = captivitas
16 ¹⁴	מקום = ab inimicis	» מתים = a mortalibus
27	מלל = conversationis	» עלל = (Vg. <i>ab inimicis</i>)
28 ³	איל = fortissimus	» אל = Deus
31 ⁶	עתה = nunc	» אתה = tu
34 ¹⁶	דמה = similita sunt	» דמם = siluit (Vg. <i>compuncti</i>)
38 ⁸	נצב = imaginatus	» יצב = adstitit
58 ⁶	ועתה = et nunc	» ואתה = et tu
» ⁹	בשחק = in ridiculo	» תשחק = deridebis
59 ⁸	סכה = tabernaculi	» סכות = succoth (Vg. <i>tabernaculorum</i>)
» ¹⁰	רעע = coassatio	» ריע = clamavit
64 ¹³	רעה = copulentur	» רוע = clamavit
67 ²⁴	מנה = numerantur	» מנן = divisit (Vg. <i>ab ipso</i>)
» ³²	מנה = numerare	» מן = divisit
68 ²⁴	חשך = estabunt	» חשך = obscurus factus est
70 ⁶	חול = sufferentia	» הלל = laudavit (Vg. <i>cantatio</i>)
73 ⁹	ירה = legitimorum	» תור = turtur (Vg. <i>confitentes</i>)
75 ⁸	מעו = a potentia	» מאו = ex tunc
83 ¹¹	מור = a generatione	» מוד = magis

85 ⁸	אורני = illumina	pro	הורני = doce me (Vg. <i>deduc me</i>)
118 ¹⁶²	ששי = sex(t)us	»	שיש = laetus
121 ⁴	ששה = sexagenaria	»	ששם = qui illuc
125 ⁵	שוב = conversio	»	שבה = captivitas
131 ⁶	בשרי = in agro	»	בשרי = in idoneo
138 ²⁰	מרר = amaricaverunt	»	אמר = dixit
141 ⁶	חסם = copulatio	»	חסה = refugium (Vg. <i>spes</i>)
148 ⁽⁾	שמות = nomina	»	שמי = caelorum coeli caelorum

b) EX DEFECTU VOCALIUM

9 ³³	אל = ne	pro	אל = Deus
10 ⁶	ואהבה = et amorem	»	ואהב = et amatorem
36 ⁹	מרעים = de malis	»	מרעים = maligni
41 ⁸	אל = alta	»	אל = ad
46 ¹⁰	עם = populus	»	עם = cum
55 ³	אל(אלֶיךָ) = deitatem tuam	»	אל = ad te
72 ¹⁰	מי = qui	»	מי = aqua (Vg. <i>dies</i>)
72 ²³	עמך = populo tuo	»	עמך = tecum
86 ⁴	שם = nomen	»	שם = illic
136 ²	על-ערבים = ad occasos	»	על-ערבים = super salices
138 ¹⁸	עוד = repeto	»	עוד = adhuc
143 ¹²	אשר = divitiae	»	אשר = quorum

c) EX MUTATIONE SUFF.

17 ³⁶	ישעו = salutis suae	pro	ישעך = salutis tuae
73 ⁴	צוררי = tribulantes me	»	צורריך = tribulantes te
73 ²²	ריבי = causam meam	»	ריבך = causam tuam
73 ²³	צוררי tribulantium me	»	צורריך = tribulantium te
76 ¹³	פעלו = in operibus eius	»	פעלך = in operibus tuis
118 ¹³⁹	קנאתך = zelus tuus	»	קנאתי = zelus meus

d) EX TRANSPOSITIONE LITTERARUM

www.libtool.com.cn

17 ³⁶	רחב = dilatavit	pro	רבה = crevit (Vg. <i>suscepit</i>)
28 ⁹	קהל = populo	»	הכל = templum
	(vel ex gr. λαω	»	ναω = (?) templo

e) CHARACTERISTICAE HEBRAICAE

Usus specialis interpretandi litteras praeformantes vel particulas אה, אל, ה, ל, pro articulo, videtur inter huius versionis characteristicas adnotandus in sequentibus locis:

	אה = ipse	Ps. 122 (123) ¹ etiam oculos
		» 145 (146) ⁸ etiam advenas
		» 146 (147) ⁴ etiam expectantes
		אה = et, atque
Ps. 2 ¹¹ ipsi Domino		Ps. 126 (127) ⁶ et desideria
» 15 (16) ⁴ ipsa nomina, 7 ipsum Dominum		» 145 (146) ⁶ et maria, et omnia
» 23 (24) ⁵ ipso Domino		» 114 (116) ⁸ atque oculos atque pedes
» 24 (25) ²⁴ ipsum Israel		» 118 (119) ⁸ atque iustificationes
» 25 (26) ⁶ ipsut altare		אה = omnes
» 26 (27) ⁴ ab ipso Domino		Ps. 36 (37) ²⁸ omnes sanctos suos
» 46 (47) ⁵ ipsam hereditatem		» 144 (145) ²⁰ omnes diligentes eum set omnia
» 50 (51) ²⁰ ipsam Sion		אה = nunc
» 77 (78) ⁵ ipsis patribus nostris, 4 ² ipsam manum suam		Ps. 33 (34) ² nunc Dominum
» 105 (106) ⁷ ipsius multitudinis		
» 118 (119) ⁹ ipsam viam		Tantum in Ps. 114 (115) ⁸ ipsam animam, 94 (95) ⁵ ipsa manus, quin tamen in hodierno textu hebr. occur-
» 129 (130) ⁸ ipsum Israel		
» 139 (140) ipsius vultus tui		
אה = etiam		
Ps. 38 (39) ¹³ etiam fletum		
» 113 (115) ²⁰ etiam domum		
» 120 (121) ⁷ etiam animam tuam		

rat אַת . E contra in sequentibus locis
occurrit in textu sed deficit in ver-
sione:

Ps. 27 (28) ⁹ populum tuum, here-
ditatem tuam

- » 28 (29) ⁹ cedros - populum suum
- » 30 (31) ²⁴ Dominum
- » 112 (113) ¹ nomen
- » 114 (116) ¹ vocem
- » 116 (117) ¹ Dominum
- » 134 (135) ¹⁰ Dominum
- » 141 (142) ⁸ nomini tuo
- » 148 (149) ¹³ nomen

In Ps. 143 (144) ¹¹ occurrunt simul
tres significationes אַת = *cum, modo,*
etiam.

Deaique his addenda est significa-
tio אַת = *cum* qualis apud Aquilam
per σὺν exprimitur de qua in alio
loco.

אַל = ipse, in

Ps. 26 (27) ¹⁴ ipsum Dominum (bis)
» 30 (31) ⁷ in Domino

לְ = ipse, ad, admodum

- Ps. 12 (13) ⁶ ipsi Domino
- » 17 (18) ⁵ ipsi David
 - » 18 (19) ⁶ soli ipsi
 - » 21 (22) ²⁹ ipsius Domini
 - » 23 (24) ¹ ipsius Domini
 - » 44 (45) ² ipso regi
 - » 67 (68) ²¹ ipsius Dei
 - » 74 ¹⁰ ipso Deo
 - » 99 (100) ¹ ipsi Domino
 - » 131 (132) ¹ ipsius David
 - » 131 (132) ¹¹ ad David
 - » 147 (148) ³ ad Israel
 - » 33 ⁵ admodum Dominum

נָה

Ps. 7 ⁹ Deficiat utique.

f) VERBA HEBRAICA LATINE CONSCRIPTA QUAE IN PSALTERIO CASIN. OCCURRUNT

Ps. 23 ¹⁰ Dominus *Sabaoth* (63, ¹³
68, 7).

- » 35 ⁸ filii *Adam* אָדָם = hominum
- » 44 ⁹ murra et *aloth* (אֵהֳלוֹת)
- » 108 ⁶ et *satan* (שָׂטָן)
- » 108 ²⁸ *aththa* domine (אַתָּה)
- » 117 ⁵ in latitudine *ia* (יָה)
- » 117 ²⁷ usque *caranoth* (קָרְנוֹת)

Ps. 119 ⁵ cum carbonibus *rathamim*
(רָתָמִים)

- » 123 ² erat nobis *bacum* (בָּקוּם)
- » 138 ²³ et scito *safari* = s: r'afay
(שָׂרְעָפִי)
- » 134 ³ Alleluia (הַלְלוּיָהּ)
- » 143 ⁹ in *nabla* decem plosa (נָבֵל)

SPECIMEN
LECTIONUM PSALTERII CASINENSIS
HEXAPLARUM FRAGMENTIS CONSONANTIUM

Sufficeret quidem ut Hexaplaris editionis testimonium in Psalterio Casinensi Psalmi 71 conclusio, idest: *Amen, fiat et fideliter amen*. Quippe quae respondent testui hebraico (M) אמן, LXX virali (O') γενοιτο, Aquilae (Aq.) πιστωμενος, et Symmacho (Σ) Αμην. Item ut exemplum typicum ecclietismi critici anonymi nostri auctoris in istis fontibus adhibendis, specimen ex Ps. 85 (86) ¹¹ exhibemus.

הורני יהוה דרכך אהלך באמתך יחד לבבי ליראה שמך :

Illumina Domine in itinere tuo ambulare veritati tuae: adunare cor meum in timore nominis tui.

Aq. Φώτισσον (με) Κύριε — Ο' ἐν τῇ οδῷ σου,

Σ. ἵνα ὀδεύσω τῇ ἀληθείᾳ σου. ἔνωσον τὴν καρδίαν μου εἰς φόβον τοῦ ὀνόματός σου.

Ο'. Οδηγησον με Κυριε εν τῇ οδῷ σου, και πορευσομαι εν τη ἀληθείᾳ σου· ευφρανθητω η καρδια μου, του φοβεισθαι το ονομα σου.

Sangerm.

Deduc me Domine in via tua, et ingrediar in veritate tua: laetetur cor meum ut timeam nomen tuum.

Veron. et Aug.

Deduc me Domine in via tua, et ambulabo in veritate tua: delectetur (Aug. iocundetur) cor meum ut timeat nomen tuum.

Hier. ex hebr.

Doce me Domine viam tuam ut ambulem in veritate tua: unicum fac cor meum, et timeat nomen tuum.

Quamvis non de singulis quibusque lectionibus aequalis certitudo quoad eorum originem hexaplarem haberi possit, tamen saltem maior eorum pars nobis certe eandem originem prodit. Doctiorum erit novas his excerptis addere, nonnullasque ~~fortasse etiam~~ ~~excludere~~.

EXCERPTA EX HEXAPLIS

<p>Ps. 1³ decidet] Aq. αποπεσειται
 » 1⁴ dirigentur]
 » 2¹ ad quid = תמל Σ εις τι
 » 2¹ tumultuatae sunt] A εθορουβησαν
 » 7¹² interminans - A απειλουμενος
 » 8⁴ visitasti eum αλλος επισκεψη αυτον
 » 9⁴ offendent Aq. προσκοψουσι
 » 9⁵ perdisti Σ απωλεσας
 » 9⁷ cum ipsis Aq. Σ συν αυτοις
 » 9²⁵ detrahit A διερυσε
 » 9²⁶ excelsa Aq. Ε' υψωμα
 » 9²⁹ in copiis Aq. την ευποριαν = תבלין pro תבלין
 » 10² in tenebroso lune αλλος (A?) ασεληνω νυκτι - in obscuro luna apud Optat. R A, et Pseudo-Theodorum in Ps. Hinc non esse merum scholium vocis σκοτομηνη, sed l. Aquilae ut Ps. 90⁶ patet.
 » 11⁵ quis dominator nostri? αλλος, τις κυριευσει ημων;
 » 12⁶ > et psallam nomini domini altissimi (cum M et ceteris)
 » 15⁶ in egregiis Aq. εν τοις ευπρεπеси</p> | <p>Ps. 15¹¹ elegantia Aq. ευπρεπη
 » 16⁴ prevaricatoris Σ παραβατου
 » 16¹⁴ et occultis tuis implebis Aq. καιτων κεκρυμμενων σου πληρωσεις
 » 16¹⁵ similitudinis tuae Aq. Σ της ομοιωσεως σου
 » 17¹³ velocitates Σ
 » 17⁴ laudabilis Aq. Σ υμνητον
 » 17¹⁶ meatus (nudum?) aquarum Aq. εκχυσεις υδατων
 » 18¹³ ignorationes Aq. αγνοιας Σ αγνοηματα
 » 18¹² custoditur in eis
 » 18¹⁸ a superbiis Aq. απο υπερηθωνων
 » 19⁶ laudabimur Aq. αινεσομεν
 » 19⁷ salutis Aq Σ της σωτηριας
 » 19⁸ commoneamus ΑΣΘ μνησθησομεθα
 » 21³⁰ flectentur Aq. καμψουσι
 » 21³² > Dominus cum ΜΑΣ
 » 34¹⁵ et conturbato me Σ σαζοντος δε μου
 » 34¹⁸ in populo osseo Aq. εν λαφ οστεινω
 » 34¹⁹ gratis... oculo Aq. ανατιως . . . οφθαλμω</p> |
|---|---|

- Ps. 34²⁰ super iram terre locuntur
insidiosa
- » 34²⁵ immersimus A κατεποντισα-
μεν www.libtool.com.cn
- » 35² in medio cordis eius AΣ εν-
δοθεν καρδιας αυτου
- » 35⁶ usque ad ethera. Σ (εως Vat.
264) μεχρι των αιθερων Syr-Hex.
ⲁⲓⲛⲏⲛⲏⲛ.
- » 35⁸ Quam pretiosa misericordia
tua filii adam AΕΣ τι τιμιον το
ελεος σου
- » 35¹¹ expande A εκλυσον
- » 35¹³ poterunt Σ δυνησονται
- » 36⁶ homo imaginatus A εστηλω-
μενος
- » 36¹⁴ in via AΣ εν οδω
- » 36¹⁶ multitudo AΣ πολλων
- » 36³⁷ quia est in novissimo ho-
mini pax A οτι εσχατον ανδρι
ειρηνη
- » 38³⁸ postrema Σ
- » 39⁷ auriculas AΣ ωτια
- » 39⁹ ventris AΘ κοιλιας
- » 39¹⁴ prospera AΣ σπευσον
- » 41⁵ multitudinis festivitatis (fe-
stantis?) A ογλου εορταζοντων
- » 41⁶ vultus eius AΣ π. αυτου
- » 41¹⁰ tribulante inimico Σ θλιβον-
τος εχθρου
- » 43¹³ incrementum Θ πλεονασμα
- » 43²⁰ in loco sine habitato Σ εν
τοπω αιικητω
- » 44⁹ murra et aloth A σμυρνα
και αλωθ
- » 44⁹ de tempolis AΣ απο ναων
- » 44¹⁰ in offeotione aurea A εν βαμ-
ματι
- » 44¹² et adorabis eum Σ ex Syro
Hex.
- Ps. 44¹³ filia AΣ
- » 44¹⁷ commonebis(bo) nomen AΣ
αναμνησω το ονομα
- » 45⁶ circa matutinum Σ
- » 45¹⁰ mitescens A
- » 46¹⁰ populus Dei Abraam ΣΘ λαος
του Θεου Αβρααμ
- » 46¹⁰ protectiones terrae ΣΘ υπερ-
ασπισμοι της γης
- » 54³ in tedio meo Aλλος. εν τη
μεριμνη μου
- » 54⁴ a facie necessitatis impie A
απο προσωπου αναγκης ασεβους.
- » 54⁴ inutilia A ανωφελες
- » 54¹⁰ summerge Σ cum Ambr. ad h.l.
- » 54¹⁰ uindicaciones Σ διαδιχαβιαν.
- » 54²¹ in pacificis Σ εις τους ειρη-
νευοντας
- » 54²² ora eorum Σ τα στοματα
αυτων
- » 54²⁴ in lacum Σ εις λακκον
- » 55⁴ ab altitudine O' απο υψους
- » 58¹³ sermoni Σ τω λογω
- » 59⁶ firmitatis A βεβαιοτητος
- » 59¹⁰ super allophilos coassatio cum
A ex Syro-Hex.
- » 59¹³ ab homine περι ανθρωπου
cum Eutym.
- » 61¹² secunda A δευτερον
- » 62¹² mendacia AΣ ψευδη
- » 63⁷ sensus viri et cor profundum
Θ διανοια ανδρος και καρδια βα-
θεια
- » 63⁹ Et offenderunt A εσκανδαλι-
σαν
- » 64² Tibi tacita laus Deus in
Sion Aq. σοι σιωπωσα ανεις θεε,
εν Σιων.
- » 64³ donec AΕ εως > μου
- » 64¹⁰ divisiones (deificas) A διω-

- ρεσεις θ. plenitudines aquarum Ps. 73¹⁹ legitimorum Σ τον νομον (?)
 Α πληρεις υδατων » 74⁴ tabuit Σ συσταλησεται (?)
 Ps. 65⁷ separantes se Α αφισταμενοι » 75⁵ timendus Θ φοβερους
 » 65¹¹ in obsidio Α εν οχυρωματι » 75⁷ hesierunt Σ εκαρωδη
 » 65¹⁸ inania Α ανωφελεις » 76¹⁷ et parturierunt ΑΕ' και ωδι-
 » 66⁷ dabit Σ δωσει νησαν
 » 67⁷ in lubricosis Α εν λεωπετρία » 77² in parabola Α εν παραβολη
 » 67¹⁷ ut quid contenditis Α εις τι » 77⁶ novissima Σ εσχατη
 εριζετε » 77¹⁷ contendere Altissimo Σ φι-
 » 67¹⁷ montes superciliati Σ τα ορη λονεικειν τω υπιστω
 ωφρωμενα » 77⁶⁹ sicut altitudines Σ τα υψηλα
 » 67¹⁸ in victoriis ΑΕ' εις νικους » 78⁹ propter verbum gloriae ΑΕ
 » 67²⁷ retrorsum psaltes (Α) Σ δια λογον της δοξης cum Syr. Hex.
 οπισω ψαλλοντες » 81¹ in concilio Altissimi Σ εν
 » 67²⁸ brevior obtinens eos. Α βρα- συνοδοφ
 χυς επικρατων αντων » 83⁴ cum altariis Α συν συσια-
 » 67³¹ in rotis argenteis Α εν τρο- στηριοις σου Syr.-hex.
 χοις αργυριου » 83⁴ aucella invenit domum Α
 » 67³² urgenter Α εσπευσμενος ορνεον ευρεν οικον
 » 67³⁶ timor Dei (Σ) et ossa fun- » 83⁷ fontem ordinabunt Σ πηγη
 dabit (Α) ταξεται cum Syro-Hex.
 » 68³ et impetus Α και ρους » 83⁷ benedictiones vestietur Σ ευ-
 » 68⁵ ossefacti sunt (Α)? λογιαις περιβαλει
 » 68¹² et dedi vestitum Α και εδω- » 87¹¹ aut gigantes Σ Θεομαχοι
 κα ενδυσιν Syrus Σ γιγαντες θεομαχοι
 » 68³² cornuantem et unguatum Α » 88⁵³ amen, fideliter ΣΑ
 » 68³³ et vivet cor vestrum (Α)? (οι » 89² et parturient terram Α και
 λοιποι) και ζησεται η καρδια υμων ωδινηθηναι γην
 » 70²² in vasibus musicis Σ εν ορ- » 89¹⁰ transitus repentinus et evo-
 γανοις ψαλμον (?) latio ΣΑ επετασθη
 » 71⁵ cum sole Α συν ηλιω » 90¹ idonei Α ικανου
 » 71¹⁴ sanguis ΜΑΣ » 90³ a sermone turbolento Σ (ex
 » 71¹⁹ Amen, fiat, et fideliter, amen Amb. Off. I, 4)
 Μ Ο' Α Σ » 90⁶ a morsu Α απο δηγμου
 » 73³ invicte Σ εις νικους » 91¹⁴ transplantata. Caeteri μετα-
 » 73⁵ ascensum susum Α εις ανω φυτευθεντες
 » 73⁸ comburemus Σ κατακαυσωμεν » 95⁵ inanes Σ
 » 73⁹ in aliquo Σ εως τινος » 95⁶ virtus Σ δυναμεις
 » 73¹¹ † eos ΣΕ' αυτους » 95⁸ in decore Σ εν τω αξιωματι
 » 73¹⁵ luminaria Α φωστερα » 95⁹ parturiet ΑΣ ωδινησατε

- Ps. 95¹¹ sonavit ΣΘ ηγησει
 » 95¹² Si exlaudabant A αινεσουσι
 » 97⁵ voce meli A μελωδιας
 » 97⁷ sonet Σ ηγησει
 » 98⁴ et virtus regis A κρατος βασιλεως
 » 99² in laudem εν A αινεσει
 » 103⁶ amictum ΑΣ ενδυμα
 » 103⁹ introitum ΑΣ εισοδον
 » 103¹² ramorum A κλαδων
 » 103²¹ frendentes Σ βρυχωμενοι
 » 103²⁵ avidum manibus ΑΣΟ' ευρυχωρος
 » 103²⁶ lebiathan A λειαθαν
 » 103²⁸ bonitatis Θ αγιθοσυνης
 » 103³⁴ electio mea Σ διαλεξις μου
 » 104²⁰ populi Θ λαου
 » 104²⁸ et non amaricaverunt ΘΕ' ου παρεπικραναν
 » 104⁴⁵ praecepta Αλλος τα προσταγματα
 » 106²⁹ levabit procella in flatu Α αναστησε λαιλαπα εις αυραν
 » 106³⁴ in salsuram ΑΣ εις αλμυριδα
 » 106³⁹ non minorabit Αq. ουκ ολιγωσει
 » 107¹⁰ copulabuntur Α συνεταιρισθησομεναι (?)
 » 107¹² in [militiis]? Σ στρατευσεσιν
 » 108¹³ altera ΑΣ ετερα
 » 112³ usque ingressioneis eius ΑΣ μεχοι εισοδου αυτου
 » 113⁷ parturi(b)it ΑΣ ωδινησεν
 » 113¹² (idola) eorum Α αυτων
 » 114⁹ ab impetu in pavore cf. Hier.
 » 115² figmentum Α διαψευσμα
 » 117¹² extincti sunt sicut ignis spinarum ΑΣ απεσβεσθησαν ως πυρ ακανθων
 » 117¹² exaltata est (Αλλος) υψιστη
 Ps. 118²⁴ ut viri Σ ως ανδρες — delectatio Σ τερψις
 » 118²⁴ consentanei mei Σ ομογνωμονες μοι
 » 118²⁸ stillavit Σ κατεσταξεν cf. Ambr. ad h. l.
 » 118³⁰ anteposui Σ προεταξα
 » 118³² quoniam Σ οτι
 » 118³³ Ostende Σ υποδειξον
 » 118⁴⁹ sermonis Α ρηματος
 » 118⁴⁹ servi tui Σ δουλον σου
 » 118⁴⁹ super quem Σ εφ' ον
 » 118⁴⁹ tolerasti me Α περιεμεινας με
 » 118⁵⁶ precepta tua Α
 » 118⁶⁷ antequam responderem ego ignoravi, et nunc eloquium tuum custodivi. Α προ του με αποκριθηναι εγω ηγνωουν. και νυν λογιον σου εφυλαξα.
 » 118⁸⁵ foderunt mihi superbi lacunas quae non secundum legem tuam. Σ υπωρυξαν μοι υπερηφανοι υπογεια, α ου κατα τον νομον σου
 » 118¹¹⁸ errantes Α αποστρεφομενους ΘΕ' πλανωμενους
 » 118¹¹⁹ pro nihilo (accepisti) . . . omnes impios terrae ΘΕ' εις ουδεν . . . (παντας) τους ασεβεις της γης
 » 118¹²⁹ horruit a timore tuo caro mea Α εφριξεν απο Σ φοβου σου η σαρξ μου
 » 118¹²¹ ne derelinquas me calumniantibus me ΑΣ
 » 118¹³⁶ medietates aquarum descenderunt Σ cf. Ambr. ad h. l.
 » 118¹⁴³ delectatio mea Α απολαυσις μου

- Ps. 118¹⁶³ mendacium odivi ΑΣ ψευ-
δος εμισησα
» 130² non adaequabo et conticeam
animam meam Α μη προσεθηκα
και κατεσιωπησα ψυχην μου
» 131⁷ scabillo pedum eius ΑΣ τω
υποποδιω των ποδων αυτου
» 131⁸ (arca) virtutis tuae ΑΣ του
κρατους σου
» 131¹⁵ abundantiam Α επισιτισμον
Σ σιτησιν
» 132¹ ecce quid bonum Α ιδου
τι αγαθον
» 134³ quoniam praeclarum Α οτι
ευπρεπες (Σ²)
» 134⁷ producens Σ προφερων —
» 134¹⁸ et omnis qui confidit in eis
Α πας ος πεποιθεν
» 136⁷ donec fundamentum in ea
Α (?) εως ου ο θεμελιος εν αυτη
» 138¹⁶ non semel Α ου μια
» 138¹⁷ capita ΑΣ κεφαλαι
» 138²⁰ amaricaverunt te in pravi-
tate Ε' οτι παρεπικραναν σε εν
καοβουλια

- Ps. 138²⁰ aemuli tui Α αντιζηλοι σου
» 140⁶ Rapiantur in manu petre
Α υπεσπασθησαν εν χειρι πετρος
» 140⁷ sicut colonus Σ ωσπερ γεωρ-
γος
» 141⁸ ab inclusione Α εξ απο-
κλεισμου
» 141⁸ coronabuntur Σ στεφανω-
σονται
» 141⁸ quoniam retribuisti mihi Σ
οτι ευεργετησας με
» 142⁷ Ne abscondas me Σ μη
κρυψης με
» 143¹² ut (illi) angulis Α ως επι-
γωνια
» 144³ sine investigatione Σ εξιγ-
νιασμος
» 146⁴ nominatim clamat (Ετερος)
(Σ) ονομαστι καλει cum Syro-Hex.
» 148³ omnia sidera luminis (Α)Σ
παντες αστερες φωτος
» 148¹⁰ omne pecus Α παν κτηνος
» 148¹¹ omnes tribus Α παντα φυλα
» 150¹ in sanctimonia Α εν ηγια-
σμενω

SPECIMEN

DUPLICATARUM PSALTERII LECTIONUM

Duplicatae lectiones quarum plerumque una Hebraeum (M), altera LXX viralem textum sequitur, ipsius interpretis oscitantiam, operis imperfectionem et versionis criticam rationem ostendunt. Aliquando fortasse etiam priscae africanae versionis diversitatem inter T. et C. ut in Ps. I. 1.

Ps. 1 1 in lege Dei <i>eius</i> (1)	Ps. 16 5 corrippe me <i>gressus meos</i>
» 1 4 a facie eius <i>terrae</i>	» 16 8 sub umbra <i>tegumento</i> alarum
(R in tegmine)
» 2 12 osculate <i>disciplinam</i>	» 16 14 ab inimicis dexteræ tuæ, ab
inimicis terræ
» 4 3 et querentes mendacium	» 16 14 saporati sunt filii <i>et filiae</i>
(forte pro <i>suillae</i> ?)
» 4 6 nobis <i>bonam</i>	» 18 10 iudicia eius <i>Domini</i>
» 5 12 diligentes <i>qui diligunt</i>	» 18 7 perfecta <i>sine macula</i>
» 6 6 <i>qui</i> memoria sit	» 21 3 in <i>silentio</i>
» 6 11 celerius velociter	» 21 24 magnificate <i>glorificate</i> (RA
magnificate)
» 7 5 si reddidi retribuentibus mihi
mala <i>vel abstuli...</i> a tribulantes	» 26 1 Dominus salus mea et illu-
minatio mea <i>et salutaris meus</i>
» 7 8 in praecepto <i>in iudicio</i>	» 27 8 regimonium fortitudo no-
stram salutis nostræ
» 7 10 iustum. Opatulatio	» 28 1 Afferte filii Dei <i>arictum</i>
» 7 13 framea <i>suum</i> (al. forte cum
R <i>gladium suum</i>)	» 31 3 a clamare (<i>clamore</i>) meo (R
a clamando me)
» 9 27 quæ non sunt sine malo
sunt	
» 9 28 plenum est fraus et dolus	
» 11 3 ad proximo suo (RA ad pro-
ximum suum)	

(1) Fortasse legendum *Domini* cum Tert. *eius* cum Cyp.

- Ps. 33²³ falluntur *superantur*
 » 34⁸ cum per te cadat
 » 38³ turbatus est *renovatur*
 » 39⁶ non est similitudo *quis simi-*
lis tibi? (RA) www.ibtool.com.cn
 » 39¹⁵ in uno *simul* (RA simul)
 » 41⁵ in tabernaculum admirabili
 » 44⁸ a *participes* Tert. a consor-
 tibus tuis: Cypr. *super participes*
tuos.
 » 45³ propterea *non ea* non timebimus
 » 45¹⁰ usque ad novissimis terrae
 » 48³ filii hominum *fili virorum*
 » 49¹¹ caeli *montium*
 » 62⁶ nomen tuum *os meum*
 » 73⁸ in securi ascia *et dolatorio*
 » 77³² crediderunt ad *mirabiliis eius*
 » 77¹³ in aquis nimiis abunde
 » 78¹⁰ Vindica sanguinis = vindicta
 sanguinis vel *vindica sanguinem*

- Ps. 79¹⁸ virum tuum *dextere tue*
 » 87² in *coram te* (RA in conspectu
 tuo)
 » 87⁶ et (sunt) de manu tua ab-
 scisi sunt
 » 93¹⁵ omnes recti *beati* corde
 » 95³ Narrantes gentibus gloriam
 eius, *omnibus gentibus gloriam*
eius, omnibus gentibus mirabi-
lia eius
 » 110⁹ metuendum *terribile* (RA et
 terribile)
 » 112⁸ ut sedere illum faciat prin-
 cipali cum principibus
 » 113¹⁴ et non tactus habent *palpabunt*
 » 118⁶⁷ antequam responderem *hu-*
miliatus sum
 » 131⁶ in agro *idoneo* sylvae
 » 135⁶ Qui confirmanti = Qui con-
 firmat

Quae postrema lectio, speciali attentione digna videtur quippe quae incertitudinem quamdam indicare videtur in auctore, utrum participialem formam an potius relativum *qui* adhibere debeat.

Immo usus participii cum Augustino' concordat ad h. 1, ista adnotante: « In graeco evidentius apparet: appareret autem et in Latino, si eandem locutionem transferre potuissent Interpretes nostri si dicerent; *Facienti mirabilia*, ubi necessario *confitemini* subauditur. Atque utinam vel pronomen adderent ut dicerent ... *ei qui firmavit*, quia etiam sic facile intellegeretur *confitemini* esse subaudiendum. Nam vero ita obscurum factum est, ut qui co-
 dicem graecum, sive nescierit inspicere, sive neglexerit, possit putare, *Qui fecit caelos Qui firmavit terram* etc. *quoniam in aeternum* etc. ideo dictum, « quasi propterea ista fecerit, quoniam in aeternum misericordia eius... ».

Ceterum ad Aug. relationem cum hoc Psalterio in nonnullis lectionibus confirmandam etiam Ps. 67³² adduci potest i. e. *Ethiopia preveniet manus suas Deo*. Quo loco Aug. scribit: « Mallem autem Latini Interpretes sic translulissent: *Aethiopia praeveniet manus suas; vel manum suam Deo* ».

XI.

INDEX LECTIONUM PRAETERMISSARUM

Inter notas peculiare huic Psalterio proprias frequentes quoque verborum omissiones sunt recensendae. Earum vero origo repetenda est partim ab hebraico textu, partim vero latinitatis indoli tribuenda est, quae a superfluis semiticis suffixis abhorret, partim denique translatoris festinationi vel scribae negligentiae, praesertim ubi ομοιοτελευτον occurrit.

Ps. 1 4 > non sic (cum Hebr.)	Ps. 15 1 anima mea > non
» 2 5 > in ira sua	» » 2 voluntates > meas
» 5 7 > omnes	» » 4 hereditatem > meam
» 6 2 in ira > tua > meis	» » 7 > iacob
» 7 16 > iniquitas eius	» 16 1 Domine iuste intende in ver-
» 8 4 caelos > tuos cum R	bo (om. vv. 2, 3, 4)
» 9 7 civitates > eorum	» » 6 exaudies > me
33 > in finem	» » 7 > in te
» 10 2 tetenderunt > arcum	» » 8 > leonis
» 11 6 miseras > inopum	» 17 6 > sancto
» 12 5 nequando > dicat	» » 15 spiritus > tui
» » 8 > et psallam nomini Domini	» » 17 inimicis > meis
Altissimi	» » 30 > eius
» 13 1 > non est... non est usque	» » 31 > Deus
ad unum	» » 49 > fortibus (vel iracundis)
» » 4 > sepulchrum patens est gut-	» 18 14 > semper > meus (bis)
tur eorum etc.	» 19 3 mittat > tibi
» » 5 > illic... > ubi non erat ti-	» 20 6 > magnum (decorem)
mor	» 21 27 requirentes > eum

Ps. 23 4 iuravit > dolose
 » » 6 > quaerentium eum
 » » 9 > quis est iste rex claritatis?
 » 24 3 > omnes
 » » 4 semitas > tuas
 » » 5 quoniam tu
 » » 7 misericordiam > tuam
 » » 10 > et testimonia eius
 » » 23 libera > me
 » 25 11 in simplicitate > mea
 » 29 2 suscepisti > me
 » » 10 sanguinis > mei
 » 29 10 > nunquid confitebitur tibi
 » 31 4 in miseria > mea
 » » 5 intimavi > tibi
 » 32 20 dominum > quoniam
 » 33 15 et sequere > eam
 » » 17 exaudiens > eum
 » 34 10 a raptoribus > eius
 » » 15 > et convenerunt
 » 36 8 > et derelinque furorem
 » » 28 > non (derelinquet)
 » » 30 > iniusti autem punientur
 » » 33 dominus > autem
 » » 39 firmamentum > eorum
 » 37 17 iucundentur > in me
 » » 18 paratus > sum
 » 38 2 in lingua > mea
 » » 12 libera > me
 » 39 > v. 10 et 11 ob ομοιοτελευτον
 ecclesia magna
 » » 17 et dicent > semper
 » » 18 liberator meus > et Deus
 meus
 » 40 10 Etenim > homo
 » 41 5 quoniam > adhuc
 » » 7 cataractarum > tuarum
 » 42 2 meum > quare me repulisti?
 » 43 4 beneplacuisti > in eis
 » » 5 rex meus > et Deus meus

Ps. 43 10 confudisti > nos
 » » 11 avertisti > nos
 » » 24 et angustiae > nostrae
 » 44 > vv. 5, 6, 7.
 » » 12 Dominus > Deus (cum Hebr.)
 » » 18 > et generationes (ΑΣΘ)
 » 45 2 nos > nimis
 » 47 5 regimonia > terre
 » 48 20 usque > in
 » » 21 honore > cum esset
 » » 21 est > illis
 » 52 2 sunt > in iniquitatibus
 » » 6 placentium > confisi sunt
 » 56 5 suam > eripuit (vel liberavit)
 » 61 2 susceptor > meus
 » 63 > v. 5 ut sagittent in obscuro
 immaculatum
 » » > vv. 7, 8. Accedet homo >
 parvulorum
 » 65 10 igne > nos examinasti
 » » 10 sicut > igne
 » 66 > et misereatur nobis (cum
 Hebr.)
 » 67 5 > turbabuntur a facie eius
 » » 11 tua > pauperi Deus
 » » 22 delictis > suis
 » » 29 potentiam > tuam
 » 68 2 > mecum (cum Hebr.)
 » » 14 exaudi me > Domine (cum
 Hebr.)
 » 70 5 a iuventutem > mea
 » » 8 > ut cantem gloriam tuam
 (cum Hebr.)
 » » 11 dicentes > Deus
 » » 12 mili > festina
 » » 14 super > omnem
 » » 17 eius > benedictum (cum He-
 breo)
 » 72 1 sunt > nequitiam (cum Heb.)
 » » 13 > Et dixi (cum Hebr.)

- Ps. 72¹⁵ tuorum > reliqui (cui dispo-
sui) RA concinni et reprobavi
» »¹⁹ iniquitatem > suam
» »²⁴ in voluntate > tua
» 73⁴ solemnitates > tuae
» »⁷ sanctimonium > tuum
» »¹⁵ exsiccasti > fluvios
» »²⁰ testamentum > tuum (cum
Hebr.)
» 75³ pace > locus eius et
» »⁷ tua > Deus
» 77¹¹ adinventionem > eius
» »³⁶ lingua > sua
» »³⁷ autem > eorum
» »³⁸ corrumpet > eos
» »⁴⁰ in deserto > in iram (cum
Hebr.)
» »⁴⁰ incitare > eum in
» »⁴⁴ cisternas > eorum
» »⁴⁵ substantiam > eorum
» »⁴⁵ corruptionem eorum > lo-
custae > et dedit.... locustae ob
ομοιοτελ.
» »⁵¹ laborum > eorum (cum He-
braic.)
» »⁶³ iuvenes > eius (eorum)
» »⁷² deduxit > eos
» 80⁴ sollempnitatis > tuae
» 84¹¹ obviaverunt > sibi
» 85¹¹ illumina > me
» » > vv. 12, 13, 14
» »¹⁶ Respice > in me
» 86⁶ dicetur > vir
» »⁶ populorum > et principum
» 88⁷ adaequabitur > Domino ob
ομοιοτελ. similis erit Domino
» »⁹ in circuitu > tuo
» »²¹ unxi > eum
» »³⁹ sprevisisti > nos (cum Hebr.)
» »⁴⁰ sanctimonium > eius
- Ps. 89⁶ diluculo > sicut herba,
» »⁹ Quoniam > omnes (cum He-
braic.)
» »¹⁵ annos > quibus (cum He-
braic.)
» 90¹³ basiliscum > calcabis
» »¹⁵ Clamabit > ad me
» 91¹⁴ atriis > domus (cum Hebr.)
» 93²³ damnabit > eos
» 94⁸ in contemplatione > sicut
» 97⁶ laudate > et exultate
» »⁹ orbem terrarum > iudicabit
orbem terrarum
» 99² > intrate (ομοιοτελ.)
» 100²⁵ dierum > meorum
» 101²⁰ dominus > omnes
» 105³² et incitaverunt > eum
» »⁴⁰ et iratus est dominus
> animo
» 106¹⁷ praevaricationis > eorum
» »²⁰ corruptione > eorum
» »³² exaltantes > eum
» 107² > paratum cor meum (cum
Hebr.)
» 113¹⁰ misericordiam tuam > et
veritatem tuam
» »¹⁶ omnes > qui
» »²¹ super vos > super vos
» »²³ Caeli > caelorum
» 115³ Domino > ad
» »¹² spinarum > in nomine Do-
mini
» »²⁰ ista porta est > Domini
» 117²⁰ > Domini iusti
» »²⁸ > confitebor tibi quoniam
exaudisti me
» 118³ Etenim qui > non
» »¹⁴ gavisus > sum
» »²⁰ iudicia > tua
» »³⁴ exquiram > eam

- Ps. 118⁴⁹ sermonis > tui
» » ⁵⁸ corde > meo (cum Hebraic.)
» » ⁶³ praecepta > tua
» » ⁷⁴ videbunt > me
» » > v. ⁹⁹ fortasse ex ομοιοτ. meditatio mea est
» » ¹¹² in aeternum > propter retributionem
» » ¹³¹ spiritum > quia
» ¹²⁴³ requiescet > dominus (cum Hebr.)
» ¹²⁵⁷ semina > sua
» ¹²⁶¹ custodiens > eam (cum Sangerm.)
» ¹²⁸¹ mea > dicat nunc Israel
» ¹²⁹⁴ legem tuam
» ¹³¹⁴ dormitationem > et requiem temporibus meis
» ¹³³¹ > in atriis domus Domini (cum Hebr.)
» ¹³⁴⁴ > in possessionem sibi
» ¹³⁵⁸ misericordia eius > v.

- Ps. 135⁹ > lunam et stellas in potestatem noctis
» » > v. ²⁷ confitemini Domino dominorum
» ¹³⁸¹⁸ > et semper
» ¹⁴⁰² quoniam in seculum misericordia eius mea > sicut (cum Hebr.)
» ¹⁴³¹³ ex hoc > in illud
» ¹⁴⁴¹ te Domine > meus -- rex > meus
» » ¹³ generatione > fidelis Dominus in verbis suis et sanctus in omnibus operibus suis (cum Hebr.)
» » ¹⁴ > in omnibus verbis tuis et sanctus in omnibus operibus suis
» ¹⁴⁵⁴ pereant > omnes
» » ¹⁵ sperant > domine
» ¹⁴⁶¹¹ > acceptofer ei
» ¹⁴⁷⁵ et > nebulam velut
» » ⁶ frustra > panis
» » ⁷ ea > flavit

XII.

ADDITIONES IN PSALTERIO C

Praeter lectiones seu verba superaddita quae in duplicatarum lectionum vel inter Hebraica adnotavimus, aliae in hoc Psalterio habentur voces quae passim ab auctore additae fuerunt, quarum Catalogum proferimus.

- Ps. 1 4 non sic † dirigentur (probabilius ex Aq.)
- » 4 2 Miserere mei † Domine
- » 11 7 septies † tantum.
- » 26 11 in via † tua
- » 29 9 ad Deum † minantem (fortasse leg. *meum*)
- » 35 8 Deus † noster
- » 36 27 et inhabita † ut
- » 40 8 in idipsum † et
- » 41 5 Dei † mei
- » 41 8 abyssus † alta (= ad **SS**)
- » 41 12 quoniam † adhuc (cum Hebr.)
- » 42 4 ad Deum † Altissimum
- » 44 3 te Deus † tuus
- » 46 8 9 Deus † noster
- » 47 4 Deus † noster
- » 55 2 Deus † meus — 5 Deo † meo (bis) — 11 Deum † meum
- » 55 12 Deus † meus
- Ps. 55 13 Dei † mei
- » 56 10 dominator † meus
- » 58 2 Deus † meus
- » 58 14 Iacob et † omnium
- » 60 2 Exaudi Deus † meus
- » 60 8 Dei † nostri
- » 67 36 Timor Dei † nostri
Deus † noster
- » 70 18 Deus † meus
- » 70 20 Quanta † et qualia
- » 73 10 Deus † meus
- » 73 13 Capita drachonum † super aquas
- » 75 10 Deo † nostro — 12 Deo † nostro
- » 81 1 Deus † noster
- » 82 13 Dei † nostri
- » 83 8 Deus † noster — Deus † nobis
- » 85 8 et non est † aliut
- » 85 7 in lacum † interitus

- Ps. 88 ¹¹ Tu + enim
» 90 ¹⁵ sum ego + semper
» 93 ⁵ populum + meum
» 94 ⁵ maris + et plenitudo eius
» 94 ⁹ patres + nostri
» 101 ¹⁶ reges terrae + eam
» 103 ⁴ ignis + nimia
» 105 ⁸ scientibus etiam (את?)
» 106 ⁵ esurientes et + ita
» 108 ²⁴ tortura + Dei (ex cha-
ract. continuo?)

- Ps. 113 ²¹ timentes + se — 21 domi-
no + atque
» 114 ⁸ a morte + atque — a la-
crimis + atque
» 117 ²⁵ salvat + nos — 26 bene-
diximus + nos
» 117 ²⁷ Altissimus + meus
» 121 ⁴ nomini + tuo
» 124 ⁴ benefac domine + omni-
bus
» 141 ⁵ erat michi + cognita

www.libtool.com.cn

INDEX NOMINUM PROPRIORUM

A

Aam 104, 23.
Aaron 76, 21; 98, 6; 104, 26; 105, 16;
113, 18, 20; 117, 3; 132, 2; 134, 19.
Abiron 105, 17.
Abraham 46, 10; 104, 6, 9, 42.
Adam 35, 8; 81, 7; 117, 6, 8; 139, 2; 143,
3, 4.
Aegyptus V. Egyptus.
Aermon 132, 3.
Aethiopsis 71, 9; 86, 4.
Africus 77, 26.
Aggarenses 82, 7.
Allofilicum 82, 8.
Allophili 59, 10; 82, 8; 86, 4; 107, 10.
Altissimus 7, 18; 9, 3; 17, 14; 18, 2; 20,
8; 41, 5, 10; 42, 4; 45, 5; 46, 3; 49, 14;
50, 3, 7; 54, 20; 56, 3; 72, 11; 73, 8;
75, 12; 76, 10; 77, 7, 17, 18, 19, 35, 41,
56; 82, 19; 88, 27; 90, 1; 9; 93, 1; 94,
3; 96, 9; 106, 11; 117, 27, 28; 119,
1.
Amalech 82, 8.
Ammon 82, 8.
Amorrei 184, 11; 138, 19.
Arabes 71, 10.
Arabia 71, 15.
Assur 82, 9.
Austrum 125, 5.

B

Babilon 36, 1, 8.
Basan 67, 23; 134, 11; 135, 20.
Behelfoor 105, 28.
Beniamin 79, 3.

C

Cadenses 28, 8.
Cham 77, 51; 104, 27; 105, 22.
Chanaan 104, 11; 105, 38; 134, 11.
Cherub 17, 11.
Cherubin 79, 2; 98, 1.
Choreb 105, 19.
Christus 17, 51; 19, 7; 88, 52; 104, 15;
131, 10, 11.
Cison 82, 10.

D

Dathan 105, 17.
David 17, 51; 77, 70; 88, 21, 36, 50; 121,
5; 131, 1, 10, 17; 143, 10.

E

Edom 136, 7.
Efraim 77, 9; 79, 3.
Efrem 59, 9; 107, 9.
Egyptus 67, 32; 77, 12, 43, 51; 79, 9; 80;
6, 10; 104, 23, 38; 105, 7, 22; 113, 1;
134, 8, 9; 135, 10.

Ephraim 77, 67.

Ethan 73, 15.

Ethiopia 67, 32.

Ethiops 73, 14; 74, 4.

Eufrata 131, 6.

F

Finees 105, 30.

G

Galaad 59, 9; 107 9.

Gebal 82, 8.

H

Hermon 41, 7; 88, 13.

Hismaelitae 82, 7.

I

Ia 113, 24; 115, 5; 117, 5, 18.

Iabin 82, 10.

Iacob 13, 7; 19, 2; 21, 24; 23, 6; 43 5;
45, 12; 46, 5; 52, 7; 58, 14; 74, 10; 75,
7; 76, 16; 77, 5, 21, 71; 78, 7; 80, 2,
5; 83, 9; 84, 2; 85, 2; 88, 4; 98, 4;
104, 10, 23; 113, 7; 131, 2, 5; 145, 5;
147, 9.

Idumea 59, 10, 11; 107, 10, 11.

Idumei 82, 7.

Ierusalem 50, 20; 67, 30; 78, 1, 3; 115;
9; 121, 2, 3, 6; 124, 2; 127, 5; 134, 21,
136, 5, 6; 146, 2; 147, 2. (Hierusalem).

Iordanes 14, 7; 113; 3, 5.

Ioseph 76, 16; 77, 67; 79, 2; 80, 6; 104, 17.

Isaac 104, 9.

Israel 13, 7; 21, 4, 25; 24, 22; 40, 14; 49,
7; 52, 7; 58, 6; 67, 9, 27; 67, 35; 68,
7; 70, 22; 71, 18; 72, 2; 75, 2; 77, 5,
21, 31, 41, 55, 59, 71; 79, 2; 80, 5, 9,
12, 14; 82, 5; 88, 19; 102, 7; 104, 10,
23; 113, 1, 2, 17, 20; 117, 2; 121, 4;
123, 1; 124, 5; 127, 6; 129, 6, 8; 130,
3; 134, 4, 12, 19; 135, 11, 12; 146, 2;
147, 9; 148, 14; 149, 2.

Iuda 77, 68; 107, 9.

Iudas 59, 9; 67, 28.

Iudea 75, 2; 97, 8; 113, 2.

L

Lebiantan 103, 26.

Levi 134, 20.

Libanus 71, 16; 19, 13; 103, 16.

Loth 82, 9.

M

Madian 59, 10; 82, 10.

Manasse 59, 9; 79, 3; 80, 3; 107, 9.

(Mare) Rubrum 135, 13, 15,

Melchisedech 109, 4.

Moab 82, 7; 107, 10.

Moses 98, 6; 102, 7; 105, 23.

Moysen 76, 21; 104, 26; 105, 32.

N

Netphalim 67, 28.

O

Og 134, 11; 135, 20.

Oreb 82, 12.

P

Pharao 134, 9; 135, 15.

S

Saba 71, 10.

Sabahot 68, 7.

Sabbaoth 23, 10; 67, 13.

Salmana 82, 12.

Samuhel 98, 6

Satan 108, 6.

Selmon 67, 15.

Seon 135, 19.

Sicima 59, 8; 107, 8.

Silo 77, 60.

Sinai 67, 9, 18.

Sion 19, 12, 15; 13, 7; 9, 3; 47, 3, 12, 13;
49, 2; 50, 20; 52, 7; 73, 2; 75, 3; 77,
68; 83, 8; 86, 5; 96, 8; 101, 17, 22; 108,
2; 124, 1; 125, 1; 127, 5; 128, 5; 131,
13; 132, 3; 133, 3; 134, 21; 136, 1, 3;
145, 10; 146, 2.

Sisara 82, 10.

Syon 2, 6; 9, 12; 86, 5.

T

Taneos 77, 12, 43.

Thabor 88, 13.

Tharsis 47, 8; 71, 10.

Tyrus 86, 5.

V

Venianim 67, 28.

Z

Zabulon 67, 28.

Zeb 82, 12.

Zebee 82, 12.

INDEX NOMINUM ET VERBORUM

A

abdormire 12, 4.
abducere 77, 26; 108, 23; 124, 5.
abietes 103, 17.
abominari 5, 7; 13, 1; 14, 4; 51, 2; 55, 6;
77, 59.
abscindere 86, 6.
abscondere 9, 29, 30; 16, 12; 18, 13; 26,
5; 37, 10; 43, 22; 50, 8, 11; 63, 3; 68,
6; 70, 11; 80, 8; 82, 4; 142, 7.
abscondi 37, 10; 54, 13; 77, 4.
absconsio 17, 12; 18, 7; 118, 114.
absconso (in) 9, 29, 30; 16, 12; 18, 13; 26,
5; 43, 22; 50, 8; 80, 8; 82, 4; 100, 5.
abundare 49, 19; 73, 13; 78, 11; 91, 13.
abundantia 9, 35; 29, 7; 64, 10; 131, 15.
abunde 77, 13.
abyssus 103, 6.
acceptabilis 142, 10.
acceptibilis 5, 13; 101, 15; 114, 16, 29; 144,
16, 19; 149, 4.
accepto ferre 76, 8; 118, 108; 146, 11.
acuere 63, 4; 139, 3.
adaequare 130, 2.
adcelerare 78, 8; 101, 3; 142, 7.
adcola 104, 12.
adequari 93, 20.

adñgere 9, 16.
adfnitas 73, 8; 95, 7; 148, 11; 150, 11.
adflatu (de) 17, 16.
adherere 21, 16; 24, 21; 100, 4; 101, 6.
adhuc 82, 5; adhuc et adhuc 91, 8.
adicere 60, 7, 11; 68, 28; 77, 17; 119, 3.
adinventio 55, 6; 76, 11; 77, 7, 11; 80, 13;
98, 8.
adiutor 32, 2; 61, 8.
adjutorium 117, 7.
adiuvatus 27, 7.
adlentare 88, 43.
adlidere 136, 9; 142, 3.
admodum 33, 5.
adnotare 101, 19.
adnotatio 59, 6.
adnumerositas 89, 12.
adnuntiare 2, 6; 54, 18; 63, 10; 70, 13, 17;
74, 10; 77, 4; 88, 2; 91, 16; 101, 22;
118, 26.
adprehendere 9, 16.
adproximare 106, 18.
ad quid 41, 10, 12; 49, 16; 69, 5; 72, 18, 23;
73, 23.
adsidue 15, 8; 33, 2; 39, 12; 49, 8; 50, 5;
69, 5; 72, 23; 73, 23; 108, 30.
adsimilari 48, 21.
adsumere 49, 16.

Monitum. — Lectores monemus, Indicem nostrum non esse completum, sed praesertim continere nomina et verba quae ad africanam versionem referuntur.

adtere 37, 23.
 adtritus 33, 19.
 adulter 49, 18.
 adunare 85, 11.
 advena 38, 13; 104, 12.
 adversarius 8, 3.
 aestuare 88, 10.
 africanum 77, 26.
 ager 8, 8. 68, 26.
 agere 49, 21.
 agger 32, 7.
 albiscere 50, 9.
 alienari 57, 4.
 aliquotiens 74, 8.
 alleluia (= laudate dominum) 134, 3.
 alluere 77, 20.
 aloth (= casia) 44, 9.
 altarem 50, 21.
 altarium 83, 4; 117, 27.
 alteris 48, 11.
 altitudo 77, 69; 94, 4; 101, 20; 103, 3.
 amaricare 5, 11; 67, 7; 77, 40, 41, 56; 104, 28; 105, 33; 106, 11; 138, 20.
 amarum 63, 4.
 ambulare 14, 2; 25, 1, 11; 37, 7; 41, 10; 42, 2; 54, 15; 57, 9; 80, 13, 14; 83, 8, 13; 84, 14; 85, 11; 90, 6; 96, 3; 100, 6; 103, 26; 104, 41; 105, 33; 106, 7; 118, 45; 142, 8.
 amictum 21, 19; 44, 14; 103, 6.
 amoena 47, 3.
 amovere 80, 7.
 amplificare 47, 3.
 anelitus 75, 11; 142, 7.
 angor 12, 3.
 angustia 53, 9; 65, 14; 114, 4; 114, 3; 118, 14; 142, 11.
 angustiae 33, 7; 36, 39; 45, 2; 65, 14; 77, 49; 106, 13; 146, 3.
 animalia 49, 10.
 antecedere 67, 26.
 antecessus 118, 152.
 anteire 88, 15.
 antepone 118, 30.
 antevenire 17, 19; 76, 5; 94, 2; 118, 147;
 apparere 83, 8.
 apprehendere 9, 16. 136, 9.
 approximare 54, 19.
 aquosus 104, 41.
 arare 128, 3.
 arcanuisti 88, 40.
 arcanum 24, 14.

arena 77, 27.
 arescere 36, 2; 89, 6; 101, 12, 5.
 argentare 67, 14.
 arguere 49, 8, 21; 93, 10; 104, 14; 140, 5.
 arguus 37, 15; 72, 14.
 arripere 34, 2.
 arva 136, 4; 145, 4.
 ascendere 67, 19.
 ascensa 103, 3.
 ascensio 81, 6; 86, 5; 103, 12.
 ascensus 73, 5; 101, 5, 12; 103, 8.
 ascia 73, 6.
 aspergere 50, 9.
 aspicere 32, 14.
 assimilare 143, 12.
 atrium 83, 3.
 aththa (= tu) 108, 27.
 aucella 83, 4.
 auferre 7, 6. 23, 7.
 aureus 44, 10.
 auricula 39, 7.
 aurire 134, 7; 136, 7.
 auscultare 65, 19; 129, 2; 141, 7.
 auxiliare 85, 17; 117, 13.
 auxiliari 40, 4; 43, 26; 69, 6; 78, 9; 93, 17
 108, 26; 118, 86.
 avertere 9, 4.
 averti 77, 34.
 avidum 103, 25.

B

bacum (= in insurgendo) 123, 2.
 basiliscus 57, 5.
 beare 40, 3; 71, 18.
 beatus 1, 1; 2, 13; 33, 9; 40, 2; 118, 1, 2.
 bellare 55, 2, 3.
 benedicere 48, 19.
 benefacere 48, 19; 50, 20; 56, 3.
 beneplacere 43, 4; 48, 14; 84, 2.
 benivolentia 67, 11.
 bifrons 149, 6.
 bilis (= ira) (cf. vilis) 84, 5, 6; 101, 11.
 bonitas 84, 13; 118, 68.
 bonus 33, 9, 13; 106, 1; 111, 5; 118, 39.
 65, 66, 68.
 brevis (in) 2, 13.
 brevior 67, 28; 118, 141.
 bullire 72, 21.

C

cadavera 17, 37.
 calamitas 34, 8.
 calcanium 40, 10; 48, 6; 55, 7.

- calcare 67, 24; 90, 13.
 calciamentum 59, 10.
 calefacere 104, 19
 caleferi 38, 4.
 caligo 54, 6.
 calumnia 102, 6.
 calumniare 104, 14.
 candescere 103, 15.
 cani 70, 18.
 canna 67, 31.
 cantare 56, 8; 58, 17, 18; 64, 14; 70, 23.
 cantatio 41, 9.
 capere 139, 12.
 captivare 67, 19; 105, 46.
 captivitas 67, 19.
 caranoth (= cornua) 117, 27.
 carbo 17, 13, 14.
 cassia 44, 9.
 cassis 140, 10.
 castra 26, 3.
 castigari 82, 18.
 causa (sine) 38, 7, 12; 72, 13; 93, 4.
 cautus 149, 9.
 cedrum (n) 36, 35.
 cedrus 28, 5.
 cela (= arma) 34, 2.
 celare 63, 6; 90, 14; 139, 6.
 celestis 67, 15.
 celsa 77, 47; 104, 33.
 censura 10, 4.
 cepula 128, 6.
 cernere 79, 15; 118, 28, 128.
 certamen 143, 1.
 certare 67, 17.
 cessare 49, 3.
 cicatrices 37, 6.
 cilicium 68, 12.
 cingi 92, 17.
 cingula 108, 19.
 cinipes 104, 31.
 circuire 7, 8; 88, 8; 108, 3.
 circumcingere 17, 32; 44, 4.
 circumclaudere 47, 13.
 circumcludere 48, 6; 54, 11.
 circumclusio 30, 22.
 circumdare 47, 13.
 circumdatio 31, 7.
 circumire 58, 7, 15; 117, 11.
 cito 68, 18.
 clades 34, 17.
 clarificare 14, 4; 49, 23; 90, 15.
 claritas 8, 6; 20, 6; 23, 9; 28, 2; 29, 12;
 46, 5; 56, 9, 12; 65, 2; 71, 18; 95, 6; 101,
 17; 103, 31; 109, 3; 144, 12.
 coagulare 118, 70.
 coagulatio 21, 17; 67, 31.
 coassatio 59, 10; 105, 23, 29, 30.
 coaxare (= percutere) 88, 24.
 coerceri 72, 5.
 cogitare 82, 4.
 cogitatus 139, 9.
 cognoscere 9, 17; 38, 7; 68, 20; 72, 22;
 87, 9.
 collis 59, 8.
 colubra 139, 3.
 columbinus 67, 14.
 columbra 57, 5.
 columnen 90, 2; 103, 5.
 columnae 74, 4.
 comburere 73, 8; 82, 15; 96, 3.
 combustus 101, 4.
 comerrare 20, 8.
 commanere 14, 1.
 commemorari 9, 13; 76, 7; 77, 35; 102, 14;
 104, 8; 108, 14.
 commemoratio 136, 1.
 commendare 139, 14.
 commodare 36, 21, 26.
 commonere 19, 8; 44, 18; 86, 4.
 commorare 29, 6.
 commorari 24, 13; 54, 8.
 commotio 45, 3.
 commoveri 72, 2.
 commutatio 43, 13.
 comparare 48, 13, 21.
 compedes 104, 18.
 compeditos 78, 11; 101, 21; 106, 10.
 compensator 74, 3; 83, 8.
 compescere 100, 5.
 complere 19, 5; 79, 10; 109, 6.
 computare 27, 3.
 comulare 43, 6.
 conatio 105, 39.
 concedere 101, 14.
 concessor 102, 8.
 concidere 28, 7; 73, 6; 101, 14.
 concito 28, 8.
 concremare 105, 18.
 concremari 79, 17.
 conculcare 67, 31.
 concupiscentia 9, 24; 77, 30; 105, 14; 111, 10.
 concupiscere 44, 12; 67, 17; 83, 3.
 concurrere 49, 18.
 condaminas (= familias) 106, 41.

condere 54, 15.
 conficere 39, 7.
 confidenter 15, 9.
 confidere 118, 174.
 confirmare 3, 6; 36, 25.
 confitebunt 66, 4.
 confiteri 66, 6.
 confortare 36, 17.
 confortari 17, 18.
 confringere 28, 6; 45, 10, 15.
 confringi 33, 21.
 confundari 24, 3.
 congregare 84, 4.
 congregari 49, 5; 83, 12.
 congregatio 7, 8.
 comprehendere 47, 7.
 conpungere 4, 5.
 computare 27, 3.
 corroborare 20, 13.
 consedere 100, 6.
 consentaneus 118, 24.
 conservari 16, 1.
 considerare 43, 22.
 consiliare 85, 17.
 consolare 70, 20.
 conspectus 17, 7; conspectu (in) 13, 23, 25,
 18, 7; 37, 10, 12. (et passim).
 constitui 32, 9.
 consuetus 54, 14.
 consumere 73, 11; 82, 15.
 consummare 17, 15; 58, 14.
 consummari 49, 13.
 contabescere 37, 6.
 contemplare 86, 7; 106, 43.
 contemptio 94, 9.
 contendere 37, 13.
 conterere 3, 8; 28, 5; 45, 10.
 contestare 49, 7.
 conticescere 26, 1; 27, 1; 34, 22; 38, 13;
 49, 21; 82, 2; 130, 2, 5.
 contingere 90, 6.
 contrahere 68, 16.
 contremere 17, 8.
 contritio 87, 8.
 conturbare 17, 5; 82, 16.
 conturbari 6, 3; 17, 8.
 convenire 11, 2.
 conversatio 13, 1; 27, 4.
 conversare 31, 4.
 convertere 67, 23.
 convincere 38, 12.
 cooperire 77, 11; 87, 7.

coperire 30, 21; 54, 6; 68, 8; 77, 53; 103,
 3, 10; 105, 11, 17; 139, 10.
 coperiri 70, 13; 108, 19; 139, 10.
 copertorium 104, 39.
 copiae 9, 29; 47, 14; 48, 11, 67, 18.
 copiosus 9, 31; 48, 17; 75, 6.
 copulare 77, 8.
 copulari 82, 9; 107, 10.
 copulatio 121, 3; 141, 6.
 cordati 75, 6.
 cordatim 72, 1.
 cornua 46, 6; 74, 6, 11; 97, 6.
 cornuare 68, 32.
 cornum 17, 3; 74, 5; 88, 25; 91, 11; 111, 9;
 131, 17; 148, 14.
 coronare 64, 11; 102, 4.
 corripere 37, 2.
 corrumpere 34, 16; 77, 38; 105, 23.
 corruptela 29, 10; 102, 4.
 corruptio 9, 16; 34, 7; 48, 10; 77, 46;
 106, 20.
 corrusca 76, 19; 143, 6.
 corruscatio 17, 15; 96, 4; 134, 7.
 cremare 25, 2.
 crescens 127, 3.
 cubile 4, 5; 149, 5.
 curbare 56, 7.
 curvare 16, 9; 13; 19, 9.
 custodire 9, 12; 36, 28, 34; 55, 7; 102, 18;
 120, 4, 5, 7, 8.
 custodiri 18, 12.
 cynomian 77, 45; cynomia 104, 31.

D

damnare 36, 33.
 dealbari 61, 4.
 deamaricare 105, 43.
 decidere 103, 8.
 decipere 58, 4.
 declinare 77, 8.
 declinatio 108, 33.
 decor 44, 5, 12; 78, 7; 89, 16; 95, 8.
 dedicare 50, 12; 84, 10.
 deducere 24, 5; 39, 3; 105, 9.
 defectio 9, 28.
 deficere 6, 7; 63, 7; 67, 3; 71, 5.
 definire 76, 9.
 definitio 118, 96.
 dehonestari 68, 7; 70, 24.
 deicere 63, 5; 79, 13; 105, 26, 27.
 deiectiones 139, 11.
 deificus 64, 10.

delectare 93, 19.
 delectari 44, 9; 96, 1.
 delectatio 96, 11; 118, 143.
 deleri 68, 29.
 delicia 107, 8.
 deliciare 91, 15.
 deliciari 36, 4.
 delinquere 50, 6.
 demitto 17, 17.
 denseantur (= exultabunt) 67, 4.
 densitas 28, 9; 73, 5; 79, 12.
 deponi 7, 7.
 deprecare 44, 13; 54, 4.
 deprimere 41, 11; 68, 16.
 deputare 131, 13; 146, 6.
 derelinquere 21, 2; 118, 53.
 derivare 54, 4.
 derogare 118, 126.
 deserere 68, 26.
 desertum 28, 8; 67, 8; 78, 19.
 desolatus 101, 7.
 desperari 68, 21.
 despere 9, 22.
 destare 59, 22.
 destinare 110, 9.
 destituere 81, 4.
 destrahere 73, 18.
 destruere 76, 3.
 desusum 49, 4.
 detestabilis 118, 21.
 detinere 76, 10.
 detrahere 9, 24; 106, 11.
 devius 77, 17.
 devorare 68, 16; 105, 17; 106, 27.
 devorari 49, 13.
 devovere 104, 10.
 dextera (in) 44, 10.
 dexteram (ad) 109, 1.
 dextrahere 77, 19.
 dicare 131, 14.
 die 96, 7.
 die die 60, 9; 67, 20.
 differre 77, 21; 88, 39; 118, 60.
 difficultas 80, 13.
 dilatare 17, 36, 37; 67, 10.
 dilectissimus 83, 2; 107, 17.
 diligentia 72, 4; 117, 27.
 diligere 96, 10.
 diluculo (in) 56, 9; 58, 17; 89, 56; 100, 8;
 107, 3.
 diluvium 17, 12; 28, 10; 31, 6.
 dirigere 47, 15.

disceptare 73, 22.
 discernere 32, 10; 67, 15.
 dispargere 17, 16; 21, 15; 58, 12; 67, 2;
 105, 27; 111, 9; 143, 6.
 dispersio 146, 2.
 dispensare 67, 20; 111, 5; 118, 59.
 dispensatio 76, 13.
 displicere 94, 10.
 dispositio 118, 91.
 disrumpere 29, 12; 77, 13; 106, 14; 115, 7.
 dissipare 10, 3; 39, 16; 79, 4; 82, 5; 88,
 41; 123, 7.
 dissipatio 72, 18.
 distrahere 104, 17.
 distribuere 67, 12.
 disturbare 2, 5^c.
 divisio 45, 5; 64, 10.
 divitia 111, 3; 118, 14.
 divulgari 142, 5.
 documentum 143, 3.
 dolatorium 73, 6.
 dolere 126, 1; 60, 21.
 dolor 9, 28; 54, 11.
 dolose 23, 4.
 dolus 9, 28.
 domare 31, 9.
 dominare 67, 21, 27; 105, 41.
 dominari 65, 7; 109, 2.
 dominatio 96, 5.
 dominator 34, 22, 53; 36, 13; 50, 9; 53, 6;
 56, 10; 67, 11, 20, 23; 72, 20; 76, 8; 109, 5.
 donec 109, 1.
 dormire 75, 6; 120, 4.
 dormitio 120, 3.
 dorsus 65, 11.
 dracho 73, 13.
 dubitare 76, 7; 105, 33; 109, 5; 113, 7.
 dulcitus 140, 7.

E

eboreus 44, 9.
 ebullire 18, 3; 104, 30.
 effodere 21, 18.
 effundere 34, 3; 40, 4; 41, 5; 61, 9; 68,
 25; 78, 3; 88, 46.
 effundi 44, 3; 71, 2.
 egenus 34, 10; 73, 21; 139, 13.
 egere 33, 11; 68, 30.
 egestas 30, 11.
 egredi 104, 38.
 egregium 15, 6; 92, 4.
 egressio 67, 21; 143, 13.

egritudo 40, 4.
 eicere 43, 3.
 electio 103, 34.
 electus 64, 5; 72, 1.
 elegantia 15, www.libtool.com.cn
 elevatio 140, 2.
 elonginquare 72, 26; 102, 12; 108, 18.
 eloquium 11, 7; 17, 31; 18, 15; 104, 19;
 106, 11; 118, 11, 38 etc.
 emendare 38, 12; 117, 18.
 emittere 17, 15; 56, 4, 5.
 emulari 36, 7, 8.
 enarrare 21, 18; 25, 7; 49, 16; 54, 18; 73, 11;
 77, 6; 78, 13; 86, 6; 87, 18; 118, 13. etc.
 enutrire 32, 19.
 ericii 103, 18.
 eripere 7, 3; 21, 21; 24, 17; 30, 3, 16.
 errare (= moveri) 15, 8; 59, 4; 61, 2, 7;
 69, 3; 84, 5; 111, 6; 124, 1.
 errare 57, 4; 81, 5; 111, 6; 118, 21, 110,
 118.
 errore (= sine motu) 16, 5; 45, 6; 103, 5.
 erubescere 6, 11.
 eructuare 44, 2; 118, 171; 144, 7.
 erudire 2, 10; 93, 12; 118, 104, 125, 130,
 169; 140, 5.
 eruere 17, 17; 31, 8; 114, 5; 143, 11.
 esquire 104, 4.
 estate 68, 24.
 esternus 89, 4.
 estimare 43, 21.
 estraneus 68, 9.
 estus 64, 7.
 esurire 58, 7, 15.
 ethera 35, 6.
 evangelizare 95, 2.
 evertuit 104, 29.
 evolutio 89, 10.
 exaltare 3, 4; 4, 7.
 exaltari 65, 7.
 examaricare 77, 8; 105, 7.
 exardere 2, 13.
 exardescere 78, 5; 88, 47; 105, 18.
 excelsus 67, 19.
 excitare 34, 23.
 exclamare 27, 1; 30, 23; 60, 3; 70, 2; 76, 2;
 85, 3; 87, 2; 119, 1.
 excutere 76, 18; 135, 15.
 exerceri 76, 4; 118, 15, 27, 48, 78.
 exercitare 76, 7.
 exhilarare 89, 15.
 exhodus 113, 1.

exiccare 118, 139.
 exiliare 9, 33.
 eximius 47, 3; 135, 18.
 exire 59, 12.
 exlaudare 95, 12.
 exoblivisci 101, 5.
 exodire 80, 16.
 expandere 104, 39.
 expassare 123, 8.
 expavescere 47, 6; 118, 161.
 expectare 37, 16; 68, 4, 21; 103, 11; 118,
 43, 114.
 expectatio 38, 8; 118, 116.
 expellere 5, 11; 68, 5.
 expergefacerere 43, 23; 107, 3; 138, 18.
 expiare 64, 4.
 exquirere 9, 38.
 exsiccare 118, 139.
 extendere 44, 7; 62, 3.
 extergi 82, 11.
 exterminare 9, 7; 11, 4; 17, 41; 33, 17; 36,
 9, 22, 28; 43, 3; 91, 8; 100, 8; 105, 23,
 34; 108, 15.
 exterminatio 36, 38.
 exterminium 36, 34; 39, 15; 108, 15; 144, 20.
 extinctus 117, 12.
 extollere 9, 39.
 extolli 23, 7; 79, 3.
 extrahere 29, 4; 30, 5; 39, 3.
 exultare 91, 5; 97, 8.
 exultari 12, 5, 6; 13, 4; 20, 2; 34, 9, 19;
 52, 7; 67, 4; 89, 14; 95, 11; 96, 1, 8;
 131, 16; 149, 2.
 exurgere 3, 2, 6, 8; 48, 23; 56, 9; 77, 65.

F

facinerosus 24, 3; 25, 4; 70, 4.
 facinus 50, 4, 6; 68, 6.
 factum 27, 4.
 factura 8, 4; 18, 2; 27, 5; 63, 10; 85, 8;
 142, 5; 144, 4.
 faenum 36, 2; 102, 15; 103, 14.
 fallaces 124, 5.
 fallere 14, 4.
 falli 33, 23.
 fames 86, 4.
 famulus 68, 18; 85, 2; 88, 21.
 faretra 10, 2.
 fastidiare 21, 29.
 fatigare 61, 9; 101, 18; 118, 51; 128, 2.
 fatigatus 9, 39; 101, 18.
 femus 44, 4.

fenerare 111, 5.
fenum 102, 15; 103, 14; 104, 35; 105, 20.
fenus 71, 14.
ferre 126, 7.
festinauer 77, 33. www.libtool.com.cn
festinare 15, 4; 21, 20; 47, 6; 54, 9; 61, 11.
festivitas 41, 5; 73, 8; 117, 27.
fetus 143, 13.
fidelis 32, 4; 72, 5; 110, 8; 118, 30, 86, 151.
fidelitas 35, 6; 142, 2.
fideliter 118, 75.
fides 88, 9, 25;
fiduciari 79, 2.
figmenta 140, 4.
figura 102, 14.
ingere 73, 17; 140, 4.
finiri 17, 38.
firmamentum 44, 41; 51, 9; 59, 9; 61, 3, 7.
firmare 79, 18; 88, 14; 102, 11.
firmitas 59, 6.
flagella 38, 11; 88, 33.
flagitare 5, 11.
flecti 21, 30.
flectus
flere 36, 1; 125, 6.
flexuosus 139, 6.
florere 91, 13; 102, 15.
fluere 61, 11; 77, 20.
fodere 56, 7; 118, 85.
foraminos 143, 12.
formare 32, 6; 73, 17; 93, 9, 20.
fortissimus 28, 3; 60, 4; 94, 1.
fortitudo 21, 16; 64, 7; 146, 10.
fossa 54, 7; 56, 7; 93, 13; 123, 7; 140, 9; 144, 4.
fovea 9, 30.
framea 9, 7; 21, 21; 34, 33; 44, 4; 56, 5; 75, 4; 77, 62; 143, 10.
fraudare 14, 3; 61, 5; 83, 13; 77, 30.
fraudulentus 51, 6.
fraus 5, 11; 33, 14; 54, 12, 24; 118, 36.
frendere 21, 14; 34, 16; 36, 12; 103, 21.
frequentare 117, 27.
froniscere 62, 6.
fructuosus 51, 10.
frugifer 106, 34; 148, 9.
frugiferre 91, 14.
frui 118, 77.
frunisci 64, 5.
frustra 62, 10; 126, 2; frustra (= frusta) 147, 7.
fulica 101, 7; 103, 17.

fumigare 143, 5.
fundari 32, 11; 70, 6.
funes 114, 3; 139, 6.
furo 2, 5; 6, 2.

G

garrulare 93, 4.
gaudere 36, 26; 69, 5; 84, 7; 96, 12.
gaudium 52, 7.
geiunium 34, 13.
gelicidium 77, 47; 118, 83.
gemitus 37, 10.
generare 2, 7; 47, 7; 109, 3.
generatio 23, 6.
gens 44, 18; 45, 11; 56, 10; 109, 6; 147, 10; 149, 7; 105, 47.
germina 64, 11; 79, 12.
germinare 91, 15; 103, 14.
germinationes 64, 10.
gloria 23, 7; 144, 12.
gloriar 62, 12; 104, 3.
glorificare 49, 15.
gloriose 72, 24.
gloriosus 62, 12; 86, 3.
gluttire 123, 3.
gratulatio 99, 4.
gravari 37, 5.
gregalis 72, 23.
gressos 118, 133.
grumus 103, 9.
gutte 64, 12; 71, 6.
guttur 21, 16; 113, 15.

H

habitaculum 67, 6.
habitare 14, 1; 43, 20; 67, 7; 100, 7; 119, 6.
hereditare 36, 34; 81, 8.
herere 75, 6.
hesierunt 75, 7.
hesitare 76, 5.
holocausta 59, 21; 49, 8; 65, 13.
horreum 143, 13.
horrere 118, 110.
humanitas 76, 10; 102, 4.
humiliare 101, 24; 104, 18.
humilitas 89, 15.
hymnus 110, 10.

I

ia (= Dominus) 113, 24; 115, 5; 117, 5, 18.
iacere 77, 54.
iactare 93, 4.

- iaculare 10, 2; 75, 9.
idipsum 40, 8; 47, 5; 48, 11; 54, 13; 61, 10; 70, 10; 82, 6; 101, 23.
idipsumet 61, 10.
idola 134, 15. www.libtool.com.cn
idoneus 90, 1; 131, 6.
iente (= eunte) 90, 6.
igne examinare 65, 10.
ignifluus 118, 140.
ignitum 11, 7.
ignorantia 76, 7.
ignorare 118, 67.
ignorationes 18, 13.
illuminare 24, 8.
imaginatus 38, 6.
immaculatus 36, 18; 100, 2, 6.
immergere 34, 25.
immersio 51, 6.
impauperare 78, 8.
imperare 44, 5; 46, 9; 145, 10.
imperium 21, 29; 45, 5; 76, 15; 143, 10; 144, 11, 13.
impetus 68, 3; 114, 8.
impietate 105, 6.
implere 87, 4.
impostura 100, 7.
inaebriare 22, 5.
inamaricare 106, 11.
inania 65, 18; 91, 10; 95, 5; 180, 8.
inaurire (= exaudire) 38, 13; 48, 2; 54, 1; 77, 1; 83, 9; 85, 6; 102, 20; 139, 7; 140, 1; 142, 1.
incantare 57, 6.
incessanter 118, 44.
inchoare 146, 7.
incitare 9, 34; 73, 10; 77, 41, 58; 105, 29.
incitari 72, 21.
inclinare 20, 12; 101, 12.
includere 30, 9; 34, 3; 62, 12.
inclusio 141, 8.
incola 38, 13.
incolare 30, 14; 104, 23; 139, 2.
incolatus 54, 16; 118, 54.
incrementum 43, 14.
increpare 67, 31; 105, 9.
increpatio 79, 17; 103, 7.
inculcare (conculcare) 7, 6; 55, 2, 3; 56, 4.
incurvare 68, 24.
inducere 65, 11.
induere 103, 131, 16, 18.
indulgere 77, 38; 85, 3.
indultor 110, 4; 111, 4; 144, 8.
inebriare 64, 11; 106, 27.
infernus 6, 6; 48, 15.
inferi 88, 49; 93, 17; 114, 3.
infirmare 37, 9; 83, 9.
infirmus 104, 37.
infirmitas 15, 4.
inflorientes 91, 8.
ingredere 23, 9; 25, 4; 44, 16; 48, 20.
ingressio 112, 3.
inhabitare 5, 6, 12; 23, 1; 21, 4; 26, 4; 28, 10; 36, 3, 27; 55, 7; 77, 55; 64, 9; 106, 34; 67, 7, 19; 68, 26, 37; 83, 11; 101, 28; 103, 12; 112, 9.
initium 140, 11.
inclusio 37, 8.
inmittere 77, 49.
inmutatio 88, 52.
innocenter 83, 13.
inops 71, 12.
implicare 118, 61.
inponere 65, 12.
inpostura 100, 7.
inproperare 41, 11; 43, 17; 54, 13; 73, 10, 18; 77, 66; 101, 9.
inproperium 14, 3; 21, 7; 30, 12, 14; 38, 9; 43, 14; 56, 4; 68, 8, 10, 11, 20; 70, 73, 22; 78, 4, 12; 88, 42, 51, 52; 108, 25; 118, 22, 39, 42; 122, 3, 4.
inquinare 78, 1.
inridere 2, 4.
inritare 13, 6.
insidiae 49, 14; 51, 4; 54, 12; 63, 6.
insidiare 9, 30; 61, 4; 104, 25; 140, 9.
insidiosus 5, 10; 33, 14; 34, 20.
insinuare 142, 8.
insipiens 48, 11; 73, 18; 91, 7.
insipientia 118, 28.
inspectio 108, 8.
inspicere 32, 13; 52, 3; 65, 7; 73, 20; 89, 16; 91, 12; 93, 7; 101, 18, 20; 118, 6; 141, 5.
instabilitas 111, 8.
instruere 93, 12; 102, 144; 104, 24; 118, 27, 34, 58, 73.
insusurrare 40, 8; 49, 20.
insusurratus 57, 6.
intellectus 48, 4.
intempesline 118, 147.
intemptare 34, 16.
interdicta 147, 9.
interdium 12, 3; 120, 6.
interimere 53, 7; 75, 13.

interitio 77, 34.
interitus 15, 10; 77, 50; 87, 7; 139, 12.
interminans 7, 12.
internus 48, 12.
interraneis 50, 12; 54, 11.
intimare 31, 5.
intolerabilis 123, 5.
intransibilis 103, 9.
intrinsecus 44, 14.
introire 78, 11.
introiri 99, 4.
inutilia 54, 4; 55, 8; 124, 5.
inversio 51, 6.
investiganter 118, 33.
investigare 32, 15; 43, 22; 118, 45, 94,
100; 147, 10.
investigatio 144, 3; 94, 4.
invictus 73, 3.
invocare 21, 6; 68, 4; 87, 10; 98, 6, 7;
118, 147.
invocatio 19, 10; 55, 10; 101, 3.
iocundari 13, 7; 34, 27; 112, 9.
ira 6, 8; 37, 2; 89, 7; 101, 11.
iracunde 68, 23.
iter 67, 25.
iubilare 99, 1; 80, 2.
iubilatio 26, 6.
iubilatum 80, 15.
iucundantes 18, 9; 42, 4; 88, 43; 125, 3.
iucundare 88, 43; 117, 24.
iucundari 15, 9; 20, 2; 34, 24; 37, 17; 39,
17; 62, 12; 65, 6; 66, 5; 67, 4; 68, 33;
85, 4; 95, 11; 96, 8; 105, 5; 106, 30;
121, 1; 149, 2.
iucunditas 4, 8; 15, 11; 26, 4; 29, 12; 44,
16; 99, 1; 105, 5; 136, 3.
iucundus 45, 5; 85, 4; 117, 24; 132, 1.
iudicare 81, 8.
iungere 49, 19.
iustus 49, 5; 51, 11; 78, 2.
juvenis 118, 36, 25.
iuvilare 46, 2; 94, 1; 97, 4.
iuvilatus 32, 3; 46, 6.

L

labi 54, 22.
labium 62, 4.
lacerare 7, 3.
lactans 8, 3.
lacuna 118, 85.
lacus 39, 3; 54, 24.

laetari 95, 12.
laetificari 104, 3.
lamentari 77, 64.
lapsus 55, 13.
laqueus 17, 6; 30, 5; 34, 7; 60, 23; 68,
23.
largiri 36, 26; 111, 5; 101, 15.
lascivus 114, 6.
lassare 68, 4.
latrare 58, 8.
laudabilis 17, 4.
laudari 9, 24; 19, 6.
laus 146, 1.
lavari 73, 13.
lea 90, 13.
lebiathan 103, 26.
legare (= ligare) 77, 54; 149, 8.
legitimus 73, 19.
lenitas 17, 36; 44, 5; 131, 1.
lesum est 101, 5; 108, 17.
letare 20, 7; 91, 5.
letificare 64, 8.
letus (= mors) 115, 6.
levare 34, 11; 40, 10; 62, 5; 72, 2, 9;
74, 6; 90, 12; 91, 8; 96, 9; 101, 11;
105, 26; 106, 29; 118, 62; 133, 2.
libamen 15, 4.
liberare 17, 18, 20, 44, 49; 21, 5, 9; 24,
20, 22; 30, 2, 6; 31, 7; 32, 19; 33, 20;
42, 1; 48, 16; 68, 15, 19; 69, 6; 77, 42;
81, 4; 96, 10.
licentia 102, 22; 144, 13.
ligare 93, 21; 104, 21.
limina 106, 16; 140, 3.
limosus 39, 3.
limus 68, 3.
liquescere 67, 3; 96, 5.
locare 33, 8.
longanimus 85, 15; 102, 8; 144, 8.
longificare 128, 3.
longinquare 21, 12, 20; 34, 32; 37, 22; 54, 8;
70, 12; 72, 27; 87, 9; 118, 155; 119, 5.
longinquo(a) 36, 12.
longitudo 102, 12.
loquella 18, 4; 141, 3.
lubricosus 67, 7.
lubricum 34, 6.
locusta 77, 46; 104, 34.
lucubrare 101, 8; 126, 1.
lumen 37, 11; 42, 3; 43, 4; 77, 14; 96, 11;
103, 2.
lutum 39, 3.

M

- macerare 38, 12; 43, 3.
 macheries 61, 4; 79, 13.
 magnalia 70, 8, 19.
 magnificare 68, 31; 103, 1.
 magnificari 19, 6.
 magnificus 8, 10.
 magnitudo 67, 35.
 magnus 34, 18; 129, 7.
 maledicere 43, 17; 61, 5.
 maledictum 9, 28; 58, 14; 108, 18.
 malefacere 36, 8;
 malignare 104, 15.
 malignitates 36, 7.
 maliloquus 11, 4.
 malitia 9, 36; 27, 4; 51, 3; 54, 16; 87, 4;
 91, 12; 93, 23.
 malivolus 14, 4; 93, 16.
 mammae 21, 10.
 manducare 77, 25, 29; 100, 5; 101, 10.
 manicare 77, 34; 126, 2.
 manifestatio 118, 130.
 manipulator 128, 7.
 manipulus 125, 6.
 mansio 108, 10.
 mansuetare 100, 8.
 mansuetudo 39, 12.
 marem 73, 13.
 maris 47, 7; 94, 5.
 meatus 17, 17.
 mediare 54, 24.
 medietas 101, 25; 118, 136.
 meditare 70, 24.
 meditatio 89, 9.
 meliorari 15, 6; 145, 1.
 melum 97, 5.
 meminere 8, 5; 77, 39, 42; 118, 55.
 memorare 70, 16; 102, 18; 104, 5.
 memorari 19, 4; 41, 5, 28; 76, 4; 82, 5;
 108, 16; 110, 5.
 memoratio 101, 13; 110, 4.
 memoria 6, 6.
 mendacium 62, 12; 68, 5.
 mendax 39, 5.
 mendose 61, 5; 119, 2.
 mendicare 108, 10.
 mendosus 32, 17; 61, 10; 100, 7; 118, 86, 118.
 menstruus 79, 4.
 mensurare 38, 5.
 mentiri 77, 36.
 merces 71, 10.
 mergere 63, 3; 123, 4.
 meridiae 90, 6.
 meridianum 36, 6.
 merito 7, 5.
 metas 65, 11.
 metuere 65, 5; 95, 4; 98, 3; 110, 9.
 metus 33, 12; 54, 6.
 mi (= mihi) 15, 12; 22, 1; 24, 21.
 militia 43, 10; 59, 12; 79, 5; 102, 21.
 minas 89, 11.
 minime 9, 25, 27, 32, 36; 14, 5; 15, 8; 33,
 7; 35, 5; 65, 18; 105, 7; 118, 110, 157,
 158 (passim).
 ministrare 100, 6.
 minor 113, 21.
 minorare 8, 6; 11, 2; 88, 46; 100, 38, 39.
 minutare 17, 43.
 mirari 47, 6; 59, 12.
 mirificari 117, 23.
 miser 136, 8.
 miseratio 78, 8.
 misericordia 5, 8; 106, 8, 15, 21, 31, 43.
 misericors 85, 2.
 mitescere 45, 10; 93, 13.
 mitis 9, 38, 33, 3; 36, 11.
 moderare 64, 15.
 moderatio 59, 9.
 moenia 50, 20.
 mollescere 54, 22.
 morsus 90, 6.
 mortiferas 54, 5.
 movere 76, 19.
 moveri 44, 4.
 multitudo 30, 20.
 munitio 140, 3.
 murmurare 58, 16; 105, 25.
 murra 44, 9.
 muscipula 9, 30; 10, 6; 90, 3; 139, 6.
 musicus 70, 22.
 mutare 101, 27.
 mutatio 54, 2, 23.
 mutus 38, 3.

N

- nabra (= psalterium) 143, 9.
 nebula 96, 2.
 negare 65, 3; 80, 16.
 nempe 123, 4.
 nequaquam 38, 9.
 nequitia 35, 2; 54, 11; 64, 4; 84, 3; 106, 34.
 neve 84, 6.
 nibescere 67, 15.

nidificare 103, 17.
 nimbosus 76, 18.
 nimbus 17, 10; 82, 16.
 nimia 49, 3; 77, 13, 15; 92, 4; 103, 4.
 nimium 46, 10. www.libtool.com.cn
 nobismethipsis 82, 13.
 nocere 9, 24; 120, 6.
 nodos 106, 14.
 nonnumquam 74, 8.
 notescere 78, 10.
 notitia 72, 11; 73, 5.
 notus 54, 14.
 novaculum 51, 4.
 novellae 127, 3.
 novissimus 47, 14; 101, 19; 108, 13.
 novitates 10, 3.
 nubilosus 98, 7.
 nudatio 78, 4.
 nudum (= νηδυνον)? 17, 16.
 nullificamen (= abiectio) 21, 7.
 nullificare 118, 118.
 nundescere 64, 13.
 nuntiare 24, 14; 65, 8.
 nuntius 34, 6.
 nutare 12, 5.
 nutribilis 143, 14.
 nutrimenta 110, 5; 144, 15.

O

obaudire 17, 45; 144, 15.
 oblatio 55, 12; 140, 2.
 obliviscere 49, 22; 73, 19, 23; 76, 10; 77, 7; 102, 2.
 oblivisci 43, 16, 24; 49, 22; 77, 7; 118, 139.
 observare 36, 12, 32; 118, 145.
 observari 17, 24.
 obsidium 59, 11; 65, 11.
 obturare 57, 5.
 obturit 106, 42.
 obumbrare 139, 8.
 obviare 84, 11.
 occasos 36, 2.
 occisit 104, 29.
 occultare 26, 5; 34, 8; 55, 7.
 oculi = ocului 142, 9.
 odiosus 54, 13.
 oesospus 50, 9.
 offectio 44, 10.
 offendere 9, 4; 63, 9.
 offensio 68, 23.
 offerre 65, 15.
 oleastra 127, 3.

oleum 140, 5.
 olim (= tunc) 39, 8; 50, 21.
 olocaustum 39, 7.
 omina 73, 9.
 ommutuere 35, 4; 82, 1.
 operae 32, 15; 44, 2; 65, 3, 5; 105, 35.
 operare 7, 14, 15; 43, 2.
 operatio 63, 10.
 operire 103, 9.
 opimum 36, 35; 64, 13.
 opinare 48, 21.
 opinari 47, 10.
 opitulatio 7, 11.
 opulenta 73, 20.
 opulentiae 40, 7.
 ordinare 83, 7; 140, 2.
 orfanus 9, 39.
 orrendus 88, 8.
 orribilis 65, 3.
 ortigometra 104, 39.
 osculare 2, 12; 84, 11.
 ossafundare 67, 36.
 ossefacere 68, 5.
 osseus 34, 18.
 ossuati sunt 141, 7.
 ostendere 83, 10.
 ostium 77, 23.

P

paciscere 60, 9.
 pactum 27, 4.
 palleum 101, 27; 108, 29.
 pallor 67, 14.
 palmae 73, 13; 127, 2.
 palpare 113, 15.
 palphebra 10, 4.
 pandere 43, 21.
 parabola 43, 15; 48, 5; 77, 2.
 parare 96, 2; 118, 73.
 paratura 64, 10; 88, 15; 110, 6.
 parcere 6, 3.
 paries 61, 4.
 partibo 59, 8.
 particeps 44, 8; 118, 63.
 particula 62, 11.
 partire 59, 8.
 partiri 21, 19.
 partitio 143, 14.
 parturire 50, 7; 76, 17; 89, 2; 95, 9; 113, 7.
 parturitiones 17, 5; 47, 7.
 partus 143, 12.
 parum 72, 22.

- parvulus 136, 9.
 pascere 77, 72; 103, 17.
 passer 123, 7.
 pauper 34, 10; 40, 2; 68, 34.
 paupertas 30, 8; 106, 10.
 pavor 30, 23; 52, 6; 54, 5.
 pavulum 22, 2; 36, 2; 89, 5; 101, 12; 103, 14; 141, 8.
 pecor 40, 10.
 pecore 134, 8.
 pelagus 68, 16.
 pelecanus 101, 7.
 pendere 136, 3.
 penetrabilia 62, 10.
 peniteri 109, 4.
 peractura 64, 10 (cf. paratura).
 perambulare 41, 5; 76, 18; 81, 5; 100, 2.
 percipere 81, 5.
 percurrere 17, 30.
 percutere 67, 22; 68, 27.
 perdere 25, 9; 72, 19.
 perditio 72, 19.
 peregrinus 17, 45; 68, 9; 136, 4.
 perennis 99, 53; 116, 2; 118, 89; 135, 6, 14; 145, 7.
 perfectus 63, 10; 73, 10; 118, 80.
 perfrui 36, 11.
 perlactatus 130, 2.
 permeditare 118, 70.
 permutationes 76, 12.
 perpetuitas 145, 2.
 perpetuus 135, 2, 3, 15, 16, 17; 138, 24.
 persequi 37, 21; 68, 27.
 pertransire 57, 8.
 perversus 17, 27; 100, 4; 118, 113; 124, 5.
 pessimum 34, 12.
 pestilentia 56, 26.
 petitio 36, 4.
 petra 70, 3; 77, 15, 16; 103, 18.
 pia 117, 2, 3, 3; 118, 76; 121, 8; 123, 1.
 pietare 115, 7.
 pietas 113, 10; 117, 25.
 pinguare 22, 5.
 pinguedo 64, 12; 65, 15.
 pinguescere 12, 4.
 pinguis 77, 31.
 pinnae 54, 7; 67, 14.
 pinnata 77, 27.
 piscatura (= pisces) 104, 29.
 placere 106, 29.
 planities 67, 5.
 plaudere 46, 2; 97, 8.
 plenitudo 64, 10; 94, 5; 95, 11; 96, 7.
 plorare 77, 64.
 plosa (= chorda) 143, 9.
 pomae 78, 1.
 portentum 70, 7; 134, 9.
 portio 15, 5; 49, 18.
 possibile 111, 2.
 possidere 68, 36, 37; 72, 12; 124, 3.
 postmodum, 93 15.
 postremis 39, 16.
 postulare 2, 8.
 potare 59, 5; 77, 15; 103, 13.
 potentatus 65, 7; 75, 4; 88, 14; 89, 10, 11.
 potentia 20, 14; 61, 12; 75, 8; 105, 2.
 potentior 71, 12.
 potentissimus 17, 47; 44, 4; 76, 14.
 potestas 83, 9.
 praeceptum 2, 6.
 pravitas 26, 10; 96, 10; 138, 20.
 pravus 36, 1, 19, 37; 40, 2; 48, 6; 51, 5; 53, 7; 63, 6; 69, 4; 77, 49; 89, 15; 93, 13; 108, 20; 118, 102.
 precare 141, 2.
 precedere 118, 148.
 preclarum 134, 3.
 prelium 45, 10; 67, 31; 75, 4; 77, 9; 88, 44.
 preordinare 136, 6.
 preponere 123, 3.
 prerupta 113, 8.
 presbiter 106, 32.
 pressura 59, 13; 82, 8.
 presumere 36, 7; 83, 6.
 prevaricare 77, 57.
 prevaricatio 100, 3.
 prevenire 67, 32.
 primogenitus 77, 51.
 principalis 112, 8.
 probare 65, 10.
 probatio 143, 14.
 procedere 72, 7; 105, 28.
 procella 49, 3; 54, 9; 57, 10; 82, 16; 106, 25, 29.
 produrre 24, 15; 36, 6; 65, 12; 67, 7; 70, 20; 77, 16; 79, 9; 80, 11; 81, 11; 106, 14; 114, 8.
 profanare 54, 21; 73, 7; 88, 32, 35; 118, 163.
 profanari 9, 26;
 profectio (= utilitas) 29, 10; profectio 34, 14; 84, 14.
 proferre 74, 2; 77, 16; 103, 14; 104, 14; 141, 8.
 proficere 32, 17; 88, 31.
 progredire 43, 10.

progressus 67, 8.
 prohibere 20, 4.
 proicere 2, 3; 49, 17; 57, 8; 107, 10; 117, 22; 147, 7.
 promittere 65, 14. www.libtool.com.cn
 prope 33, 19.
 propellere 139, 5.
 properare 39, 14; 93, 16; 101, 24.
 propinquitates 140, 6.
 propitiari 101, 3; 105, 30.
 propitiatio 48, 8.
 propitius 85, 5; 98, 9.
 propositum 48, 5.
 prosequi 42, 1; 102, 18.
 prosperare 5, 9; 101, 24.
 prospicere 37, 37.
 prostrare 77, 31.
 protectio 17, 36; 45, 8; 46, 10; 58, 10, 12; 83, 10, 12; 120, 5; 143, 2.
 protegere 12, 9; 47, 4; 62, 9; 118, 175.
 provisor 39, 18.
 provocare 77, 58.
 proximare 22, 2; 68, 19; 118, 150, 151.
 prudens 57, 11.
 prudenter 46, 8; 100, 1.
 prudentia 135, 5.
 psallere 17, 50; 26, 6; 46, 7, 8; 56, 8, 10; 65, 2; 67, 5; 74, 10.
 psalmus 80, 3.
 psalterium 48, 5; 56, 9; 80, 3.
 psaltes 67, 26.
 pudor 43, 16; 68, 20.
 pugnare 67, 28.
 pulcherrimus 44, 3.
 pulchritudo 67, 13.
 pulsari 35, 13.
 pulsus 117, 13.
 pulver 71, 9; 102, 14.
 punctio 31, 4.
 pupillus 9, 35; 67, 7.
 purgare 18, 13, 14.
 purgari 50, 9.
 puritas 17, 21, 25.
 purus 23, 4.
 pusillus 41, 7.
 putrescere 37, 6.

Q

quiescere 33, 14; 36, 8; 48, 9; 61, 2; 76, 3; 103, 22.
 quotiens 34, 17; 55, 7; 77, 40; 80, 15.
 quousque 12, 3; 73, 9; 79, 5; 81, 2.

R

ramnum 57, 10.
 rapere 9, 30; 43, 11; 140, 6.
 raptor 34, 10.
 rara 142, 6.
 raritates 142, 6.
 rarus 114, 6.
 rathamin (= desolatoriis) 119, 4.
 rauciare 68, 3.
 recedere 6, 9; 74, 19.
 recipere 77, 70.
 recusare 76, 3.
 reddere 7, 5; 75, 12.
 redemptio 48, 9.
 redimere 48, 8; 55, 3; 68, 19; 70, 3, 23; 88, 49.
 reintegrare 145, 9.
 reditus 64, 9.
 referre 65, 15.
 reflorescere 27, 7.
 refrigerium 22, 2.
 regalia 67, 25.
 regere 21, 1; 77, 71; 79, 2.
 regimonium 27, 8; 47, 5; 60, 7; 67, 33; 78, 6; 102, 19; 114, 13.
 relaxare 11, 9; 104, 20.
 relinquere 37, 11.
 rememorare 97, 3.
 remove 38, 11; 65, 20; 111, 11; 118, 22, 29.
 rennuere 77, 10.
 renovari 33, 4.
 renuntiare 29, 10; 37, 18.
 repentinus 21, 32; 89, 10.
 reppellere 77, 60, 67; 88, 39.
 repulsio 61, 4.
 requiescere 124, 3.
 requirere 33, 5; 39, 7; 62, 10; 63, 7; 68, 33; 69, 5; 82, 17; 104, 4; 109, 2; 118, 155.
 residuus 16, 14; 20, 13; 89, 10.
 resistere 37, 21; 48, 2; 70, 13; 73, 23; 108, 20, 29.
 respicere 68, 17; 84, 12.
 respondere 18, 3; 107, 7; 118, 67, 172.
 responsus 98, 6.
 resticulae 17, 6.
 resurgere 17, 46, 49; 34, 2; 40, 11; 43, 6; 53, 5; 58, 2; 77, 6; 91, 12; 101, 14; 138, 21.
 resuscitare 108, 28; 112, 6.

retiae 56, 7.
 retribuere 7, 5; 37, 21.
 revereri 6, 11; 34, 4.
 revocari 128, 5.
 ridiculum 58, www.libtool.com.cn
 rogare 36, 7; 75, 12; 118, 58.
 rota 67, 31.
 ruere 139, 11.
 rugire 37, 9.

S

sacrificare 26, 6; 49, 14, 23; 53, 8; 106, 22; 114, 8.
 sacrificium 26, 6; 49, 5, 8; 106, 22, 105, 37; 114, 8.
 safari (= cogitationes meas) 138, 23.
 salsura 106, 34.
 saltare 113, 4, 6.
 salus 61, 7; 67, 20.
 salutarem 61, 8; 66, 3; 70, 15; 90, 16; 118, 41.
 salutaria 43, 5; 73, 12.
 salvare 21, 9, 22; 27, 9; 29, 4; 30, 3; 32, 16; 33, 7, 19; 36, 40; 43, 7, 8; 54, 17; 56, 4; 58, 3; 70, 2; 75, 10; 106, 20; 114, 6; 117, 25.
 salvari 17, 4; 32, 16; 78, 4, 8.
 salvatio 59, 13.
 salvum facere 7, 3; 21, 6.
 sanare 6, 3; 24, 11.
 saucire 104, 9.
 sanctimonium 23, 3; 67, 36; 72, 17; 73, 7; 77, 54, 69; 82, 13; 88, 40; 92, 5; 95, 6; 113, 2; 150, 2.
 sanctitas 20, 4.
 sanctus 17, 26; 96, 3, 5; 115, 6.
 sanguis 9, 13; 50, 16; 54, 24.
 saporari 16, 14.
 sarcina 37, 5.
 sarmenta 77, 47; 104, 33.
 satiare 80, 17; 103, 16.
 saturare 58, 16; 103, 13.
 saturari 64, 12; 103, 28.
 sauciare 63, 8; 143, 6.
 scabillum 109, 1; (scabellum) 98, 5.
 scandalum 105, 36.
 scapulas (Inter) 67, 14.
 scobere 76, 4.
 scovere 142, 4.
 scriptor 44, 2.
 scrupulum 118, 165.
 sceptor 128, 7.

securis 73, 6.
 securus 87, 6.
 secus 1, 3.
 sedare 106, 30.
 segregare 54, 10; 67, 10; 125, 6.
 sempiternus 23, 7.
 senescere 36, 25.
 sensus 63, 7; 72, 7; 118, 66.
 sentire 35, 4; 48, 13, 21; 57, 10; 93, 7; 99, 3; 105, 7.
 senn 88, 51.
 separare 32, 10; 65, 7; 88, 34; 118, 37, 115.
 separatio 100, 3.
 sequestrare 118, 122.
 sermo 16, 6; 18, 5; 32, 4, 18, 5; 49, 17; 55, 5, 6; 63, 4, 6; 67, 12; 102, 20; 104, 19; 106, 20, 118, 114.
 serrae 106, 16.
 servitium 103, 13, 23.
 sevum 54, 22; 118, 70; 147, 4.
 sexagenaria 121, 4.
 sextus 118, 162.
 signatum 50, 8.
 silentium 21, 3.
 silere 17, 11; 82, 2.
 silva 131, 6.
 simulare 16, 13; 27; 1; 34, 16; 101, 7; 143, 4.
 similis 54, 14.
 similitudo 39, 6; 48, 13; 57, 5, 9, 10; 91, 8; 105, 20.
 simplicitas 101, 2.
 sine 9, 25, 27; 16, 5; 17, 26, 32, 33; 18, 4; 8.
 singillatim 32, 15; 101, 8.
 singularis 140, 10.
 solemnitas 73, 4; 75, 11; 80, 4; 101, 14.
 solidamentum 18, 2; 150, 1.
 solidare 79, 16.
 soliditas 45, 4.
 somniari 37, 19; 43, 23; 77, 65, 71; 125, 1.
 somnum capere 120, 4.
 sonare 45, 4; 82, 3; 95, 11; 97, 7.
 soporare 77, 65.
 sors 67, 11.
 spatiose 3, 6; 118, 156.
 spatiosus 118, 45, 96.
 speculari 89, 8.
 spernere 52, 6; 88, 39; 100, 5; 105, 40; 118, 141.
 spirita 103, 4.
 splendor 25, 8.

spondere 112, 6; 136, 3; 144, 4.
 spontaneus 20, 3; 82, 12; 117, 9; 118, 108.
 sponte 17, 20.
 spretio 89, 5; 106, 40; 118, 22.
 stabilire 31, 3; 63, 10; 92, 1; 110, 8, 118
 89. www.libtool.com.cn
 statera 61, 10.
 statuere 39, 14.
 stillare 67, 9; 118, 28.
 stilus 44, 2.
 studiose 54, 15.
 stultus 13, 1; 52, 1; 73, 22; 98, 11.
 suavescere 103, 34.
 suavis 68, 17.
 suavitas 64, 12; 89, 17.
 subbaiulare 144, 14.
 subdolos 42, 1.
 subducere 103, 29; 105, 9.
 subicio 61, 6.
 subigere 46, 4.
 sublimis 75, 5; 98, 2.
 subsannare 2, 4; 21, 8; 34, 16; 79, 7.
 subsannatio 43, 14; 58, 4; 78, 4.
 substantia 38, 6; 67, 3; 76, 9.
 subvertere 17, 27.
 succendi 77, 21.
 sufferre 77, 26.
 sufferentia 38, 8; 61, 6; 70, 6.
 suffodere 34, 7.
 sulcus 64, 11; 128, 3.
 sulfur 10, 6.
 sunnmergere 54, 10.
 summitas 11, 9.
 sumptus 128, 2.
 superare 37, 20; 50, 6.
 superari 33, 23.
 superbias 92, 3.
 superciliati 67, 17; 130, 1.
 surdus 38, 10.
 surgere 26, 12.
 sus 79, 14.
 susceptio 53, 6.
 susceptor 11, 3; 58, 17, 18; 61, 3, 7; 88, 19.
 suscipere 6, 10.
 suscitare 7, 7.
 suspendere 136, 2.
 suspensiones 41, 8; 92, 4.
 sustentare 19, 9; 22, 2.
 sustinentia
 sustinere 36, 34; 26, 14; 39, 2; 54, 13;
 55, 7; 88, 51; 129, 3, 5; 118, 95.
 susum 73, 5.

T

tabernaculum 59, 8; 60, 5; 73, 7; 77, 28,
 55, 67; 82, 7; 83, 2; 90,
 tabuit 74, 4.
 tacita 64, 2.
 tactus 37, 12; 103, 32; 113, 15.
 taedium 54, 3; 118, 53.
 talis 91, 10; 100, 6.
 tamen 38, 6, 12; 61, 5, 10; 67, 22; 84,
 10; 90, 8; 139, 14.
 tangere 104, 75; 143, 5.
 tectum 51, 7.
 tedium 54, 3; 60, 3; 118, 53.
 teguisti 84, 3.
 tegumentum 90, 1.
 temperare 74, 9.
 tempolis 44, 9.
 temptare 25, 2; 77, 18, 56; 94, 9.
 temptatio 17, 30; 33, 20; 94, 9.
 tenebrosus 10, 2; 18, 5; 73, 20; 142, 3.
 tenere 21, 17; 87, 18.
 terrenis 88, 48; 90, 6.
 termini 2, 28; 21, 8; 47, 11; 64, 9; 66
 8; 97, 4.
 terror 59, 6.
 testa 21, 16.
 testamentum 49, 5, 16; 54, 21; 73, 20;
 77, 10, 37; 82, 6; 88, 4, 35; 102, 18;
 104, 10; 110, 5.
 testimonium 92, 5; 98, 8; 110, 1; 118, 2.
 thesaurus 32, 7.
 thronus 46, 9; 88, 15, 37; 92, 2; 93, 20;
 96, 2; 102, 19; 112, 5; 121, 5; 131, 11,
 12.
 timere 48, 6; 75, 5; 117, 6.
 timeries 118, 74.
 timor 118, 120.
 titinna 150, 6.
 tolerantia 70, 5.
 tolerare 51, 11; 118, 147; 129, 5.
 tollere 23, 7.
 tonitruum 103, 7.
 tonuit 17, 14; 28, 3.
 torpentes 118, 158.
 torpescere 138, 22.
 torta 76, 19.
 tortuosus 139, 10.
 tortura 108, 24.
 totiens 62, 2.
 tractare 57, 3.
 trahere 9, 30; 118, 131.

tranquillare 88, 10.
transactor 49, 5.
transferre 140, 5.
transigere 82, 6.
transire 67, 8, 22; 72, 7; 83, 7.
transmigrare 54, 8.
transplantata 91, 14.
transpositum 93, 4.
transpunctio 59, 5.
transvexit 77, 52.
tremificans 103, 32.
trepidare 103, 7.
trepidatio 63, 1; 77, 53; 88, 41.
tribulare 7, 5; 41, 10; 128, 2.
tribulatio 49, 15; 58, 17.
tribus 66, 5.
tuba 97, 6.
tubicinare 80, 4.
tumescere 6, 8.
tumultuare 2, 1.
tunica 103, 2; 108, 18, 19.
turbari 37, 9; 45, 7; 52, 4; 54, 3; 57, 8;
63, 9; 89, 7.
turbatio 45, 3.
turbulentus 90, 3.
turris 60, 4.
tympanistrix 67, 26.

U.

uacare 94, 10.
uacillare 17, 19; 36, 31; 37, 17; 44, 7; 108, 10.
uacillatio 92, 1.
uagari 58, 16; 118, 176.
ualde 78, 8; 106, 38.
ualetudo 101, 24.
uallatus 107, 11.
uallis 83, 7.
uanescere 74, 9; 140, 8.
uanitas 96, 7.
uehenti 67, 5.
uelocissimus 44, 2.
uelocitas 17, 13.
uenare 90, 3; 103, 21.
uenatio 34, 8; 123, 6.
uenenum 139, 3.
uentilare 43, 5, 12.
uenturus 21, 32.
uerbera 37, 18; 72, 4.
uerberari 72, 14.
uerbum 32, 6; 44, 2.
uerna 73, 17.

uestimentum 101, 27.
uestire 68, 12; 72, 6; 108, 29.
uestiri 64, 14; 92, 1; 108, 18, 29.
uestitus 68, 12.
ueterescere 101, 27.
uexatio 80, 7.
uices 105, 43.
victoria 67, 17.
uidere 36, 13.
uideri 67, 25.
uigilanter 34, 23.
uigilia 62, 7.
uilis 84, 6; 89, 7; 101, 11.
uinctus 67, 7; 68, 34.
uindicare 98, 10.
uindicatio 8, 3.
uindicator 43, 17.
uindiciones 54, 10.
uindictus 57, 11.
uindimiare 79, 13.
uiolare 68, 5.
uipera 139, 3.
uirtus 62, 3; 65, 3; 67, 34, 35, 36; 98, 4;
131, 8.
uisio 34, 21.
uisitare 58, 6.
uisitari 16, 15.
uita 67, 11.
ultra 34, 10; 44, 3; 54, 22.
ultroneus 53, 8; 67, 10.
ungulatum 68, 32.
unicornis 21, 22; 91, 11.
unicus 67, 7; 85, 10.
uno (in) 97, 8.
uocae 97, 6; 143, 14.
uociferare 141, 6.
uolabile 8, 9; 49, 11; 77, 27; 78, 2; 103, 12;
148, 10; 149, 11.
urguenter 67, 32.
usquequaque 118, 8, 43, 51, 107.
usura 14, 5.
uterus 57, 4.
utinam 61, 2, 6.
utquid 2, 1; 41, 6, 10; 42, 2; 43, 24; 48,
6; 67, 17; 73, 11; 79, 13.
uultus 21, 28; 49, 3.
uulva 21, 57, 4.
uertas 79, 14.

Z

zelare 36, 1; 72, 3 105, 16.

INDEX TOTIUS OPERIS

Dedicatio operis Pio Pp. X Pont. Max.	Pag.	III
INTRODUCTIO	»	
I. Proaemium.	»	V
II. Cod. Casinensis summaria descriptio	»	VI
III. De quadruplici eius Psalterio	»	XI
IV. De Casinensis Psalterii anonyma versione	»	XIII
V. De eius archetypi antiquitate	»	XIV
a) indicia orthographica et paleographica	»	
b) indicia philologica	»	XVIII
VI. De criticis fontibus Casinensis Psalterii	»	XXI
VII. De praesumibili huiusce recensionis auctore Rufino	»	XXVIII
VIII. Recapitulatio	»	XXXIII
LIBER PSALMORUM	»	1
APPENDIX	»	105
I. Specimen Psalt. Casinensis critice iuxta fontes examinati,	»	106
II. Tertulliani et Cypriani testimonia	»	117
III. Arnobii afri testimonium	»	119
IV. Notabilia philologica	»	122
V. Augustini testimonia	»	125
VI. Ambrosii testimonia	»	130
VII. Hieronymi testimonia	»	132
VIII. Specimen lectionum Psalterii Casinensis ex hebraico textu derivatarum	»	138
IX. Specimen lectionum Psalterii Casinensis Hexaplarum fragmentis consonantium	»	142
X. Specimen duplicatarum huius Psalterii lectionum.	»	148
XI. Index lectionum praetermissarum	»	150
XII. Additiones in hoc Psalterio	»	154
Tabulae phototypicae N. 1-2 Cod. Casin. n. 557		
» » n. 3-4 Cod. Casin. n. 292		

www.libtool.com.cn

IMPRIMATUR

FR. ALBERTUS LEPIDI O. P. S. P. A. Magister.

IMPRIMATUR

FRANCISCUS FABERI Vic. Urbis Adessor

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

CODEX CHSINENSIS.

Tab. II.

le	le	ille. uel doctrina.	loy	leus
Bech	Bech	bonus.	adech	Iustus
umel	umel	Leuitano. uel Menando.	donay	hominus
aled	aled	Parap. ut Tabule. siue Janua.		fontes.
e	e	spia. uel ista. siue Suscipiens.		Greclius
af	af	r spse. siue hoc.		omnipotens
zun	zun	clua. uel formicario.		Am. cap. 7. & in cirt.
ech	ech	yna. uel yuacras.		Abba
ech	ech	hominij.		Pater
ed	ed	Sacra. uel Principi. aut hñax.		Benedictus
apf	apf	Manus. Palma. uel yeda.		
abaf	abaf	doctrina. siue disciplina.		
amed	amed	erquo. uel erpis. siue aqua.		
am	am	stus. uel piscis siue spiritum.		
am	am	struicū. licet quida. secedonem.		
amedh.	amedh.	uel aduocatum. siue fulcrum purant.		
m	m	pons. siue oculus.		
e	e	summo se.		
e	e	es abore. n̄ abosse. siue laqueus ut dopda.		
adi	adi	Regio. siue iustitia.		
of	of	locano.		
es	es	caput.		
m	m	hentes		
af	af	signum. uel Subter.		

Eloy
Badech
Adonay
Gil
Elion
Concaol
Io
Baruc
Benedictus
Baruce

In hoc alfabeto dupliciter habentur.

ultima uerborum aliter per hec scri-
buntur. De epistola cuiusdam syme-
onis. in qua ait de decem nominib;
quibus uocatur nomen domini autem
tiam in hebreo. hoc est sabaoth id est
dominus uirtutum. dñs militie
dominus omnia tenens

Item siccaia comminationis decem interpretantur.

I

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

Espeione. t. ad lucophu. siue fulau
tam puaruz.

Y An. fons. siue oculus.

D Pe. Immo. fe.

Q F et. of abose n. abosse. siue laqueus
uel decipula.

P Zan. Rego. siue iusticia.

P C of. uocago.

P R ef. capua.

J Sin. Denatf.

V Taf. Signum.

N uel Subatr.

In hoc Alpha betta dupliciter
habentur. J. D. S. Q. qui
a p h n c i p i a. m e d i a. & u l a q m a
u e t t o t u a l y a t r p h e e S e p t u n a.

De epistola curus de symeonis.
In qua dicit de deo nominibus
quibus uocatur nom dñi uatnacu
In hebreo. hoc est Sabaoth. id est
dñs uirtuau. dñs mlyq. dñs
omne aeternus.

E loy. deus.

S ad e. iustus.

A don a. dominus.

E l. fortis.

E lion. excelsus.

Contra col. Omnipotens.

A ro. Qui est. Qui est.

B a t u c. Abba.

B e n e d i c t u s. p a t e r.

B a t u c e t. B e n e d i c t u s.

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

MICROFORMED BY
PRESERVATION
SERVICES

DATE MAY 29 1987

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

BS
1425
L3A52
1912
C.1
ROBA

U.S. LIBRARY SECTION

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 12 01 25 12 021 3